

766433

ACADEMIA ROMANA.

Inscr. A. 70.368.

ISTORIA
EVENIMENTELORŪ DIN ORIENTŪ

CU REFERINȚĂ LA PRINCIPATELE MOLDOVA ȘI
VALAHIA, DIN ANII 1769—1774.

SCRISĂ DE BIV VEL STOL, DUMITRACHE ȘI EDITATĂ, DUPĂ COPIA
LUI NECOLAI PITEȘTEANULŪ DIN ANII 1782.

DE

V. A. URECHIA

Membru alŪ Academiei Române.

EXTRASŪ DIN
ANALELE ACADEMIEI ROMANE

Seria II. — Tom X.

Memoriile Secțiunii Istorice.

BUCUREȘTI
TIPOGRAFIA ACADEMIEI ROMÂNE

No. 42. — Strada Colței. — No. 42

1889.

Prețul 1 leu 50 bani.

duplet
B 244608

ACADEMIA ROMANA.

ISTORIA
EVENIMENTELORŪ DIN ORIENTŪ

CU REFERINȚĂ LA PRINCIPATELE MOLDOVA ȘI
VALAHIA, DIN ANII 1769—1774.

SCRISĂ DE BIV VEL STGL. DUMITRACHE ȘI EDITATĂ, DUPĂ COPIA
LUI NECOLAI PITEȘTEANULŪ DIN ANII 1782.

DE

V. A. URECHIA

Membru alŪ Academiei Române.

Donațiunea Maiorescu

EXTRASŪ DIN
ANALELE ACADEMIEI ROMANE

Seria II. — Tom. X.

Memoriile Secțiunei Istorice.

BUCUREȘTI
TIPOGRAFIA ACADEMIEI ROMÂNE
No. 42. — Strada Colței. — No. 42
1889.

C 112033

ISTORIA EVENIMENTELORŪ DIN ORIENTŪ,

CU REFERINȚA LA PRINCIPATELE MOLDOVA ȘI VALAHIA, DIN ANII 1769—1774.

Serisă de biv vel Stol. Dumitrache și editată, după copia lui Néculai
Piteșteanulū din anii 1782,

DE

V. A. URECHIA

Memburu alū Academiei Române.

Sedința din 25 Novembre 1888.

Rolulū precumpănituriū ce iea, în secolulū alū XVIII, Rusia, ca factorū la faptele din Orientulū Europei, și în deosebi la cele din țerile române, nu putea să nu atragă atențiunea puținilorū români, cu sciința de carte, din acelu timpū.

De aci se născu ore-care literatură istorică, etnografică și literară avēndū de obiectū istoria Muscalilorū și relațiunile lorū cu țerile Române și cu Orientulū.

Cugetaiū că nu este bine să remână necunoscute aceste lucrări, carī, fie prin o lature, fie directū, atingū și sfera de mișcare a înseși națiunei nōstre.

Vinū deci, a începe publicațiunea acelorū lucrări și anume a celorū inedite.

Dândū la Analele Academiei prima lucrare din seria acēsta de publicațiunii, credū utilū a analiza aci, prealabilū, principalele codice manuscrise ce-mī sunt cunoscute până astăzi din lucrările de categoria ce mi-am propusū a edita.

1. Codex în 4, legătura pele. Cuprinde 65 file. Lipsesce titlul general. Pe pagina I-a (după numerotarea dată de mine), este, în chinavariu, titlul:

ДѢ ШИЧѢПЕРѢ ВЕКЮДШІ НѢМ СЛОВЕНЕСК ШИ ДЕ НШМНРѢ АДШ.

Nu putem spune de cine este scris acest codex, care, după aspectul scrisorei aparține secolului al XVIII, din prima jumătate.

Acésta se pôte proba și cu unele notițe și cercări de condei ce se vëdú la ultima pagină (*verso* alú filei 65). Aci cetimú:

a) *Am citit și eu Voico Logofet acéstă cãrticică.*

b) *Am cetit și eu Constantin Logofet acéstă cãrticică și după cum așa ceî mai de jos așa și eu:*

(semnatú în grecesce) Κωνσταντην λογ. 1756. Ianuariu I.

(în roș) † *cercaiú chinovariul a vedea ce fel de față arată: numai precum se ivește el, tot ú mai trebuie comid.*

c) ПОНОВАЛЕНІА ДА ПОЧТЪТСА, ДРЕВНІИ ЗАКОНИ, И ДЪБРЕ ПРЕЖИВАЮЩА, ПАЧЕ ЖЕ НОВАА ДА ПОЧИТАЮТСА. ВЕНОВАЛЮТВОСА ШСТРОККИ БЪ ВЪД ІАКОЖЕ РЕЧЕ ІСАИА: ИХЪ ЖЕ РАЗСМЪКТИ ПОДОБА | ЕТ Ш ЯЗЫКАМЪ ЦРКВАМЪ: И НѢ ОУСТРОДЕМКИМЪ: ШСНОВАНІЕ ПРІЕМАНІИМЪ ТВЕРДОЕ ВЪ ОМЪ. ТѢМЪЖЕ ИМЪ НАСТОАЩАА ШВНОВАЛЕНІА: ДЪХОВНѢ ДА ТОРЖЕСТВШМЪ (1).

d) *Am cetit și eu procopie Logof. această cãrticică din începută până în sfârșit, dar amestecând nescie lucruri în lăuntru foarte vechi și fără orânduială, puțin m'am pliroforisit.*

semnatú grecesce: К. λογ. Decemb. 17: 7262. (ad. 1753).

In fine e). *Așisderea și eu Ștefan Logof. cetind acésta cãrticică. asemenea prea puțin m'am pliroforisit, fiind lucruri vechi, de demult Dek. a. ДѢШИЗ (1757).*

semnatú grecesce: Стефанос λογ.

Prin urmare ca să pótă fi fostú cetită cãrticica de la 1753, urméză că ea a fostú scrisă mai înainte de această dată.

*

(1) Pe românesce:

«Inoirile ale cinsti, legea cea de demult avea, și bine făcea, iară mai vértosú cele nóue ale cinsti se cadé prin inoiri, că se inoescú ostróvele cătră Dumneđeú precum dice Isaia, care trebuiește a înțelege: bisericile cele din păgânii, care acum sint construite, și au luatú temelie tare (dela Dumneđeú, pentru acésta și noi inoirile acestea de acum duchornicește să le serbăm». Slujba sfințirei Bisericei, Stichiia I-a de la Vecernie).

Coprinsulă codicelui. Eată titlurile capituleloră ce coprinde acestă codice, aflătoră în posesiunea mea :

- a) De începerea vechiului neam slovenesc și de numirea lui.
- b) De trei părți ale lumii ce se numesc Asia, Africa și Europa. De Asia
- c) De Africa.
- d) De Europa.
- e) America.
- f) De neamul rusesc și de numirea lui.
- g) De Neamul Sarmatilor și de numirea lui.
- h) De neamul Roxolanesc și de numirea lui.
- i) De Mosoh stremoșul sloveno-rusesc și de sementia lui.
- j) De numirea Moscului și a cetăței împărătescī.
- k) De Cazaci.
- l) De Polovți, Pecenighi-Iatveaghii și Țimbrii.
- m) De preaslavita marea și neamul a tot norodul Rusescă cetatea Kievul și începerea ei.
- n) De cneazii cari aũ fost întâiu începători Chievului.
- o) De mórtea lui Șeec (шчєкє) și Horev, și a lui Кїй și de următori lor după denșii.
- p) Când aũ început Rușii a învăța carte.
- q) De cneajia lui Ruric cu frații săi în pământ rusesc.
- r) De Oscold și de Dir.
- s) De cneajia lui Igor feciorul lui Ruric.
- t) De stăpânia lui Oleg în Kiev și de moartea lui.
- u) De cneajia lui Igor feciorul lui Ruric în Kiev după Oleg.
- v) De cneajia marei Cneghinei Olgai în Kiev.
- w) De » » » » » » când aũ mers la Drevleani.
- x) De mergerea a doua a Olgăi la Drevleani.
- y) » » Olgai la Țariograd și de botezul ei.
- z) De cneajia lui Sveatoslav feciorul lui Igor în Kiev și pentru moartea bine credincioșei marei kneghine Elenei.
- aa) De împărțirea cnejieii lui Sveatoslav, feciorilor sei și de moartea lui.
- bb) De cneajia lui Iaropole, feciorul lui Sveatoslav în Kiev.
- cc) De venirea marelui cneaz Vladimir, feciorul lui Sveatoslav în Kiev.
- dd) De cneajia marelui cneaz Vladimir în Kiev și în toată Rusimea și de singura stăpânirea lui.
- ee) De idoli. ff) De udarea cu apă la Paști. gg) De muerele lui Vladimir.
- hh) De vitejia lui Vladimir. ii) De biruința lui Vladimir. Peceneghi sub Periaslov. jj) De solii cei trimiși din multe părți ca să plăce pre Vladimir la

τ) De cnejia Kievului supt cumplitul jug tăăresc și de cnejii Kievului din parte.

υ) De mutarea mitropolitului a Kievului la Mosc. φ) De luarea scaunului rusesc, adecă a cetăței Kievului de Kneazī Letvéni Ghedinin și de mutarea Kievului la Litva. χ) De aceasta : de unde 2 mitropoliși au început a fi în Rusia, unul în tron iară altul în Kiev.

ψ) De mutarea marelui cnejii a Kievului în Voevođie.

ω) De întoarcerea cetăței Kievului iarăși la cinstea cea dântēi împērătēscă.

După aceste materii, codicele se termină cu o orațiune româ-nescă de ăisū către socri, la nuntă, ce dămū maī la vale în întregimea ei.

*

Acéstă lucrare «*Istoria Rușilor*» este ea opera originală sēu traducere ?

E destulū să citămū unū pasagiū, de la *verso* alū paginei 38, ca să avemū respunsū la întrebarea acésta :

«...căci n'aū lăsatū până în sfîrșitū (D-deū) pămîntulū **nostru celū rusescū** să ramăe întru întunereculū necredinței și a slujirei idolilorū...»

«*Pămîntulū nostru celū rusescū*» nu putea ăice decăt unū scriitorū rusū; deci avemū în codicele ce cercetămū o *traducere*.

Acéstă traducere este după o cronică fôrte vechiă rusescă. Se vede vechimea din coprinsulū ei, la pag. 2, unde autorulū pomenesce numaī de trei părți ale lumei : Asia, Africa și Europa. Ade-văratū că la *verso* alū paginei 3, se interpoléză maī apoi trei rēnduri și despre America, dar, fie acéstă interpolare de chiar autorulū codicelui, ori de unū copistū de maī târđiū, și din aceste trei și-ruri apare vechimea codicelui, căci după ce menționeză de America «*care se chiamă lumea nouă...*» apoi adaoge : «*ci de vreme ce acésta maī pre urmă decăt altele de curēndū s'aū aflatū și încă nu ține de trēbă a respunde, pentru acésta s'aū lăsatū de nu s'aū scrisū.*»

*

2. Altū codice relativū la Slavī este unū în 4° de 68 file scrise și nescrise, scrierea fôrte urită. În fruntea textului unū adornă-mîntū cu *bourulū și corbulū*. Cu titlu :

«*Letopisețul Slovenilor, Iliricului, Misiei cei de sus, și a Misiei cei de jos, care coprinde în sine începutul și stăpânirea Crailor și a despoților sirbesci și și sevârșitul lor, cuprinzându pre scurt și alte lucruri ce s'a întemplat : care s'a scos după isvod, acum în zilele Prea-luminatului, Prea înalțatului, bun credinciosului și mult milostivului nostru Domn Iw Nicolae Alexandru, cu mila lui Dumnezeu Domn și oblăduitor a totă țera Românească, și s'a scris întru al.... an dintru a 2-a Domnie a Mării-sale, în anul de la zidirea lumii 7235, iar de la nașterea Domnului și mântuitorului nostru Is. Hrist. 1727 ani, de Radul Lupescul logofețelul de Divan sin Mihail Iermonah (1).*

Coprinsul. a) Marea poacăenie a Turcilor la 1686.

b) Cronicariul slovenilor, Iliricului, Misiei cei de sus, și a Misiei cei de jos, care s'a început de la facerea lumii veletul 2772, după ce ședuse Noia într'un an la vremea potopului în corabie, etc. Este mai mult o Cronologie, ce cuprinde și informațiuni despre unii domni munteni și alte informațiuni generale, precum bună-ora : descoperirea tipografiei de Faustie.

c) Călătoria Măriei Sale Dómnei la Ierusalim 7189 soția lui Șerban Cantacuzino.

Cronica se termină cu următoarele vorbe : «Domnului Dumnezeu sfânt înălțarea sa și de acum înainte pre milostivul Coronatul, și prea înalțatul craiul nostru împreună cu alți creștini să-i blagoslovéască și să-i norocéască și să-i dea multe isbânde una după alta asupra păgânilor; ca sub stăpânirea sa, să putem trăi întru uniciune și cu pace».

Din cuvintele de sus se vede că scrierea originală după care a copiat Lupescu, este datorită unui scriitor din Transilvania séu Ungaria.

Acest codice, legat în pele, legătură vechiă din secolul 18-lea, este în posesiunea Academiei, înregistrat la No. 156.

3) D. Gaster posedă un manuscris 4° de 12 foi cu titlu :

(1) Acest codice a aparținut la 1761 Aug. 20 lui Ion Kogăln. biv vâtaf de aprođ; l'a cumpărat, dice, de la Dascalul lui Ramand împreună cu altele în mazilia lui Constantin Răcoviță V. V. A mai aparținut apoi lui Filip Beldiman.

Ирїенцаре пентрѣ мортеа марелѣи Петрѣ Императорѣи а
тоатѣ Русїа»

D. Gaster, în «*Christomatia română*» II, la pag. 53 înregistrează acestă codice, fără a-lu descrie orı a ni spune de cine e copiată orı de este originală? Din pasagiulă reprodușă în «*Chrestomia*» vedemă că este o traducere, căci autorulă đice : *cu singura adeverință și cu totă dinadinsulă, să arătămă mórtea marelăi monarhulăi nostru, ne pohtesce lucrulă acesta, pentru că de la limbile streine, multe istorii tipărite aș eșită pentru acestași lucru, cele ce sunt fórte depărtate de adevără. Pentru acésta tóte precum s'aș întâmplată se vor aréta.*» Monarhulăi **nostru** nu putu scrie ună română, grăindă de Petru ală Rusiei.

4. *In folio* de 209 file, cu titlulă : *Viața marelăi Petru Impăratulăi Mosculăi*, scrisă la 1799 Octombre 2, de Toader Inieca (?) «*în đilele prea înălțatuluiă Domn Alexandru Costantin Ipsilant Voevod, cu cheltuiala d-luiă căpitanuluiă Zalifici Ioniță, în vreme când mă aflamă slujindă la d-luiă cuconu Alecu Balș biv vel comis....*».

Acestă codice a aparținută lui N. Istrati. Astăđi este depusă la la muzău, sub No. 333.

Copripsulă lui este ca ală codicelulă de la Academia română. No. 122.

*

5. D. Gaster botéză cu numele sěu în «*Chrestomatia română*», un în 4° de 60 foi cu titlulă :

«Исторїа Росїиор»

Acestă ms. nu este alt-ceva de cătă ms de mai susă judecândă din ceea ce a reprodușă d. Gaster din elă, la paginile 49, 50, 51, 52 și 53 în *Chrestomatie*.

*

6. «*Viața marelăi Petru Samoderjeț a toată Rusia.*»

«Scrisus'aș acésta ca să se săvârșesă în 6 cărți cu tótă cheltuiala P. S. și iubitoruluiă de Dumneđeu Episcopulă sfintei și Dum-

neșescei Episcopii Hușului, Коп Inokentie în zilele prea luminatului Domn și oblăduitor a toată țera Moldovei Іw Constantin Mihail Racoviț V.V. S'aș scrisă în sf. Episcopie a Hușilor, leat 7264 saș de la mântuirea lumei 1756 Mai 1.»

De cine e scrisă?

La pagina finală citim :

«Și s'aș scrisă *dea* (sic) Gavril Ierodiacon pisah ot Huși la *Septembre 3 leat 7265.*»

Va să ȃică e anulă terminărei scrierei.

*

7. Codex No. 399.

Codex în 4°. De la finea Secolului ală XVIII-lea fără numele scriitorului. A aparținută D. Kogălniceanu. Este aȃ ală Academiei Române.

Nu are titlu și-ı lipsesce prefața. În o sută cincă-ȃeci și două de file face istoria evenimentelor cară se termină cu pacea de la Kiu-ciuk-Kainargi. Este lucrarea originală ce arătamă la vale sub No. 10. E scrisă de ună munténă căci serie *nx loco ne*. Lucrarea începe prin narașunea evenimentelor de la 1769 și înainte, în Polonia. Se ocupă ȃeci de evenimentele premergătoare resbelului dintre Rusia și Turcia sub Ecaterina II-a și Sultană Mustafa ală III-lea.

Acestă codice importantă este o copie dupe codex No. 335 de la Muzeș, pe care-lă editămă la vale.

*

8. Codicele de la Academia Română, sub No. 154 în 4° de 128 file, din 1837 N-bre 22, e scrisă de Gheorghie Iconom, în școla de la Ruginosa. Codicele coprinde mai multe materii, între cară și «*Intămplările vieșei mareșalului Potemkin*» poemă, ce vomă da la finea acestei publicașunii.

*

9. Codex Urechă.

Acestă codice, de care se pôte vedé o dare de sémă largă în T. II ală opereloră Complete ale lui Miron Costin (pag. 1—16), coprinde scrierea :

«ПѢТРЪ РИЧЕРЪ НЕАМДАШИ ЧЕЛШЪ СЛЗЕНТ ШИ ВЪКЮ АА СЛАВЪНИЛОРЪ»,
de la fila 1 la 8 și *verso*.

Codicele Academiei citatū mai susū și acelu ce D. Gaster dă la pagina 49 a «Chrestomatiei» sale, sunt înrudite de aprópe (de și aū multe variante) cu materia din codex Urechia de care aci menționămū.

*

10. Celū mai importantū codice, care face obiectulū memoriului de față, este celū cu No. 335 din catalogulū de cărți alū Muzeului de antichități din Bucureși.

Este unū în 4° de 167 file scrise. De pe scrisóre dămū unū facsimile.

Dămū acestui codice numele de *Nicolae Pitișteanulū* după numele copistului sēū.

In adevērū acestū codice are de autorū unū boerū românū anume *biv vel stolniculū Dumitrache* (?). Originalulū nu a ajunsū—până ađi—la mâna nóstră, ci numai copia lui Nicolae Pitișteanulū fiulū rēposatului *biv ftori Comis*, de la 1782 augustū în 22 đile.

Acestū codice urmēzā mai la vale în tótā întregimea lui, căci meritā să fie cunoscutū, de óre-ce coprinde istoria evenimentelorū dintre 1769—1774, evenimente cele mai multe narate *de visu*, de cătră autorū.

Inceputulū codicelui e lacunarū. Ii lipsesce celū puținū titlulū și dor o pagină din prefață. Regretămū lacuna din prefață, iar cât pentru titlu, îi dămū unulū noū, după copriinderea lucrărei. Vomū semnala variantele principale dintre acestū codice și copia de la Academia Ms. No. 399.

PRECUVENTARE (1)

Din vedere cu ochii și a face, minunat lucru este, iar nevedând și din firică epimelie a întocmi, de minune și de a se povesti lucrul este. Dar cu călă și mai vârtosă este a sofisi cinevași, nu numai cele ce ar înțelege și ar vedea, ci și din mintea sa a potrivi toate, cele ce de totă mintea nu s'ar putea lăgădui; la care și eu nu celă ce mi-ar dice cinevaș, cum că mă potrivescă înțeleptului istoric (care mi-o dorește inima și nu pociu), ci celă ce din de tot puțină minte a mea luminându-se simțirea din alcătuirile cuvinteloră acestei vrednice de laudă și netăgăduită la unele istorie, ce este făcută dintr'ncepută și scrisă cu însuși mâna Dumisale biv vel Stolnic Dumitrache. Cum dicită, nu din vedere, ci întocmai după coprintulă mai susă arătatură proimionă m'am îndemnată, și din cuvintă în cuvintă am trecut'o intr'acastă carte cu mâna mea, ca orî-cine ar citi, să nu se minuneze că am scris'o, sau numai să-și trecă vremea cu citania; ci de va fi minte întrégă, să cunoscă și să înțelégă deșteptulă cugetă al Dumisale și perierghiea ce are la orî-ce.

De **Nicolae Pitiștenu** fiul răposatură biv fteri comis Manul Pitiștenu 1782 August 22.

(1) Acestă titlu lipsesce în codice. Precuventarea este fără începută. In codicele No. 399 ală Academiei lipsesce cu totulă. Acelă codice începe de la vorbele: «Crădăia leșască». De altmintrelea codicele No. 399 e o copie fidelă după codicele de la muzău, după care dămă edițiunea noastră. V. A. U.

Crăiea leșescă fiind legiuită, ca să nu pogore tot un neam moștenirea, pentru aceea la alegerea și punerea crailor, mai tot-d'auna s'au pricinuită cu turburări, cum și într'acestă veacă la leat 1768 se ațăță rășboiu între curtea Rusiei cu Pórta Otomanescă oblăduindu-se scaunulă Rusiei de imperatrița a doua Ecaterina Alexiovna, și ală Țarigradulă dă Sultan Mustafa ală treilea.

La 1763, în luna lui Octomvrie, muri ală treilea Avgustă Duxul de Saxonia electorulă imperiulă ce stătuse și craiă leșescă; decă mulți și din streină și din pămîntenă, răvnea crăiea leșescă; fieștecare deosebă se silea cătă îi era prin puțină de a trage spre sineși stema Lehi, dintre care era și cel de'n-tăi fiă ală răposatulă craiă anume () și ca ună născută întâiă și electorulă de Saxonia, imbișugată cu multă avuție și cu putere de arme, i se părea că mai multă se va ocroti, și se va întări decă va lua și crăiea leșescă, și pe mulți din cei mai aleși lehi îi trase spre sineși, pe ună cu bană, pe alții cu făgădueli; iar mai ales își dobândi pe doi din cei de frunte, pe Ion Vraniske și pre Carol Ragivil Palatinatul Voliniei. Iar căți din leși era numiți cu dănsii (dintre cari cei mai d'intăiă era némulă Țartorișkilor) li se împotrivia cu cuvinte: că decă va pogori crăiea κατά κλορονομίαν la fiă, nepoți și se va da stema Lehiă iar la Saxon, fi-va perdută cea de singură oblăduitoare și slobodănia țerei Leșescă, și efilonicusan, ca să înalțe la crăie obraz dintre pămîntenă, ca să se curme acelă cuvintă *to peri cata clironomian*. Decă dintre aceste 2 fatrăi saă cum am dice cete, cei ce nădăjduia la Saxon, îndată aă și rezemat mai multă la împăratulă Franței Luizin Borbun ală 15-lea, rugându-lă ca să le împărtinescă, și pre celă ce se va aședa craiă leșescă, să-l unescă plăcerăi sale, fiindu-i trebuincios pentru părțile de către amiață nôpte, și pentru Ghermania. Iar cealaltă parte de leși, era cu gândulă la Rusia, și la alte puteri, pe care-i cunoscea că nu se suferă de a se moșteni Lehia și de a vedea pe Franco-Saxonezi să aibă stăpânirea și *ta protia*. Din care puternică, mai multă era unulă Prusul, căci se află între Lehia și între Saxonia, și nu-i da mâna sa să moștenescă Lehia de sânge Saxonezicon, mai ales aducându-și aminte de celă trecută rășboiă în 7 ană, când i se ridicase împotriva cu ajutoră, mai multă de la Saxonia decătă de la Austria; și ca ună vecină socotea multe împotriva-și: nu cumvași să se fălescă Saxonia cu stema Lehi a fi mai puternică de cătă este. Pentru acăta pe lesne s'au întocmită cu Rusia, care și ea fôrta asemene va să fie grijită pentru sineși. Dreptă aceea Prusul mișlocea adinsul ca să unescă plăcerea Rusiei cu Pórta Otomanescă, care se planisea dă franțeză, căci Pórta (cu tôte că i-ar fi fost mai de folosă când s'ar fi crăitu Lehia dintre pămîntenă ei), dar ea prea pe lesne da ascultare, la tôte căte o sfătuia franțeză,

pentru urâciunea și zavistia ce hrănea împotriva Rușilor; și așa vrândă ne vrândă s'au pusă să meșteșugescă tôte împotriva Rusii, măcar de i-ar fi fostă Porțea și de bine și de folos. Și la socotința acestor două ruso-prusiană, rezema și Englitera și Danemarchia și Sfeția simfoné (iar Pórta se arêta în față primitóre, iar în taină zavistua, și fôrte se silea ca să zătienescă prohoriséla Rușilor). Numaî Franța cu aî sêi și cu împărtenitătorii ce-î avea se împotrivia. Austria iarășî pentru alte pricinî și pentru rudenia, se chitea, cu nădejde: ca să coprindă și să stăpânescă Lehia împreună cu iubitul sêu Saxon, numai ce o zătinea pârlejulă, nefiindă vremea de a se strica cu Rusia și cu uniții ei, care sta și adevera cu întemeere vechile întocmelî ce au avută Lehia, iar mai tare o zătine cea ipopsie (frica ce purta despre Turcî) căci după ce s'au sfârșitū soroculū păcii ot lét 1739, Pórta n'a vrutū să-î mai încredințeze cu fetfa ce numai prin cuvintū, că le vor avea prieteșugulū; și așa rea voința Austriei se muncea împreună cu Francesii, să pornescă pe Turcî împotriva Rusiei.

Leșii dar cei ce era partea Ruso-Prusianiloră privea pe Ragivil cum se intrarméză cu dintr'alū sêu avut, și pe Vraniiski cu baniî visteriei obștii, încă și cu bani de aî Saxonulū, cu care lucra spre câte le trebuia, carele se întocmise între ei cu jurămintū ce se chiamă la dênșii confederațioane, și cu o umbră vicleană chiamă spre ajutorū pre cei ce li se trimisese, deocamdată întâiū călărimea ca la 7000 cazaci rusesci, cariî îndată ce s'au apropiatū de tagma lui Vraniiske, pâ locū au arêtat'o *ne posvol*, adică pentru cele ce s'au fostū cuvintatū la seimu (sfatulū obștescū) că sunt în zadar și neprimite, și așa au fugitū la hotarele țereî unguresci; iar pe Ragivil o parte de Ruși urmându-l la hotarele Livonieî și Litfeî, după îndestulă gônă, neputendū să-l pue în mână, l'au silitū să trecă hotarele în Moldova.

Mulți din urmașii acestorū confederați îndată au năvălitū la partea Tartorinskilor, iar pentru că nu-î cunoscea de credință, și căci n'au chivernisitū bine baniî Saxonesci, precum se defăima de însuși omenii lui Vraniske, ale multora nădejdi s'au rēcitū și s'au îndărăcnatū; în cât în mijloculū acelorū împerecheri, înmulțindu-se adunarea în două feluri, s'au numitū cei ce urma Tartorinskilorū, *aristocratie*, iar cei-alalți *confederați*, sau mai bine să țicemū *Zurbalei*. La acelu mai susū țisū seimū, multe îndreptări s'au arêtatū pentru binele celū de obște, iar mai alesū ceea ce se socotise, ca să se crăiască Lehia de obrazū pămintēnū. Care până pe urmă totū așa s'au urmatū, căci de atuncî s'au inchipuitū patru din boierî anume: Conte Ponitovski Stānislav, i Ladislav Lubomirski, i Mihail Frederic Satorinski caghelariul Lituaniei și pe Ion Avradnik mareșalulū crăiescū; iar la 1764 în luna lui August s'au făcutū altū seimū, și în Septemvrie la 27 s'au datū psiful lui conte Ponitovski Stānislav și la 25 ale lui Noemvre s'au și încoronatū.

După aceea s'au arătat la Seimă leși ceī pravoslavnicī din vechiī pămīnteni, cerīndu-și privileghiurile ce au avutū, adicā : slobođi la ritulū pravoslavnicesc, de o potrivā la cinste să șađā împreună cu catolicīi la departamentele judecāților, să intre la slujbe crāiescī, și după vrednicīi să se înalțe, precum așa s'au fostū legiuitū în scrisū la Oliva în anulū 1686; iar catolicīi avēnd stāpānirea, pe încetū încetū, i-au adusū la prōstā stare atātū cu traiulū cātū și cu atingerea ritulū, precum place preoților latinī, fiind spre acēsta slobođi și fără fricā.

Acēstā cerere a pravoslavnicilorū, stātut'au iarāși de mai mare turburare, cācī apocrisariulū papei de Roma (Climent al 13-lea) ce sta în Varșav au semānatū cārți întāritātore la tōtā obștea leșilorū latinī, și deosebitū pe la cāpeteniī, cānd fără zābavā au sositū și până la noulū craiū, cārțile archierulū (đisulū papii Climent) cu afurisanie înfricoșānd pe toți ceī ce vorū primi cele cerute de histmateci, iar către ceī ce lucra voințele franșesilorū, osebitū de multe blagosloveniī și fāgāduințe, îi incredința fără īndoialā de ajutorulū Porței turcești.

Acēstā scāntee după ce a arsū Varșavul, prin apocrisariulū sēu, s'au risipitū și s'au dādatū de către Franșei peste tōtā Lehia. Ajuns'au turburarea și până la hotarele turcești, cācī și solulū Franței anume Deverjenis (1) ce era în Țarigrad, nu ca întâiū pe tainā, ci de fađā nu contenea spre a turbura Pōrta, și toți ceī într'adinsū trāmiși din Franța lā țera leșascā, în Crām și în preajmā-ī, orī-cine li se pārea mai vrednicū de întāritatū, rāsipia vorbe ca să facā pe neamulū turcescū să dea rāsboiū Rușilorū ; și toți ațățătorīi urma cu o noimā, rēsuflandū acestea :

«Cā s'au anerisitū Slobođenīa Lehieī ;

«Cā noulū craiū, nu s'au încoronatū după pravilile și obiceiurile Lehiī, adicā de a fi ipokimenos aristocrației, ci stāpīnitor aristocrației, și supusū Rusiī.

«Cā hotārīrile (2) Rusiī, pīnā la Soroca orașu de Moldova.

Îi īnvīta cā Leșiī ceī uniți au zdrobitū pe Ruși cu minunatā biruință.

«Le da nādejde pentru Malo Rusienī cā ne mai putēndū suferi pe Ruși, īndatā ce se va ivi la hotarā cāt de pușinā oaste, īși vorū sfārīma jugulū, și vorū nāzui la dinșiī cu supunere pe īnsuși așeđāmīnturile ce au Valahia și Moldavia.

«Cā rușiī sunt sāraci de banī, și mai multū sunt tari cu ipolipsisū și cu ipopsia decāt cu puterea armelorū ;

«Cā Leșiī ceī neuniți de fricā razimā la Ruși, iar vēđēndū ajutorulū Porții, (3) sunt gata să-ī pārsēsēcā și să se facā una cu ceī-lalți īnpotriva Rușilorū ; și alte multe fāgāduelī de totā felulū de bunātāți și umplerī de haznelile Țari-

(1) Nume stīlcitū alū lui *De Vergennes*. V. A. U.

(2) În codicele Academiei este mai corectū : hotarele Prusiei vorū ajunge...

(3) Codicele Academiei ad. «toți.»

gradului, pină și cu mijlocul ovreilor umplea urechile Turcilor, și-i făcea îndrăzneți.

Spre toate acestea solul Rusii ce se afla la Pörtă, Alexei Obreșcov, sta, și spre toate le răspundea cu mare iscusință, avându ajutor și pe solul Prusii sinior Genglin; iar cei-lalți soli ai părții ce era simfonă cu Ruso-Prusienii sta ca privitor, încă să cam arăta în oreși-care chip cu partea celor ce indemnă Pörtă spre răsboi; sau că o făcea pentru că nu-i întreba nimeni, ori că, o aveau cu necinste a răspunde fără întrebăciune.

Pörtă până în sfârșitul anului 1767 în iueală se arăta că va întări prieteșugul Rusiei încă și prin scrisore, iar despre altă parte, totu cerca și prea adâncu se socotea; până ce, de la 1768 răsări și cam de față îndrăsnelă, celor ce răvnea să se răsboinicescă în Lehia. Peste toate acestea iarăși mai pricinitoru fu totu arhierul papă, căci cu cărțile sale de isnová întări pe leși, ca să se indemne unii cu alții, sau mai bine să dicem, să îndărjască Turcii pe Leși, și Leșii pe Turci.

Ajuns-au cărțile întăritărilor și în Malo-Rusia, peste cazacii rusesci, și pân cea-altă Lehie, de i-au amestecat și i-au întăratat, mai ales părțile ce se hotărăscu cu pământurile turcesci, de unde răsăriră adunări glóte care umbla ca hoji făcându jafuri, încă pe alocurea și vërsări de sânge; din care locuri pămînteni vedându-și sărăcia și primejdia, au început și ei a se strânge tagme și cu arme cerca ca să se apere, și să-și răscumpere nedreptatea și silile ce li se făcea de către apostai.

Mulți din Leși și din Cazaci, ce era de felul lor hoți și tâlhari, până și aceea făcându adunări de față, umbla după jecmanuri întindându-se și peste celu orașu hănescu ce i se dice Balta, la hotarul țerei leșesci, unde au făcutu jafu, încă și mórte unora, și au jefuit dobitocele unor Noha, pe care prindându-i Leșii cei orânduți într'adinsu, (*loc liber*) înainte vecinilor Turci și Tătari i-au pedepsit pe unii și cu mórte; măcar că d'alde acestea sunt obicnuite pe la hotare, iar dintr'acele părți au deosebire, cum Zaporojanii așa și Tătarii nu sunt mai de jos. Decă pentru una ca acésta, împreunându-se Turcii și Tătarii, și Rușii acelor părți, după întocmelele ce și-au făcutu între ei, au rânduit ca în fiește-carele anu să se facă adunare de judecată vecinescă despre amendoau părțile, și să se judece uciderile și furtisagurile dupeste anu, și părți care se va fi asupritu mai multu să i se dea dreptate. De care dându-se Porții în scire, (măcar că Franța le arăta mai cu prisosu de câtu era adevărul), despre o parte se arăta mulămită și lăuda dragostea Rusii, și a Lehii, iar despre altă parte ceru solul Rusescu, ca de acolo înainte să se ferescă să nu se mai dea pricină la hotară, cu cuvintu că Turcii și Tătarii sunt din fire *ipopti* și mai multu se turbură; și că óstea rusescă să nu cumvași să se apropie de hotarele sale, care așa s'au și făcutu, ci indeşertu, căci Pörtă

iarăși despre o parte se arăta nu ca mai nainte, prin cuvintu, ci încă și prin scrisori temeinice au adevăritu Rusii, că-î va fi cu dragoste curată și statornică. Merim Sultanulū afară din întăritatorī, au fostū avutū și însuși mai multă pohtă, alesū ca să se numescă *gazi* pentru ca să întrécă cu biruințele pe cei de mai nainte repositi sultanī, căci despre o parte se arăta cum, s'au dīsū mai susū, iar despre alta răsufflă dīcendū : «iar pentru că se află Lehia în turburare, face trebuință să trimitemū la hotare ořeși-care puținī ostași pentru pază, mai alesū să zăticnescă atacsiile de s'arū întāmpla». Și și pornesee spahii din Rumele ca la 20,000 împărțindu-î în Bender și la Voziea, cum și din Țarigrad 4,000 pentru Hotin, i-au purcesū în luna lui Iulie, cu corăbii neguțătoresci.

N'au trecutū mai multă străgānare, că Turcii pā năravulū lorū, din cei trecuți la Hotin, pā locū trecendū căți-vași pe vedere în Zvancea, orașū Leșescū, îlū au prădatū, făcendū și mōrte unora din pāmīntenī. (Atunci s'au deșteptatū Leșiī pe cine și au chematū intru ajutorū). Din care pricină Sultanulū mazāli pe Halil Pașa ce era trāmisū d'intr-același anū 1768, muhafāz Hotinulū.

Vezir Sultanulū era Musun Oglu, carele cu unī din regealī împotrivindu-se spre a nu se deschide acestū războiū spre Rusia, i-au mazālitū cu surghiunie, și se aduse la Vezarat pe Hamza Pașa într'adinsū știindu-l de *evholikinitor*. Carele după ce au sositū la Țarigrad, întâia trēbă acēsta îi au fostū, fiindū fetfoa datā de rāsboiū, au chematū pe solulū Obrețcov la Pōrtā și cu mare mândrie și cu infricoșeri, i-au făcutū oře-care cerere inscrișū ca să le iscālēcā, și cum i-au spusū ca să-î dea vreme să-și înștiințeze Curtea Rusii îndatā l'au ridicatū la închisōrea ot Edicule, în luna lui Septemvrie 1768, și publici Pōrta războiū împotriva Rusii.

Aduse și pe surgunitulū Crām Gherei ot Rodos și-lū făcu iarā Han, poruncindu-î Sultanulū se intre în hotarele Rusii cătrā Nova Serviea, cum au și făcutū, din care i s'au pricinuitū sfârșitulū, cum să va vedea înainte. Vizaretulū Hamza Pașei îi fuse zile 27 și il mazāli cu surgunie, care în mergere muri la Calipoli. Stātut'au la vezaretū El Hagi Mehmet Damat Emin Pașa, acesta au eșitū cu ordiea din Țarigrad poposindū la saraiulū ot Daut Pașa ; Martie 16, 1769.

La acestū alaiū avēndū Kesarul Iosif alū II-lea solū în Țarigradū pe Dumnealū Senior Vrognard, s'au îndemnatū, prin știrea Vizirulū, să privescā eșirea ordii ; și trāmișii prindendū-î casa unū emirū, dumisale nu-î au plăcutū ci au trecutū la casa unū armeanū. Iar acelū emirū cu alți emiri saū mai bine să dīcemū *gebelaiū*, deosebindu-se din alaiulū sangeaculū lū-au călcattū, îndrāznindū alū mângāia cu *lobuturi* pānā ce-î au spartū și capulū, iar alții au ștersū din capulū madamei căițele cu sculile.

Ostoson Sultanulū de au și pedepsitū pe unī dintr'acei emiri, iar și Dumnelū in scurtā vreme la Țarigrad s'au sfirșitū.

- «Martie 23, de la Daut Paşa aŭ plecatŭ ordia cătră Saccea.
- «Maiŭ 22, aŭ trecutŭ Dunărea la Cartal făcendŭ oturac ȝile cincŭ.
- «In 28, la Terecol conac.
- «In 29, la Greceni pe pămintu Moldovei.
- «In 30, la Frumosa.
- «In 31, la Gura Largăi.
- «Iunie 1, in gura Lăpuşni.
- «In 2 in gura Sărăji.
- «In 3 la Hantepesă ce se ȝice la movila Răbăi, unde făcu oturac ȝile 13, cu multŭ norodŭ şi cu forŭte mare glătă de dobitocŭ.

La acestŭ popasŭ viindŭ din Iaşi Domnulŭ Moldovii, Grigorie Calimahulŭ, după împreunarea cu vezirulŭ, ilŭ aŭ rădicatŭ in poprelă la Muhzur Aga cu etpainl Mării Sale, iar când fu la redicarea Vizirulŭ, ilŭ trimiseră in pază la Țarigrad. Acolo puindu-lŭ la închisore, şi domnia se dete din Țarigrad Domnului Costandin Vodă Mavrocordatul, carele după ce veni in ordie i se dete sangeacul şi tuiurile de către vizirulŭ şi merse in Iaşi.

Totŭ la acelaşi oturac veniră 2 din confederaŭi anume Potoŭke şi Cra-sinski cu ai lorŭ puŭini ostaşi căŭi avea : încă urma după dinşii şi cu câtevaşŭ artelerie ; şi după ce se împreunară cu vezirulŭ, pe lângă alte taini, să şi rugară ca să nu între oştile turceşti in ŭera Leşască, dar nu li s'aŭ datŭ ascultare.

Vezirulŭ acolo îmbracă cu blană de samurŭ pe Geanăclă Hagi Ali Beiŭ, şi-lŭ făcu Cetegi. Acestuia întâiu i s'aŭ datŭ voe la Iunie 5 ȝile se între in ŭera Leşască.

Şi totŭ acolo la Iunie 10 ȝile îmbracă Vizirulŭ cu blană de samurŭ pe Rumele Valesi Mehmet Paşa, cumnatulŭ Sultanulŭ, făcendŭ-lŭ Serasker şi mai dându-i din ordie o sémă de ortale şi cu Tătarŭ, îi rândui să trecă Nistru pe la Hotin, să izgonescă pe Ruşi din ŭera Leşescă, şi se vestescă scaunulŭ Crăiescŭ de veduvŭ, ca să-şi alégă confederaŭii Craiŭ altŭ obrazŭ, urmândŭ cu mergerea şi Potoŭke, pe care ilŭ poroclea Turciŭ Deli Boier şi nu greşa.

«Iunie 15, plecă şi vezirulŭ de la Han Tepesi cu ordia la Bender, făcendŭ anteiulŭ conacŭ la Lăpuşna.

«In 16 la Băgeni.

In 17 la Chişnău oraşŭ alŭ Moldovei; ce încă la trecerea Vizirulŭ îi ardea temeliile, dându-i Turciŭ focŭ.

In 18, la Ceaprazia.

In 19, la Bender, şi se făcu ordia oturac, unde mai găsimŭ şi alta ordie cu Kiutaia Valesă Moldovangi Ali paşa, strânşi de mai nainte.

Iunie 22. veni din Căuşani la ordie, Selim Gherei han, ce l'aŭ pusŭ Sultanulŭ in loculŭ mortulŭ Crăm Ghereiŭ, eşindu-i Vizirulŭ cu toŭi paşii şi ri-gealii intru întâmpinare şi cu alaiŭ ilŭ descălecară la otaculŭ Vizirulŭ, şi se

făcu o adunare de mulțime fôrte multă; se da merticū de orzū pe ȓi banițe 25,000, care se mânca numai de caii rigealilorū și ai căpeteniilorū ostășesci.

În 24, cu sfatū se alese ȓisulū Han Șelim Gherei cu Tătarii, și Urfa Valesi cu o sēmă de ortale, ca să mērgă la cetățile ot *Nova Serviea* ce sunt peste apa Buhului, care de Turci se numesce Acsuiu; ci prinȓipulū Alexandru Galitzin feldmareșalulū armii rusesci, chitindū bine cum i se cuvine a se ostășă, le strică Turcilorū totū tetbirul și i făcu să cunoscă: de cât a vina cele streine, mai bine să se grijască de ale lorū, și le deschise *portom* ca să le fie Turcilorū drumulū glōtei numai către Hotin, cum se va vedea înainte scrisū la orânduială pe campania fiește-căruia timpū.

Campania d'intēiū leat 1769, adică rēzboiulū anului d'intăiū.

Hanulū celū mortū Crām Ghereiū, în luna lui Ghenarie de acestū următorū anū, cu multă glōtă de Turci adunată, și cu Tătari amestecată, plecă la Gēbul spre *Nova Serviea*, iar după o ȓi cu bine, crivēțulū își deschise sefaeturile sale și se întinse a i rēcori, stropindu i când cu lapovișă, când cu polegnișă, într'o ȓi cu nōptea, și alta până la amiașă-ȓi, mai apropiindu-se de ȓisele cetăți, și abia gășiră 2 sate pe care le aū robitū, căci cele-lalte sate cu norōdele, din poruncă s'aū fostū trasū înlăuntru, iar cu întōrcerea i-aū parigorisitū seninulū, așa cât era: *Sus stele, josū stele, întindete pele!* Ale prea multora stărvuri aū rēmasū câmpulū, hrană sālbatēcilorū și sburatōrelorū, lăsândū a mai pomeni de cei ce le aū degeratū ochii, nasurile, urechile, mâinile și piciōrele; din care și însuși Hanulū bolnāvindu-se a muritū în Căușani la Februarie în 7.

Totū pe aceeași vreme, și Lezghii fiind ajutătorī Porȓii, nāvăliră a călca unele sate pe hotarulū Rusiei, ce era despre vecinătatea lorū, care de armele rusesci cu paguba lorū s'aū întorsū.

Și iar pe acea vreme, iată și în țera leșescă confederaȓii mulȓi uniȓi și împărȓiȓi, se silea să isgonescă pe Ruși, și zăticea orī-ce gătire chitea Rușii împotriva Turcilorū; iar prinȓepulū Nicolae Repnin, mai avēndū și alte douē căpetenii: pă Roener și pă Drasiciu cu corposulū ce comandulua, i-aū rēșboitū i-aū biruitū și i-aū risipitū. În ȓiua de Joī Mari, uniȓ din Turci trecură Nistrul (fără poruncă), din Hotin în țera leșescă, și luândū de la o ștreașă cincī șese capete căzăcesci le aduseră la Muhafăzul cetăței, ce era Serascher Husein Pașă, și pentru că într'acea undă nu i cinsti cu celenghiuri, il omorără.

Ridicară Serascher pe Cahraman pașă arnăutulū, și în Vinerea cea mare trecu cu câte-vași mi, ci se întōrse cu pagubă.

Trecu despre Hotin și avanguardia rușescă (care era sub comanda lui general Maior Petru Gheorghievici cnēzū Dolgoruc) în Sâmbăta cea mare, și fă-

-E 119.033-

cură răsboiū nealesū, iar în ziua de Paște împinseră pe Turci în cetate, și arđându-le Varușul aū robitū familiile Turcilorū aceluī ținutū; ci cădēndū Dolgoruc ghinăralulū în răsboiū, Ruși iarăși trecură Nistrulū în țera leșască, așteptāndū venirea prințipulū Galitzin cu proti armia.

Mergēndū acēstă veste la Sultanul, s'aū umplutū de mare bucurie, și prin totă împărăția, după fermanurile ce se cetiră pe la geamiī, se vesti pā sineși de Gazi, adecă biuritorū.

Abaza pașa cu o sēmă de Anadoleni, se ducea cu mumbașār, ca să fie de ajutorulū Hotinulū, iar până la Camlăki-oprusu, mai josū de Hotin, ca 8 cēsuri, ilū întâmpinară 2 marghioli într'adinsū trimiși despre Ruși, după caiafetulū lorū chiar Tătari, și dāndu-ī sealeam despre partea Pașilorū ot Hotin, îi luară mujdea siclénă: adică cum că vrășmași Ruși, biruindu-se s'aū trasū, și nu este trebuință de altă grabă, fără numai să bine-voiască, și de pōte trece Nistru, ca să desrobescă atâtea suflete de met Mohamet care se mână dinapoī de óreși-care cazači rusesci. Iar pașa cu prothimie trecu Nistru și'și găsi cursa gata, că marghioliī il pāndea gata cu putere; și nu cum se amăgise, ci cu rămașiī trecu apa fără vadū rezemāndū tocmai în Iași.

Cetegi-hagi-Ali-Beiū fiind mai eșpen, cum se rānduise de către vizirulū încă de la Han-Tepesă, precum s'a arătat mai susū, intră la Iunie (cu oștea ce'ī era pe sēmă), în țera leșască și se silea să cerce Caminița, ci'l măglisiră de se băgă în stufurile bălților ce sunt din fire cu rea clișă în prējma acei cetăți; și la 16 ale acesteī lunī, cosāndu-ī cu tunurile din tōte părțile, cu multă pagubă aū plecatū intru neintōrsă fugă, scāpāndū și însuși rānit, iar nu de mōrte.

După ce dar sosise la Hotin Seraskerul Mehmet Pașa Rumele Valesi, cum era rānduitū de la Han Tepesi, era sub zaptu-ī, cu Turci i Tatarī peste 100,000. Atunci aū sositū la Nistru și Prințipul galitzin în 27 ale lui Iuniū, și grābi de își trecu armia dincōce de Nistru, din susulū Hotinulū ca unū ceasū; pe care o îngrādi cu reduturi; iar Turciī in doaă zile mergēndū asuprāle cu acrovolizmos s'aū întorsū fără ispravă. Iar în mergerea de a treea zi îi întâmpinară Ruși cu marșū, și dāndū răsboiū să înfrānsēră Turciī cu mare pagubă. Cāți aū scāpatū din focū și din robie, aū nāvālitū după numitulū Serasker Pașa, ci biet pe cāți îi aū pututū încāpea cetatea îi făcură Rușiī muhaserea, iar cea mai multă glōtă s'aū resipitū de totū, ducēndu-sē cineși pe la vileaetulū sēu, și așa își pliniră celū obicinuitū alū lorū cāntecū:

«*Usta Berber celebī iar iar parladi.*» *Domnul meșter Berber cu cinste s'a sfārīmatū.*

Vizirulū înțelegēndū de nenorocitulū fastulū Hotinulū se deșteptă și să lāsă de Nova Serviea, indatā întorcēndū pe Hanulū cu Urfa Valesă din calea acei părți de locū, și in loculū lui Urfa Valesă facu seraskier pa Moldovangi Ali-

Paşa, pornindu-î la Hotin, când şi însuşi se întorse cu ordia la Han Tepeşă, fiindu locu de respântie, cu îndemână şi de ducă şi de fugă.

Vestitulū Cahraman Paşa ne apucându să intre în cetatea Hotinului, se coborâ la Han Tepeşă, ci la întâlnirea cu vezirulū dojenindu-lū, căci s'au rezniţu din preajma Hotinului, porunci să-lū inchiză, iar Kehaiaoa luî trase unū pistolū în Vizirulū şi nimeri pe Peşkirgiu, care în locū muri; iar şi pă ei pă amândoi lei Agalele Vizirulū îi făcură bucăi subţ saivant şi otacu i se dete iagma.

La Iul. 27. sosindū Hanulū cu Moldovangiū la Hotin, lasară Muscaliī cetatea şi trecură Nistru în ceea parte, iar pe Mehmet Paşa Rumel Valesă dă bine că scăpase din muhaserea ilū surguniră la Şumla.

Sultanu umplându-se de mare mânia trâmise de luă pecetia de la Vizirulū, şi o duseră în Hotin Ali Paşi Moldovangiū, iar pe Biv Vezir Emin Mehmet Paşa, redicându-lū din ordie ca surghiun, ilū duseră până la Odrîu şi acolo îi luară capulū.

Redicără măi în urmă şi pe Nicolae Draco ce era Portiī Dragoman (făcendū în locuī pe Mihaiū Beizadea fiulū reposatului Mihaiū Racoviţă Voevodū) şi-lū duseră în Ţarigrad ci nu apestitu sugrumandū pe Grigorie Vodă Calimah îi puseră capulū la Capă-Arasă iar luī Biv-Dragoman îi tăiară capulū la Souceşmea.

Osânda numitulū Domn şi a dîsulū Dragoman aşa se sfeti. Neîmplinirea poruncilorū de cele ce i se cerea pentru ordie, pentru că şi baniī ceī trâmisesē *miria punġi 300*, i le luase Nicolae Draco pentru socoteli de Capă-Kehaealăc, iar măi alesū pentru havadişurile Lehii, care le primea Domnulū de la trâmislulū sēu, fiind fostū şi acelu franţezū şi ajunsū cu celu din Varşav alū Franţii, şi cu altul asemenea ce era în Crăm, pă care veşti potravindu-le Sultanul cu ale Hanulū, le găsea simfone şi asemenea cu dîsele luī Senior Verzenis solulū din Ţarigrad, pentru că de şi avea Grigorie Vodă vre o lipsă, le împlinea Nicolae Draco, căci răvnea dragomânia, cum i-aū şi dat' o la publicitulū rēşboiulū. Aşa aū dobēnditū cinstea împreună cu mōrtea.

Noulū vezirū Moldovangiū, cu mare silinţă făcendū podū peste Nistru a trecutū ōstea cea măi multă în ţera leşască, şi dupe câte-va rēşboae totū cu paguba le, chitind Ruşii vremea, îi călcară nōptea împreună cu o năprasnă plōe cu osebire de cât cele de măi nainte în câte-vaşi dîle necurmate; când iatā şi Nistru poezi fōrte mare, şi le strică podulū, tocmāi când junghia soldaţii cu baghioneturile prin corturi şi prin şanţuri; mulī aū şi cădūt, îndăstui s'au şi robitū, iar măi mulī s'au înecatū.

Vezirulū vēġēndu-şî nenorōcirea, năpusti ordia şi se întorse la Hantepesă, ci până acolo cu puġinū se alese, că s'au rāsipitū care'şî pe la loculū sēu; acolo iarāşî măi puġini aū găsitū, fiind duşî încă măi dinainte.

Tătariī în urma vizirulū aū iagmaladisitū ordiea, căci Muscaliī s'au zăbovitū;

iar când au trecut găsind Hotinul pustiū, se aşezară într'insulū, iar vezirulū înţelegendū, se ridică dela Han Tepesă, şi trecu Dunărea pa la Saccea, în Babadag aşezându-se.

Prinţipulū Alexandru Galitzin, după ce făcu aceste norocite isbānde, se întorse la Petroburg cu ostavcă rānduindū curtea în locu-ī (feldmarşal) pe Graf Petro Romanţov, carele ernă cu armia în ţera leşască, la Letivecov.

Rāndui feldmarşalulū comendir Moldovei şi Valahiei pe von Stomfil gheneralū Porucie, carele trimise pe o sēmă de cazaci cu volintiri asupra Iaşilor; ci domnulū Constantin Vodă Mavrocordatulū, cu trei Paşi ce-ī avea lângă sine, se coboră la Galaţi, iar trāmişii făcură scaunulū zapt.

Fon Stomfil înţelegendū, se coborī cu alţi ghenerali şi cu o sēmă de regulaţi la Iaşi, şi cu dintr'aceia s'au chivernisitū într'acéstă iarnă, la câte rēsbōe s'au întēplatū, atāt în Moldova cât şi aici în ţera Romānescă.

Trimiseră din Iaşi câtă-vaşi pihotă asupra Galaţilor, iar Turcii eşindu-le înainte la câmpū, precum ne povestiră uniī din boernaşii Domnului, într'unū cēsū Ruşii impuneră în fugă, trecendū uniī Siretulū către Brăila, iar alţi Prutulū către Smil, şi pe Domnulū Constantin Vodă Mavrocordatulū bolnav gāsin-du-lū, în mânăstirea Precisti l'au rădicatū şi ducându-lū în Iaşi, peste puţintele zile işi dete obşteşca datorie, şi s'au ingropatū în mitropolie.

După rădicarea Muscalilorū din Galaţi, veni Hagi Ali Paşa Dagăstanlāu (biv Nazār ot Brăila) şi cu ōstea călcă oraşulū, tăindū pă bătrāni, iar pe cei tineri i-au robitū, şi namestiile cu focū le-au arşū.

Vezirulū în vreme ce călcară Ruşii Galaţii, ridică cu grabū din Babadag totă canţaleria şi tefterhanēua, trimiţend'o la Gioglu-Pazargic, în drumulū Ţarigradulū, cale ca de 24 cēsuri. Pe aci, pe aci să-şi pérđă şi acestū vezir capulū, ce se făcu abdal (sau nebunū) şi aşa scāpă.

Pe Abreşcov solulū Rusiei ce-lū avea vezirii într'acestu timpū purtāndulū cu ordia, ilū trāmiseră din Babadag la Demotih să-ī fie şeđēmēntulū.

Să povestimū şi de patimile ticălosei patrii nōstre, ţera Romānescă.

Intr'acestu anū 1769, domnia Măria sa alū treilea Grigorie Ghica V.V. fiindu-ī dată, după Măria sa celū d'ântāiū Alexandru Ghica Voevodū, de la Octom. 14 a anulū trecutū 1768. Iată pă la inceputulū lui Octomvrie se iuvi despre Focşani unū Ilie Lăpuşnēnu cu vre-o 50, 60 de ōmeni, între cari era şi cincī-şēse cazaci, iar cei-alalţi moldoveni amestecaţi, trimisū de unū podpolcovnicu Nazarie Carazin, ce mai nainte la 1767 şi la 68 au fostū iscoditū aicea în ţeră.

Domnulū înştiinţă Vezirulū cu nume de Muscali, şi ceru ōste ca să mērgă asupra-le, şi voe ca să-şi trimiţā pe fiū-sēū Beizadēua, la Ţarigrad; şi vizirulū

îi răspunse, că ôste îi va trimite, iar pe fiu-sëu să nu'lu urnescă, nici însuși din scaunü să nu se clătescă, ca să dea țerii vre o spaimă.

Disulü Lăpușnen, acea lună de plin umblă totü pe munte, până îi împlini ca la 700. Atunci sosi și de la ordie unü agă anume Cara-Muselim, cu vre-o 800 neferi. și cu altă adunătură din Beșleagiü țerei, cu neferii lorü putea fi peste 1000; iată și din curtea gospodinescă eși într'o nópte un căpitanü ce se poroclea Zgurali, cu vre-o sută arnăuți, și se duseră dreptü in Bucov sud Saac, făcându-se una cu mai susü disulü Lăpușnean. De'i era cu scire saü fără scire, Dumneđeü scie.

Noemvrie 5 zile, Vineri, fiindü cam despre diuă, in Bucuresci ne pomenimü cu unü ramätü de *Stupai!* amestecatü cu *vaiü*, și unü *chilmanü* împărtaşitü cu *aman*; ci Turci prea puținü perindü cei-lalți s'aü dusü la Giurgiu.

După ce se lumine de diuă, ce se veți? acea adunătură, mulți însărcinați, chipü de armați, cu strumurări de boi, cu lănci de pe la oi, (aüdați noi, lipsiți voi!) impreunați cu tâlharii de arnăuți, și cu altă multă străinătate, cu Bucureșteni amestecată, prădară totü norodulü, prin hanuri și mahalale, și la urmă mai totă țera, întinđandu-se și peste Oltü la 3 județe: Vilcea, Gorjiü și Mehedinți, părțile despre munte; și era supt 3 povățuitori, din care 2 era parte Bisericescă: Igumenulü Argeșenu Kir Damaskin, i Vieroșanul Sofronie, carei i aü și călăuzlitü din Focșani, și până aicea in Bucuresci, iar celü de alü treilea Constandin Fălcoian, fu și peste Oltü, până la o vreme căpetenie peste câte-vași stéguri ce'si adunase: ciobani, văcarü, purcarü și de totü felulü de hoți. Ci in sărita lui de la sud Ialomiței, trecändü pe la mânăstirea Mărgineni, mai äntäiü prădă pe frate-sëu Dumitrache Sulger. Prinseră și pe Domnu diminéta, in hanulü lui Șerban Vodă, iar sêra ilü duseră in hanulü lui Sfeti Gheorghie, și de acolo la 7 ale lui Noemvrie ilü porniră cu etpaiul Măriei sale cătră Graf Romanțov marișalulü in țera leșască, cum și de acolo 'lă aü trämisü la Petruburgu.

Nu ne ajungea gróza ce purtamü, ca nu cumvași Turciü întorcändu-se să ne coprinđă in Bucuresci, ci și *stupai* ne înfricoșa, că ori-cine de locü se va cläti, de viață se va lipsi, iar a patra di o frică de Turci se sfeti, și ei tâlharii, cei mai mulți rezemará p'in tufele Colintina.

Boeriü și norodulü vedändu-și primejdia, își năpustiră avulurile și patria strecurändu-se cu mare frică, care cum putea, și rezămară unii in țera ungerescă iar alții se sprijiniră prin munte, despre tóte părțile, cu mare frică.

Trei din Boeri: Dumnealü Mihaiü Cantacuzino biv vel Vist. i Dumnealü Nicolae Brăncovenu vel Logofet, și Ienache Văcăresculü vel Banü, după ce și porniră familiile plecară la Focșani să se pliroforisescă de este vre unü temeiu de ôste, ca să se pótă apăra țera; și de grabü să întórseră plini de in-tristare, ci Vistierul Văcărescu, după drumü apucă plaiulü pă la Văleni, și trecu

după familieși în Brașov, iar cei-lalți două boeri, luându din Bucuresci pă prea Sfințitul Mitropolitul țerii Kir Grigorie, să călătoriră în luna lui Decemvrie cu nizuință cătră feldmarșalul, și de acolo la Petruburg. A cărora ispravă să va vedea înainte, sau mai bine să ȳcemu : urma va alege.

Luă Arhiereul cu sineși, pe Kir Kesarie Archimandritul, Protosinghelul, și pe Archimandritul Filaret.

Sosi în Bucuresci unu Maior cu 350 egheri vinători pedestri cu 2 tunuri, eșindu-le unii din boerii ce mai rămăsese întru întimpinare la Colentina, și la acestu alaiu Dumnealui Părvulu Cantacuzino vel Spătaru, puse la peptuși împărătesculu daru, unu galbenu mare, în care era chipul imperatrii, și se sfeti că i s'au fostu trămisu, prin celu mai susu numitu Pod-Polcovnicu Nazarie Carazim încă de la 1 Ghenarie.

Veni din Focșani și însuși Nazarie Carazim cu vre o 500 cazaci, poposindu-se la monastirea Văcărești, și aducându-și *Stupai*, se pogoră a cerca cu pradă coșările, sau cum ȳicu Turcii ciflicurile ce era pe hotar despre hasulu Giurgiuvulu.

Turcii Giurgiiveni împreunași cu Rusciucii și cu altă glotă după la celelalte serhaturi, adunată sub povețitoru celebi-aga Aianul Rusciuculu veni asuprăle la mănăstirea Comana, și după o năvală ce au făcutu, răpuindu prin sabie căți-va din *Stupai*, cei-lalți de pripă la trecerea Călniștii, de greutate li s'au ruptu ghiața și îndăstui s'au înecat; iar din căți au scăpatu, tniū au rezematu prin munte, iar alții, mai alesu tălharii arnăuți, părăsindu armele s'au apucatu mulți iarăși de placintărie și pacegerie.

Polcovniculu Nazarie cu căți au pututu încăpea în mănăstire îi făcură Turcii muhaserea și cu tunurile în zidu îi îngrozea, elu dar cu pârleju scrise dumnealui spătarulu, și cu jale, și cam cu infricoșare.

Se indemnă Dumnealui spătarulu, și plecă cu majorulu egherilor, mai aducendu și căți ve din *Stupai*, spre mântuința lui Nazarie, iar în 15 ale lui Decemvrie, de la mănăstirea Comani, dincôce de Călnisce, se pomeniră inconjurați de Turci, și îndată ce se ațată răsboiulu, iată volintirii și arnăuții ce era puși să păzescă spatele pedestrimei, după unu focu fugiră; ci Turcii luându îndrăsnelă, mai alesu avendu copacii meterez. Acolo s'au răpusu și spătarulu și majorulu cu toți egherii, luându-se robi numai 3 împreună cu acele două tunuri.

Intr'aceeași ȳi s'era sosi în Bucuresci măria sa Alexandru Zametin, ghegeneralu maioru, cu 1300 granatiri, ci Turcii îndată ce au înțelesu, părăsiră Comana, și scăpându Nazarie veni în Bucuresci, și se apucă a strânge de pretutindenea avutul Turciloru cum și datoriile lor, și ȳeciui prada *stupailorū*. Așa, plinu de avuție în luna lui Februarie, se duse din țară, și nu s'au mai vedutu.

Să povestim și pentru părțile Craiovei. Era acolo pus de Domn Caimacam, dumnealui Manolache Geani biv vel postelnic. Dumnealui dar pentru apărarea țerei, unindu-se cu boerii acei părți de loc, ajungă la muhafazul Diului Mehmet Pașa Capăcăran, carele mai nainte fiind cu dregătorii între ogeaghi, de câte-vași ori îl rânduise Pôrta cu nizamurile țerei.

În locu numitul Pașa îl face vel Ban și dându-i cevași ôste, curăți acele cincî județe de *stupaî*. Despre altă parte îl însciintă Porței la Babadag, de credincios și vrednic, fiind noș vizir Halil Pașa fiul lui Aivat Mehmet Pașa. În locul lui Moldovangi Ali Pașa; și i se făgădui domnia, cum i s'au și datu mai la urmă, și se numi Manoil Roseti, trăgându-se despre mumă.

Campania a II lea 1770.

Ghenarie 3 la Focșani era veniți două ghînerali maiori: Grigorie Alexandrovici Potemkin peste pedestrime și Podgoriceanul peste călărime, când veni din Brăila Abdi Pașa cu o sémă de Turci, și într'o zi după la namieți, apucându-se de răsboiul mai până séra, se traseră Turcii cu pagubă, iar peste nopte îi veni ajutore Suleiman Pașa, ce era atunci Rumele Valesă în locul surghiunitului Mehmet Pașa, cu 2000 pedestrime și 2000 călărime, împreună și cu Ali Pașa, și la 4 ale acestii luni, făcură războiul, omorându-se despre Ruși 2 ofițiri 12 husari și 3 arnăuți; s'au rănit 2 căprari 5 husari și 18 cai; iar Turcii înfrângându-se cu pagubă, au fugit lasându Rușilor 9 tunuri cu două care gephane și totă zahereaoa împreună cu câți vași robi.

Ghenarie în 15, iată iar celebî Aga, împreună cu D-lui banul Craiovei, avind ca la 8,000 de Turci cum ne povestiră unii din Boerinași ce s'au întâmplat a fi cu dumnealui, veniră din Giurgiu către Bucuresci, ci Zametin Ghinăralul gata așteptându la mănăstirea Văcăreștii, ôreși ce din tunuri pușintelu se priciră, cădându numai 2 granatiri și două trei din volintiri, cum și din Turci prea puțin; ci Turcii sperindu-se din granatile ce începuse ale arunca, au plecat la fugă, iar ghinăralu făcându marșu din tunuri îi grăbia până séra la fântana Radului-Vodă, dobândind câte-vași care cu felurimi de zaherele.

Sosi în urmă și măria sa Tekil ghinăralu cu 800 husari.

Pogori din Iași și măria sa Ghinăral Porucic fon Stomfil comendiru, și mergându 1-iu la Brăila, după rezboiul din câmpu, înfrângându-se Turcii, o sémă se respiră, iar alții se închiseră în cetate, iar Rușii după ce prădară Varușul dintr'insul îl arseră cu focu, și de acolo veni comendirul în Bucuresci mai aducându cevași ôste și din pedestrime și din călărime, cu Trumbețoiu Bragadirul, căruia îi sosi ghenărăletul la Afumați.

În luna lui Fevruare plecă numitul comendiru fon Stomfil, împreună cu cei-lalți Ghinărali, și cu ôstea către Giurgiu, și la alu douilea conac, poposi către séra peste hotarul la Coșăreni; isiră Turcii din Giurgiu, ca la șapte

optu sute călărime, pe carei stropşindu-i din tunuri apucară pe Dunăre în sus trecându-o pe la Zimnicea în Şiştovă, iară a doua-qi, măcară că Văruşul iera întărită cu două şanţuri, făcură Ruşii năvală, iar Turcii părăsindă tăbiile şi tunurile plecară în fugă, ci unii s'au închisă în cetate, iar alţii trecură în Ostrovă, şi de acolo Dunărea dăcinea în Ruscuiuc, iar cu alţii din multa năvală rumpându se podulă ce trecea la cetate, cum şi o sémă ce intrase în două holozane spărgându-le Ruşii cu tunurile, cei mai mulţi s'au inecată.

Se omorără din Ruşi Hekim majorulă de Husari, cu 35 granatiri; se răni ună maioră de pihotă, şi din granatiri cu husari peste liude 70 şi ună ingineră franţoz, iar din Turci morţi liude 30 şi robî peste 100, pe care îi trecură pân Bucurescă cătră Focşani.

Le luară şi 18 tunuri de la Şanţuri, însă 13 fiindă turceşti, i două ce le luase la rezboiulă egherilor ot Comana, iar două fi fost de ale imperiulă, căci era cu scrisore numele lui Leopold împărată, cum şi altulă dintr'ală Vineţianiloră, scriindă: *Sant Marco* şi multe puşci dintr'ale egheriloră ce le luase la Comana, le aduseseră la Bucureşti înapoi, şi după ce prădară Varuşulă arđându-lă cu focă se întorseră la Bucureşti.

La Moldova despre Fălciu, fiindă rânduită ună maioră anume Zorică, strějă pentru năvălirile Tătariloră, după perderea rezboiulă şi pă însuşi 'lă aă robită.

Fon Ştomfil cu o sémă din ostea ce adusesă, plecă înapoi la Moldova, despre sfirşitulă lui Fevruarie.

Trumbeţcoiă Ghinăralulă asemenea la Martie 6 zile, cu poştea se duse precum dicea pînă la Chiov, şi nu se mai întorse.

La Aprilie veni în Focşani Prinţipulă Nicolae Replin, precum se vorbia de noi ca să sprijine năvălirile Brăileniloră, iar apoi abia începumă a ne cam deştepta, căci măcară că era cordunuri la podă la Kirani, în Buzeu şi la Rîmneacă, câte ună maioră cu câte-cevaşi puşină pihotă, asemenea şi din Călărime, dar vedemă pe căi mergea spre Moldova, ori de ce tréptă era, pentru frica câmpulă, plecândă din Bucurescă, rezema în Ploieşti, şi totă p'în plaiuri se cobora dincolo de Focşani în Moldova.

Mărginile ţerii fiindă deschise, gă făcu câmpulă mare pradă, încă pă alocuirea şi robire. Turtucăeniă într'ună rândă, se suiră pe Mostişte pînă la Biţina sud Ilfovă; iar altă dată trecândă Argeşulă pînă la Herăşti, veniră pînă la Tinăganulă pă Dâmboviţă.

Dărstoraniă, veniră până subt dealulă Lipii, în sud Buzău, asemenea stropşindă ţera.

Giurgiuveniă pe dincolo de Argeşă, se suiră până la Ogrăzeni, cu asemenea fapte; iar de acolo spre Oltă saă peste Oltă, nu s'au băntuită; póte că lua pildă pentru lăcuitoiriă părţii Craioviă, căci aceia până atunci nu se zmintise.

Brăileniă în săptămâna cea mare veniră cătră Rîmneacă în ziua de Paşte

ci Rușii se apărară din mănăstire cu 2 tunuri ce avea, iar Turcii arseră orașul și se întorseră înapoi.

Intr'acea zi Dumnealui Nicolae Dudescu vel Vornic (fiind ășit din Brașov și plecat din Bucuresci cătră Focșani spre a se împreuna cu Prințipul Repnin) după ce făcu *Anastasis* în Buzău îi au purcesu înainte 2 cară cu calabăcū, și când fu la Crucea Comisoe în vale, le luară Turcii cu totul; iar Dumnealui și cu alți Boerinași urma cu mergerea mai pe urmă, ci cum luară scire, dobindiră deosebit kibrit, și rezemără tocmai în Comarnic la sud Prahova.

Intr'acastă lună a lui Aprilie, s'a înfățișat și deputații țerei înaintea prea puternicei împărătrițe, și cum s'au însemnat înapoi de năzuința Arhipăstorului nostru cu cei doi numiți boeri (după care în urmă la Mart plecă și Dumnealui Pantazi Cămpinenuț vel Cluc.) trecându Moldova, s'au alesu și din partea acei țeri. Episcopul Inokentie Hușianul, i Arhimandritul Vartholomeu Magiar (1), și Egu-menul Venedictos, și Dumnealui Ianache Milu Spătar; carei după ce au ajuns împreună la Peterburg, să priimiră în 20 ale aceștii luni și făcură orații înscrisu, cu căduta rugăciune, cuvintându întâiu din partea Moldovii Kir Inokentie Episcopul, iar din partea țerii Rumănești Prea sfințitul nostru Mitropolit și-și luară răspunsu cu nădejde de mântuință, însă de i se voru noroci armele cu biruință.

Intr'acastă vreme fon Stomfil Ghinărali își dete obșteșca datorie în Moldova la Iași și s'au îngropat la monastirea Galata.

Maiu 10, Zametin și Tekil ghinărali, se ridicară din țera cum și prințipul Repnin din Focșani, cu tôte oștile, iar voluntarii, arnăuți sau tâlhari, ce i hrănea țera de atâtea ani, ridicându-se din părțile Oltului, mai stropșiră țera până în Focșani cu pradă, iar alții mai rămaseră și pe vară în țera prin munți jăfuind pă ticăloșii băjenari. Asupra cărora pă alocurea mergendu Turcii, iarăși țeranii s'au primejduit.

La această fără nădejde de întemplant era totu sufletul bucuros, numai ca să-și potă scăpa viața; cei mai mulți năpustindu-și ce bietu mai arămăsese, ca nisce coprinși de mare frică au apucat care încotro au vedutu cu ochii, familii cinstite și de totă mâna, lipsindu-le trăgători, slugi și robii urma cu nevêrsnicii încrosnieți, și cu greutatea călătoriei, desbrăcați și desculți prin ploii și prin tină, căci și cei ce se sprijinise dă cu iarnă prin patele munților le-au căutat a face asemenea fugă, mai alesu dă peirea tâlharilor *Stupați*, care au făcutu peste totu locul pradă desăvêrșet; prin tôte plaiurile și văile munților se vară cu suspinuri. Multe suflete, și din totă mâna, s'au repusă din rea patimă, lipsindu-le prin pustietăți hrana și lăcașurile, bantuiți de ploii și de vânturi neobiciuite lor, din care li s'au pricinuit bôle, lăngouri, lisindirii și vêrsaturi, iar mai la urmă și năprasnica bôla ciumei, din care pricină

(1) Este o eroare; e Vartolomeu Măzoreanul. V. A. U.

inchiidându-se și lazareturile, și la vale neputându-se urni, una despre tâlharii ce rămăsese, și vena munții cu pradă, și alta despre năvălirile Turcilor ce făcea asupra-le. Așa li s'au astrucatu trupurile prin pustietăți, lăsându a pomeni de alții câți, și câți, în părțile Focșanilor s'au robitu, după trecerea Rușilor, și a multora sânge s'au vërsalü fără vină, ei fiindü că după voia ce luase iubitorulü de Dumneđu Kir Cozma episcopulü Buzëului, de la Zametin ghinärälü, la ridicarea sa din Bucuresci, cu grabă scrisë domnului Manoil Vodă, că i venise domnia la Craiova, încă din luna lui Maiü, și Măria sa, pripi de se ridică, și în luna lui Iunie, sosi și cu cinste se aședă în scaunü.

Veni și biv Rumele Valesă Méhmet Pașa cu o sëmă de öste, și așa se mângäe țera, apërend'o despre făcătorii de rele cu bun zaptu ce le făcea.

Oștile rusesci se adunară töte în Moldova, și la ridicarea lorü din țeră se duseră împreună, și părintele episcop Cozma, i Dumnelü Radu Cantacuzino biv vel cluc... i Dumnealü Manolache Vatațe biv vel agă, i Dumnealü Stefan Topliceanul vechil spătarü, și alții mulți și de totă mâna.

Până a nu sosi feldmareșalulü cu armia la Han-Tepesă, iată Hanulü și Abaza pașa cu 30,000 Turci și Tătari, se silea ca să rësbëscă mai înlăuntru Moldovii. Ci după împotrivirile ce le făcu prințipulü Repnin, ne mai perđëndu-și vremea se trase înapoi, și trecură Prutul asupra avanguardeii ce era supt comanda lui Baur ghenearal, ei vëdëndü că și pörnirea Excelenței Sale fu iute asupra le, cu ajutorulü unü întunerecü de nöpte se traseră ca 15 verste în josü, poposindu-se pe muscelele ce se întindü despre Fălciü, și la acestü ocașion făcură Rușii zaptü chereștëua ce o avea pentru podü, și douë havantote, sau pioă, iproci.

Luându Rușii acea indresnelă, urmară după dënsulü la disulü popasü, și 17 ale lui Iulie, făcëndu-se alü duoilea rësboiü, iar se înfräneră Turcii, gonindu i pedestrima verste dece și călărimea verste 20 și se gäsiră din Turci cu Tătari morți 300, între care stärvuri fuse și Sultan Kerim fiulü Hanulü; se prinseră și câți-va robi, între care era și Ahmet aga sevgiliu lui Abaza pașa, i tainiculü scriitorü alü Hanulü, rămäindu-le la Ruși unü tunü și unü steagü. La Iulie 18 zile fiind Turcii glötă adunați cu Tatarii amestecați lângă apa ce i dicü Larga, sub 4 povățuitori: Hanul, Abaza pașa, Ismail pașa și Abdi pașa; iar prințipulü Repnin cu alți trei ghinärari: Plemeianicov, i Baur și Potemkin îi isbiră despre revërsatulü zorilorü, și după rësboiü de 4 cësuri se înfräneră Turcii cu pagubă, lăsändü Rușilorü multe corturi, alesü alü Hanulü, fiind de mare prețü, i 2 tunuri, 8 stëgur. 825 glönțe, 216 bombe, 20 burie cu prafü, și totă zaheștëua, rămäindu-le și o sëmă de stärvuri, afară de robi, iar din Ruși s'au omorätü cincü oficheali și soldați cincü-deci și duoi.

Hotări și graf Romanțov feldmarșalulü, ca să facă ghenearalü batalion cu in-suși vezirulü Halil-Pașa, carele sta pină atuncü peste Dunăre la Saccea, cu

150,000 ôste, însă 70,000 călărime, și 30,000 pedestrime de Anadol, i 30,000 călărime și 20,000 pedestrime de Rumele, afară din Tătarii căți vorū fi fostū; precumū aū piroforisit pe marșalu unii din Agii ceī robiți, și era supt 4 po-
vêțuitorī: untuiuluī anume Mehmet Capăcăran aga Pașa, i Abdi Pașa, Abaza
Pașa și Izmail Pașa, încă și Topci Bașa Alidede Dagăstanlău, între care era și
Potoțke Léhul confederatulū cu ai sēi puținī ostași ce-ī avea.

Iul. 20 trecu vezirulū Dunărea cu ordiea despre Cartal, și se împreună cu
ceī fugiți de la mai susulū dișu rezboiū ot Larga.

Vezirulū într'acea di cătră seară, își aședă ordia lângă Balta Cahulū, și puse
peste nôpte de și făcu înaintea ordii ôre-care șanțuri.

Hanulū după învățatura vizirulū dăosebindu-se din ordie cu o sémă de Turci
i Tătari, trecu pe după apa Siligea, saū cum îi dicū Balta Cahul, cu socotélă
ca să pue pe marșalulū în mijlocū, ci Excelenția sa, din 40,000 ce era proti
armia deosebi 10,000 pedestrime și călărime, trimițându-ī în potriva hanulū,
și într'acea nôpte Iul. 20 cătră 21 zile după la o vreme, se redică cu armia din
loculū ce se afla, silindu-se ca se apuce celū mai bunū locū, și indeletnicū
de rezboiū; și în diuă se pomeniră Turciī cu Rușiī în fațale, și-īși întocmi ar-
mia în cincī corposurī, puindu-și 2 aripī d'a drépta, una supt ghegeneralū Pli-
melnik, și alta supt Baur Ghinăral, și de-a stânga alte 2 aripī uua supt Prus
Ghinăralū Anșef, și alta supt Prințipul Repnin, iar corposulū din mijlocū ilū
comănduluīa însuși, avândū lângă sineși și Ghinăral Porucie Melinos cu arti-
leria.

Așa des dă diminéță, călărimea turcescă se porniră cu mare năvală asupra
pedestrimeī rusești, iar Rușiī cu iute silință și prin rezboiū mai de douē cēsuri,
izbutiră și sparseră cea glôtă cu câte-vași pagubăle. Apoi se porniră și asupra
pedestrimeī turcești, ci atuncī vizirulū porunci osebiteī pedestrime ce-ī
avea dalcălăci saū inicerī dăsnădăzduiți, careī îndată ce se aprăpiară de întăea
frunte rusescă, își inoiră măsura rezboiulū cu mare herbinteală; ci Melinos
Ghinăral cu artelaria îi înpinse inapoī. Atuncī și corposulū luī Baur i se făcu
mare învăluélă din iurușulū acelorū dalcălăci ei'lū proftacsi Melinos cu o parte
din artelarie, și potrivi tunurile de mătură viața a multora, însă împreună cu
soldațiī, partea ce-ī gătuea dalcălăciī, căci totū îi tăia Turciī de o parte.

După ce se traseră Turciī din câmpū intrară la șanțuri, apărându-se cu fo-
curi din tunuri și din puscī; ci în zadarū, că pornindu-se artelaria cu puterea
necurmatulū focū stropșindu-ī mai alesū pe lungulū șanțurilorū îi scóseră afară
iar vezirulū vedēnd că i s'aū zmintitū ôstea cea mai alésă, începu a se cam
trage cu etpai-ul sēū; apoi pricepândū că Rușiī ilū gonescū cu năvală, înpunse
la fugă și trecu Dunărea; în treī ceasuri aū luatū sfirșitū rezboiulū.

Făcură Rușiī zaptū tótă ordia, plină fiindū de totū felulū de avuție, așișderea

și zaherelele, gephanelele, piuoă, și alte muhematurî cu 140 de tunurî și o seamă de robî.

Baur Ghinăralū, îi goni mai pînă cam aprópe de podū, luândū alte tunurî 30 și cățî-vașî robî, căcî Dunărea le fu mare pedică.

Veziurulū după ce trecu Dunărea, cu ceî ce apucase dă trecuse din pedestrime, (căcî glóta călărimeî lorū fugiră unî cătră Brailă alțîi la Smil, la Akkerman,) sta la Saccea străjuindū pornirile Rușilorū.

Mergărdū acéstă veste de biruință la prea puternica Imperatriță, cum ne povestiră ceî ce s'aū aflatū în Peterburg, cu mare bucurie aū slăvitū numele prea innaltului Dumneđeū cu paraclise și cu șemblicurî, trimițandū marisalulū și celorū-lalțî ghinărali blagoslovenii și darurî cum și tuturorū soldațilorū po rublă 1 cu chipulū sēū tăiatū dintr'același anū 1770 luna Iul. insemnandū rezboiulū ot Balta Cahulū; și le purta fiește carele la pieptulū sēū, care dar s'aū datū și la pedestrime și la călărime. Iar sultanulū sosindu-î cea amară știre, s'aū umplutū de mare mânia, și mazăli pe Halil-Pașa Veziurulū, carele avu norocū cu frate-sēū Ali-Beiū ulemaoa din ceî de frunte ai Tarigradulū, că și arū fi repusū capulū; și dete vezaretulū luî Silihtar Mehmet Pașa Bosna Valesă, ce era cumnatū sultanulū.

Cu tótă că biruința fu a Rușilorū, iar mărișalulū puse pe unū obrazū de scrise Vizirulū Halil Pașa, cerāndu-î pace; iar vezirulū îi respunse să o ceră de la curtea Kesaricésă.

Hanulū ne apucāndū să facă nicî o ispravă, îndată ce simți de stricarea ordii își îndreptă drumulū la Vozia.

Abdi Pașa și Abaza Pașa aū trasū cătră Smil, ei Prințipulū Repnin precum era rānduitū merse de-lū luă cu puținū acrovolisimos făcānd óstea cea ușórá, iarū Turcilorū li s'aū făcutū scādere, alesū ceî ce s'aū inecatū la trecerea Dunării din multa nāvală și le luă 7 tunurî, cu o sēmă de cămile și catirî împovērați cu zaherele, iar pe ceî lalțî Turcî îi aū robitū cu famliile lorū.

Merse Prințipulū Repuin și la cetatea Chelii, unde fiindū 3000 Enicerî o făcură vera și trecură Dunărea cu pace, gāsindū cetatea cu tunurî 91 i 400 burie cu prafū și alte muhematurî și zaherele.

Luă și cetatea Albă ce-î đicū Turcîi Akkerman, ce este pā apa Nistrulū, unde să varsă în marea Neagră, cuvera făcāndu-o Turcîi, avāndū tunurî șeapte decî, i 1000 măsurî de prafū, 8,000 glónte, 2,000 bómbe și 18 pioă.

Luară și cetățuea ce-î đice Tatar-Burnu, care iaste în malulū mării Negre, și se făcură Rușii stāpinî peste totū Bugeaculū, care din vechiū i s'aū đisū Basarabia, pāmintū alū Moldovîi, iar unū Sultanū 'lū aū deosebitū și aū făcutū *apikîi* cu sālășluintă de famlii tătărești.

Din deputații țeriî sosiră după rezboiū, la Iași Dumnealū Vist. Mihaiū, i Dumnealū Logofētulū Brāncovēnulū, și mai nainte sosi mária-sa Grigorie Vodă,

carele în urmă pă poște au plecat, p \acute{o} te fi într'adins \acute{u} , pentru cea scris \acute{o} re cu a m \acute{a} rișalului d \acute{i} șă, ce s'au scris \acute{u} c \acute{a} tră vezirul \acute{u} cu cererea p \acute{a} cii.

Să povestim \acute{u} și pentru s \acute{a} v \acute{e} rșirile lui Conte Panin comendirul \acute{u} de a doua armie.

Iși așeză armia în preajma cetății Benderului său Tighina, precum i se d \acute{i} -cea când se stăp \acute{a} nea de Moldoveni, care este în capul Bugeacului. Zătienind \acute{u} intrarea sa \acute{u} eșirea, hrana sa \acute{u} ajutorul \acute{u} cetății în câtă-vași vreme, iar Bugeacul \acute{u} se stropșea de Ruși, care ne mai put \acute{e} nd \acute{u} suferi, sa \acute{u} adev \acute{e} rul \acute{u} , v \acute{e} z \acute{e} nd \acute{u} Tătarii infringerea vezirului, se inchinară prin scris \acute{o} re la Avgust \acute{u} 13 zile prin mâna lui Conte Panin, cu jurământ \acute{u} și prin iscălitur \acute{u} a 26 m \acute{a} rzaci deputați tr \acute{a} miși despre toți m \acute{a} rzaci Nohailor și a Bugeaculilor, făg \acute{a} duindu-se că vor \acute{u} aduce la aceastași unire și pe Crâmleni; și și l \acute{a} s \acute{a} ră z \acute{a} log \acute{u} dou \acute{i} m \acute{a} rzaci, unul din Nohași și altul din Bugeaculii, și câte o c \acute{a} petenie ostășască, iar \acute{u} alții din deputați să duseră și p \acute{i} nă la Peterburg.

Dob \acute{a} ndind \acute{u} Conte Panin pe Tătari, hot \acute{a} ri ca să ia Benderul, și întâi \acute{u} îl \acute{u} ceru de la Emin Mehmet Pașa Muhaf \acute{a} z cetății ca să l \acute{u} dea cu *vera*, și-și lu \acute{a} respunsul \acute{u} , că după un \acute{u} an \acute{u} se va socoti.

Septemvrie 15 zile Conte Panin, vr \acute{a} nd \acute{u} ca să dea ostașilor \acute{u} inima și îndr \acute{a} zneală, strinse *oficheali*, cuv \acute{e} nt \acute{a} ndu-le cu aducerea aminte de vitejiile moșilor \acute{u} strămoșilor \acute{u} lor \acute{u} și dese v \acute{e} rșirile rezb \acute{o} lor \acute{u} , cu care tot \acute{u} d'a-una s'au ar \acute{e} t \acute{a} t \acute{u} înfricoș \acute{a} ți neamurilor \acute{u} ; și le făg \acute{a} dui după volnicia ce i s'au fost \acute{u} dat \acute{u} de la Imp \acute{e} ratrița, înălțare la ofiții, din care se făcură și acei Ruși mai îndr \acute{a} zneți, ales \acute{u} cei ce au n \acute{a} v \acute{a} lit \acute{u} întâi \acute{u} cu sc \acute{a} ri la zidurile cetății și întâi \acute{u} se apucară cu acel \acute{u} meșteșugos glombos, adecă sfera întrist \acute{a} ciunei, cu care r \acute{e} -sturnară o mare parte de p \acute{a} m \acute{a} nt \acute{u} umpl \acute{a} nd \acute{u} șanțul \acute{u} cetății dinafară, și din zgomotul \acute{u} lui să pricinui cetățenilor \acute{u} indestulă gr \acute{o} ză. După aceea la o parte a cetății despre Nistru, făcură Rușii o n \acute{a} vală ficlenă, metaherisind și bătaia unor \acute{u} părți cu berbecii, adecă pe obiceiul elenilor \acute{u} , cum le-au fost \acute{u} d \acute{i} c \acute{e} nd \acute{u} *crius* (1) ci nu le putură sparge, iar Turcii neștiind \acute{u} cursa ce-i-l-altă, n \acute{a} v \acute{a} liră în părțile acelor \acute{u} părți, când Rușii după înțelesul \acute{u} semnului, cei r \acute{a} nduiți au n \acute{a} v \acute{a} lit \acute{u} peste umplutura părții șanțului, și cu sc \acute{a} ri suindu-se peste zid \acute{u} , se aruncară în cetate, n \acute{o} ptea s \acute{e} v \acute{a} rșind \acute{u} acestea, și în cinc \acute{i} ceasur \acute{u} s'au făcut \acute{u} mare v \acute{e} rsare de s \acute{a} nge, și pentru că după în case să arunca focur \acute{u} cu multă stricăciune soldaților \acute{u} , deteră foc \acute{u} cetății, care până pe urmă de tot \acute{u} au ars \acute{u} . Atunci Emin Mehmet Pașa, cu cei mai aleși din Agi, închiđ \acute{e} ndu se în castelul \acute{u} ce este în cetate, tr \acute{a} mise c \acute{a} tră Conte Panin cer \acute{e} ndu-și întocmeală, ci-și lu \acute{a} și el \acute{u} respunsul \acute{u} : că de astă-dată nu este vreme.

(1) *Aries* ? V. A. U.

Se găsi în cetate tunuri 348, piuă 89, burie cu praf 7000, bombe, granate, glonțe de tunuri 30,000, pesmetu cântare 500, afară din alte zaherele.

Se găsiră 4 tuiuri, și alte 14 semne pășesci și de ale altorū meghistanī, stéguri 44. — Morți din Turci îndestui, afară din Urfa Valesă untuilău, carele mai nainte dintr'o bombă s'au omorătū, iar și din Ruși măcar că arăta morți 787 și răniți 1877, iar pôte și mai mulți, sau îndoiți.

Să luară robī : Emin Mehmet Pașa untuilău, i Abdulah Pașa și Mehmet pașa ikituilăi și 2 tefderdarī, însă Taki tefterdarū și altulū Kalei tefterdarū i Telabekir Alaiū Beiu, și Osman Aga Bimbașa și Isir Aga Bimbașa, i Omer aga Topci Bașa, Măsăr Aga, Abdula Bașa, și Muftiu Nur Efendi, i agaoa Benderului Hagi Ali-Aga, și Oda Bașa Ibraim i Oda bașa Emin Aga, i Enicer Efendisi, Mustafa Efendi, Ciorbagi Ibraim Aga, Haseki Ibraim Aga, Haseki Mehmet Aga i Bahci Efendi, Ciorbagi 52, Mehtupci 5, Serdenghenstii Agasă 34, Bairactari 13, Agi de ai spahiilorū 177, Spahi 297, Ieniceri 4756 și alți robī de totū felulū de stări 6240, căroro li să adună suma 11790.

După aceea rândui Conte Panin, pă Băzorovski ghinăralū, și pă ghinăralū Baur cam în umbra Vozii, cu scopulū ca să ție pe Tătari în frău.

Bozorovski ghinăralulū, la urmarea drumulū sēu dăspre Ozia ilū întimpină 3000 Turci, și cu acrovolismos, acēstă ispravă făcură, că i lăsară trei tunuri și căi-vași robī.

Hanulū se silea să intre în Crām, ci nu putea de zăticnelele ce i făcea Baur, carele luase scire, că hanulū aū poruncitū lui Calga Sultan să i vie intru întampinare, și pliroforindu-se dă elū, că se află cu Tătari de pază în drumū despre Kälburun, pripi de ajunse cu ostași, și o poposi la apa Molosna, și de acolo trimise pe Romanios ghinăralū maiorū, cu oște ușoră tacticon și 2000 Egheri cu 12 tunuri sprintene ca să i coprinđă drumulū Hanulū, de s'arū cu-teza să iasă din Vozia. Când spre Orcapăsă se iuvi Calgao cu o sēmă din Turci i Tătari; și dândū rēszboiū se înfrāse și fugi inapoī la Orcapăsă, lă-sāndū în locū câte-va leșuri între care se găsi mort și pă Mola Beiu.

După aceea Romanios ghinăralu, apucând drumulū Kälburunulū se poposi la apa și totū despre Orcapăsă se mai iuviră altă sēmă de Turci 6000, și la 25 ale lui Septemv. dāndū rēszboiū iarășī, se înfrāseră Turci, și la góna loru deteră peste o băjenie tătārască, și le luară impovărate : cară 500, și oi 5000 și dobitoce de vacă 2000; unde s'au omorātū din Ruși unū Calmucū, unū husar, 2 dragoni și s'au rănitū 3 cazaci și unū stegarū cu 3 husari și unū căprarū cu putru dragunī; s'au perdulū 9 cazaci și 20 calmuci.

Bucur colonelulū cu o sēmă de cazaci, puindū tunuri pe vase, vina apa pentru trecerea Hanulū, carele din Vozia trecuse la Calburun, și de acolo nă-dājduia cu acrothalasie să intre la Orcapăsă, și la 20 ale lui Septembrie se în-

tâmpină cu o sémă de Turci, carei trăgea cu vasele la Calburun, și după acrovolisimos de o jumătate de ceas, Turcii se traseră iar către Orcapăsă.

Zaporojanii și ei în drumul Calburunului, isbiră pe alți Turci pă care cu biruință îi răspândiră, lăsându Rușilor două stéguri mari și 5 mici și 6 corturi și 80 cai, și 8 catări împovărați. Când din tacirul unu Tătaru robu se adeveri bine că Hanul s'a închis în Kălburun cu Turci 1000, și Tătari 150,

Mergându și aceste vești, dă săvârșirile ce s'a lucratu cu a doua armie, prea puternica imperatriță cinsti pe conte Panin făcendu-lu cavaleru a cei d'intăiu tagme a lui Sfetii Gheorghie și'lă dăru cu o mcșie de locuitorii liude 2500 și după ce își aședă armia la ernaticu, de la o vreme s'a dusu la Peterburg.

Sultanulu împotriva mergendu-i vestile, mazăli pă Hanulu.

Intr'acestași chipu, curățindu-se Moldova și Buceagulu făcendu-lu zapt, hōtari Marșalul ca să facă óstea, a doua intrare în țera Rumănescă.

La Octomvrie, pă la Focșani, intră unu Maiorū cu pihotă, și cu o sémă de volintirii, cari se întinseră până la Rimbec, intru a căroră întâmpinare plecă din Bucuresci Kehaiaoa Mehmet Pașii, Rumele Valesă, cu câtevași steaguri de Turci, și dând rēsboiū cădură 2. Serdencenti agasă, cu câțivași Turci; ei Kehaiaoa se întorse cu ceilalți la Bucuresci.

Tot intr'aceeași lună, se coboră pentru Brăila, Gleb ghinăral, și cu ghinăral Podgoriceanul.

Se rândui și pentru Bucuresci Iovan Gudovicī Bragadirul, și cu o sémă de óste ce avea, veni până în Ialomița la podul lui Kiran; unde iar Kehaiaoa Pașii, eșindu-le intru întâmpinare, așa puțin, dupeste apă, din tunuri se priciră; ei Turcii arătându-și spatele, trecură Rușii și veniră până în Creata, iar acole ajungendu-i vestea Brăilei, se traseră inapoi în Buzeu, la Stîlpul Spătarulu Mihaiū.

Intimplarea Brăilei așa fu: comendurul Gleb ghinăral, dete poruncă corpului său de cu sēră, ca peste nopte la al treilea semn să facă iuruș la cetate, cu scările ce intr'adins avea făcute, iar Arnăuții, volentirii, din beție, făcură greșală, căci mai nainte de al treilea semn, năvăliră la pōrta șanțulu despre oraș; iar Turcii cu priveghere, purtânduși grija cu armele, le stătură împotriva din cetate, și pă lângă alți blestemați, cădu și cel d'intēiū bețiv, Cealie Sîma, ce era vestit de îndrăsneț încă din vremea Hotinulu. La aceeași vreme fiind și soldații apropiati, au făcut năvală rēsbind până la al treilea șanț; și ar fi fost biruitori, că Turcii cu bună seamă se apucase de fugă pă poartea cea din jos despre Dunăre; iar lăcomia, i-au făcut să cadă pă dobēnđi ostășesci: lucrurile Turcilor ce la au găsitū năpusite pântre liniile șanțurilor căci o sémă de Turci ca ordie, era poposiți printre șanțuri, și greșala volintirilor i-au făcut de au intrat în cetate; și vedēnd Turci zăbavă, că nu i im-

bulzește, și-au luat măsurile și întorcându-se asupra-le, le făcu mare scădere; iar câți au scăpat rezemară la popasul corposului, uude comendirul mai ședând o zi doă pentru ca să se arate megalopsihos, își luă soiașul nóptea rezemând la Măxineni, unde au ședut mai trei săptămâni. Decî mergend stîrî Marșalului de întemplantarea Brăilei, ales fiind cu pagubă, de câte-vași sute de soldați, trâmise și altă seamă de óste ajutor, iar Turcii cum înțeleseră, părăsiră cetatea și o luară Rușii la Noemvrie 10 zile 1770, cu tunuri 250; prinseră și cincî Turci ce era pitiți în cetate, însă doî într'un loc și trei într'alt loc, căroră dându-le strînsóre, spuseră taina și arătără lagămul spre care au fost ei într'adins rămași cu mari făgădueli, și într'acel lagăm ce era pe supt meidanul dintre fața cetăței și între oraș (nădăjduind că pe acea parte vor veni Rușii) scóseră praful din 580 buriașă aședate de la fundul unuia până la celălalt, cu țevi ca de o jumătate de stâjen; și așa în urmă veni tot corposul și se aședă de a gata în Brăila.

Bragadirul dar, celū mai susū numitū Gudovicî, împreună cu Dumnealū Aga Manolache, plecândū de la stălpulū spătarului Michaiū, veniră pină la Colintina, unde le eși Mehmet Pașa întru întâmpinare, avîndū ca la 1000 sau 1500 Turci din 12,000 cu care venise, că pe semne 'i au seceratū ciurma, iar alții pe năravulū lorū supărându-li-se se duseseră. Ci cum vėdu pã regulați și-si slobođi 2, 3 tunuri ce avea (iar Rușii totū venea) își apucă Pașa solușulū dreptū la Giurgiuvă, iar Domnulū Manole Vodă de unde era la mănăstirea Cotroceniî, apucă cu Besleagi și neferiî țeriî drumulū Piteștilorū, trecendū Oltulū pã la Rimnecū și dă acolo se coboră la Craiova, iar Bragadirulū intră în Bucurescî la Noemvrie 14 zile scăpandū orașulū și lăcuioriî fără nici o primejdie, ci numaî la eșirea pașii la Colintina zărindū pe unū preotū în clopodnița Bisericii ot Hagiū, ilū cobori și puse de îi tăiă capulū, póte fi că înțelesese cum s'au trasū clopotele la intrarea *stupaiului* în anulū trecutū, dar clopotele totū s'au trasū și la a doua intrare.

Veniră și boeriî din Iași mai pã urmă, Dumnealū Visterū Mihaiū și Dumnealū Logofetul Brancovėnul, așiderea Domnialui Vornic Dudescu și Dumnealui Clucer Pană Filipescu, carî acești doî din Brașov eșindū au mersū prin Moldova la Iași spre vederea Marșalului.

Veni și comendir fără zăbavă Măria Sa Olițu ghinăral anșef.

Trâmise Marșalulū în țeră; unde obști manifestū, arătandū trebuința, pentru care au eșitū oștile din țeră în anulū trecutū, și înștiințandū biruințele ce au sevērșitū, cum și de a doa trāmitere a oștiî de acum, ca să ne ocrotėscă, iprocî.

Cazaciî ce se afla bichetū la Șmil vėdendū 7 corăbiî la limanulū cetății Tulcea într'o nópte se îndemnară și trecendū Dunărea le călcară și le aduseră în Șmil; acėsta fu pildă multora din cazaci și din Volintiri, carî se a-

dunară și iar trecându Dunărea nóptea amăgiră pă dindarul cu mijlocul unui croitoru anume Mitaco din Șmil, ce-î era cunoscutu, și deschidendu porțile cetății, omoriră pre căți Turci se afla într'insa, unde s'au găsitu multă avere fiind fostu pusă în păstrare de uni-alții din Turciî părții loculu, și luându tunurile cele mai ușore, cele grele le-au innecatū; apoi arđendu-î namestiile, trecură iarăși către Șmil.

Să povestimū și cele ce s'au petrecutū în acestū timpū în țera Leșască.

Confederații supt trei povățuitorî, anume Polavske, Zarepa și Lamban, semăna îndemnări norodulu cu inpotriviri Craiulu și oștilorū rusești ce se afla acolo; ci Veisman Ghinăralu Maiorū și Drevicei Colănelulu, cu arme îi sparseră și-î respândiră, și iar nu se părăsiră, ci ca să mai îndărjască norodulu, deteră unū manifestū așa scriindū :

«Noi Franțiskos Kuzocovski Conte alū Palatinatulu Caliski, adevirimū confederațione Tubar, și chemămū pe toți frații la acestă unire și de obște vē vestimū : că scaunulū Lehii este vēduvū, nefindū priimitū de craiū Conte Ponitovski, ci să se păzescă simahia Porții otomanicești ca o puternică | aspidă (Pe carea Dumneđeū să o întărescă), ca se putemū surpa pă vrășmașii noștriî fiindū tare Aftocratorū. Vestescū dīcū scaunulū de vēduvū după intocmēla ce amū făcutū cu Pōrta, că de nu le vomū păzi, vorū cădea în urgie Arhistratighiî nostri, cariî se află pentru patrie sub puterea sa».

Primatulū Lehieî celū de casă auđindū acestū manifestū s'au turburatū, și au întocmitū inpotrivă-î altulū, așa scriindū :

«Scaunulū Lehieî nu veduvește, precum este mărturisitū, căci alegerea Craiuluî Ponitovski curatū s'au cunoscutū și s'au priimitū de toți împărații Evropei cum și de Otomanesca Pōrtă, că de arū fi scaunulū vēduvū, cum dīce acelu confederatū, mai întâiū noă ni s'arū cădea a ști, fiindū acestă trebă asupra-ne dată, iar nu altora; ci căți vorū vesti barfelilorū luî, saū se vorū inpotrivi acestui după lege Craiū, vorū fi după pravilă vinovați mortii».

Cu tōte acestea confederatulū Polavski strāngandū | 4000 ostași, plecă asupra lui Roener Colănelu, ci întâmpinandu-lū, după ce-î omoră 300 confederați, pe cei-l-alți îi puse în fugă cu risipă; după aceea iarăși mai stringāndu-se peste 1500, la mănăstirea Țestocovicî, hotăriri să mai dea Rușilorū unū războiū, ci nu o nemeriră, căci colănelulu Drevicei de o parte și Polcovnicū Zahovski despre altă parte, puindu-î în mizlocū, le făcură fōrte mare stricăciune, luāndū și căți-vași robî impreună cu tunurile ce avea; așa le fu conețulū într'acestū timpū.

Mă îndemnău a însemna câte cevași, pe cât am putut afla, și de cele ce au săvârșit Rușii întru acestu timp, despre Anadol.

Nu conteni și Totlepen Ghinăralulă cu biruințe a se arăta într'acele părți, carele după ce și într'acestă timp puse pă Lezghii în risipă, trase spre sine cu unire pe Prințipulă Eraclei, ală Ghiurgei de susă, carele are (spre părțile ce era să ostășască) aceste cetăți, anume : Analer, i Tuchet, Izbole, Goresufam, Avaz și Tifaiz ; și întinđendu-se peste hotarale turcești, luă Sirvanulă, iar la Iulie 17 supuse cetatea Cotatis (cu vărsare de sînge) avēndu tunuri 17 și pă lângă alți robi din Agi și Eniceri luă și pă trei Pași. Atunci și Prințipulă Solomon ală Ghiurgi de josă se supuse cu jurămintă, lucrāndu împotriva neprietenilor, multă puțină pe cât le-au dată și loră mână. După aceea se întinseră Rușii și până la cetatea Carsu, ce este pe apa Eufratului.

Se mai povestimă și de cea fără nădejde rană ce se deschise Sultanulă pe marea Albă totă într'acestă timp.

De cu primăvară se iuvi pe apele Veneției Conte Theodor Orlovă cu 3 galiōne și ună vasă ce-i zicū pingoz și 2 ce le dicū pangheporta, când Creștinii de la Morea singuri își făcură Patriei o mare pacoste, cum ne povestiră unii din păminteni loră, care s'au întamplată la acele primejdii.

Înțelegēndu ei de sosirea acelor vase, nimicū nu mai așteptară, ci redicară cap sub 2 povēfuitori din păminteni loră, anume Benache ot Kalimata și lanake Krevetă ot Mistras, care ținuturi se hotărāsă cu munții Otmania dintr'același Hersoneson. Acești doi au fostă întăritatori norodului, avēndu mai mare pildă fapta pravoslavnicilor Ruși, care prin îndemnări cu făgăduințe, îi făcură de priimiră pușci 10,000, în locul celor ce le strinsese Turcii de la norodă pentru bănuială, și porniră armă asupra Turcilor ot tam, ci Turcii se închiseră prin cetăți, iar Moraiăii făcură zapt ținuturile după afară ; după aceea Turcii păminteni ajungāndu-se cu Turcii Arnăuți, (care avea și veche piznă, pentru surghiunirea loră din pămintulă Moreei, fiindu-se fostă incuibatū mulți, de căți-vași ani trecuți) viindū cu mare cu micū, intrară în Morea, și cu mare cruzie vărsară forțe multă sînge creștinesc și groaznicū robiră, în cât mai totă Morea s'au stricatū ; iar cei ce au putut scāpa au trecută la Zakintho, la Kefalonia, la Korfus și pe aiurea, locuri de ale Statului Veneții.

Pă la Maiă saă începutulă lui Iunie sosi în părțile acelor ape și Conte Alexe Orlov (insă cu cea-l-altă flotă, căci vasele dintăii ce sosise cu frate-său Theodoră Orlov acelea au nebunitū pe Moraii). Decă înțelegēndu de armada Turcească că s'au călătoritū cu venire asupră-le, pentru ca să nu prohorisē-

scă mai afară, pripiră ca să o întâmpine mai înăuntru, pe însuși apele turcești, cum se și întâmplă.

Iulie 5 zile, se întâlniră stolurile în sănurile ce se chiamă Nafliu, și cu ore care războiul fără pagubă despre amândouă părțile, armada turcească se trase la un liman, ce se chiamă Lambroki, iar turcește Ceșme liman, care este despre Anadol, tocmai înpotriva ostrovului Hios.

Armada turcească era de 15 Galióne i 5 sambekia, | 8 caravele și trei alte mai mici bastamente.

Stolul Rusii s'au pusă la orânduială; în capu era Conte Theodoru Orlov, la mijlocu era Conte Spiritof Grigorie, la sfirșitu Conte Elfiston cu Conte Alexe Orlof.

Iulie 7 zile Amiralie Spiritof luând cu sineși pe Conte **Theodor** Orlov și deosebindu-se din linie merse cu o megeană de se apropie de căpetania turcească ce-i dicit Rieala, care se comendălua de Gezaerlă Hasan Beiū și în unda ce se ațăță rezboiul, Rușiī îi șterseră steagulū, când soldații și marineriī aruncândū necurmte granate și alte meșteșugóse focurī, se aprinse Rieala cum și Megéna asemenea; atunci Spiritof și Orlof intrară cu 24 oficiali în varcă și se traseră la flotă, iar Riala și Megeana cu mari trăznite se mistuiră de focu. După aceea armada turcească se trase și se poposi în numitulū Ceșme Liman, și puse Căpitanū Pașa în uscatū tunurī 22, ca să o apere, iar Rușiī cătră séră rânduiră patru borlote și patru galióne, | care peste nópte prohorisiră și dândū focu unu galionū turcescū, unde fiindū cele-lalte suptū vintū tóte au arsu.

Iulie 8 zile mergendū Rușiī în limanū, găsiră galionulū luī Geafer Beiū întregū cu tunurī 72 și-lū deteră sub comanda Capitanulū Megeaniī, mai găsindū și cincī caterga, și scăpară 400 creștinī ce se lupta cu marea pă scândurī plutindū; luară și cele 22 tunurī din uscatū; după aceea se împărți flota mergendū unū stolū cătră Athina, unde găsindū 15 corăbiī *Dulciniotica*, pe șepte le cufundară, iar optū le-au robitū, iar cela-laltū stolū veni între Tenedos la Dardanele, adecă cetățile ce sint de pasă în fruntea arhipelagului, unde iaste boaz, strămtóre, saū cum am dicit ca o chee, străjuindū și zăticnindū intrarea de hrana Țarigradulū.

Sultanulū umplându-se de mare mănie trămise de luă capulū Capitanū Pași și în loculū luī puse pă Geafer Beiū.

Rândui și pă biv vezirū Ali Pașa Moldovangiu de paza | Dardanelelorū, póte pentru i se aligisise ochiī cu Muscaliī de la Hotin, luândū cu sine și pe unū franțoz din Țarigrad, anume Tot, avendū cevașū praxis de inginerū.(1)

După rēpunerea armadei turcești, iar galeongii se respândiră și cei mai mulți merseră în Zmirnu, orașū de Anadol în malulū mării Albe, cu mare schelă,

(1) Veđi nota nóstră de la finea volumulū. V. A. U.

de omoriră câte vași sute de creștini, iar Evropei de acolo, cu mică cu mare năvăliră în corăbiile evropeice, ce se aflase la acelă limană, fără numai consolii remase în orașă închișându se pin casele loră cu destulă frică; acestea mergendă la aușulă Sultanului, rindui în Zmirnu pe ună Cara Osman Aga cu 1000 ostași, ca se pedepsescă pe acei zurbagi, și mai alesă să apere pe evropei și măcară că urmă cu ore-care săvârșire porunci, iar laudeloră loră nu le putea face zaptă, înfricoșandă consuliloră, că în vreme ce se va iuvi flota rusescă pă apele Zmirnului, mai întâiă pă consolii îi voră omori, apoi așa se voră duce în lăuntru Anadolului, ci consolii de frică | se îndemnară, și la 20 ale lui Augustă scriseră toți către Conte Orlov, dintru ale căroră scrisorī a Consulului Olandei așa să coprindea :

«Scoposulă acestoră trāmișă cătră Exelenția ta despre partea neamuriloră Evropei cari locuescă într'acestă orașă, adevărată nu ca să facă vre ună spionlăc, ci încă nici să fie știută de stāpānitorii locului, căci acestă felă de cercări nu potă lua sfârșitū, mai alesă înainte Exelenției tale, fiindă plinū de isteciune și cu mare iscusință, cum nici noi nū avemă indoială de vre-o băneuală, că am fi cercandă săvârșirile porunciloră cu care te-aū încārcatū singura stāpānitore Imperătrii; ci noi avemă bună nădejde la înțelepciunea Exelenției tale, te vei socoti ca ună omă urmāndă, și nu te vei îndura de rugăciunile unū nenumăratū norodū, pe care ună neamă varvară și netemătoră de Dumneșă, în tōtă vremea îi înfricoșază cu asemānarea morții; vedemă că ostași | Rusii, ce sīnt supt stāpinirea Exelenției tale, după ce aū înălțatū biruință. n'āū metaheresit pă vrāsmași loră cum ne metaheresescă ei pe noi, cei mai mulți din neguțătorii Evropei de aici cu fuga aū intratū în corăbiile ce s'āū aflatū cu întâmplare poposite la acestă limană, împreună cu familiile și fieșteș-care, unde se socotea pre sineși prea bogatū, nāpustindu-și avutulă, s'āū mulțamitū ca să-și pue viața la asigurăție, iar trebuința îi face pentru hrana cea de tōte zilele, și atāta sunt de stenahorisiți în cāt nevoia îi silește orī a muri de fōme, saū a cădea în primejdia vieței, iar consolii (dintre care sunt și eū unulū) ne aflāmă închiși prin case, necutezāndu-ne să eșimă pe afară singurī, ci cu paznici iaciacci, și iarăși nu sīntemă sigurī despre vre-o năvălire acestui neamă varvară; într'acestă chipă iaste starea tuturoră evropeiloră de aici. Ale căroră rugăciunī | aducēndu-se cătră Exelenția ta, te vei îndemna cu milostivire, ca să-ī mātuești de aceste rele întâmplări.

Noi rugāmă pă Dumneșă pentru bună sănătatea Exelenției tale, și eū unulū consolul neamului Olandezesc, îndrāznescă deosebitū a te ruga; și ca să nū mă arētū supāralnicū cu lungimea cărții, te va pliorforisi din gură Dumnealū Emleior deputatulū, trāmisă cătră Exelenția ta».

Conte Orlov le-au răspunsă la Octomvrie 8 zile cătră toți, o carte,
așa scriindă :

«Eū am priimită cărțile Dumnea-vóstră la 21 zile ale trecutului Septemvrie, și forte m'am întristatū de grija ce aveți, care eū mai nainte cunoscēndu-o, mă silescū însă pe cât mi se cuvine, și nu lipsiū a vē da Dumnea-vóstră respunsū de mulțamită, și ca să vē facū să luați sēma lucrurilor ca și insumi. Eū, urmezū prea înaltelorū porunci și voinții prea puterniceī | Impēratrice, iar și grijādu-mē de iubirea de ómenī, ca să-ī ajutū cât imī va fi prin putință, atātū pă neamurile ce ne sint de bine voitorī, cât și pă ceī cu rea voință. Cu aceste neclătite blāndețe sunt dinceputū indemnatū, tocmai de când am auđitū mișcarea cea de obște a norodului Zmirnului, schimbāndu-mī socotēla pentru acelu orașū, ca să nu vē se inmulțescă frica, sau adāogirea celorū rēi, și intr'adinsū am slobođitū pe unū Enicerū Agasă, cu etpaui sēū, robū fiindū, ca să vorbescă acolea cu ceī mai de înțelesū, ca să vē apere primejdia, și să vē sigurescā. Și s'aū bine făgāduitū, că negresitū va săvārși trēba fără indcială, ci nu scimū de s'aū ținutū de cuvēntū. Dumneavóstră veți cunosce mai alesū și din cuvintele deputatului, că eū nu m'am lenevitū, și sint plinī de pohtă, ca să vē mulțamescū la tóte câte cereți, însă de nu mă vorū zāticieni alte gāndurī, ale cărorā înțelegeri și Dumneavóstră le puteți pricepe; și iar nu mă pociū da | platnicū la fieș-ce întâmplare-vē, căci vreama mă va putea face să mă apucū de dānsa. Dumneavóstră cu cât veți putea dice, că trebuie să socotescū pă Zmirnu ca o desāvārșită apikie, locuitoare de atāta neamurī evropeica, iar nu ca unū orașū alū vrājmașului, acēsta nu o voiū putea pricepe cum și in ce chipū. Că așa dar trebuie să asemānū și tóte cele-l-alte cetāți și orașe ce sint *is ta para thalasiile* turcești cu Evropei locuitorī. Iar cât pentru neguțatoriile Dumneavóstră vē incredințezū, că despre óstea ce iaste supt comenduela nóstră, nici in frică nici in pagubă pă nimenī nu vorū pune. Nu mă indoescū ca in câtă vreme semnulū Prea Puterniceī Impēratrice va stāpini aceste părți de mare, mai alesū Dumneavóstră vē veți bucura de lāudatele sale biruințe. Și iar dicitū de cea făgāduință-mī, că va fi când vorū lipsi cele ce staū împotrivā canónelorū ostășescēi, căci atuncī și eū schimbāndu-mē de mă voiū arēta spre apele | Zmirnului, măcarū de vē se va și pricinui vre-o turburare, eū nu mă voiū vinovăți, cum nu m'am vinovătitū, cu cea stingere de totū a armadeī vrājmașului, a căria rea norocire v'aū adusū la atāta frică. Slobođirea unora din robī. și buna voință ce arētū cătră toți, încă nu s'aū vārsatū in inimile Turcilorū, precum eū așteptamū, ci dupā îndārătница lorū fire, o să mă facā să-mī schimbū gāndulū și fapta, că așa li se cuvine. Iatā și acum pentru rugāciunile Dumneavóstră am hotāritū să mai ertū pe cățivași

făcându o numai ca să vă mulțumesc și să vă apăr de orî-ce împotrivire, nevoindă pricinile ce pot să vă întărească spre vre o răutate; și măcar și cu acesta să li se facă vre o pildă. Dumneavăstră fiți plioforisiți că mă veți găsi pururea cu totă inima, bucuros a vă sluji, nu numai nemuritorilor celor ce ne sunteți voitori de bine, și încă și celor neprieteni, carei sunt resipiți și amestecați cu vrășmașii noștri, încă și tuturor celor ce vor vrea să năzuască la puterea milostivnicei Imperatrițe, că slava puterii ei este asemenea cu iubirea ei de omeni, cum totă lumea știe: că Mărima Sa n'au redicatu armade alte, fără numai ca să pedepsască pă călcătorul păcii, și cu cât este mânia puterii sale gróznica vrășmașilor săi, atătu și iubirea de omeni îi este neclătită spre cei ce-i sint voitori de bine; pentru acesta vă făgăduesc și pă numele ei celă prea lăudat vă adeverez, că în câtă vreme va fi acastă trebă asupra-mi, vă închei, cu avutul și familiile Dumneavăstră, că veți fi în liniște; pînă în cât și de va fi ca să mai înalțu altă biruință, eu voi lăsa-o însă cu mijlocele ce v'amă arătat mai sus, căci iubirea de cinste-mi este ca să o urmez după cele înalte cugete ale singurei stăpănitorei mele, cunoscându-mă pe sine mi fericită căci m'am aflat la acastă stare, ca să arăt (și la aceste depărtate locuri) cuvioșele ei bunătați ce-i închi | puește marele sufletul său, și să-i metaherisesc puterea, ca să suflu gróza peste vrășmași și siguranța spre prietenii ei. Sfârșind, vă rog să priimiți a mă erta, căci nu v'amă dat deosebă respunsuri, pentru că tote cărțile Dumneavăstră dă o pricină fiind, socotiu că vă va ajunge acest respuns de obște; cu tote acestea, deputatul Dumneavăstră vă va plioforisi pentru buna mea fire, și nădăduesc că și înșivă veți cunoște bun scopul meu ce am cătră Dumneavăstră.»

Intr'această vreme se însciință Conte Orlov, că mulți din cei greci puindu-și la vase bandiere rusesce umbla pe mare jăfuind, și dete un manifest însciințându, că de către unii ca aceia nu are nici o trebuință, ci unde se vor găsi să se prință și să-i pedepsască.

Supuse și ostrovul Lemnos, avendu în destul liman, unde își ernă flota. Înțelegendu Conte Orlov, că s'au mai adunatu 30 corăbii Dulciniotica, | care umbla jăfuind ostróvele, se porni asupra-le, și unde le-au găsit dintr'însele au innecat, altele au luat, iar cele mai multe le-au răspândit.

Intr'acea vreme lipsind Conte Orlov de la Limnos, găsi pirlej Geza Erli Hasan Bei, cu 4,000 Eniceri și intrându în Limnos, pă căi Ruși îi găsi în omori, luându și căi-vași oficiali robi și-lu numi Pórta de Gazi, ci în scurtă vreme iarăși îl părăsi.

Prea puternica Imperatriță fórte mulțumindu-se și de aceste norocite izbânde, cinsti pă Conte Alexe Orlov făcendu-l Ghinăral Anșif antăiu Ca-

valerî alu Sfintuluî Gheorghe și arhistratig stoluluî Rusescû, dăruindu-î și ruble 100,000.

Cinsti și pă frate-sëu Theodor Orlov făcându-lu tenente-Ghinăralu și cavalerû de Sfetih Gheorghe, dăruindu-lu cu ruble 50,000.

Cinsti și pă Conte Spiritof cu cavaleria Sfintuluî Andreiû, | dăruindu-lu cu o moșie de locuitorî 2,500.

Cinsti și pă conte Amiral Grail făcëndulû comendirû corposuluî, și-lû dăruî cu ruble 12,000.

Pentru trecerea de vreme făcuiû acestû adaosû.

Pină în zilele imperatorelui, marele Petru alu doilea, se afla în Rusia órecare hiliarhiû, căroră li se dicea strelîi, păzitorîi trupuluî împărătescû, avëndu năravû în fapte chiar ca și Turciî inicerî, după ale căroră zorbalicuri cu hotărîre le-aû stinsu viața, ci într'o di la loculû celû de pierdare, peste unîi fiindû cu priviala și însuși împăratulû, așa cum îi întindea muncitorîi cu găturile pe lungimea unûi bușteanû | și-î tăia cu barda, iată unulû dintr'acei strelîi neavëndu locû pe bușteanû să-și pue gătulû, s'aû întinsu singurû cu gătulû pă pămintû, pă care vëdëndu-lû Impăratulû cu milostivire îlû ertă și nicî de slujbă aû fostu lipsitû; ai aceluea nepoși sint Orlovîi acești de acum.

Să mai povestimû și pentru altă rană ce se mai deșchise sultanuluî cu Ali Beiû Şehdair ot Eghipet sau Mäsär, cum îi dicû Turciî.

Acesta fiindû unulû din cei 24 bei, omû istețû cu minte ascuțită, pururea se zavistuea de cătră cei-lalți Bei cu pări la Pórtă pă care în trecuții anî în pace l'aû fostu surgunitû la o parte a Araviei, unde nu lipsea cu gândulû a-și găsi mijlocû de respătire, și fiindû dulce la cuvintû și cu bogăție, trase la sine pe o sémă de Arapii aceluî pustiiû.

După ce dobândi pă acei Arapi, întâiû veni pă ascunsû | la Tarigrad, și prin mijlocitorî îndrăznindû să înștiința vezirulû, rugându-lû ca să i se dăruiască ertăciune, și-și luă respunsulû, că nu este cu putință a-î mai fi ședemintulû la Eghipet sau a se mai numera între cei 24 de bei, ci să se întorcă de unde aû venitû, carele așa aû și făcutû; ci întorcëndu-se desnădăduitû, și aû înfiptû gândulû spre nesupunere, apucândû mijlôce care socoti că i se cuvînû și pe lesne dobândi și evnia ogeaclăilor ot Eghipet. Iaste pre obiceiulû Moametanilorû — obiceinescû și Eghipteniî,— dă mergû și din ei pă toți anîi la Meca pentru Hagelăk, ci pă cei din partea Eghipetuluî îi ia câte unû beiû și cu levenții luî îi duce și îi aduce cu pază. Iar mai susû disulû Ali Beiû păzi vremea și loculû cu ai luî, și întâmpinândû pe aceluî Beiû, îlû omorî împreună cu levenții luî, iar pe Hagii luându-î elû îi duse și-î adusă la Meca. Acêsta | înșelegëndu-o

cei-lalți Beî, hotărîră să-î stingă viața cu războiū, și dintr'înșii ișindū din Eghipt (după care urma și o sémă de ogeaclăi, însă mai neînarmați), se întâmpinără unii cu alții și ațâțându-se războiulū, fu biruința lui Ali Beiu, încă și pașa celū rânduittū de l'örtă muhavăzū Eghiptelulū, fugi din locu-și.

Se apucă Ali Beiu dă întări cetatea Alexandrii, ca să pótă zătici năvălirile Turcilorū și întocmi *to portom* Suveizul, ca să pótă trage negoțul Emenulū.

Scrise și cărți pă la unii din vecinii Evropei, dintre care cele scrise la Statulū Veneții așa se coprindea :

«Noi frații Voștrii (fiindū că toți sintem din Adam) stăpânitorii pămîntulū și mărilorū ; voi ocrotiți-vē legea, cum și noi după Alcoranu nostru, din vechimea trecuților anī ne sunteți bunī prieteni. Cuvintulū care ne îndemnă a vē trāmite acēstā scrisore, este să vē adevērimū, că la acēstā împărăție, nu stăpānesce nici silele, nici strāmbătāțile, ci cresce netemerea și infloresce liniștea. Aicea nu se află mijlōce de sāvārșirile nedreptății, nici ertāmū nimēnuī să-și cheltuiască viața și lucrurile intru desfrānări; nici se vinde cinstea cu banī; ci încă trebuie cele vrednice de cuvintatū marī incuviințate obraze să să curețe de acestea. Dumneđeū să vē pāzescā de turburările diavolilorū, și de ficleanele lorū duhurī. Acēstā împărăție este rodnicā bunelorū firī și slobodā den spre tōtā nedreptatea. Bogații și sārācii mulțumiți de o potrivā să trāiască. Dreptatea se cunōsce din odihnā. iprocī.» |

Campania a 3 a leat 1771.

Michailū Crecenov Ghināralū Maiorū cu corposulū ce avea plecā la Craiova, unde era Domnulū Manoil Vodā, cu chehaioa Pașii ot Diiu, cu 2000 iniceri; ci înțelegēndū că s'aū apropiatū de cu sērā, se spālārā ca vre-o 1.000, iar re-mașii adoa-qi eșirā despre Preseaca în cāmpū, lângā oborulū tārġulū de afarā stāndū chehaioa cu Turcii de osebī și domnulū cu etpaiul sēū și cu beșleagiī și neferiī de osebī, avēndū și vre-o sutā slujitorī de țērā. Cānd slobodirā Turciī 2 tunuri din 4 ce avea, și se repeđirā cāți-vași în chipū de iurusū, ci încotro vorū fi luatū Dumneđeū scie, că nu s'aū mai vēđutū. Iatā și din tunurile Rușilorū veni unū glonțū și rupse capulū calulū unū slujitorū ce sta aprōpe de Domnū; iar cei-lalți slujitorī de odatā cum și Turcii de ceea parte cu toții impunserā la fugā. Ci Turciī apucāndū drumulū Diiulū, la trecerea Jāiulū fiindū apa cam mare s'aū inecatū cāți-vași; iar Domnulū cu ai sēi și cu Besleagiī și neferiī țērii, apucāndū drumulū pe la Ișalnița, trecurā Jāiulū pe la Tānțāreni și Dunārea pe la Florantin, coborāndu-se la Diiū. Și așa Rușiī intrarā în Craiova, Ghenarie 17 zile dobāndindū și cele 4 tunuri, încă 2 le lāsase și pline.

Pe acea vreme eșirā Turciī Giurgiuveni cu unū Sultanū ce avea cāți-vași

Tătari, și apucară fundu Vlăscei pă Argeșu in susu până la Ogrăzenī, care întorcându-se cu pleaulū la Giurgiuu ii ținu de rēu Mehmet Pașa Rumele Valesă; iar ei nu mai căutară că este cumnatū Sultanuluī, ci-lū omoriră, împreună și pă chehaiaoa luī și pă Ordiiu Agasă, încă și pă alți Agi.

Comendirulū Oliț Ghināral Anșef, luāndū in știre de fapta lorū nu pierdu vremea, ci in luna luī Fevruariū, plecā împreună ce alți Ghinārali, și cu oștea ce avea asupra Giurgiuuluī; unde măcarū că orașulū era întăritū cu trei șanțuri, și pă lângă alți Turci ce era adunați se aflară și căți-vași leși de ai luī Potoschi Confederatulū, carele ernă la Cernavodū și făcură războiū însă atâtaiū in câmpū. Apoi peste nôpte cu iurușulū ce facură Rușiī, ilū luară cu vărsare de sīnge despre amādoauē părțile; iar Arnăutū Suleiman Pașa și cu căți-vași se inchiseră in cetate, ci vedēndū că Rușiī o slăbescū din tunurī, o făcură *vera* la Februariū 22 zile și trecură la Ruscuc cu pace, și plecā Trumbețcoiū Ghenēralulū la Iași cu vestire mareșaluluī.

Din Ruși se omoriră unū majorū anume i soldați 173 și s'au rănitū 694 și doni ghinārali anume Molin Iosif, și Conte Helmghegor și Polcovic Natalie, i unū maiorū alū Egheilorū și alți doui Oficheali.

La Aprilie Oliț Comendirulū ajunsū și trecutū fiindū de bătrānețe s'au săvârșitū de mōrte bună, și s'au îngropatū in sfinta mitropolie.

Intr'acēstā iarnă altū războiū mai vrednicū de cuvintatū nu s'au întâmplatū fără numai in Mehedinți veniră ca vre o 400 de Turci asupra Cernētilor, și dāndū războiū cu unū porucic anume : ce era peste slujitorii de țeră, cărei iși arătară spatele insoțindu-se crānguluī, iar pă celū Porucic ilū prinseră și viū l'au dusū robū la Diiū.

Merse comendirū la Craiova Ghenāralū Potemkin in loculū luī Crecinovū Ghināral, carele mai cătră Primăvară rāndui de se slobođiră pă baltă oșescare oște ușorā și volintirime, care trecāndū Dunārea la Țibru aū datū focū la câte-va case și cu pleanū se întōrseră.

Din pornirile ce făcură Turciī pă acēstū următorū anū se înțelese că sfatulū le-aū fostū cu nāvāla ce aū făcutū trecāndū Dunārea in țarā pă de multe părți, doar vorū face pă Ruși să se tragă din țeră, ca in anulū trecutū 1770, ci măcarū că Rușiī se traseră după alocurea, cum se va vedea inainte, iar de totū n'au lipsitū, ci pină pă urmă toți se adunară pentru paza Bucurescilorū. Iar țerii se făcu mare scādere in tōte, pă alocurea cu osebitā robie și pradă desāvârșetā; zāticnelā de hrana celorū ce arū fi pututū tārpi fără primejdie in partea muntelū; care și aū perdutū bucatele peste câmpuri rēmāindū nestrānse. Și mai atâtaiū veniră o sēmā de Turci, din părțile Serhaturilorū, din preajma Nicopoi, la Brancoveni, in sud Romanati, unde se afla unū Pod-Polcovicū anume : strējā cu pihotā i cu călārimē tacticon avēndū și tunuri încă și pă o sēmā din slujitorii țerii cu volintirimea, unde iși arētarā și ei

cevași omenia ; iar Turcii îndestulă harț și năvală aș făcută, dar până pă urmă perdëndă războiul | cu pagubă aș fugitū.

Ișiră și din Șiștovū în gura Veđii la loculū unde se chiamă la Beiul, (că acolo era strējă pod-Polcovnic Aserski cu liude 400, pihotă i 250 husari, avea și altă ôste ușoră cazaei i volintiri ca la 500 cu trei tunuri), ci o sémă de Turci în vale pe luncă se hărțnea cu călărimea, iar cei mai mulți urcându-se pe Vede în susū, venea într'ascunsū pă după niște văi și de-odată aș năvălitū la pihotă ; și noroculū lorū că apucase de-și făcuse șanțū, iar ce le mai lipsea aș plinitū cu care și cu îndelungatū rezboiū tare s'aș apărătū stropșindū pă Turci cu tunurile, apoi după fuga lorū, nici Rușii n'aș mai tărpitū ci s'aș trasū la Giurgiuvi. Iar de eftinatate câte aș fostū de o para, îndăstulū va fi mărturia Dumnealū Dumitrache Varlaam biv vel medelnicer, ca unulū ce s'a întâmplatū, ci încă până a nu lua războiū | sfârșitū aș apucatū la sănătosa.

Marte 27 țile, așeđându-se în Lichirești un polcovnic iar a doa ți trecură Turcii din Dărstor și dintr'înșii alegându-se 8 călăreți, veniră pină se apropiară de apa Borciū, ci Rușii așa bine îi chitiră, și cu din tunuri șterseră 4, apoi viindu-le pedestrima, se apropiară la 7 din ți înproșcându-se mai pină la 11, rânindu-se din Ruși liude trei, apoi s'aș trasū Turcii trecëndū iar la Dărstor.

Se așezară cordunuri pe margine, în Lichirești, fon Braum Polcovnic ; la Ciocănești Polcovnic ; la Podulū de piatră, Levin Polcovnic ; la Olteniță, Azdrahanski Polcovnic și în Negoesti, Ermolanski Polcovnic.

Despre sfârșitulū lūi Aprilie eșiră ca vre o 700 Turci la Ciocănești și făcură o năvală cât aș pusū mâinile pe douē tunuri rusești, ci mai pe urmă izbutindū Rușii și-aș dobânditū tunurile prinđendū și trei robī, iar din Ruși morți 11 și răniți 17.

Maiū 16 țile se rădică din Craiova Potemchin Ghinăralu cu totū | corposulū, și coborându-se pin Brâncoveni, aș trecutū Oltulū, așeđându-se împotriva Turnulū.

Intr'aceasi ți, Maiū 16, veni comendirū Măria sa Prințipulū Repnin, aducëndū împreună și pe fon Esin Ghinăralū Porucic, și îndată porunci Mării sale (Gudovicī Ghinăralulū de se redică din Giurgiuvi cu cei mai mulți dintr'acelū corpos, (lăsândū acolo pe Engel Maiorulū numai cu 400 pihotă) și se duse la Turnu de se împreună cu corposulū lūi Ghegeneral Potemkin.

Maiū 18, plecă din Bucuresci și Prințipulū Repnin cu Fon Esin și se duseră la Turnu, iar pe urmă le urma obuzulū, ci din susulū Giurgiuviului năpădindu-i Turcii le luară cu totulū ; intr'aceeași clucă era se cază însuși Exelenția lor, ci le aș slujitū noroculū cu silința călătorii (fiindū pă poște) cu depărtarea. Maiū 20, Ahmet Pașa untuiulu, cu multă glôtă de Turci, trecëndū din Rușciuc la Giurgiuvi, ilū făcură muhaserea cu războiū de 3 țile, iar la 23, ilū dete numitulū maiorū cu *vera* și cu parolă, aș eșitū din cetate, cu armele

loră împreună și câți țărani era de lucru și poslușania Rușilor, nesupărându Turcii pe nimeni fără numai | pe Ianache Căpitanul Goruneanul poprindu-lă cu un sul, l'au și omoritu. Și pentru acésta cinsti Sultanul pă pașa ca să se numéscă Gazi.

Merse vestea la Turnul după Prințipul Reprin, că au înconjurat Turcii Giurgiuvă și lăsându acolo numai pe Potemkin cu corposul său, luă pe Gudovici cu oștea ce o rădicase din Giurgiuvă și plecară înapoi, ci în ziua ce au ajunsă, aprópe ca ună ceasă, îi trâmise pașa în știre, că cetatea s'au luată iar Exelenția lor mai sădëndu pînă au înoptat, și-au îndreptat drumul către Copăcenă cu destulă grijă.

Intr'aceste zile, sosi și Arbiereul Mitropolitul țerei, fiindu fostu plecat din Petroburg de la trecutul Martie, ci-și găsi odihna, cum nu o nădăjduia. Turcii de la Turnu luându în știre de la sătenii ot Flămânda de redicarea lui Gudovici cu oștea ce venise din Giurgiuvă, năvăliră asupra lui Potemkin însoții cu năpraznică plóe, ci nu se folosiră nimic, că pierdură războiul cu pagubă și întorcându-se pen Flămânda stricară pe câți-vași sătenii. Iar și Potemkin nimica nu s'au mai zăbovită, mai alesă | că fărșise și totă gephaneaoa, ci luându-și solușul de te pân Rușii de Vede rezemându în Bucuresci.

Atunci și Măria Sa Manole Vodă, trecendu Dunărea pe la Dii cu un Pașă ikituilă se așeză de o cam-dată în Craiova, iar din Argeș pînă în Olt, 4 județe : Vlașca, Teleorman, Olt și Argeș, fiindu deschise și fără sprijineală, eșiră Turcii din Giurgiuvă, avendu și un Sultan, precum se suna cu 6000 Tătari, și se urcară mai pînă aprópe de Curtea de Argeș stropșindu totu locul și robiră tóte satele cu avutul lor, care se întórseră împărții unii la Giurgiuvă, alții la Șistovă și alții pe la Nicopoia.

După acea Măria Sa Manole Vodă, rădicându se din Craiova cu etpailul său se așeză pînă la o vreme în Bengești Sud Gorjiu, apoi se urcă la Rîmneș sedëndu pînă la Septembrie.

Turcii după luarea Giurgiuvului luară îndrăznélă și iar se porniră în țară despre 4 părți ; eșiră înteu din Hârsova ca 7000 (după tacerilă robilor) la gura Ialomiței, unde era un maior cu pihotă, liude 150 cu 4 tunuri, ci încă cetățuea ce o făcuse de pămînt | totu lucra țărani la dânsa nefiindu isprăvită și-i năpădiră Turcii ; iar și Maiorul nu își perdu cumpatulă ci se așternu de război, însă mai înteu se alese un soldat și încălecându pe calul Maiorului năvăli la Bertești, unde păzea husari 200, și cu grabă viindu unii trăgea la vad, iar alții asupra neprietenilor, ci Turcii socotiră, că-i impresoră vre-o altă putere și părăsindu războiul o apucară la picior, trecendu la Hârșova, din care s'au omoritu câte-vași sute, mai alesă din pedestrime, că umpluse stufurile, pînă și țărani cu sapele de a umere mai o săptămână îi totu scotea de urechi dupăn baltă ; iar din soldați au peritu liude 43.

Ișiră și la Lichirești, unde păzea Măria sa Rezevschi Ghinărală, ci Excelenția sa fiindu fostă înțelesă de fastu Giurgiului, cu grabă porunci ispravnicilor de județe pentru șase sate, ca să-î trecă Ialomița despre Sloboția lui Ianache, unde era de pază vre-o 50 soldați și câți-vași cazaci, și Măria sa se trase cu comandași la Obilești, cum și cele-lalte cordunuri se strânsară în Obilești și în Negoești, iar cele dișe sate în ziua | ce aș ajunsă, aș trecută trei cu podul până în seară, iar cele-lalte trei, aș rămasă până a doua zi, ca rumînu : una lenevirea, a doua cu îndoială că voră se fugă Muscali, și că or se-î redice din patriele; iar Turcii după ce aș trecută în Lichirești, cercându-și în preajmă, și vedendu-se fără zăticneală, se îndreptară nôptea cătră Sloboție, sosindă despre ziua și nu putură trece că era apa mare, și podul trasă despre mănăstire, ci robindă cele trei sate se întorseră în Dărstor.

Eșiră și din Turtucaea o sémă și trecură pe la Oltenița, apucându drumul Bucureștilor, care de ar fi putut rezbi pă cei din Negoești, s'ar fi întinsă ca să ajute pă Giurgiueni la venirea ce aș făcută asupra Bucureștilor în luna lui Iunie, cum să va vedea scrisă înainte. Indată dicită ce aș trecută Turcii la Oltenița, comandantă din Negoești făcu știre în Obilești lui Rezevski Ghinărală, și redicându-se cu corposul ce avea, așa bine îi chitiră în ziua, despre o parte Exelenția sa, despre alta comandantulă ot Negoești, îi puseră în mijloc și le dete o bătae care, nu le aș fostă de obrazu lor; iar remași s'aș întorsă, însă nu pă unde aș venită, | ci trecendu Argeșu s'aș coborită prin Clătești și prin baltă aș trecută Dunărea, încă și Argeșulă aș mistuită partea sa întâmplându-se apa mare.

Se porniră și din Giurgiuvă cătră București și la Iulie 7 zile sosi Gazi Ahmet Pașa la Copaceni, poposindu-și ordia pă mală peste Argeșu, iar ună corposă ală Rușiloră sta dincóce în Ilfovă; și începură a se înproșca din tunuri, ci ale Turciloră trecea peste Ruși, ale Rușiloră iar bătea pămîntulă în mală, ci fiindă că Turcii cu cele șîșhanele deșcior pișca pe Ruși, le cautară a se trage la mănăstirea Văcăreștiloră.

Iunie 10 zile veni Gazi Ahmet Pașa la Văcărești, ci mai întéiu de la fântăna lui Radu Vodă trămise pe ună turcă cu mehtup cătră Prințipulă Reprin, scriindu-î cam cu bine, cam cu înfricoșare. Își lauda tare norocirea armeloră sale, și-lă îndemna ca să se ducă din țară cu bine, și se-î facă pe boeri teslim. Să te vedă piatră scăparea epuriloră! Aretară copii dos la față, rezemându unii prin Buzeu alții se sprijiniră la podă la Kirani, iar alții cătră Cămpina și prin Văleni. |

Prințipulă Reprin fiindă plină de întristare, mai alesă că-î adusesese nenorocirea acéstă defăimare împotriva vestitulă sêu nume, i se părea că nu cumvași se fi greșit tălmăcitorulă mehtupulă (Iordan biv vel Gramatică) și cu mănăie totă întreba de scrie totă așa. Apoi bine pliroforisindu-lă, altă răspunsă

n'au dat, fără numai spărgându mehtupul în fața trimisului, i-a ȑis: să vie, că-i va da respunsul din tunuri.

Viindă dar Turcii, năvăliră asupra corposului ce-lă comănduea Potemkin, între drumulă Giurgiuvulă și ală podulă Caliciloră, și cu ună acrovolismos perdendă Turcii rășboiulă, fugiră gonindu-i Rușii până la fintăna Radulă Vodă; iar Prinȑipulă Repnin cu acestă ispravă se duse din țară, rămăindă comendir Fon-Esin.

Intre volintiri, era ună grecă rumeliotis, după stată, după chipă, după căiafet chiar cetak deliormănen, până și barba îi era *cerceve sacali*; acesta la celă mai susă disă acrovolismos, iera în Bucuresci, iar după ce | auȑi tunurile, încalică ișindă în podulă caliciloră de o parte, când și vēdu pe ună bulucă de Turci, întorcendă-se de la o năvală înapoi la tufe, și pă obiceiulă mărginașiloră mai alesă la acestă rezmiriȑa, purtăndă căciule și zărcule pentru ca să amăgescă, socoti acestă ȑis, că sunt din volintiri tovarăși de ai lui, și cu mare grabă încunjurăndă-ș calulă se pomeni în noianulă Turciloră; iar nu-ș pierdu cumpătulă, ci cu îndrăznelă începu a striga «*Imetium Moamet ghiaur azdir*» *blemași peste dinșii*, și de locă o plecă înapoi, și după dinsul căȑi-vaș Turci, iar când se apropie de o carea, temăndă-se de tunuri, iș luă căciula, și începu a striga: gospodin (cutare) nu da că sunt pravoslavnic de ai voștri. Tocmai atuncă se deșteptară neghiobii ce-i urma după dinsul; și cine-lă întreba cu mirare: cum au putută ținea? Elă se mărturisea, că nu-i au fostă cu ciudă căci *l'au trecută, ci mai multă s'au mirată când supt elă s'au și uscată*.

După acestă războiă, merse Ghinărală Potemkin în Obilești | în loculă lui Rezevski, când eșiră din Dărstor o sémă de Turci, și robiră du peste câmpă căȑi vaș omeni după la pluguri, după care se mai invitară ca la 800 cu feciorulă unuă ikituilă pașă și se întinseră câmpulă după gēbulă, iar o sémă de cazaci după ce se arătară o și plecară la fugă, și traseră cu acestă mijlocă până se cam apropiară de tufile Obileștiloră, iar Ghinărală Potemkin după știrea ce avea de grabă se cobori în josă unde se chiamă la Móra-săracă, și întorcăndă-se Turcii cu pleanulă, îi căzură în clucă, și între alți robi, prinse și pe feciorulă de pașă, și se mântuiră și acei țerană de robie.

Iunie 11 ȑile Abreșcov solulă Rusii intră în lazaretulă ot Zemon și după 6 septămăni trecăndă cu mare cinste despre ai imperiulă, trecu pe la Sibiiă și prin vama Uituzulă au eșită la Moldova și din Iași, la Septembrie 14 ȑile, au plecată cu Măria Sa Grigorie Vodă Ghica la Petroburg.

La Avgust, Fon Esin Comendirulă plecă cu corposulă ca să ia Giurgiuv, | ci noroculă de acea dată îi stătu înpotrivă.

Se pomeni cu ôstea la Daea, iar înainte mergendă cazacii și volintiriă aflară în drumulă Banulă (ce este hotarulă hasulă Giurgiuv) straja Turciloră fiindă ca vr'o 30 den care prinȑendă pă 5 i-au adusă la Exelenȑia sa, iar cei-lăȑi

scăpându aŭ datŭ veste ordii ce era poposită afară din șanțurile orașului, însă din susŭ, unde aŭ fostŭ viile nazărului Hagi-Halil-Agăi. După aceea merse Fon-Esin cu Gudovicŭ Ghinăralŭ i cu Satorinski Ghinăralŭ, în priveală la loculŭ unde stătuse straja și vedură pă o sémă de turci viindŭ bulucurŭ, bulucurŭ, până cam la mijloculŭ câmpului calea jumătate, câtă este din hotarŭ până la Giurgiuv, și acolo aŭ stătutŭ, iar comendirulŭ aduse din corpus pă Fabricean Maiorulŭ cu 400 egherŭ și cu 4 tunurŭ și-ŭ puse pe o vale ce vine cam ală-țura cu drumulŭ, stândŭ într'ascunsŭ, iar Exelenția lorŭ se întórseră la corpusŭ. Decŭ cazacŭ | și volintiriŭ cum era învățatŭ să dea Turcilorŭ pricină, doar îi vorŭ trage la îndămâna Fabriceanului, se siliră, dar Turciŭ nu s'aŭ înșelatŭ, ci vâna pe cazacŭ și pe volintiriŭ, care umbla încoace încoalea hărțuindu-se, iar până pă urmă totŭ le-aŭ făcutŭ o bozma, că o sémă aŭ tăiatŭ drumulŭ Turcilorŭ în vale despre câmpŭ, iar alții înpotrivindu-li-se pă dealŭ, Turcilorŭ le aŭ căutatŭ să trecă prin văile ot Daia, ca să pótă eși în limpezișu câmpului, iar cele părăginŭ, cu butuciŭ și cu curpeniŭ ce era înșesatŭ cu mare ghiurluc, le făcea armăsarilorŭ mare zăticneală, căci prea desŭ se poticnea și totŭ în botŭ cădea. Așa cădëndŭ vre-o 30, cei-lalți s'aŭ dusŭ la Giurgiuv, ci până a ajunge ei acolo, ordiea li se rădicase și întrase în cuprinsulŭ șanțurilorŭ. După aceea comendantulŭ se cobori cu totŭ corpusulŭ la același locŭ alŭ strejiŭ în drumulŭ Banului, iar adoa-ți se poposi în préjma Giurgiuvului și după o ții și două cu pace, trămise pe unŭ oficealŭ cu unŭ turcŭ robŭ anume : Ahmet Bașa, cerândŭ cetatea, ci își luară respunsulŭ : odată cu capulŭ ! | Așa comendirulŭ cu sfatŭ aleseră se facă peste nópte năvală la șanțuri ; rânduisé corpusulŭ în trei, o parte subt comendirulŭ, alta subt Gudovicŭ, și alŭ treilea subt Satorinski, carele, după semnulŭ ceasului ce și pusese, aŭ mersŭ la partea Giurgiuvului din josŭ, și făcândŭ năvală aŭ și intratŭ în șanțŭ, ci află o zăticneală de mare primejdie, căci Rușiŭ pe cât știa măsura șanțului cea dé cu primăvară atâtŭ își făcuse scările, iar Turciŭ după luarea Giurgiuvului, le aŭ fostŭ mai sepatŭ, ci din pricinŭ, una acésta, și alta din zăbava celorŭ-lalte doué stolorŭ, care nu atâtŭ din lenevire, ci căci și într'acele părți, osebitŭ de adâncimea șanțului acolo totŭ era apă printr'insele, și măcarŭ că aŭ aruncatŭ snopi de nuele dar plutea și scările li era în zadarŭ, scurte, cu tóte acestea la partea care aŭ făcutŭ iureșŭ Satorinski s'aŭ luat la fugă o samă de turci, care la trecerea podului cătră cetate, rupându-se podulŭ la unŭ locŭ dintr'unŭ glonț de tunŭ rusescŭ, atunci s'a înecatŭ și proclétulŭ | Sultanulŭ (care aŭ robitŭ cele mai susŭ țise patru județe), încă și cu douŭ feciori ai lui ; ci în furia războiului măcarŭ că să rănise Satorinski, dar totŭ se silea cu armele, și unde aștepta ajutorulŭ celorŭ-lalte părți, iată din careaoa lui Gudovicŭ se dete din tobe semnulŭ de *nazat* și între Turci fiindŭ și leși de ai lui Polești, îndată ce aŭ înșelesŭ semnulŭ, aŭ popritŭ pe Turci din fugă, și întorcëndu-se glóta îi năpă-

diră cu mare scădere Rușilor, în cât se mai adaogă ranele lui Satorinski, peste una dânteiu la pieptu, a doua ora la capu, și alu treilea forte stricătoare la picioru, și așa l'au scosu soldații din șanțu afară. In locu au căduțu ofichial 92 și soldați peste 500, afară din 70 robî, precum m'am pliroforisitu de la unu preotu robu răscumpăratu în Rușciuc, ce și elu cu alte raele ot tam, au căratu căpățanile decindea din caicu la uscatu, iar soldați răniți peste 1,000 din care până a doua-ți au muritu peste 300 cum și pă Satorinski aducându-lu până aicea la București, și au datu | sfirșitul, și s'au îngropatu în monastirea Zlătariloru.

Comendirulu mai stătu in locu 2 zile pentru ca să se arate megalopsihos, dar cu destulă frică; iar apoi alegându mai de folosu zbughiul, rezemă peste Argeșu în Dobreni, ei Turcii cât despre Giurgiuvu, altă venire asupra-le n'au mai făcutu până la viitorul Octomvrie, cum să va vedea înainte, fără numai totu la Avgustu se aleseră ca vre o 400 turci din etpaiulu Mării sale Manole Vodă cari veniră din Râmnecu la Curtea de Argeșu în țu de târgu, unde volintiri era aprópe de 1000, din care eșindu vre-o 50 la riu întru întâmpinarea, și cădendū vre-o 7, 8, iar cei-lalți vedendū că Turcii se inglotéză (peste cei-ce veduse înteu) fugiră cu toții cari încătro au vedut cu ochi. Peaci peaci se pue mâna pă Damaskin Egumenulu, cu care se întâmplase de acea dată, și ispravniculu județulu Ioniță Tigveanul, ei prindendū veste au năvălitu pe o porțiță ce este din dosulu monastirei și au scăpatu, iar Turcii intrandū în mănăstire, au tăiatu pe unu călugărū i pă | globniculu de țiganī; apoi se întorseră la Rîmnecu, fără a nu face orașulu Argeșu nici o băntuală.

Septembre... Fabricean majorulu trecu Oltulu cu oșe tacticon avendū și căți-vași cazaci i volintiri și izbi Rîmneculu țiuva, iar Domnulu cu etpaiulu seū cum și Turcii ce-ī avea scăpară și rezemară în Craiova. Iar ce au avutu Domnulu le luară Fabriceanulu, și era așteptandū Manole Vodă în Craiova, împreună cu acelu țisu Ikituili Pașa, sfârșitulū acelu de pe urmă războiū de la Octombrie.

Se povestimū pentru cel războiū ce s'au făcutu în luna lui Octomvrie la Popești din josu Bucureștilorū cu 50 séu 55,000 după tacrirulū Turcilorū robî.

Musunolu cum ilū rânduise sultanū Mustafa pă acestū anū 1771, serasker într'adinsū pentru țara rumănescă, incepu din Larisa a stringe oște cu care viindū până la Niș, acolo s'au zăbovitū până s'au în | preunatu cu Obreșcov solulū Rusii, la trecerea cătră Zemon în luna lui Maiū; după aceea se pogori Musunolu pă la Diiū în țară și trecendū pă la Craiova, iar au eșitu trecendū Dunărea pă la Nicopoe, și pă decindea s'au popositū în Rusciuc, forte cu

zabavă, se cunoștea că era vre-o așteptare de vre un răspuns de la Obreșcov; ci în zadar, că până a nu ajunge Obreșcov necum în Petroburg, ci încă nici în Moldova, către Marșalul, armile rusești luase alte umbre în părțile Cramului, făcându-l zapt cum se va vedea înainte.

La Septembrie trecu Musunoglu din Ruseiuc la Giurgiuvă, iar Turcii pe loc îi cerură voe ca să se ostășască asupra Bucureștilor, iar ielū ca unū practicostū, cunoscendū ce le arū fi pututū fi mai de folosū, îi sfātuia, că avendū Giurgiuvă în mână, cu douē părți ale țerei supt zaptulū lorū, li se cuvine se stea păzindū Giurgiuvă; iar ei pă năravulū lorū multū birfindū împotrivă-ī, și ne mai putendū-ī ținea (saū că se va fi temutū, să nu pață ca Rumele Valesi Mehmet Pașa), le dete voe și plecară supt povața a treī pași, alegendū-și drumū de venire ptn Coeni și pă la Dobreni către București, însă mai întâiū metaherisiră unū mijlocū care n'au prinsū locū. Scrise Hagi Aiani-ordu agalari, cu abdul-cadir efendinin iazigisi, unū mehtup, către Dumnealū Nicolae Dudesculū vel vornicū cu multă peripiis, cum și insumi am cetitū tălmăcirea, și-lū înștiința că după arzul mărginașilor s'au miluitū Dumnealū prin hati-humaium alū Sultanulū cu Domnia în viață-și, viindu-ī Sangeculū și tuiurile, și că cu mijloculū a 50,000 galbeni se întocmescă Dumnealū pe cele trebuinciose obraze ostășești ca să se dea nizamulū, că și robiī căi s'au luatū din țară toți să vorū întorce înapoi. Și acestū mehtup i se trāmise cu unū țeranū robitū din sud Vlașca. Ci până a-și merge pe la siliștea lui s'au bolnăvitū, și ișindū vorba ilū și colăciră la Fon-Esin pe care trāmițendū de ilū aū luatū cu carulū, așa bolnavū, ilū trāmise în Moldova la Mareșalulū înapreună cu mehtupul.

Veniră dicū Turcii o sēmă înainte la Coeni, întru a cărorā întâmpinare, mergendū cazaciī și volintiriī, Turcii nu putură trece Argeșulū, fiindū apa mare, apoi viindū și gloata începură a face podulū cu vasele ce adusese prin care, iar cazaciī și volentiriī se traseră la Dobreni puindu-se strajă în capulū iazulū ce este peste Sabarū, adăogându-ī cu 400 însă 200 soldați i 200 carabinieri cu patru tunuri, unde merse și Fon Esin pă vedere; iar Turcii venea o sēmă pe câmpulū Lunciī, iar alțiī pedestri urmaū împotrivă-le pîn stufulū saū trestia care se înbină tocmai în capulū aceluī Iaz. Peaci fu se prinđă pe Ruși de la spate, ci grābindu-se cei din câmpū, cu obicinuitele lorū hălălăiturī, s'au priceputū și cei după în stufū, și măcarū că într'acea undă sosi strejei și altū ajutorū din corpos, dar Turcii cu unū iurușiū ce aū făcutū, șterseră rușilorū 3 tunuri și vre-o 60 capete și mai bine, și în fugă nu încăpea pe Ruși iazulū iar cei mai mulți aū cercatū tina Sabarulū, unde aū mai peritū și alțiī, iar pe unī i aū luatū robi împreună cu unū maiorū; și îndată se redică Fon-Esin cu totū corposulū și veni din Dobreni la Văcărești, ci Turcii după aceea izbândă, mai multū nu s'au întinsū, până li s'au ajunsū | după urmă tōtă ordia

Apoi și ei pân Dobreui și pân Berceni veniră în Popești la 15 ale lui Octombrie, ei mai nainte de sosirea lor, Fon Essin făcu știre lui Potemkin Ghinăralu, ce era cu corposul lui Baur Ghinăralu păzindă pă baltă la gura Ialomiței. Așișderea chemă și din Obilești pe Gudovici Ghinăralu, carele viindă cu corposul ilu rëndui dă pază despre Cotrăcenă, iar Tekel sosindă la 18, în Căzănești pă Dâmbovița, acoloa pă lunca dă alătură, sta așteptândă semnul și părlejulu.

Octombrie 15, cum se dice mai susă, sosindă Turcii în Popești, se și apucară de-și făcură șanțuri.

Octombrie 16 veniră o seamă de Turci asupra armii în Văcărești ci doar numai cât își arătară boiurile.

Octombrie 17, iarăși veni o sémă de Turci, însă pân lunca Dâmboviței, și să silea ca să între în București, ci Cazacii și volintirii precum era orunduiți, le eșiră întru întâmpinare, și începură a năvăli unii asupra altora. Iar din porța monastirei în susă, era bieții Bucureșteni căți nu încăpuse prin hanuri bărbați, mueri și copii, stândă cu privelă cum se întărita și să suduea unii pre alții; iar Rușii aduseră câte-vași tunuri, și le purta în dosul norodului, și când vedea pă Turci că năpădescă pă volintiri, făcândă locă între ómenii îi deștepta cu câte ună tună, Turcii se așternea dă fugă, volintirii cu chiote îi lua la gónă; așa s'au totă hărțuită, și în orașă n'au intrat.

Octombrie 19, Joii, după la o vreme se redicără din Popești, ca patru, cincă mii de Turci, și trecură pă la Dudești ca să între în București, asupra căroră trâmise Fon-Essin pă Gudovici Ghinărarulă, carele din Cotrăcenă trecu cu Pihota pân București întru întâmpinarea loră, avëndă și o sémă de călărime, pikeneri, carabineri și husari, când și comendirulă hotări să facă marșă cătră Popești asupra-le, și mai înteiă dete semnul lui Tekel Ghinărarulă cu 17 tunuri mari ce se slobođiră din Văcărești, și după la 9 césuri să porni armia împărțită în câte-vași carele, și pe încetă pe încetă, când fu cam pe la 11 césuri, ajunse în față-le la Popești, și să aprinse tare războiă, din care ne mai putëndă sta Turcii, părăsiră șanțurile, cum și cei ce trecuse pe la Dudești pentru București, înfrângându-i corposul lui Gudovici, și cu fuga trăgëndă la Popești, aflară ordia stricată; așa cu toții de-a valma se apucară de fugă, când iată și Tekel îi întâmpinără dinapoă cu altă focă, aceea le fu și a mai mare peire, ci norocul loră, că au înoptat. Cu tóte acestea cãini Bucureștiloră până la o vreme au ernetă în partea loculu.

Făcură Rușii zaptă ordiea cu tunuri 27 și tótă ghephaneaoa cu zaharelele loră. Între alte leșuri, se găsi unulă despicată în două din grumazi până în șeđută, de care dicea Fon Essin, că de ar ști pe acelă ce l'au izbită cu atăta virtute, l'ar face oficială.

Vineri la 20 óstea cea ușoră făcură vânătoare, și pe mulți au găsită betegi pân tufe și pân crânguri până în Argeșu.

Plecă și comendirulă cu totă armia, cătră Giurgiuu, făcendă óstea în patru corposuri și mergendă unulă după altulă, cale ea de ună ceasă : ună corposă înainte subt Gudovică, altulă subt Inglistron, altulă sub Dolguruc, și altulă supt Fon Essin ; iar înaintea tuturoră mergea Cnez Cantemir, cu o sémă de călărime : Pikineri, Husari, Carabineri, Cazaci și Volintiri, pe care îndată ce-ă au vedută Turciă căți bieți se sprijinise acoloa, nimicū n'au mai stătită, ci cu toți au trecută decindea la Rușciuc, și așa Cantemir făcu Giurgiuu zaptă, (carele se cinsti cu Polcovnicia de Carabineri,) iară Musunoglu cu etpaiulă sêu era din josă în chipulă de orașă, cu șapte tunuri, ce le lăsă acoloa în locă și trecu și elă dăcindea.

Măria Sa Manole Vodă înțelegendă de sfârșitulă acestui rășboiă ce-lă aștepta, își schimbă socotela, și din Craiova rezemă în Banată, unde acolo au și ernată (însă precum înțelesemă așa îi ar fi scrisă Musunoglu,) apucă drumulă dreptă ală Jiului cu Boernașii căți avea, nedovedindu-le scoposulă până la hotară, și acolo prin Schela Vâlcanului, trecu la Banată, mergendă și până la Sibiiu de s'au împreunată cu comendirulă ; póte să fie fostă pentru vre-o cercare, căci într'acestă timpă 1771 Pórta cu taină au făcută cu Austria óre-care simfonie (ce după pace se sfeti) dreptă pungi 23,000 însă pungi 20,000 cheltuiala oștii și 3,000 pentru ună osebită obrază, încă făgăduindu-i-se și Craiova cu cele cincă județe prin scrisóre, din care sumă pungi 800 i s'au și făcută teslim la Zemon. Iar apoi în tocmelile ce le-au mijlocită Prusia între Nemția cu Rusia și împărțela țerei leșești, au făcută pă Austria dă și-au schimbată socotela și tecmela ; și iar Pórta au rămasă înșelată.

Să venimă iar la rëndulă Istoriei. După rēdicarea Mării Sale Manole Vodă, a treea și se redică din Craiova și Pașa și se duse la Diiu, fără supērarea locuitoriloră, și rëndui Fon Esin pă Fabrician Polcovnică, cu o seamă de pihotă și cu călărime tacticon, asupra căruea se dete și cei mai mulți din volintiri, și făcu acele cincă județe zapt ; însă Fabricianu cu o sémă de regulate, se aședă în Slatina, temendă-se despre vre-o năvălire a Turciloră ot Turnu.

Să cuvântămă și pentru rēzboele ce s'au întâmplată afară din hotarele țerei, totă la acestă campanie 1771.

De cu primă vēră iarășă trecură Rușii la Tulcea și omoriră pe căți-vași Turci puțină, căți era de paza aceluă castelă.

Trecură și Veisman i Cernovici Ghinarali la Saccea, unde se afla strajă că cincă șese mi de Turci, lăsară Rușiloră câte-vași tunuri, și le arse hambarele

cu făină, oraşul şi cheresteoa podului de Dunăre; şi la acest război se omori Cernovici Ghenărarul.

Războiul de la Orcapasă, fiindu a doua armie supt comanda Mării Sale Ghinărală anşefu şi cavaleru Cnez Vasile Mihailovici Dolgoruk cu alţi 3 Ghinărali, anume graf Maior Puskin, i Cnez Prozorofski şi Carhonie, au sêvêrşit acest război cu Turci 7,000 i tătari 55,000, după tacerul robilor.

Iuniu 13 zile, cam despre ziua cătră 14, s'au început (cu comanda lui Ghinărală Carhonie) ore-care acrovolisimos, iar după ce s'au luminat de ziua, s'au făcut războiul cel de temeiu, cu colonele ce era supt comanda lui Ghinărală-Maior Puskin, carele socotind adâncimea sau lăţimea şanţului ce-î sta înainte, după ce au împinsu pă neprieten şi s'au suit d'asupra şanţului, îi au pus în frică, şi îndată şî-au aretat spatile; iar dă a stânga fiindu Prozorofski Ghinărală, carele povăţuea o sémă de pedestrime, cu călărime, după ce au trecut gârla Sivasinul, au întâmpinat 20,000 dă vrăşmaşi, pă care izbindu-î cu focul tunurilor şi al puscilor, căţi au scăpatu î-au pus întru o neintorsă fugă, şi la acel număr al neprietenilor, spre Coslov, fu şi însuş Hanul; şi după respirea vrăşmaşilor au contenit şi focul ce se arunca din cetatea Orcapasă, care se păzea de Turci 1,700, trâmîtend sol cătră comendirul Dolgoruk, cu cerere ca să-î lase slobođi să se tragă, şi să-î dea cetatea; ci de-o cam-dată nu li s'au dat ascultare, lăsându-î ca să cunoscă robirea; iar apoi cerând milostivirea, li s'au dat voe, de s'au trasu la Varna, lăsându numai zabiţi lor sâbiile, iar celor proşti tuturor li s'au luat armele.

La linia războiului de afară, s'au luat dă la Turci tunuri 35, iar cetatea Orul, cu tunuri 160, împreună şi cu alte muhimaturî.

Paguba despre Ruşi: soldaţi 30 morţi, i un under-ofiţer, iar răniţi 4 oberi ofiţeri şi soldaţi 131; şi după ce s'au luat cheile cetăţii Orului, comendiru se întinse mai înăuntru acestui Hersonison al Crămului pentru un folos norocit ca acesta.

Iuniu 17 zile, comendirul Dolgoruk, trâmise pe Ghinărală-maior Cnez Cerbatov peste apa Ienişul şi mergend sub cetatea Araba Calesi, noptea cu năvală o au luat, fiindu cu tunuri 36 şi au păgubit Ruşii soldaţi 50, iar din neprieten morţi şi răniţi aproape de 700. Când despre altă parte Ghinărală Braum, cum era rânduit pentru cetatea Cozlov, găsindu-o lăsată de neprieten, au luat-o, puind într'insa garnizoni.

După aceea comendirul Dolgoruk plecă cu armia spre Kefea, acolo fiind puterea cea mai mare a neprietenilor, supt Ibraim Paşa, şi după ce au ajuns la apa Sangherului, î-au sosit deputaţi despre Crâmleni, ca să se supue supt protecţiunul imperatoresţii mărimie, după a căroră cerere zile patru s'au pus perimerie; ci comendirul prinse veste că în Kefea, aşteptau neprietenii un

ajutoru de 20,000; deci ne mai perdendă vremea, la 22 aŭ plecatu și trecendă, apa Socecrac își aședă lagărul ca 2 ceasuri fiindu până la Kefea, iar la 23 ôstea cea ușoră aŭ intratū dă diminēță în lucru cu neprietenii, unde și comendirulū dă grabă mergendū pā vedere, îi arētarā cā în Kefea sunt 30,000 afarā dă ajutorulū ce-lū aștepta, și vedū rēnduiala neprietenilorū puși cu spatele despre cetate, și înaintele șanțu dă unū cotū și jumătate, cu tunuri 24 și în locū dă tăbiī puși saci umpluți cu nisipū, iar de a stānga avea altă ordie, carea acoperea înalții munți, iar în drēpta avēndū Marea Neagră, pā totū minutulū arunca necurmatū focū din corăbiī. Deci comendirulū avēndū dă a stānga pā Prozorofski Ghināral, și în drēpta pe Zoricī și pā Cnez Bogantinov (?) Ghinārali aŭ începutū și Măria Sa a ardica armia la înălțime, și vedēndū pā vrășmași cu mare silință împotrivă-le, aŭ chematū din armie pe Ghināralū Maiorū Zoricī și după porunca ce i-aŭ datū, lovindu-i cu călărimea, le-aŭ întorsū gāndulū în fugă. Atunci iatā și din corposulū celū pusū pā munte unū polcū Cartaulni-Edinograd, cu alū treilea focū din bombe, aŭ aprinsū gēphanēoa vrășmașilorū; trāmise și pā Ghināralū-maiorū Zoricī cu catanile cātrā rātrāgāmentul neprietenilorū, carele cu polculū Ezumski, aŭ făcutū cea mai mare vitejie; și așa neprietenii părăsindū loculū, și pā ceī rāniși, aŭ nāvālitū unii în cetate, iar alții prin corăbiī împreună cu Abaza-Pașa, și măcarū-cā era Prozorovski Ghināralū poruncitū să urmeze după fugari și să ocolēscā cetatea, ci fiindu-i împotrivă starea loculū, nu s'aŭ pututū; iar după ce dobāndi și șanțurile, aduse artileria și începēndū a bate cetatea, trāmise Ibrahim Pașa rugăciune înscrisū, cā o va da, numai să fie slobodū cu etpaiulū sēu; și i se respunse, cā din prea înalta milă a imperatoresții mărimē, i se dāruește viuēta cu tōtā averea, numai și însuși și cu toți căți vorū fi cu dinsulū, să se dea ca nisce robiți din războiū; și așa eși cu agii luī la farstat saŭ *varuș* și dāscinghēndu-și sabia a întins'o, iar comendirulū Dolgoruk cāutāndū în cinstea mărimēi luī îi aŭ dat'o înapoi și se întorse la casa luī, în cetate; rēnduise și garnizoni cetății.

La acestū războiū perirā soldați 150 i unū ghegeneralū maiorū de Sent Marco inginerulū, rānindu-se dă trei gloanțe.

Turcii după războiulū Kefelei, părăsindū cele-l-alte cetăți, anume : Kerci i Tamanul, și orașulū Sudak și Enicale, tare fiindū cu tunuri 66 și cincī havantopii, le făcurā Rușii zapt, aședāndū p'intrinsele garnizoni.

Abaza Pașa cum scāpā de la Kefea, în corabie, se duse la Tarigrad, ci Sulțanulū aŭ poruncitū de-i aŭ tăiatū capulū.

La Octomvrie totū pā vremea războiulū ot Popești, și luatulū Giurgiuului, iatā și Veisman Ghināralū găsi vreme și părlej, și iar trecu Dunărea întindēndu-se pinā la Babadagū, pentru cā Turcii cu zurbalicū paralidisirā pā Dulchea-aesă, ci vezirū Silihtar Mehmet Pașa lāsă pā Aga Pașa în Babadag, și elū să

trase cu Sangeacul la Tatar-pazargic, ci cam fără nădejdea agai Paşa, îl izbi Veisman şi îi strică ordia, făcându-o Ruşii zapt cu multă pleană.

Mergându după cele-l-alte, şi aceste trei amare veşti la auzului Sultanului, adică războiul ot Popeşti, luarea Giurgiului şi războiul ot Babadag, se umplu dă mare mânie, şi trămise dă mazili pe Silihtar Mehmet Paşa. După aceea trecu Bragadirul Andrei Ştefanovicî, cu Barzov Polcovnicu, la Măcinu, şi izbi pă Abdi-Paşa, ce se afla acolo cu o sémă de óste, pă care îl puse cu remaşi întru neintórsă fugă; iar numiilor, pentru izbândă le sosi cinste şi milă, însă lui Miloradovicî Ghinăralu Maioru, şi cavaleria Sfintei Anei, dar dă bani.

Se luă şi cetatea Hârsova prin indemnarea şi povaţa lui Ion Morarul ot tam. Acesta vędându pă Turcii iabangii că să inponcişeză cu cei dă locu, şi scoposul loru ca să aţate epanastasis să iagmaladisescă oraşu; veni Ion şi spuse Marii Sale Ghinăralu Potemkin dă starea cetăţii, şi dă doue trei burie cu prafu ce era puse într'o pórta afară pă pămintu. Deci numitul Ghinăralu fiindu cu corposul dă pază la gura Ialomitei, rândui doue bataliöne supt doui maiori anume : Petre Lucaci Valcov ot Carlovski pole, i pă Tobă maiorul, cari trecură decindea, ci Turcii fugiră cei mai mulţi, iar numiţii majori prin aretarea lui Ion îndreptându tunurile, dintr'altreilea focu aprindendu se acelu prafu, înălţă pórta cu o mare parte dă zidü, ajungendu pietri şi pină în ostrovul lui Gâscă, şi năvălindü óstea cea uşóră au făcutü mare versare dă sânge şi în trei zile abia au despovert'o de zaherele, apoi luându-i tunuri 36, au pusü fitilul la Ghephanea mai rësturnându-i altă parte dă zidü şi mai mare, şi ardendu-i varuşul o lasară dă acea dată pustie, şi aşa găsiră Cazacii Zaporojani şi volentirii pärlejü şi stropşiră cu pradă satele înăuntru Dobrogeai ca 4, 5 césuri.

După mazilia lui Silictar Mehmet Paşa, Sultanul trămise pecetea lui Musunoglu şi întâia trebă acésta îi fu : Răzgradeni (căci acolo se poposise din fuga ot Giurgiuvü) cărtea asupră-i pentru nenorocirea loru cu războiul ot Popeşti, şi de luarea Giurgiuvului, şi umbla să plămădescă zurbalicu asupră-i, ci cum îi sosi pecetia, innecă şi spânzură vre-o 300, apoi se rădică şi se aşedă în Şumla totü vënându şi omorindü pe eskiele făcëtorii de rele.

Ali beiu şi într'acéstü anü nu s'au lenevitü ci prin Anadol întindendu-se cătră Şam, au sevârşitü răzbóe cu mari biruinşe.

Asemenea şi armia Rusii ce au fostü în Anadol despre Giurgiü, iarăşi biruinşă au sevârşitü; iar cum şi în ce chipü, aşa cu amëruntulü nu m'am putulü piroforisi.

Confederaţii la țara Leşască, nici într'acéstü anü n'au lipsitü a face turburări, când la o parte când la alta; şi nu atât pentru vre-unü folosü alü Patriei, ci mai multü ca să jefuescă pă simpatrioţii lorü. Mai apoi se apucară şi dă Craiulü gonindu-i pärlejiulü ca să-i cureşe viaţa, şi-lü dobândiră într'o

sără la Varșovă ișindă din curtea unuî unchiașă ce-î era casa cam la kenar, unde îl împresură ună oficală cu 12 confederați, ci când aș redicată armile, iată una din două trei slugi ce avea craiulă s'aș pusă dreptă dinsulă să-lă apere. Ce oră-așa, saș acelă confederată l'aș asemănată cu sluga pă acela, până a doua-đi aș și murită după rană ce-î aș făcută, iar craiulă făcēndă-î câte-vași rane însă nu de mórte, l-aș luată legată urmāndă a-lă duce la ună crāngă; ci strejile Rușiloră din prējma Varșavulă oră-că simțise vre-ună zgomotă, oră fu dumnezeescă economie, începu de la o parte striga unulă : *tui tui (?)* și îndată 8 din confederați se măturară, iar pe ce-lalți îi resipi sfatulă ofikialulă, însă ca să se adune în însemnatulă crāngă.

Așa găsi acelă ofikială părleju, și pentru interesulă luă cerēndă-și ertăciune, îlă incredință cu jurāmintă, și nu-lă duse la acelă crāngă ci aiurea, la o móră, dormindă într'acea nōpte necunoscută, iar a doua đi dă diminēță merseră în Varsav la scaună, și pă ofikială îlă ținu în palatulă seș nevēdită; puse dă îngropă pă sluga sa cu cinste și-î înălță ună stălpă de marmură cioplită, scriindă-î întâmplarea și sfârșitulă seș; boteză (spre mulțāmītă) pă ună copilă ce și a fostă căștigată morăreșă în nōptea ce aș masă craiulă la dinși.

Campănia a 4-a, leat 1772.

Intr'aceștă ană, după la Marte, vēmă că începură Vezir-tătară și Ciohodară, trecēndă și întorcēndă-se din Iași.

Intr'acea lună, eșise Măria sa Manole Vodă din Banată, pă la Mehadia, și trecēndă pă la Diiă, de-o-cam dată se sprijini la Nicopoiă. Aprilie 7 đile sosi în Bucureștă Dumneală Stabscōi Sovietnic Ivan Simulin într'adinsă trāmisiă din Petrobürg și la 8 plecă la Giurgiuv.

Aprilie 11 trecu din Rusciuc la Giurgiuvă Dumneală Hagi-Seid-Abdul-Kerim-Efendi, macabeleșesuvari, împreună cu Dumneală Kiriță-Scarlat-Caragea Dragomanulă Porțiă, (puindu-lă în loculă reposatului Beizadea Mihăiță Racoviță) trāmisiă dă Pórtă, și din împreunările și tainile ce avură pînă la Maiă 19 se publică aceste 9 articole.

«1. Totă neprieteșugulă și faptele ostășești să fie scurtate la tōte părțile, atātă unde se află oștile imperatoresțiă Rusiă, cât și cele turcești.

2. Corposurile oștiă rusești ce se află în Giurgiuvă, și turcești împotriva aceluă locă, peste ceea parte a apeî Dunării voră socoti perimirie din điaua iscăliturēi aceea, iar la alte părți în Evropa și la Asia, din điaua venirei curieriloră care dă la ei prea luminațiă comendiri Feldmarșali în cēsulă acela după iscălitură se voră trāmite la maî marii loră de acolo.

3. Amāndouă armiile peste tōtă vremea perimirii sint datoră a remāne poposiți la însuși singură ală loră șeđāmintă, cum sint acum; mare curgerea apeî

Dunării s'au cunoscută de linie dasparțire să fie între dinșii amândurora armiiilor adunați și așezați la amândoaă părțile, chivernisitorii printr'acea apă, nici de o parte nu este a se face nimica de iznóvă întărire la amândoa malurile acestií ape, nici să inoiască locurile cele stricate din sfârșitulú campanii ceí dá pe urmă, adecă Babadag, Tulcea, Saccea, Macinulú și Háșova.

4. Pórta Othomanicéscă volnicește în locul adunării Comisarilorú, să se trămiță curierii prin Costantinopolú la Arhipelag, cu înștiințare comendirului de acolo (asupra mării și uscatului) alú oștií rusești pentru începuturile negociații și pentru încheerea perimirii, ca și elú din partea sa osebitú să facă simfonie cu celú ce se află acolo seraschier alú Porții Othomănești, și pentru oprirea faptelorú neprietenesti la apele ot tam.

5. Perimiriá se urméză cu aceeși prelungire peste tot Crămul și la Marea Négră, ca nici într'unú chipú corabie turcéscă inarmată să nu între din marea Négră în gura Dunării, nici în lungú pe malurile Basarabiei la gura Nistrului. Asemenea să nu se arate corabií turcești măcar ce fel ar fi la malurile și vadurile Crămulú, deschidénd întâmplări nevoincióse, iar corăbiile ce acum se află la Dunăre, li să dá volnicie a merge în lungul acesteí ape; iar de se va face între locuitorii de amândouă părțile vre-o filonichie, îngrijindu-se spre paza, orí-care înpotriva acestia se vorú lua, sint datori comisarii a odihni pá dinșii după povățuirea dreptății.

6. Pórta Othomanéscă se légă, ca în tótă vremea, prelungirii perimirii, se nu-și întărescă garnisonurile sale în Voziá și în Chilburun, să nu trămiță nici unú felú de oștií saú amuniție, saú alte prisosiri ostășesti; să nu gătéscă acolo magazii; iar acelorú dá acumú ostași și pá locuitorii ot tam slobodú iastea-í chivernisi cu hrana, iar din niscarevași corabií ca acelea vorú fi încărcate, și se va întâmpla vremea înprotivă și dá nevoie, se vor aduce la malurile Basarabiei saú ale Crămulú, se va dá lorú ajutorință dá céle ce vor avé trebuință, și la drumulú ce li se cuvine nu li se va face nici o supărare.

7. Așisderea și corăbiile rusești cu proviantú și cu alte prisosuri de ale mâncării, la Crăm saú la Dunăre spre malurile Basarabiei mergéndú, și dá vre o nevoie întâmplătoare vorú sta la malurile Porții Othomănești, orí la Asia saú la Europa, asemenea la tóte nevoincióse trebuinți, datorie să fie a le ajuta, necunoscéndú din partea Turcilorú nici unú felú dá oprire, la prelungirea drumulú, dá a-și merge la vadurile și locurile unde le va fi trebuința.

8. Neprietenestele fapte ostășesti vorú fi poprite; așisderea datorii: și la Asia și la Cuban, și la Ghiurgia și la alte părți, unde sint oștile, după ce vor priimi îndatoritele înștiințării, tóte țerile, cetățile și locurile, iaste să fie cu liniște în mânilé acelorá în care se vor afla după priimirea acestií înștiințării; iar în locurile unde este trebuință a aședa linie dá desparțire, să se aducă cuvintele legăturéli, la temelia perimirii.

9. Soroculă aceştii perimirii, are să se prelungescă în Valahia, Moldavia, în Basarabia, la Crăm, la Cuban și la alte țări stăpînirii fără strămutare. Așijde-rea la malurile și apele mării Negre până la adunarea pleniputînțialilor solii, pentru negoțul pacii celă însemnată fiindă că iaste nădejde de congresă. Adunarea loră cea pentru pace și negoțulă pôte lua mare începută. După care acelă sorocă, daca va fi dă trebuință și folosă la amândoă părțile a cere, pôte, după cum s'au đisă mai susă, și mai multă fără cuvinte de obște la amândoă părțile glavnocomenditoriloră cu tocmela pleniputînțialiloră ce s'au trimisă spre adunare dă la amândoă împărățiile ce se războescă, bine s'au prelungită și va fi prelungită ; iar soroculă perimirii și oprirea armeloră la Ghiurgia și la Mingrelia și la alte locuri de acolo, are sa se prelungescă până la Octomvrie 30 ală anului acestuea, pentru că sunt depărtate locurile acelea, din loculă negoțului de pace, și nu s'e pôte așa curendă a avé corăspundenție, ci pôte începutulă perimirii a merge până acolo cu întirđiere.

Acestă cuvenție, doaa asemenea cuvintate exempleri, în limba rusă-că și turcescă, și pusă într'insele cu talmăcire talienește, care acești 2 numiți comisari, cu însuși mânăile loră au iscălită și cu pecețile loră le-au întărită, și între dinșii după obiceiă le au schimbată și s'au legată cu întărite scrisori, ca în 8 đile (cum de la Feldmarșalu, așa și de la Vezirulă) să se trâmăță. Și s'au scrisă în corturi lingă cetatea Giurgiuvulu, Maiă 19 leată 1772.

Intr'acéle 8 đile au luată sfrșită întărirea cu iscăliturile comenditoriloră, adecă cum dă la Feldmarșalu, așa și dă la Vizirulă.

Maiă 29, Simulin, plecă din București la Iași.

800 Egheři ce era în Hârsova cu celatea întocmită de Ruși, cum și alte streji du peste Dunăre, tôte trecură în țară, iar Turciă din Turnu fură nestrămutați.

Cartea lui Musunoglu Vizirulă, prin care au publicită némului s'eă conținerea armeloră, după acestă aședămintă ot Giurgiuvă.

«Întru numele lui Dumneđeă celui neîmpărțită după a sa fire, și celui neasemănată și ziditoră a tôte, prin porunca prea dreptului împărată stăpînului meă, care este plină dă împărăteștile bunătăți, de iubirea dă ómenă, și dă rîvna spre slujba Sfintei cetăți Mecăi, a căria stăpînire și puternicie se întinde la nenumărată mulțime, și la nemăsurate locuri după uscată și după mări ; a prea înțeleptului între Sultani, a prea marelui între stăpînitorii lumii, a prea vestitului a prea Slăvitului verhovniculă prea roditorăi redăcină Osmanlıiloră, spre carele cei ce sint supuși (fiindă însărcinați cu ale sale împărătești ocrotiri) dau apurarea cădută mulțămită. Nenqrocirea dar a noródeloră ce-î sint supuse, l-au atinsă și peste măsură au scirbită împărăteșca sa iubire dă ómenă.

Întimplări și ascunse pricină (care nu sînt slobode a fi cunoscute la ómenī, fără numai sē dădaū la atótă puternicia celui ce iaste verfulū tuturorū fin-telorū, adecă la Dumneđeū) aū stricatū prieteșugulū ce curgea maī înainte între înălțata Pórtă a Othomanilorū (care în vecī să remăe) și a Rusii, și s'aū aprinsū foculū războiului, pricinuindū a se vărsa sînge omenescū (măcarū că acéstă nenorocire cum s'aū đisū maī susū, a cursū din sfaturile cele maī nainte de vecī ale A-Tot-Puternicului Dumneđeū) și din desele și necurmatele rēzboe s'aū pricinuitū multe turburări și pustiiri; pentru pricină dar ca acestea, celū maī prea vestitū între marii prințipi, cariī povēțuescū pā ceī ce credū în Iisus, celū prea alesū între stăpānitorīi nēmului Messiei, celū ce este îndreptătorū pricinilorū celorū de obște ce se întimplă între Nazarineni; celū ce este plinū dā strălucire și dā mărimē, carele împărățește cu cînste și slavă, Prea vestitulū și prea fericitulū împēratū alū Alamanilorū (adică alū Nemțilorū); asiđderea și Imperatulū Prusiei, (ale cărorā căi se fie îndreptate spre cerū și sfirșitulū lorū să le fie cu fericire), aū scrisū cătră ai lorū solī ce se află lingă prea vestita Pórtă, ca să se adune la unū congresū pentru ca să se contenescă războiulū despre amāndouē părțile, spre a se sevirși și pacea. Acéstă socotelă s'aū arētātū plăcută atātū despre partea prea înălțatului Sultanū, cāt și despre partea Rusii, cariī aū hotāritū să rēnduescă solī cu deplină putere ca să negóțe pacea; ci dar și singurā Stăpānitórea Rusii, cea carea este maī vestită din ceī maī puternici cariī credū laī Iisus și cea maī alēsă din norodulū celū nevinovatū alū Mesii, îndreptătórea pricinilorū celorū dā obște ce se întimplă între Nazarineni, carea este prea luminată și intru slavă prea slāvita, prea vestita și plină dā dar Imperatriā, (a caria căi să fie îndreptate spre cerū și sfirșitulū să-ī fie norocitū), asemenea aū pohtitū ca să lucreze împreună la acestū negoțū dā pace, și aū binevoitū a scrie pentru acéstă pricină. Decī maī susū numițīi cu deplină putere solī, aū făcutū aducere aminte la prea înălțatulū scaunulū împērātescū. Și dā vreme că cererile cele ce caută spre liniște sînt folositoare și trebuinciose la robii luī Dumneđeū, indemnāndu-mē și eū din acestū felū dā gānduri și cu puterea ce mi s'aū datū dā cătră Sultanulū, cu deplină volnicie să intru la vorbă pentru inchiderea dā contenirea armelorū, amū orēnduitū despre partea prea înălțatului Divanū, pā prea vestitulū Seit-Abdul-Kerim-Efendi (a căruea slavă sa se imulțescă totū d'auna,) și despre partea Feld-marșalului, s'aū rēnduitū prea ciinstitulū între ceī mari ai norodului Mesiei Ioan Simulin (pre care să-lū blagoslovescă Dumneđeū totū d'auna).

Acești doi miniștri la vorbele ce aū făcutū lângă Giurgiuvi, aū hotāritū și aū întāritū o contenire a armelorū coprinsă în noāă puncturi, și scrisórea de coprinderea acestora s'aū priimitū de nebiruita óstea împārātescā, trāmisā fiindū de la celū cu dāplină putere, Rusulū celū maī sus numitū între stăpānitorīi norodului Mesiei și maī vrednicū între ceī dā bunū nēmū ce credū luī Iisus, celū

vrednică de cinste, și prea vestitului prietenul nostru Conte Petre Alexandrovici Romianțov (al cărui sfârșit să fie blagoslovit) au priimit puncturile acestea, și le-au adevărat prin mărturisania sa, și asemenea și din partea noastră, adevăram tocmai cele două arătate puncturi, asupra cărora punem și pecetea noastră spre încredințare».

Până a se încheia această perimire se și sfeti vorba că rânduia solilor, și din partea Rusii veni Graf Grigori Orlov, iar din partea Othomănescă Ienișerli-Osman-Efendi Sabicarezi Efendi, Cuian Sânzadea, Ierochiricos al Sfinței Sofii, avându și pe Dumnealul Iacovache Rizo Biv vel Spatarul pentru dragomanlică, iar despre împărății mijlocitorii păcii, fu dumnealul Sinior Togut Maiorulul solului Kesaricesc și despre împăratul Prus Senior Seghelin maiorulul, cari amândoi au plecat din Tarigrad cu trâmășii Porții ce s'au numit mai sus.

Locul de congres se alege în dăbrava Goleștilor sud Slam Rimnec, unde sosi mai înainte graf Orlov, și până a veni cei-l-alți soli, avu îndăstulă vreme a face vânători și plimbări, până ce și la Brăila merse dă-i vedu starea.

Trecură (soli cei viitori din Tarigrad) Dunărea pe la Giurgiuv, și se îndreptară drumul după orânduiala conacilor, nedându-i prin București, și ajunseră în Golești, însă Dumnealul Sinior Togut cu Senior Seghelin la Iuliu 18; întru a cărora întâmpinare le eși Obreșcov Ghinăralul-porucic, (solul cel ce era închis dă Pôrta Othomănescă, că din Pod-Polcovnic ce era în vremea carea se afla cu solia la Tarigrad, ilu cinsti prea puternica imperatrișă pentru slujba sa,) iar la 19 ale acești lună sosi și Dumnealul Osman Efendi poposindul cu ordia de osebi dă cătră cei-lalți soli Evropei.

Încă până a nu se face adunarea Solilor în Valahia, intrară o samă de oști Chesaricesci și Prusienesci în Lehia. Soli se gătia dă congresul iar marghiolii împărțeu Lehia!

După zilele dă heretismos, la Iuliu 27 intră graf Orlov cu Osman Efendi, la casa cea într'adinsă făcută pentru sfatul, și întâiu hotărârea sorocului negoțului să fie până la viitorea lună Septemvrie 10 zile.

Purcose și arhiereul țerei, cătră Graf Orlov, luându cu Prea Sfinția Sa 3 Egumeni: pe Theodosie Arhimandritul ot Sfetii Ican, Philaret arhimandritul Căldărușani, i Timotheiul ot Mihaul Vodă, și-lu împreună mai înainte dă sosirea celor-l-alți soli; făcându-i arhiereul rugăciune pentru tică oșă patria noastră, și i se făgădui; iar mai pe urmă se duseră și din veltii boeri: Dumnealor Graf Nicoae Dudescul, Mihai Cantacuzino, Pană Philipescul, Pantazi Cămpineanul, Grigorașcu Bălenul și Ionișă Bălăceanu, cu asemenea rugăciuni, și iarăși li se făgădui, și încă prin scirea Exelenției sale făcură două asemenea rugăciuni în scris, și le dete una Solului Kesaricesc și alta Prusia-

nului, ei pociu dice în zadar, căci pă acești doi, la adunările ce avură Graf Orlov cu Osman Efendi, nici-odată nu-i-au chemat, și nici o întocmélă acestui congresu nu se făcu, că unde asteptam, pă Graf Orlov ca să vie în București pe vedere, iar Exelenția Sa, la August 24, plecă pă poște la Petroburg, cum și Osman Efendi la 27 se ridică el și cei-lalți doi soli cu acea ispravă : «*gēba vii gēba te duci!*» ci soliī cei doi evropei, din Rusciuc (ne mai dându pin ordia vezirului la Șumla), apucară drumulū Odriului, ducēndu-se dreptū la Tarigrad.

Din mișcările oștilorū se cunoscū oareș-ce și mai nainte, că de la acestu congresu nu va eși nici o întocmélă păcii, căci încă de la Avgustu 6 veni comendirū nou Petru Ivanovicī graf Solticov, și se redică cu vechiulū comendirū Trumbețcoiū Ghināralū și merseră cu armia de se aședă la Bănésa sud Vlașca, în préjma Giurgiuvului, care se păzea de Ghināralū Englistron cu unū corposū rēnduitū încă dă la începutulū perimirii; veni și unū Dolgoruk Ghināralū și se aședă cu altū corposū la gura Ialomitei, iar din Gura Ialomitei se ridică Ghināralū Potemkin cu corposulū său și se aședă în Likirești, și în Obilești Cavinski Ghināralū, iar în Negoești unū Polcovnic; încă din Moldova mai viindū și alte polcuri, și artelerii și necurmte zaherele.

Cu tōte acestea vezirulū pentru ca nu cumvași să se mai ațate războiulū, pripi de ajunse la Feldmareșalulū cu mehtup după mehtup, scriindū forte cu rugăciune, cum mă plioforisiiū dă la unū obrazū cu știință, care îi talmăcea Mareșalulū mehtupurile, și mai alesū că încă până a nu trece soliī Dunărea la Septemvrie 5 trecu unū Iasif Efendi la Iași, cătră Mareșalulū, cu cerere dă a doa armistiție, care s'aū priimitū de Mareșalulū ca să fie până la Octomvrie 20, iar o sēmă de Turci ot Diiū nu mai umbloră după tocméla ce să nevoia vezirulū, ci trecēndū Dunărea, veniră până la satulū Cioroiulū sud Mehedinți, iar Polcovnicū Fabriceanu, trāmise pe Trumbinski ce era Maiorū peste o sēmă de volintiri, adunătură de tōtă mâna și dă totū felulū de ómenī, pe care îi numise Capasazi, iar și elū era unū drăguță de blestematū, câtū nu avea potrivnicū, imī fu și scârbă a-lū mai insemna cu urite faptele lui. Pă acesta cum mai dīseiū trāmifēndu-lū ca să mērgă până la Cioroiulū, și cum va pricepe trebuința să-lū înștiințeze. Elū dar din 400 ce luase cu sine, după ce se apropie dă numitulū satū, trāmise înainte vre o 10, ca se cerce straja Turcilorū, după care urma și elū cu cei-l-alți, ci fiindū despre dīuă și cu céță, cădură cei 10 pe mâinile Turcilorū, din care scăpāndū doi, până a sosi la Trumbinski să-i spue, îi năpădiră; Turciī, peaciī-peaciī, să-lū pue și pe insuși în mână, ci avu norocū cu fuga, și cu vre-o 80 și mai bine, care în locū aū căđutū de sǎbia Turcilorū; ci Turciī mai multū nu se întórseră, iar și Polcovnicū Fabriceanu intr'acea undă pǎrasi Craiova, și rezemă tocmai în Șerbănești sud Oltū.

Muhafizulü Diiului era Ahmet Paşa celü ce luase Giurgiuvü dä la Ruşi anü la 1771, şi se temu să nu-ı vie inpuţaciuni dä la Pörtä, ci scrise Mareşalului la Iaşi, vinuindü pe volintiri căci ar fi sudu'tü pä Musulmani dä lege şi căci i-arü fi făcutü domuji, şi altele ca acestea, din care s'aü întăritatü Turciü la acea faptă fără socotéla sa; şi-l ruga ca să o trecă cu vederea. — Iar răs-punsulü Marişalului așa fu: Dănărea, cum am înţelesü, dreptü Diiü, iaste mai lată de cât pä aiurea, şi cum li s'aü pututü auđi sudălmile? Şi de ceea ce se temu numitulü paşă nu scăpă, că-lü maziliră.

Într'acestü anü 1772 inpăratulü Sfeţ Gustavü alü treilea, se redică în pute-rea ostaşilorü, şi să vesti iarăşi samovolnicü cum era di începutü, căci dä la o sémă dä anü incoace era periorizmeni, adică coprinşi de Sfatü.

Ali-beiü într'acestü anü iarăşi nu s'aü lenevitü, ci în părţile Anadolului aü severşitü läudate biruinţe, mai alesü la Damiat, (unde se afla însuşi supt öre care pericolom).

Aü biruitü pä Turci cu ajutorulü Grecilorü asprothalaziţiü trămişi de Comte Orlov subt Panaitü Căpitanulü Alexénul, care comandălua unü stolü din flotă ce se numea ruso-grekikonü, şi la acelu ocaziunü din porunca lui Sultanü Mustafa, se pornise Turciü Dulcinoşi cu armadă apröpe de 30 corăbiü, ca să mérgă către Siria asupra lui Ali-beiü, care mişcare s'a făcutü între congre-surü (însă dä nu va fi fostü trămise pentru altü scoposu, care vremea ni le va descoperi) iar dä vreme ce armistiţia, era cu hotărită linie şi prin Marea Albă, prin care era să le fie trecerea, le aü statutü Conte Orlovü inpotrivă, şi cu războiü le aü sfărămatü câte-vaşi, iar cele mai multe s'aü întorsü inapoı.

İmpărtéla Tereü Leseşti, însă partea Kesaricéscă, după cum se coprinde într'acestü manifestü datü în Beciü, la leatu 1772 Septemvrie II.

«Cu mila lui Dumneđeü, noi Maria Theresia singura Stăpinitörea Nemţii şi inpărătésa Ungariei şi Bohemieı iprocı. Facemü în ştire la toţi cei ce vorü celi aceste ale nöstre scrise şi la cei ce saü vorü avé intere-ü la acésta pricină, pentru că noi impreună cu singură stăpănitörea Rusii şi cu Impăratulü Prusii, socotindü cea de acum stare a Tereü leseşti, ne amü aşeđatü între noi, ca să punemü fieşteşi-carele în faptă, deosebitü, privileghiurile nöstre cele vechi, ce avemü asupra unora din eparhiile acestui rigatü şi să le impreunămü în stăpınirea a nöstreı corónă. Dreptü aceea am orënduilü oştile nöstre, ca să facă zaptü aceaşi diastimă a locului care ni se cuvine noă după privileghiurile nöstre, şi să coprinde între hotarele ce se vorü numi mai josü: adecă, după dréptă linie, din malurile cele deadrépta ale gărlei care se numeşte Vistula, din hotarele Ducatului Sileziı şi trece pä din susulü părjiı ducatului Santomir, până acolo unde

gârla ce se chiamă Saut intră în Vistula, și trece prin orașul ce se chiamă Frone spre Zamose, și Rebieșov, până la gârla ce se chiamă Buhulă; și peste Buhulă, dreptă asupra hotarului Rusii cea Roșie, unde este Volinia și Podolia, până în hotarele lui Sparate, și de acolo dreptă până la Nistru, spre partea aceea unde gârla cea mică acum Bodoreșii se tórănă în Nistru, rumpendă ună codru de locă din Podolia, și sfirșitulă a tóteș între hotarele ce se osebescă Pocușia din Moldova. Și dă vreme ce noi dă acéstă dată avemă a lua stăpînirea acestoră mai susă numiteloră locură, am orënduită pentru acéstă sêvêșire pe Conte Perghen ală Sfatului nostru tainicū Sfetnicū, a fi comisarū și Gubernatorū cu deplină volnicie din partea noastră, a oblădui și a chivernisi acele eparhiă, ce s'au cuprinsă dă oștile nòstre, și să ne pliroforisescă pentru mijloacele ce i se va părea spre mai bune întocmiră, pentru o otcărnuire cu bună orunduială și înfelptă.

Ci dar noi poruncimă tuturoră aceloră cășii aū locuința în coprinsulă acestoră hotare, adecă supușiloră locuitoriloră, i celoră ce aū ipostatica oră dă ce stare și tréptă dregătoria voră fi, bisericeștii saū mireneștii: judecătoria politiloră și cetățiloră; și peste tóte, poruncimă tuturoră și fiește-căruea fără nici o deosebire, să să cunoscă și să aibă în cinște, pă numitulă conte Perghenū, ca pă ună ală nostru episcopū gubernatorū cu deplină volnicie. Și avendă bune nădejdi, că nimeni nu se va arêta spre a nu săvêșii cât dă mică poruncă ce li se va da cătră numitulă episcopū pă numele nostru, măcarū că până acum nu s'au orënduită diua jurămintului celū de obște, pentru supunerea și credința locuitoriloră, iar fără zăbavă se va orëndui. Dreptă aceea toți locuitorii, ce se află sub a noastră diefendefsis să stea în liniște ca și cum ar fi făcutū jurămintulū supunerii și ală credinței; fiind-că acésta este ună mijlocū, ca să se invrednicescă ei a-și câștiga buna evnia și har despre noi; iar dă se va îndrăsni cinevași până la diua jurămintului a se arêta împotrivoră la poruncile nòstre (care nici ne trece prin gândū a fi una ca acésta) să știe unulū ca acela, că ca o silită împotriva voinței nòstre, vom părăsi cea obicînuită milostivirea noastră, și vom pedepsi pă acela cu multă iușime și strășnicie, iprocă.

Maria Terezia.

Pă partea Rusici.

«Noi Zaharia Conte Cernișov ghinăralū anșif la slujba Stăpâniū mele, însuși singura stăpânitoare a tótă Rusia, vișă-presidentū și mai întâiū ală Statului oștirea împărătescă, otcărnuitorū cu purtare de grija Albei Rusii și cavaleraū ală dreptei Lefcoet; tutorū facemū în știre și la fieșteș-care deosebitū, veră pă ce tréptă arū fi, cererea și poruncile imperatorescī ei mărimă, iaste pentru locurile și eparhiile cele din stăpânirea țerii leșescă, care acum s'au îm-

preunafu la impărătia Rusii, fiindu că au hotăritu impărătesca ei mărime, spre împlinirea cheltueliloru sale (și la schimbarea a multe feluri ale ei vechi priveleghiuri, și fără pricină drepte pretensionuri) dă la stăpînirea țerei Leșesci cele după datorie cerute, ca să se împreune, și să se facă unu trupū a pururea cu a sa impărăție. Acele dar eparhiu cu ai lorū locuitoru după cum înainte se va arăta : adică, din malulū celū deadrēpta a apeī Duina, ce cuprinde Livonia leșască și o parte a palatinatului Polosca ce este asupra acestui malū, încă și palatinatulū luī Vetopski, cu mijlocū, că numita apă Duina, va inchipui dă acum înainte cele obicīnuite hotare între amāndouē stăpānirile adică Rusia și Lehia, care hotarū se întinde până la marginea acestor hotarā, ale palatinatelorū Vitepski și Poloski, și se coborā până la marginea acelorū deosebite hotarā, unde se împreună aceste douē palatinaturī, cu palatinatulū luī Mintki și dă acolea cu drēptā linie până la isvorulū apeī Druște, aprōpe de satulū Ordua, și în dreptulū acestei ape până unde se varsă în apa Niprului, și dă la acēstā apă până la marginea celorū vechi hotare ce sînt între Rusia și Lehia, urmāndū lungimea acestei ape către alū ei isvorū, cum s'arū dice : că tōtā Livonia Leșască, partea palatinatului Poloski, este pā loculū din drēpta maluluiū acestei ape Duīna, și totū palatinatulū luī Vitepski, peste amēndouē malurile ale numitei ape, și totū palatinatulū luī Misclav, și partea cea dă susū a luī Minški, ce se întinde dă acea parte acei nouā linie, începēndū dă la loculū ce se împreună hotarele acestorū trei palatinaturī, până la isvorulū apeī Droitulū ; precum încă și partea palatinatului Minski ce se întinde dă ceea parte a acestei ape, și de ceea parte de apa Niprului. Aceste dar locuri dă astă-dī înainte apururēa vorū fi supuse la impărătia Rusiei, și cei ce locuescū într'inselē cu avaturile lorū, orī dă ce trēptā vorū fi se vor afla supuși. Pentru acēsta eū ca unū adevēratū chivernisitorū alū impărătescei ei mărime, am luatū poruncā să vestescū ca stăpānitorū mai intāiū, din tōte altele după cuviosū numele ei (ce săvārșescū cu acestū manifestū spre însciințarea dă obște), la toți cei noi ai ei supuși, și acum ai noștrii iubiți simpatrioți, fiindū-cā impărătia sa, nu numai va ca să păzēscā pā toți și pē fieșcare slobodū cu a sa lege, ci încă să și stăpānescā ale lorū avaturī și nămesitii, căci dă acum înainte îi are pā toți acești noi supuși, ca însuși ai ei fiu, și tuturorū hărizește dă o potrivā fără nici o osebire, ca să și ia tōte obiceiurile slobodirei, și dreptu după pravilā întocmai cu ai ei vechi supuși ; cu mijlocū că toți locuitorii după aceste nouē locuri, orī dă ce trēptā vorū fi, își vorū lua tōte veniturile și cele folositōre priveleghiuri, împreună cu toți cei alți supuși ai impărăției Rusiei. Impărătesca ei mărime așteptā spre rēsplătire, mulțămire dă la ai ei noi supuși ce i-au pusū la cinstea cea de o potrivā cu ai ei supuși Ruși, ca să se silēscā cu rāvnā să se facā vrednicī de acum înainte dă acēstā impărătescā bunătate cu o dragoste adevēratā către patria

lorū și cu o încredințare neclătită către una ca acesta mare dăruitore și mi-
lostivă.

Toți dă obște, atât din cei mai aleși de bună nămă, cât și cei din partea
bisericească, și din cei vrednici până la cel mai mic din supuși, au datorie
pentru acesta, să facă într'această lună, jurământul supunerii și al încredin-
țării, înaintea celor într'adinsă dă mine orânduții ofițeri; iar când cinevași,
ori din cei dă bună nămă, sau din altă treptă dă omeni, cari au namești
nemișcătore, și alte avuții, va hotări să se desparță de aceste locuri, să aibă
voe, cu soroc dă trei luni, să-și vință avuturile lui și slobodnia mergerei
lui, iar trecându aceste trei luni, câte namști vor lăsa, se vor lua împărătesci.

Tote treptele cetei bisericesti, ca niște păstori ai norodului, au datorie
după săvârșirea jurământului, să se rōge (după îndemnarea care înscris li s'au
dat), la închinăciunea cea de toate zilele, către a totu puternic Dumneșeu,
pentru sănătatea cea de multe zile îndelungate, și mântuirea împărătesci ei
mărime, și al iubitelui ei fiu și moștenitoru, marele Prințip Pavlu Petrovic,
iar cât pentru cele-lalte legi și pentru a lor deobște încredințare, fiește care
va av lucrurile sale siguri, și vor fi nesupărați; așiderea și evreii căți se
află, vor av slobodnia dă legea lor, și să aibă totă încredințarea și prive-
leghiurile la neguțatoriile și epiherimata lor, de vreme că iubirea dă omeni
a împărătescii ei mărime, nu suferă a rămâne obidiți nici ei, ci din însuși
a ei bună-voire, voesce folosul dă câștigurile ce este să le vie în vremea
împărăției sale metaherisindu-și a lor epanghelma și neguțatoriile dă se vor
arēta ca nisce credincioși și supuși.

Divanurile și judecățile locurilor celor nouă să fie de sineși, și să se e-
nerghisescă dreptatea cu amăruntul pă numele al ei împărătescii mărime.

Peste toate acestea gândesc dă trebuință să adaogă cu hotărare, (după po-
runcile împărătescii mărime) că oștile sale vor păzi cea adevărată bună stare
fiind-că se află la însuși al ei loc, și că neschimbarea strejuierei, nu va
proxenisi nici o supărare la adevirarea și odihna celor noi supuși, nici la
economia și neguțatoriile lor, nici la altă epanghelmata ce vor av, de vreme
ce acestu prisos și creșterea acestor părți, multu se cuvine spre folosul
fiește-căruia; pentru care împărătesca ei mărime, va av deosebită milă
peste totu acel nou loc. Și ca acestu manifestu se va publici la toate bisericile
întru aușul tuturor, și se va lua înscris la condica fiește-căria cașalarie
a orașelor.»

S'au dat în Petropoli la 1772 Septemvrie 5 zile.

Manifestul Imperatului Prus, pentru partea ce a luat din țera Leșască.

«Noi Frederic, cu mila lui Dumnezeu Impăratul Prusiei, margravie lui Brandenburg iprocî. Vă trămitem sănătate, și adevărîta împărăteștii noastre dă buna iubire și milă către toți marii Episcopi, Abateades, i Vladici, palatinați, orășani, cetățeni, staroști, vistierilor și judecătorii eparhiilor, și către toți supușii i boerilor din ceata cavalerilor, și mai vîrtosă către toți locuitorii atătî bisericestî cătî și politiceștii, cei din eparhiî și din Pomerania, pe care stăpânirea țerii leșescî, le-au avutî până acuma; așîderea și către toți locuitorii ce se află dincôce de apa Nușii, pe care până astădî îi stăpânise marea țera Leșască. Cunoscultî este către toți ceia ce sunt iscusitî, cu știință de istorii, după cum noi cu altî manifestî pre largî amî arătătî cu epimerimata nepricinuite către totă Evropa, pentru ale nôsre privileghiurî, care de mulți ani stăpânirea țerii leșescî, fără dreptate le ținea cu stăpânirea, luându-le dă la stăpânii Pomeraniei, și pe urmă de la electoresca casă Brandeburgulî: locul Pomeranii este între hotarele acestî Ducatî, și între apele Vistu'a și Nușii, ce se țice dă toți acestî locî: Pomerania; precum încă și acea parte dă locî ce este la cea mare țera Leșască, între apele Draghi și Nușii, ce se cade la a nôsra casă. Partea bărbătescă a ducatelor Pomeraniei, ce se trăgea din Duchii Danșkei, fiindî-că s'au sfârșitî la anul 1295; și duchii Pomeraniei ce se trăgea din Duchii lui Ștetin, alătura și mai de aprôpe clironomî, fiind că era dintr'acea familie, avea dreptate să moștenescă numitele eparhiî, iar ceta *ton Teftonicon cavaleron* avendî mai mare putere dăcătî acestă cliromie, în silă și cu strămbătate i-au isterisitî, și au făcut' o supusă la stăpânirea țerei leșescî. Iar Duchii Pomeraniei nicî intr'unî chipî dă bună voce n'au făcutî paretisisî pentru ale lorî privileghiurî și pretenționurî ce au avutî asupra acestî ducatî alî Pomeraniei, care cu dreptate lorî li se cădea a-lî moșteni, și a pururea au păzit' o, ca o veche parte ce era dată de la ai lorî părinți și strămoși, și au lăsatî după cum au găsitî, când s'au sfârșitî a lorî familie după veleatulî 1637, la însuși ai lorî clironomî și moștenitorî, adecă la electoriî Brandeburgulî.

Iar eparhiile ce era în mare Lehiea, care se află între apele Draghiî și Neșii, acestî din începutî au fostî căștigî alî lorî la marca cea nouă a Brandeburgulî și Margravii Brandeburgulî le-au stăpânitî în pace până la începutulî alî 15-lea vécî, când Sighismund craiulî Ungariei, și electorî Brandeburgulî, au pusî zălogî pă nova marca la ceata *ton Teftonicon cavaleron*.

Impărații dar ai țerei Leșescî la răsboiulî ce au avutî cu acestă ceta, au stăpânitî aceste eparhiî, cu sila și fără nicî o tocmelă; nicî de către *ton Tef-*

tonicon cavaleron, nici de către electorii Brandeburgului, nici imperia Germaniei măcar vre-odată nu le-au lăsat, cu vre un tractat.

Stăpânul țării Leșesci, fiindu aceste două locuri stăpânite, cu fără nici o dreptate, adevărat nu va pute după privileghiurile nămurilor, să dovedască stăpânirea acestora, ca să pótă să le fie.

Noi dar avem încă mai multe pretențiuni vrednice de grăit, asupra țerei leșesci și cu bune temeuri, după cum pre largu s'au arătat la ăisul manifestul cel dată cătră tótă Europa.

Dreptu aceea, nici putem suferi mai multu marea nedreptate ce s'au făcutu în multe feluri, la a noastră împărătescă și electorescă casă; și suntemu hotărâit mai multu, să metahirisim tóte puterile noastre, care sfinta pronie ne-au încredințat, nu numa ca să diafendpsim ale nostre privileghiuri și pretențiuni, asupra locurilor care coróna țerei le-au sfeterisit dintr'alú nostru ducatu alú Pomeraniei, și de la marca Brandeburgului, ci încă să și izbândim ca să luăm o dreptă și îndestulă răsplătire, pagubei dá la aceste eparhii, care mai nainte de atâția ani, am fostu lipsiți noi și ai noștrii strămoși.

Deci pentru aceste pricină și sfârșit, noi am găsit cu cale, ca să luăm în stăpânirea și statornicia numitelor eparhii, de dincóce dá apa Neții, după cum și tóte locurile Prusii și Pomeranii cele de dincóce și în ceea parte de apa Vistula; care coróna țerei Leșesci până acum cu numele Prusiei Leșesci au stăpânit, afară dá orașele lui Tornu și ale Danscăi, pentru care avem nădejde, că stăpânirea țerei leșesci, după ce va socoti bine întâmplările și să cumpănescă puterea privileghiurilor nostre, trebuesce să se arate singură ea dá bună voe, să se simfonescă cu noi cu mijlocu prietenesc.

Vrându dar noi să arătăm stăpânește acéstă a noastră întemeiată și neclătită hotărâre, printr'acéstu manifestu la toți numiții locuitori și supușilor acestor eparhii Prusiei și Pomeraniei, care coróna țerei Leșesti până acum le au stăpânit, îndemnămu pá aceștia, și evmenos poruncim și cu hotărâre, ca nimeni să nu se îndrănescă a sta împotriva la a noastră statornicie, nici să facă cât de mică împotrivire către trimișii și ostașii noștrii, cari din porunca noastră au acéstă slujbă, ci mai virtosu să se supue, să caute dá buna voia lor, la a noastră statornicie și să ne socotescă ca însuși alú lor împărat și singur stăpân; și să se arate către noi ca niște adevărați supuși și plecați, și dá acum înainte să nu mai aibă țera Leșescă cât dá mică chinologie.

Noi am hotărât fără nici o indoială, și printr'acéstă carte adevărată, că pá toți îi vom diafendpsi la stăpânirea privileghiurilor și avaturilor lor, atât pá cei politicești cât și pá cei bisericesti, și mai virtosu pá cei ce sunt dá ritul Romanilor, (cu slobodnia ritul lor), și se chivernisesc la acestu locu cu acestu mijlocu, în cât să fie norociți și mulțamiți: și nu vor lua nici o pricină dá intristare pentru acéstă schimbare.

Dar și noi ca să ne încredințăm mai mult la încredințare și supunere, am hotărît după 15 zile, în urma datului manifest, adică la 27 ale lui Septembrie, la orașul Marienburgul, să se facă jurământul supunerii și încredințării, despre toți locuitorii numitelor locuri; pentru care am poruncit, ca într'acea zi să se aple la numitul oraș, prin episcop și vrednici aleși din toate orașele și satele, ca cu jurământul lor, să ne cunoscă de astăzi înainte până noi, și până ai noștriilor clironomi și diadoh, ca însuși alii lor împărat și singur stăpân.

Voim dar, ca toți cei mari episcopi, castelan, cetățeni și fieș-care ofițeri să stea însuși de față la jurământul său prin episcopie, iar de prin oraș să se trimită deputații ce se vor alege de cei mari, și din eparhi să se trimită câte 4 deputați de bună nădejde pentru biserică și preoți, și câte 6 proești de pân sate; ca toți aceștia să facă jurământul epitropos și pentru celălalt norod.

Pe lângă acesta încă voim ca fieș-care din deputați, să aducă cu dînsul un adevărat catalog, încredințat și mărturisit, pentru divanurile locului, pentru ceta cavalerilor și a boerilor celor de bună nădejde, atât cei ce sînt față, cât și cei ce lipsesc, cari au namești la aceste oraș și eparhi.

Avem dar bune nădejdi, că toți se vor uni după coprirea acestui Manifest; iar când cinevași (să nu grăesc) nu se va supune, sau va sta în poțivă la poruncile noastre, de cătră oștenii noștri, noi cu hotărîre am dat poruncă, până unii ca aceia să-i pedepsescă fără milă, și să li se ia toate boeriile, nameștiile și vredniciile de nici una parte să nu aibă.

Deci întru auzul tuturor, fără a nu se pricinui cuivaș glumă, am dat acest manifest iscălit de însuși mîna noastră, și întărit cu a noastră împărătescă pecetie, cu poruncă ca să se vestescă în toate locurile unde se cade.

Frederic. Și întâiul ministru **Finkelstein.**

Dat la Berlin 1772. Septembrie 13.

Să venim iarăși la voroava de a doua armistiție, din care se nascu al doilea congres, însă prin soli alte obraze.

La Octombrie 15 intră în București Obreșcov Ghinăral și cu alai se poposi în casele Brancovenului, ot mahalaoa Sfetei Spiridon.

La Octombrie 26 sosi și Dumneal Reizzadea Abdul Razac Halea Reiz efendi, cu Kirița Scarlat Caragea, dragomanul Porții (și iar cu alai atât de ostași Ruș, cât și cu de ai țerei), se poposi în casele Herescului ot mahalaoa Sfetei Vineri; iar la trecerea Dâmboviței, peste podul lui Șerban Vodă, năvăliră unii din măcelari cu doi berbeci lăcomind pentru bacșiș și-i tăiară în capul podului în chip de curban, pe obiceiul Turcilor de bună venire.

Ci Rușii intră la altă bănuială, nu cum-vași să fie cu învețetura altora, îi redicară la prinsore; ci nu știmă bacșișulă cât le va fi coprinsă, iar bătae au luat pe mușchi în cât oră pomeni-o.

Oct. 27, merse anteiū Obreșcov la Reiz Efendi, iar la 28 merse și Reiz la Obreșcov, și împreunările le fu cu țermoniile totă de-o potrivă. |

Spătăria cu stelele se așternu pentru Reiz Efendi, ca să șadă în zile de congresă, și pentru Obreșcov casa cea deasupra Cămării, ce este despre pórta din susă, iar Divanulă celă mică se alése casă de sfatū.

La Octom. 29 se făcu anteiā impreunare de congresă; în adunare, după cuvintare, își infăișară Reiz Efendi hatihumaiumul Sultanulă, și Obreșcov ocazulă Impărătriței, și anteiū legară soroculă armistiției, să fie până la viitorulă Marte 10 zile 1773, după care întocmeală, se trase după margine polcurile cele dă prisosă, și se aședară în totă țara la ernatică.

Dă la Noembrie 3 zile 1772 să începură congresurile; pă fiește-care septă-mână dă doă oră, Lunea și Joia, să potrivă Elcii dă intraū de-odată amândoi pe ușile Divanulă, unulă dă o parte și altulă de alta.

În câtă vreme ținu acestă congresă se făcu și Reiz Efendi terbie de Evropa, la ziafetură d'avalma cu madamile; până și la adunarea Osfeșteniei de la Bogaeavlenie (ce s'au făcută în livedea Domnească, cu frumósă podoabă, și cu trei rënduri de focă ostășescă, care se întinsese | încă și pe dealulă Mitropolii,) veni și Dumneală, stândă alătura cu Obreșcov până la sfârșitulă.

Manifestulă Hanulă și ală meghistaniloră lui și a totă neamulă Tătariloră și Nohailoră, cătră cei-l-altă împărați, pentru slobođirea loră de sub stăpânirea Porței Otomănești, care s'au publicitū și s'au tipăritū în Petroburg, în anulă 1773 Ghenarie 7 zile, iar la Obreșcov to idiohiron, adică în slovă scrisă, și adevăritū cu pecețile și iscăliturile loră; care s'au arătatū Dumisale Reiz Efendi, și acēsta într'adinsă, pentru că marghiolă întocmise din partea Tătariloră mai nainte altă manifestū împotriva voinței și cereriloră Rusiei.

«Prin dă bine făcătore și a totă puternica mână a lui Dumneđeū celă prea Înaltă, Noi Sahip-Gherei, ne am alesă Hană ală Cramulă, după privelegiurile neamulă nostru, și mostenirei năstre, cu dă obște unire și sfatū ală meghistaniloră, și ală celoră a'eși ală acestui Hersonison, dă când acestă pamē itū cu toți locuitorii lui și cu tôte | neamurile Nohailoră, (după cum au bine-voitū pronia cea Dumneđească) și au luatū iarăși slobođirea lui cea veche și nerezemată dă altă stăpânire și s'au făcutū chiar o stăpânire, ce nu se supune la altă stăpânire pă dinafară, ci stă supt însuși a lui ocrotire. Așe am vrutū noi să arătămă parisie cu sfatū de obște cu toți șerichii și cu ale prințipiloră Cramulă cu cei evghenis și ispravnică ai legei năstre și despre partea totă norodulă Cră-

mului. cum și altorū mai mari ai Nohailorū, atâtū norodului și semințiilor și neamurilor lorū, (care acestea toți la acéstă bună norocită schimbare a neamului Tătarilorū, asemenea se împărtășescū la facerea cea de obște), printr'acéstū manifestū parisia și în vileagū a totū feții pământului și lumii, și mai vartosū și luminata Pórtă Otomănescă, arătămū că noi toți împreună și cu ferbinte rivnă, am hotăritū, și cu însuși jurămintulū nostru am întăritū slobođirea și nereze-marea dă altă stăpânire neamului Tătarilorū; care slobođire și nereze-mare s'au sēvērșitū prin mijloculū acei mari putere și din supunerea cea de mai înainte, ne am adusū la cea noă slobođire pă carea | de multă vreme, și mulți ani o am avut o perdată. Care slobođire nu numai că se va păzi totū-d'a-una ne-schimbată, ci încă va sta sub o dréptă și bine rënduită ocrotire a stăpânirii, și va câștiga și credința și buna corespondenție vecinescă cu tóte puterile cele vecinești, și vomū păzi noi o săvârșită și bună orēnduélă; și pentru apărarea slobođirii nóstre ce s'au câștigatū iarăși, și la vre-o altă întâmplare și tre-buință, noi vomū metaherisi tóte puterile nóstre.

«Noi cu nădejde deplinū așteptămū dă la prea dréptă și iubitoare dă ómenī, a luminatei Porți, cele ce vomū păzi noi, ca nu numai să fimū cu cei-l-alți la pace și la liniște, ci încă vomū păzi și privileghiurile nóstre cele firești, și dreptile cele vechi ale neamului Tătarilorū, și la acésta nimenea nu ni se va arēta zătienitorū; mai vartosū că numinata Pórtă, în vreme ce sta acéstū răz-boiū între ea și între Rusia (prin care războiū cunoscēndū noi slobođirea nó-stră, dămū mulțămītă dă bine facere totū-d'a-una, rămāindū mulțămīți și datorī la dreptatea sa și la iubirea dă ómenī,) dă vorū isprăvi vre-o pace aceste douē curți și | lungită liniște, pă acéstū Hersonison și pământurile Tătarilorū și se-mințiile Nohailorū să le cunoscă slobođi, iar nu supuși la altă stăpânire, ci ocrotiți sub însuși stăpânirea noastră. Dreptū aceea noi vomū rămānea totū-de-a-una mulțămīți cătră luminata Pórtă pentru o evghenie a ei ca acésta, și cu supuși ei vomū avea neguțătorie și aliș-veriș între noi și de totū felulū dă adunare prietenescă; și ne făgăduimū a metaherisi cea bună coresponden-ție prietesugului vecinescū cât vomū putea. Așișderea avemū bune nădejdi cum și cele-l-alte împărății și prințipaturī, vorū priimi prietenește acéstă arētare a noastră, și vorū da o credință deplinū la adeverințele pă care noi cu sfatū de obște a totū neamului Tătarilorū, arētămū pentru celū dă obște folosū alū ve-cinilorū și prietenilorū.

«Peste tóte acestea pohtimū ca acéstū praxis alū nostru să se publicescă la hotarele nóstre, pentru insciințarea vecinilorū noștri și tuturorū alți împērați. Și pentru a luī bună credință, ne iscālimū la acésta, și cu însuși pecetile nó-

stre întărimă. Care acésta | s'aũ făcutũ în oraşulũ Carasuiu, la leat 1186 din fuga lui Mohamet la luna lui Şaban 22.

Han Sasip-Gherei.

Husein Ghirei Prinţip Sorinilor.

Behadir Aga Calga Sultan.

Sah Vezi-Beiũ din neamulũ Mehsurilor.

Ismail Prinţip Aicã Aftokefalos.

Deputaţi Nohailor

Edişan Murza Demir-Şah.

Ede-Izgul Murza Caraşah.

Bugic-Murza Cadir Şah.

Geambuluc Murza Emuru Şah.»

Dupã la începutulũ lui Februarilũ 1773, trãmise Dumnealũ Reiz Efendi pe Ata-Beiũ, cu cele hotãrite cereri ale Rusiei (la Pórtã) şi se întórse fãrã ispravã.

Martie 11 ðile, plecã şi Reiz-efendi din Bucurescĩ, mãi fãrã voia Dumnealũ, cu acelaşi alaiũ cum intrase, însã fãgãduia tare nãdejde de isprava paciĩ cu mergerea sa ; ce n'aũ eşitulũ nimicũ.

Din tunurile turceşti sã taiã monedã ţerilorũ cum sã vede scriptura mãi josũ.

Cu prisnã de tucĩ, într'acestaşi chipũ, ne mãturãrã *marghiolũ* şi pãrãluţile cele de argintũ !

Campania a cincea. Leatu 1773.

Venirã o sémã de Turcĩ la Caracalũ ot Romanaţi, care pierðandũ rãzboiulũ cu paguba lorũ aũ fugitũ.

Mãi trecurã şi din Nicopoi ajutorũ la Turnu 12 şeici, din care ca 40 Turcĩ venirã în satulũ Mãgurelele, nóptea, iar peste hotarũ în ţarã era ca la vre o 600 volintirĩ, din care liude 20 strejuea în hotarũ; aceştia într'acea nópte cãlcãndũ satulũ, puserã pã acei Turcĩ la fugã pã josũ, iar nici ei nu i-aũ mãi gonitũ, temãndu-se dã gropile ce sint prin satũ, ci mulţãmindu-se cu remasele de la Turcĩ: cai şi altele, s'aũ trasũ la comandã-le, iar peste cãte-vaşi ðile se

invitară Volintirii ca să intre în hasă să facă ceabulă sateloră, ci nu o nimeriră că i-au tăiată Turcii totă d'o parte, iar remașii au umplută pădurile Te-leormanului și ale Vlășcii.

La Aprilie 4 zile plecă din București (la Romanu, în Moldova), Obreșcov Ghinărală cu acelașu alaiu cum intrase.

Trecu Ferzin Polcovnic cu egherii (avendă și pe Cargașan | maiorulă cu o sēmă de Zaporojani, cu lovcile pă Dunăre,) la Hârsova, și maș întocmiră ceta-tea pă unde se stricase, de la luarea ot leat 1771, intrarmând'o cu tôte cele trebuincioșe.

Veisman Ghinărală Maioră cu corposulă sēu iarășii trecu Dunărea și înainte trâmise pă Colănelulă Cnisca Polcovniculă, și bătură pă ore care turci ot Tul- cea, dobândindă și șese steaguri, cum și pă alții ot Babadag spre Carasuiu; la podulă. Ceahtot i s'au adusă 15 robă, iar la satulă Tasaul, i s'au adusă 20, îm- preună și cu Negip Eferdi (Divan-Efendi-Saal-Cerchez-Pașa) de la care luândă în știre Lalaș Maiorulă, că să află înainte cu câte-vași ceasuri, să porni după pașa, și ajungendă-i obuzulă, îlă luă, împreună cu ună tuiă; iar de-a drēpta drumulă spre Intem, urma Dumitru Maiorulă, iar de a stânga spre marea Nea- gră, Frențin Maiorulă, care amândoi biruințe au sēvērșită, aducândă și robă.

La Tasaulă în Saraiu Ali Pași Daghăstanlău se găsi o casă mare plină de luntre făcute din pei de boi cu alte ergalii de her și scânduri gata de podă ci pă tôte | le luară.

Colănelulă Kniska Polcov în 19 au ajunsă la Carasuiu orașă, gășindă în doaoș părți 2 bătalii incepte de cazaci, care era supt comanda Polcovnicu- lui Martin i a Polcovniculă Dionisie, iar despre Turcia au fostă Bahti Ghereiă Sultan; când la acestă războiă s'au omorită Due mărzaculă celă vestită îm- brăcată cu zală de her, i alți Tătari; prinseră și pă Ali aga, i 70 Tătari cu fa- miliile loră; paguba despre Cazaci liude: 6 morți i raniți 22. Așșderea și Go- lov Colonelulă Căzăcescă au bătută o băjenie de Turci, luândă și robă cu 25 cară, și paguba din Cazaci: ofițeri 3, istov 2 iar raniți 28; iar la 20 ale acei ună au venită peste 300 cară cu familii turcești singuri de bună voia loră, care s'au trâmisi spre locuință la Ismail cu totă avutulă loră. Așșderea și la Carasuiu, Kniska Colănelulă cu polcovnicu Dionisie și cu Lalaș Maiorulă, pu- seră în respă altă seamă dă Turci, ală căroră obuz, cară 336, remase pă seama Cazaciloră. Paguba despre Cazaci: morți 2, raniți 7. |

La ostrovulă ot Lichirești dreptă Dărstor, ce are și baltă, unde se chiamă și Grădiște, băgă Potemkin Ghinărală pă o seamă de Cazaci strējă, unde îm- potrivă făcură și Turcii asemenea, însă își așșdară și ei streaja în dreptulă ce- tății, ca să-i potă apăra cu tunurile, ci diua se inpușina iar nôptea se adaoga, pândindă vremea Cazaciloră; iar apoi inceptură a se adăoga diua, adaose și Po- temkin pă toți Cazaci i Volintirii; apoi înghotându-se Turcii ca la 4000, (după

(acirul robilor) atunci băgă pe Vengherski Polcovnic de Husari, i pă pichineri, stândū in stufulū bălți, și incepură Cazaci i Volintiri in lucru cu Turci, însă da și se trăgea, pină îi deslipiră din loculū unde putea să-î apere cetatea; atuncea isiră pitiți dupan cele stufuri cu ocolū, și cu pagubă s'au întorsū Turci decindea, iar din Ruși liude 35 morți i răniți peste 100.

Prinseră și 9 Turci împreună cu unū buluc Bașa, însă pă unulū l'au prinsū Cazaci numai cu bicele, că după ce i-au surpatū calulū, elū muncea să se apere cu sabia, iar bicele l'au năpăditū ca ploaea totū cu | plumburi pân sfârcuri, până îi făcuse capulū asemenea ca doă pome din flori împreunată.

Trecură Turci și despre Turtucaea in țară dreptū Clătești in baltă, séra, fiindū ca 200, și pichetulū a și înștiințatū pă Pod-Polcovnic ce era cu corpus in Negoesti, și pă acea seamă merse însuși luandū 200 Carabineri i husari, ci Turci peste nopte s'au fostū adaosū ca 2000, și adoa-qi eșindū din stufū le deteră ocolū și-î incurcară pă Ruși forte rău, atata cât numai ce le-au căutatū pă unde fi oșe-ce rărișū, au datū năvală, cădendū in locū Carabineri 28 și 3 robi, iarū ce-i-alți cu Polcovnicu rănitū, scăpandū, veniră in Negoesti; cum și Turci cu acea izbândă trecură decindea.

Intr'acéstă lună de cincī ori au eșitū Turci din Rușciucū, la Ostrovulū celū din susulū Giurginului, i la Slobođie, cu acrovlizmī, ci la ocazionulū dântēiū prinseră Cazaci pă unū Turcū, căci Dumnēlū s'au fostū alesū mai eșpeh și la iurușulū ce au făcutū, fiindū-i calulū tare in gură, i s'au ruptū dărlogiī friulū (mănâncă-lū ursule, deagata !), il băgă tocmai între Cazaci, | și-lū aduseră la Solticov in București, pusū intr'o căruță, despuiatū in piele și in capū cu pălărie; ci la cercetările ce-ī făcu grafulū, intrebându-lū cu ce scoposū au trecutū Turci? Iarū elū pă piele își căuta, și-ī răspundea:

«Beī Efendimu, pôte că pentru sefaoa mea le-au fostū trecerea.»

Iarū la cea dă a cincea oră cu 60 sau 70 acicuri, au năzuitū la castelulū ot Slobođia, din care ca 40 liude au fostū apucatū dă au fostū eșitū la uscatū, cândū iată și un Polcovnicū ce cu întâmplare sosise din Călugăreni, se întinseră spre Slobođie și incepură a stropși și din tunuri, pă ceī ce se invăslea pă Dunăre cu acicurile, care luandū pildă dă întâmplarea celorū eșiți întâiū la uscatū s'au întorsū tôte inapoī.

Prinseră robi liude 39, între care era și unū Haschizū Aian ot Rușciucū și pă Tufecci Bașa alū Hagi Ali-Pași Daghăstānlāu, serascherulū ot tam. Ci din ceī întorși cu vasele, puse Serascherulū de tae capulū unū bimbașa, vinuindu-lū, cum înțelesemū, căci s'au întorsū după Dunăre inapoī. |

La... Maiū sosi de la prea puternica Imperatriță provivazmus, însă comandulū Solticovū din Ghināralū Porucicū il făcu anșăfū, iarū lui Potemkinū din Ghināralū Maiorū, Ghināralū Porucic.

Maiū 9, eșiră altă sēmă de Turci din Rușciucū la Ostrovū și se făcu unū acrov-

lismosă, împotriva cetăței Giurgiuului, însă fără stricăciune, mai despre amândouă părțile; și totu într'acea zi, eșiră altă cetă din Turtucaea, trecendū despre Oltelniță pă câmpū, unde se chiamă la Potcoavă, urmândū cu venirea cam asupra Negoștilor; iarū Suvalovū Ghinăralū, carele se afla în Negoșți cu corposu, prindendū veste împărți mai nainte o seamă de pihotă cu călărime și-î trâmise într'ascunsū pă Valea roșie, iarū în dreptul Turcilor s'aū arătatū o sémă de Cazaci și în dosul lor, urma altă pihotă; îndată, dicū, ce se vędură Cazaci cu Turci, plecară Cazaci la fugă, și Turci îi luară la gónă, până deteră peste pihotă, căroră stricându-le *bună diminéța* o plecară din napoi, fugendū cu năzuință la vadū; iar Ruși cei după Valea roșie mai apropia | să le coprinđă vadulū, ci dintr'inșii căți aū fostū, partea vadulū i aū mistuitū și elū, iarū cei-l-alți aū trecutū decindea. După acea Suvarovū Ghinăralū, s'aū fostū grijitū mai în vreme, și din vasele ot Giurgiovū aū adusū câte-vași, prin cară la Coeni, aruncându-le pă Argeșū, și cu grabă le coborī la Gura Argeșulū și într'aceési zi Maiū 9 și nóptea băgandū o sémă de pihotă printr'insele, camū despre diuă, se află în vadū decindea, însă păntunerecū, spre dece ale lunei, iurudisindū cu foculū tunurilor și cu aprinderea caselorū, iarū caraululū Turcilorū care strejuea în vadū, doarū cât și-aū deșertatū prafulū armelorū ce purta asupra-le, și aū fugitū d'asupra délulū, unde le era ordia; pentru care ordie întocmise altă marghiolie, că făcuse doaoă liniī de pihotă, rënduiți unii din susū despre satulū Calimoculū, și alții pă din josū pă drumulū ce se chiamă alū oilorū, alū căroră piciorū călcase decindea pă uscatū mai înainte și s'aū fostū și șaruitū urcandū cu taīnă délurile, și cândū din vadū aū începutū tunurile, aū începutū și liniile cu tobile | dă oparte și dă alta, care după înțelesulū zgomotulū, Turci socotindu-se ca năpădiți dă tóte părțile, aū părăsitū armele și aū fugitū toți, abia prinseră Ruși un bimbașū cu 20 neferi, și le luară de la șanțurile ce avea pă dealū i din vadū: tunuri 16, și câte-vași stęguri și dă totū felulū de vase 72, trebuincióse pentru Dunăre.

Feldmarisalulū cu proti armia se coborī la Focșani, Maiū 11 zile, și făcu ședere zile optū; iarū în 17 și 18 isi porni armia din Focșani la Brăila, cumū și însuși la 19 după pranzū, plecā în poștă, și i se făcu diuă la Brăila, pentru că acolo, în Focșani, la 18 ale lui Maiū, luă în știre, de întâmplarea Polcovniculū Repnin, i a lui Pod-Polcovnicū Tarnovulū; cariī fiindū fostū trecuți (dă la a doa divizie a lui Grafū Solticovū), din Giurgiovū decindea, unde se dice la Taban, cu polculū cetfertī Granatirski Polc, la 17 aū perdutū războiulū, și puținī aū scăpatū cu vasele ce trecuse, remăindū în locū și polcovniculū Tarnovulū; iarū pă lângă alți robī, aū luatū rānitū și pă Polcovniculū Repninū, pă care ducendū-lū la ordie în Șumla, și dă acolo la Tarigradū, trei luni aū fostū închisū la Edicule, apoi Sultanulū l-aū slobođitū după mijlocirea solulū Franțezū.

La Brăila ședū proti armia zile 5, iarū în 25 ale lui Maiū o porni la Gura

Ialomîiții, unde se poposi în 27, iar în 28 veni și marșalul, și făcumă ședere zile optu, în care zile îi veni veste dă biruința lui Ghinăralu Maiorū Vaismanū cumū se va arēta înainte. După popasul mareșalului la Gura Ialomîței, a doa zi trecēndū Dunărea pā vederea cetății Hârsova, luară pā Ferzinū Polcovnicū cu egherii, ce era dă pază, și-lū porni în susū pā decindea, carele avea și pā apă pā Zaporojani cu lovcile, ci la Răsoata, orașū ce este din susulū Hârsoviī, fiindū o sēmă de Turci ca o strajă, după unū focū, își arētarā Turciī spatele, și așa curățindū marginea, se urcă până ce se împreună cu Veismanū Ghinăralulū, carele din Dobrogea venea cu corposulū împotriva aceluī locū la malurile Dunării.

Veismanū Ghinăralū, peste biruințele ce și intr'acestū anū, aū sēvârșitū | la Tulcea și la Babadagū, cumū s'aū arētatū înapoi, înțelegēndū de adunarea unei ordii de Turci 12,000 la Carasiū (după tacrirulū robilorū) supțū seraskierū Abdi-Pașā, cu alți 2 pași, anume : Abdula i Arnautū Hasanū Pașā, și Bahti Ghereiū Sultanū, măcarū că numitulū Seraskierū lipsea, fiindū chematū de Vizirulū la Ordi-Humaiuc în Șumla, iarū Veismanū se întinse asupra-le, și intr'o diminețā îi izbi cu iute războiū ; și înfrângāndu-se, Turciī părăsirā ordia cu tunuri 18, care le adusā la Gura-Ialomîței împreună cu robī 70.

La Maiū 27, din Turciī ot Silistra trecură o sēmă la Ostrovū-Grădiștea, arētāndu-se înainte numai ca 50 călăreți, și nu se apucară cu pichetulū Cazacilorū dā nici un harțū, căci în dosulū lorū se căra pedestrime ajutāndu-le starea locului; pentru care trāmise Potenkin Ghinăralulū pā toți Cazaciī i volintiriī, i pe zaporojani, cu lovcile, pā apa Boreiī, care avea în fieșteș-care lovcă *po* tunū unulū, și neputēndu-ī înfrānge, trāmise pā Pod-Polcovnicū Rozinū cu patru sca-drōne husari : însă trei din Vengherski pole, și altulū din Voloșke pole, ci și cu aceștia nimicū nu izbutirā, că-ī împinserā tare înapoi; și noroculū lorū că foculū zaporojanilorū dupa-n Lovce îi apăra. Atunci trāmise Potemkin pā Cavaiņski Ghinăralū, cu o sēmă de Carasiri i carabineri, cariī trecēndū Borcea în Ostrovū, stăturā despre ezerulū Likireștilorū, ci iarū în zadarū, că zaporojaniī ne mai putāndū rebda, se trāsese la malurile Boreiī despre corposū, mai alesū, că la împingerea saū mai bine să dīcemū la fuga acelorū cazaci, volintiri și husari, remāindū greutatea pā Zaporojani, ca unii ce și ei fugēndū vāslea pā apă, iar Turciī după uscatū îi înproșca fōrte rēū ; și așa Turciī călărimea, făcēndū iurușulū celū dā pā urmă, împinserā călărimea rusescā, pinā ce-ī împreunā cu carasiriī și cu carabineriī aprōpe de podulū celū făcutū peste Borcea. Atncea porūci Potemkin Ghinăralū. și aruncā câte-vași tunuri din cele aședate la podū pā malulū Boreiī, și așa fugirā Turciī la Dunăre, fiindū fostū 4000, însă 3400 pedestrime și 600 călărime, după tacrirulū a 2 Turci ce s'aū luatū robī.

Paguba despre Ruși: liude 9 morți, însă : 2 husari și 7 cazaci | i răniți liude

46 însă : unul Polcovnicul Zaporojanilor, i zaporojani 30 i 9 Husari și 6 Cazaci, iar pă o slugă a lui Cerchez maiorul, l-au luat Turcii robu.

In proti armie lângă marșalul se afla încă de la leat 1771, (trămișii Prea Seninatului Kesar,) Mărimea sa Laignat-Ghinăralu Barco i Graf Braon Obârștiul, și pentru ca Mărimea sa se cobori din Beciu la Banat și Ardeal și pin țara Bărsei până in Hașag, alesu pentru vederea linii hotarelor, cum și eși pă la ore-care vămii pă la granițele acestor țeri; pentru acesta plecă Ghinăralu Barco din Focșavi pă la Oituz in valea Ghimișului spre inpreunare, așisderea plecă și din Gura Ialomiței Graf Braon, cu Inglistron Ghinăralu intr'adinsu trāmisu de Feld marșalu spre inchinăciunea Mărimei Sale. |

Iată și cele prea tainice tractica ale plenipotențialilor soli, câte s'au grăitu la amēdouē congrsurile, care s'au publicitu antēiū de Pōrta Otomānescă, după manifestul ce au datu intr'acestu anu 1773, și neapestitu s'au pobllicitu și de cătră Rusia, cum se va vedē înainte, unul după altul.

Manifestul Porții.

Pōrta Otomānescă au publicitu cătră prietenii sēi, cu manifesturile care mai nainte au datu, cum că in vreme, când să silea cu totă sârgueala ca să păzescă tractaturile păcii, poruncindū zabiilor ei, cari se afla cu pază la hotarā, ca nu cum-vasi să dea pricina măcarū cătuși de mică sau să se atingă de prieteșugulū ce se păzea între dānsa și între Rusia; atuncī Rusia s'au apucatū să strice slobođenia aristocrației Leșești (lucrulū care nu este de suferitu a se porni cine-vasi inpotriva tractaturilor,) și așa au făcutū mișcări vrășmășești in hotarele Othomanicești. Și măcarū că i s'au făcutū inștiințare cum că aceste fapte aducū pricinā de stricăciune pă urmă, | și cum că dintr'o mișcare ca acesta, Pōrta Othomānescă iaste silită a se turbura, Rusia nici cu acesta nu s'au părăsitū de scoposurile ei. In cea după urmă inpăratulū Romanilorū și Craiulū Prusulū, făcēdu-li-se milă pentru norōde, dā la care atāta vērsare de sânge se făcea, la o diastimă de 4 ani; și pentru ca să se cōtenescă stricăciunea amāndurora părților, incredințādu se cum-că Rusia cu adevēratū cere păcea, au arētatū cătră Othomanicesca Pōrtă, cum-că Curtea Rusii s'au induplecatū la mijlocirile lorū, pentru ca să se tocmescă pacea, și cea de obște liniște. Sultanulū ne mai sfātuindu-se cu altulū, numai cu socotințele sale cele din fire iubitōre de omeni, și socotindū cum că cu mijlocirea acestorū 2 prietenești și de dreptate iubitōre Curții, va aședa o pace, care nu se va atinge nici de ritulū lui, au rēnduitū pă Seit Osman Efendi Nișalgi, i pe Iasān Zadea Ierokiricas alū Sfintei Sofii, care dinpreună cu elcii acestorū 2 Curții, au ajunsū in Focșani, la loculū celū orēnduitū de congresū. După ce au cercetatū la multe adunări dinpreună cu plenipotințialii Rusii cererile, vrēndū ca să se cōtenē-

scă o mai mare vărsare | dă sânge a neamului omenesc, aș tocmită aceea care se putea așea după dreptate, trecându cu vederea multe articule, óreșî-cum vătămătóre, și la starea dă acum și la cea viitóre ; iar plenipotențialii Rusii lângă cele-l alte multe pretențiöne, necăđute și carele nu se potú tocmi cu privileghiurile împărașilor, aș cerutú și chiar desăvârșitú slobodenie și de nimeni nespânzurată stăpânire a Tătarilor ; cerere nicî-de-cum priimită la legea carea ținú Musulmanii, și cu tóte îndreptările care s'aú arătátú mijlocitorii la acéstă cerere, nicî-de-cum pleniputițialii Rusii, n'aú vrutú să dea ascultare, đicându cum-că de nu se va întocmi mai înainte acéstă desăvârșitú slobodenie și stăpânire nespânzurată a Tătarilor, nicî vorú începe a intra în voroava păcii ; și așa saú hotărítú stricarea congresului, și pleniputițialii Porții dinpreună cu ministri acelorú doué curți s'aú dusú.

Cealú de alú doi'ca congresú.

După alte multe voroave ce aú avutú Reiz efendi, pleniputițialulú Porței cu pleniputițialulú Rusii, Obreșcovú, respuns'aú Reiz Efendi, cum-că cele care s'aú grăitú catrá Osman-Efendi la Focșani n'aú fostú atata dă aspre, fiindú-că atuncea nu s'aú cerutú altú-cevașú, fără numai sloboda stăpânire a Tătarilor, iar a se amesteca la pricinile lorú, nicî Rusia nicî Pórta nu s'aú vorovitú, nicî ca să stăpânescă Rusia pentru dinsa, măcarú o palmă dă locú nu s'aú cerutú ; iar acum pleniputițialulú Rusiei aú mai adaosú, ca să se dea Tătarilorú tóte locurile lorú după stăpinirea cea din vechime, încă și cu cetățile ce le aú stăpânitú Pórta, atata marí de vremurí ; și mai vêrtosú că Rusia aú cerutú și pentru sineși, să stăpânescă Gherciú și Ienicale, care acestea fiindú doué chei ale Mării Negre, Pórta nu mai póte fi fără primejdie pentru sine ; așa pleniputițialulú Porții fórté s'aú silitú a arêta, cum că pravila Musulmanilorú, nu póte să îngădue cea desăvârșitú slobodire a Tătarilorú, neorênduită, cum, și în ce chipú să fie ; și đicea : cum că însuși numai acéstă pricină, aú fostú de s'aú stricatú congresulú ot Focșani ; și arêta pá unde póte suferi pravila musulmanilorú ca să se întinđă slobodenia și nespânzurarea Tătarilorú, și cum-că Pórta arú priimi inotarea corăbiilorú rusești, însă celorú neguțetorești pá Marea Neagră, pină la Tarigrad. Așjiderea și | la Marea Albă, după cum și ale altorú prietení Evropéi. Aú arêtatú folosulú care póte să aducă la Rusia slobodulú negoțú pá mare, adăogândú încă, că Pórta se va pleca și la alte multe folosurí ale Rusii, cu fágăduință, ca să sinerghisescă spre mulțămirea Rusii, la tóte acelea care se vorú găsi cu cale.

Pleniputițialulú Rusii avêndú tótă îndărjala, la noroculú ce-lú ajuta, nu s'aú strámutatú din socotéla sa, a nu cere cea desăvârșitú și de nimenea spânzurată slobodirea și stăpânirea Tătarilorú, cerere nepriimită la legea Otomănescă,

și foarte netocmită, pentru că această cerere aduce doi califi, adică diadohi lui Moĥamet; și au arătat-o înscrisă cu o hartă turcească tălmăcită în limba italiană; încă s'au mai împotrivit și pentru Gherci și Ienicale, că fiindu aceste 2 cetăți chei ale Mării Negre, iaste cu anevoe a se lăsa supt stăpânirea Rusii. Și au vădutu că din netocmirea acestorū patru cereri, nu se pôte a se sêvêrșâ pacea, și au fostu silitu Abdul Razac pleniputițialulu Porții. |

Ruși dar fără altă zăbavă, au începutu ântêiū eî, urmările cele vrășmășești ale războiulu. Decî și Pôrta au fostu silită, ca să-și diafendefsească legea cât și împărăția; și nădăjduește la drêpta judecată a prietenilorū sale, cum că nu o va catigurisi pentru urmările sale ce au făcutu; și mai vartosu de va lua cine-vașu aminte cu amăruntulu, și fără de împărtinêlă, pôte a se socoti, că nespânzurarea stăpânirei Tătarilorū, iaste vătămătore de obște la toți, și mai vartosu acesta este o pricină, care ceî mai de aprôpe vecinî împărați, se cade a o socoti cu mare grijă, și atuncea mai multu, când să va întâmpla a avê dihonii și războe între dînșii. Și așa aceste cereri ale Rusii, fiindu împotriva la legea care noi ținemu, tôte ulemalele cu unu sfatū de obște au datu fetfa ca să se urmeze războiulu, și cum că totu musulmanulu are datorie a se oști.

Pentru acesta s'au datu acestu manifestu cătră ai nostri bunî prietenî împărați, ca să-î facemū să se pliroforisescă, cum-că pricinuitoarea acestu războiū. | iaste Curtea Rusii, după cum se vorū vedê, și copiile cererilorū celorū iscălite, de însuși pleniputițialulu Rusii.

Pôrta Otomănescă nădăjduește, cum-că dă și va vrea curtea Rusii să o ponoluescă pentru neconținerea războiulu, ai nostri bunî prietenî, împărați vecinî, vorū face bine ca să cumpănescă cu dreptate mișcările, și ale unei părți și ale alteea, și să dea dreptate la Pôrta Otomănescă, și să-î și ajute.

Cererile Rusii.

Maî nainte de deslegarea congresulu din București, au cerutu solulu Porții Otomănești, dă la Sinior Obreșcov solulu Rusii, celū mai dă pe urmă hotărîtu gândulu Rusii. Decî Sinior Obreșcov, îi au datu înscrisu aceste puncturi, care sunt chiar cele mai după urmă hotărîri ale Curții Rusii.

1. Pôrta Othomănescă să cunoscă pă tôte neamurile Tătarilorū slobode, și desăvârșitu nespânzurate de la alte stăpâniri de afară, la dregătoria guvernământulu, atâtu politicescū, cât și alu Sfătulu din lăuntru, și supuși numai la singură stăpânirea Hanulu lorū, care să se tragă din neamulu lui Ali-Ginghez într'adinsu și cu desăvârșită pază a acestorū alcatuirî, fără dă cea mai mică deosebire, după aședarea ce s'au datu la 8 ale trecutu lui Ghenarie.

2. Pôrta Othomănescă după pilda Curții Rusii, vorū lăsa Tătarii stăpânirea cea desăvârșitu a Hersonisulu Crămulu, dimpreună cu tôte orașele, ce-

tățile și limionurile (afară din Enicale și Gherei-Cale cu toate limanurile și Eparhiile lor care vor rămâne sub stăpânirea Curței Rusii cu tot copriusul lor), adică : sate, lăcașe și locuri, după cum și la partea Cubanilor, diastima locului care se cuvenea lor, mai înainte de acest război; cu toate orașele, satele, limionurile și altele și ostrovul lui Taman iarăși cu tot copriusul lor, și diastima ce se copriunde între gârlele Verda, Zalev, Conchivlcea, Voristhen și cele l-alte.

3. Pôrta să cunoscă totă stăpânirea Orașului și Eparhieii Azacului, după aședământul ce s'a u tocmit la leatul 1700, și să le fie a fi sub stăpânirea Rusii.

4. Pôrta să știe stăpânirea cetății Ienicale și orașului Gherciu, cu limionurile și Eparhiile lor sup stăpânirea Rusii, însă începându de la Marea Neagră, și urmându pă hotarele cele vechi ale Gherciului, pînă la locul ce se numește Buhac, și de acolo, drept spre partea crivățului pînă în Marea Azacului.

5. Pentru respălătirea Cetății Benderului, să aibă Pôrta să dea Rusii Călbunul, să strice de tot pă Ozucalca, și să se știe ca un loc slobod în amândoa împărățiile, totă diastima, care se întinde de la Marea Neagră, între gârlele Voristenului și Buhul și între Nistru până la hotarele țerei Leșești; și să se așade în locul de hotar, apa Buhului până la varsările lui în Voristen adică în Nistru.

6. Și că bine va voi Pôrta, ca orice fel de corabie rusească, fără nici o osebire, să aibă voie, la toate mările împărății Othomanești, a umbla cu totă slobodnia, fără nici o poprire, atât de la Marea Neagră spre Arhipelagos, cât și de la Arhipelagos pînă la Marea Neagră; așijderea și pă apa Dunării. |

7. Pôrta să socotască, ca Rusia să aibă slobodul negoț, la toate locurile Porții Othomanești, adică : orașe, schele, atât la marea Neagră cât și la celelate părți, cu aceleași privilegii, și tocmit de a nu plăti nimic, după cum și cele l-alte Evropești neamuri, cele mai prietene Curții Otomanești; adică întocmai ca și Franța și Englitera.

Pôrta va metaherisi de apurerea cu tâlmăcire a titlușului «Singurei Stăpânitoare» tâlmăcind'o : «Patișah Rusii»; încă va primi ca la Stavrodrom, să se zidască o biserică Greco-Rusiki, cu o stăpânire mai deosebită ca să potă fi diafendefsită legea creștinască și bisericile, și să aibă creștinii slobodă voie, ca fără nici o opră, să năzuască la solul Rusii pentru folosul Bisericilor; și Pôrta să aibă datorie a mijloci către Aligerani și Tripoliți și Tunuzi, ca să tocmească cu Rusia tractatură prietenești, și pentru negoțătoria Rusiei a fi nebântuită de acești mai sus numiți, să dea Pôrta chezașuire; și în cea după urmă, | o desăvârșită nebăgare de sémă a tuturor tractaturilor celor mai înainte făcute fără nici o osebire.

De va vrea Pôrta toate aceste articole după aceste troposuri pă cum s'a u disu mai sus, atunci cea însuși stăpânitoare Curtea Rusii, bine va voi :

1. Ca Pórta Othománescă să pótă zidi o cetățue pă Ostrovulü dintre Tamanü și dintre prundulü Crămulü, inprotriva tu acro-tiriu, ce se numește Aborumü.
2. Rusia va întórce cu óreș-care aședământurü tóte ostróvele de la Arhipelagosü (Marea Albă) care sintü suptü stăpinirea eï.
3. Așjiderea va întórce și cele dooă prințipaturü Valahia i Bogdania, cu Giurgiuvü, Brăila și Hotinulü, însă cu óre-carü sinthiki.
4. Curtea Rusii să întórcă Basarabia (adecă Bugécultü), cu orașele eï, și cu cetățile: Ackermanü, | Keli, și Ismilulü și alte locurü.
5. Cândü Călburunulü, va rămâne suptü stăpânirea Rusii, și se va strica Ozu, și diastima loculuï care s'aü orënduitü mai susü, se va aședa metehmionü (adică locü slobodü pentru paza hotarelorü amândorora împărătilorü), atunce Rusia va întórce Porțü cetatea Benderulü, și va lăsa și tóte cheltueele pentru împlinirea pagubeï.

*Manifestulü Rusii spre respunsü la manifestulü Porțü, care aü publicitü
cătră Curțile Evropeï.*

Së vede unü manifestü alü Porțü, prin care s'aü arėtatü stricarea congresuluï, atātü celü dă la Focșanü câtü și celü din București; și pentru inoirea războiuluï între amēdooă taberile. Care manifestü l-aü datü la Elcii Evropeï.

Rusia nu s'arü sili a respunde la acestü manifestü, dă arü avé a face numai cu vrășmașulü eï, căci atunci nu are trebuință dă scrisorü, ci dă arme. |

Pórta ponosluește, după obiceiulü eï, pă Rusia, cătră care n'aü folositü nici însuși faptele, nici mijlocirile acelorü dooă prieteneșü Curți, adică a Chesaruluï și a Prusuluï, fiindü că la tóte negoățele și pricinile care s'aü întamplatü a avé cu Evropa, Pórta de apururea aü metaherisitü ficleșugurü și inșelăciuni, însuși faptele ilü dovedescü; și cu acestü manifestü vomü talmăci scoposurile eï cele îndărătnice, și nu mai va rēnănea indoială la ceï ce judecă lucrurile fără particularita și se vorü vedé dreptatea și adevėrulü la faptele Rusii. Intăiü pentru pricinile războiuluï, care s'aü, începutü, de sintü patru anï, și se ține până în ziua dă astă-đi între dooă împărății: Pórta aü fostü publicitü atunci manifestulü sëü, la care Rusia a rēspunsü jăluindu-se, dă nedreptatea care îi face Pórta și dă călcarea tractaturilorü, și măcarü că aü pusü și chezașü pe Elciu Engliterü și al Prusii, adevėrindü că cu gătirea ce făcea, nu avea gândü de războiü, Pórta n'aü păzitü făgăduința eï cu acele curți, | ci cu necinste aü închisü pă solulü Rusii, vestindü războiü, și s'aü pornitü cu tóte puterile eï inprotriva împărății Rusii, precumü este cunoscută la tótă Evropa.

Pricinile care le arată acumü, cu acestü noü manifestü, fiește-carele póte să le cunóscă, câtü se împotrivescú cu cele dintėiü și cu câtü deosebitü troposü ponosluește pă Rusia, găsindü pricină zăticnirile legeï sale, hotărărea

fetfaleloră ; socotela muftiului și a ulemaleloră ; și cu acestă felă dă pricină, va să-și arate dreptatea, ca să stăpânescă cu tiranie, deosebite némuri, fiind că cu armele nu pôte acésta a o dobândi. Curtea Rusii nu va a se făli, întru bunele izbânde a armeloră sale, care de i s'ar fi întâmplatū Porții Othomănești să le aibă, ar striga cu mândrie : cum-că pravilile oștiă acésta o cer.

Rusia cu mare scăđămētū și iubire de ómenī, pentru ca să contenescă văr-sarea de sânge a némului omenescū | și de stihiile norocului care se află în priveliștea războiului, și ceī după înprejurū, aū primitū tocmirea păcii, și aū arētātū și Pórta cumū că poșteșe pacea, darū nu cu gândū dă iubirea de ómenī ; ci pentru căci vede că războiulū urméză împotriva nenorocirei sale.

Rusia silită aū fostū a apuca armele pentru ocrotirea supusului ei norodū, darū iarăși aū priimitū ca să se facă o pace dréptă, măcarū că îndreptările ei aū fostū cunoscute la tótă Evropa : cu câtă mândrie și tiranie s'aū pornitū Pórta asupra ei.

Mijlocirea acelorū 2 curți adică a Kesarului și a Prusului, Pórta aū cerut'o, ca prin mijlocirea lorū, să se facă păciuirea, ântăiū să se întocmescă cont-nirea armeloră, să se adune congresulū, ca cu liniște să se negoațe pacea, și să se tocmescă pricinile, după plăcerea Porții, fără nici o împotrivire.

Despre partea Rusii s'aū tocmitū contenirea armeloră, și adunarea | congresului, cu mare sincatavasis, trecendū cu vederea Rusia, multe folosuri ale sale, la cererile Porții ; după cum cu arētarea istorii se vorū vedé, și se vorū pl-roforisi Curțile Evropei, atătū dreptatea Rusii, cât și ficleşugurile Porții.

Mare pagubă s'aū întâmplatū la armele Rusii, ce se afla la acestū felū de stare cu căștigū, căci s'aū silitū să facă contenire izbândeloră războiului, numai pentru iubirea sa dă ómenī, și dragostea cea cătră pace.

Deci aū iscălitū contenirea armeloră, aū tocmitū și aū orënduitū adunarea pleniputențialiloră, să fie la Focșani, dinpreună cu soliă acelorū douē curți, a căroră prietenescă mijlocire, să săvârșască fapta cea dorită a păcii. Aicea tre-bue să însemnāmū : care dintru amândoaue părțile aū avutū mai multă saū mai puțină clisis pentru pace ; se vede aeeva, că solulū Rusii cu tótă depăr-tarea locului, aū ajunsū la Iași în 24 ale lunei lui Martie, aprópe dă Focșani, iar Turcei cu tóte că aū fostū multū mai aprópe, d'abia aū ajunsū în ordia | Vizirulū la 24 ale lui Aprilie, și acésta se arată prothimia Rusii, și lenevirea despre partea Porței pentru săvârșirea păcii.

Pórta aū cerutū ântăiū pacea, și ea s'aū arētātū cu zăbavă, căria i s'arū fi căđutū să fie cu mai mare sârguelă, dar se vede că nu-ī aū fostū scoposulū pentru pace, ci numai cu ficleşugū, fie !

Pină a nu pleca Soli din Tarigrad, pentru congresū, s'aū arētātū așeđământ-urile și cererile, cu care cerea Rusia pacea, și mai nainte dă tóte, s'aū datū în știre Porții, ca să nu năđăjduescă, cum-că va negoșa pacea cu pungi pline

dă galbeni în mână, nici cum-că va vinde Rusia cererile ei pă bani numărați; și așa s'aũ adunată la Focșani, ca să se pue tréba la cale, cu cele mai trebuinciose cereri.

Rusia aũ cerutũ, și va, slobođirea cea desăvârșitũ și de nimenea spânzurată a Tătarilorũ; la adunarea cea d'antéiũ, s'aũ vėđutũ așeđământurile, și pleni-potențialii Curții Rusii aũ tocmitũ, ca Tătarii să fie slobođi și nesupuși la altulũ; și cum-că alegerea Hanului, să se facă, numai de cătră cei | mai aleși ai Tătarilorũ, și gubernamentulũ dreptății, a tuturorũ pricinilorũ politicești, atâtũ dă afară cât și din năuntru, și tótã obläduirea și povețuirea a Boierilorũ și a averii atâtũ a fieșteș căruia deosebitũ, câtũ și a totei epicrații Tătarilorũ să facă de la alesulũ Han, fără a nu fi elũ spânzuratũ de altã stăpânire, și din clipa alegerii lui, să fie însuși stăpânitorũ la tóte, fără de a nu puté cinevașũ a-lũ strămuta.

Plirexusiĩ Porței aũ cerutũ (după cum ei đicũ) cum-că : cu unũ deosebitũ articolũ după orundueala legei lorũ, ca să aibă Hanulũ după alegerea lui, să serie și cătră Sultanulũ Porței, ca să cėrã și de la dinsulũ întãrirea alegerii lui, care să nu aibă putere Sultanulũ a o tăgădui; plenipotențialulũ Rusii aũ vrutũ ca acéstã cerere, să se coprinđã, însă numai intru arėtare próstã, după cum este obiceiulũ între cei-l-alți împãrați, iar între tocmeli n'aũ priimitũ să se coprinđã, și epichiosis alũ Porții, dă vreme că așa nu putea a sta cea slobođã | nespânzurare și însuși stăpânirea Tatarilorũ.

Osman Efendi la a doua adunare, cu mare rãvnã s'aũ împotrivitũ la acėsta, și đicea : cum-că acėsta este împotriva legii lorũ și cum că doi califi adicã doui diadohi ai lui Moamet să fie la aceștași vėcũ, nu se póte acėsta, și nici Tătarii nu potũ să ție acéstã nespânzurare a legii lorũ fără voia Porții.

Plirexusiĩ Rusii aũ respunsũ : că acéstã cerere a nespânzurării s'aũ fostũ tocmitũ în Tarigrad, prin mijloculũ solilorũ celorũ mijlocitorĩ, și s'aũ socotitũ ca o priimitã; iar câtũ pentru a legii spânzurare, să se cunóscã ca o orėnduelã politicėscã între doauė neamuri, fără a nu se atinge de însuși stăpânirea Hanului, și așa n'aũ vrutũ să priimėscã đisele lui Osman Efendi; destulã filonikie s'aũ făcutũ între amãndoaė părțile, Turcii đicėndũ că acestũ felũ dă cereri nici s'aũ tocmitũ, nici pin gândũ nu le-aũ trecutũ, ci că dragomaniĩ rėũ aũ tãlmăcitũ. Și așa aũ cerutũ caĩ ca să se ducã, și s'aũ stricatũ congresulũ. |

Sã se socotėscã cei iubitori dă adevărũ : dă se póte asemãna aceste đise, cu acele ce se coprinđũ la manifestulũ Porții, și câtũ sintũ depãrtate dă adevėrũ.

S'aũ arėtatũ și adunãrile dă la al doilea congresũ, însă cu mai puținã încredințare despre amãndoaã părțile, și lucrurile s'aũ urmatũ intr'aceștași chipũ.

Intãiași datã pentru nespânzurarea stăpânirii Tătarilorũ, vezirulũ aũ scrisũ cătrã feldmarșalũ Romieanțovũ, cum că nu aștepta nici odatã, acestũ felũ de cereri de la plenipotențialii Rusii, fiindũ ómeni cu prieteșugũ, iubitori dă drep-

tate și cu diacrisisă, că acestă felă dă cereri se atingă dă însuși legea Othomănescă. Și s'au rugatū dă Feldmarșalū, ca să scrie cătră cei dă unū neamū ai lui Soli, ca cu amăruntulū talmăcindu-le, cătă cinste și evlavie să cade a să aduce cătră legea Othomănescă.

Feldmarșalulū nu avea putere, nici să anerisescă, nici să redice cererile pleniputențialilorū curței sale, fiindū că aici nu erau spânzurați dă marișalulū. | Și marișalulū aū răspunsū cătră vizirulū cu unū troposū fôrte peripiiticosū, și evghenicosū, cum elū aū priceputū acei pleniputențiali, aū negoțatū cu dreptate ; Vezirulū iarū aū scrisū alū doilea (și fiind-că congresulū se stricase), aū arētātū cu rugăciune, ca să-i erte Rușii pă Turcī la acestū peristasisū, și cu cartea acēsta aū trāmisū intr'adinsū pă ôreș-care Fasifū-Efendi Ahmetū, carele aū fostū mai nainte robū la Rusia, poruncindu-i ca să dea cartea în mână Feldmarșalulū ; intru care carte fôrte cu denadinsulū cerea vezirulū, ca iarășī să se înoiască negoția pentru pace. Și se ruga Feldmarșalulū, ca să mērgă mai aprôpe cătră Dunăre, pentru ca să se negoțe înșiși între dinșii pacea, sau să se adune alții noi plirexusiī la București. Și tōtă acēstă carte cu o fôrte fierbinte rugăciune, ca să se rēnduēscă noauă contēnere de arme încă peste 6 luni. Totū acestū Fasifū-Ahmetū-Efendi, avea și altă poruncă dată, ca cu plirexusiotica să energhisescă atăta, ca să se înoiască iarășī congresulū, cătū ca să întocmescă | și contēnerea armelorū.

Feldmarșalulū nici nu avea nici o poruncă de la Curtea sa ; ostosonū, aū priimitū acele păciuitoře scoposuri ale Vizirulū, fiindă-că avea totū felulū de pricină ca să nu-i strice prothimia, și aū și tocmitū armistiție de 40 zile, în cătū, să socotea, că va lua porunca de la Curtea sa.

La acēstă diastimă ôstea aū inceputū a se porni la Dunăre. La Petrupoli aū luatū știre de stricarea congresulū, încă s'au și pliroforisitū cumū că de iznōvă nu cerū Turcīi altū diorizmosū pentru nespânzurarea stăpânirei Tătariilorū, fără numai cătū se cuvine la legea lorū ; și era socotēla lorū ca să metaherisescă ôreș ce sincatavasisū la paguba care li se pricinuea, dă la ofikiurile care erau datorī ulemalele Tătărăștī, să dea Muftiulū și altorū ulemale ale Tarigradulū.

Mijloculū care s'au gēsītū, ca să urmeze, acēsta aū fostū, că Pôrta | cerea, ca lāsarea ce s'au făcutū acelorū 2 cetățī Gherciu și Enicale dă cătră Tătari, să se alcătuēscă de cătră Pôrta, iarū nu de cătră Tătari. Rusia cerea aceste 2 cetățī nu pentru altū, fără numai pentru siguranția și apărarea hotarelorū împărății sale, și încă ca să fie dă pază, să nu cumvași vre-odată, fără dă veste, să facă Turcīi vre-o pornire spre Crāmū. La acestū scoposū alū Rusii aū sinerghisitū amândoaōă mijlocitōrele Curți cu prietenēscă lorū mijlocire, pentru aședarea păcii ; și printr'aceștiași solī s'au arētātū aceasta și la Pôrta

Othomănescă, și au dat răspunsul la Feldmarșalul, pentru adunarea congresului dă alu doilea.

Intr'acestași chip, și cu acest fel de aședământ, s'au adunat plenipotențial, amândurora curților la București.

La începutul negoții, Othomanicescul plenipotențial, cu totă buna lui osirdie pentru pace, au făcut mari arătări, și la ori cea mai mică voroavă, totu d'a-una dicea, cum-că are datorie să scrie la Curtea sa, și cele mai mici mișcări ale lui.

Acele d'antăi adunări, s'au început a se vorovi, când dă câte-una, când și dă toate cererile odatăși, adică: pentru sloboda nespânzurare a stăpânirei Tătarilor, pentru lasarea acelor 2 cetăți Gherciu și Ienikale, pentru sloboda neguțatorie, și pentru trecerea corăbiilor; fiind că aceste cereri sint legate una dă alta. La cea de a 12 adunare, la 6 ale lui Dechemvrie, s'au hotărît cu tocmelă despre amândoaă părțile, să se rânduască, în ce chip să se socotască nespânzurarea legii Tătarilor, adică Sultanul Porții să aibă datorie să de blagoslovenia lui cătră noul alesul Han, și la geamii să aibă datorie să-lu pomenască, și să se roge pentru dinsul; dascălii pravilor ai Tătarilor să ia voe a avé acest privilehiu de la muftiu Tarigradului; și la acesta Othomanicescul plenipotențial s'au arătat mulțamit, fiind că legea lor se arăta într'acestași chip împlinită, încă au mai întărit și o hotărîre, ca cu chezușirea Rusii, să nu se întindă asupra acești nespânzurări a legii Tătarilor.

Othomanicescul sol au început a cerceta și a cumpăni această slobodire nehotărîtă, cum și ce fel, atât a neguțatorii, cât și a trecerii corăbiilor rusești, și încă lăsarea acelor 2 cetăți Gherciu și Ienicale, și au răspuns: cum-că Pórta nu ar putea să priimască amândoaă aceste cereri odată, ci daca va lăsa acele două cetăți, cum-că să cade să orânduască și să se hotărască, pînă unde să le fie neguțetoria, și trecerea corăbiilor; sau slobodindu-le acestea, că se cade să fie Pórta pã Ienicale, ca să aibă ochii cu priveghelă asupra mișcărilor puterii rusești pã mare; și într'acestași chip s'au făcut multă pricină de voroavă, fără a nu lua sfârșit cererea. Iar cât pentru cele l-alte cetăți turcești, care se află în Crăm și la Kuban, vorbă nu s'au făcut. Acesta numai chiar, cerea Othomanicescul sol, ca să fie cetățile Gherciu și Ienicale, sau umblarea corăbiilor și a neguțatoriilor să fie cu hotăriri. La aceste 2 cereri indetule vorbe au cheltuit fără dă a nu pute să se unescă, căci othomanicescul sol se silea să arate: ca o pricină adevărată, frica ce ar avea Pórta, daca va priimi aceste doaoe cereri, cum-că nu va putea fi fără de grijă și cerea atunci, ca acoale aprópe, să pótă face o cetate noaoă ca Ienicale, pentru ca să se pótă mulțami. Acest mijloc s'au tocmit despre amândoaă părțile; dec au hotărît amândoi soli, la 2 ale lui Dechemvrie, să scrie amândoi la Curțile sale, adică Othomanicescul sol să arate cătră Curtea sa, cum-că

solul Rusii nu va să se vazghestisască de Gherciū și Ienicale ; iar solul Rusescū, să arate cătră Curtea sa, cum-că Turcii cerū acolo aprópe să facă o cetate noă ; dintr'acestași se arēta, că spānzurā norocul pācii. Respunsul de la Rusia aū venitū dupā cererea solului, iar ce felū de respunsū aū datū Pórta nu este știutū ; atāta numai s'aū vēđutū, că dupā ce s'aū întorsū menzilul de la Tarigrad, Otomanescul solū aū schimbatū vorba, | și la antāiași adunare dupā venirea aceluī menzilū, s'aū vēđutū Turculū, că încurcă numele cetății cu alte pricinī, și đicea : că numitele cetățī, dupā starea locului aū alte țării, și de și s'arū face altā cetate noă, nu arū fi destulā pentru paza siguranței Porții. Atunci Siniorū Obreșcovū, dupā datoria lui aū respunsū, că cum vede s'aū făcutū o mare schimbare la scoposurile Porții, și se póte cunóște de sint adevērate đisele cele din manifestulū Porții, care totū d'a-una găsește pricinī, și arată discolii acolo unde nu sint.

Până aici n'aū izbutitū nimicū, pentru energhia doritei pāci, ci câte aū negoțatū, aū fostū tóte în zadarū. Acéstā stare a trebilorū s'aū prelungitū până la întórcerea curierului, care Siniorū Obreșcovū aștepta dā la curtea sa, pā care curierū iarāși îndatā l-aū pornitū înapoi, ca să arate schimbarea Porții Turcești ; dupā arētarea Otomanescului solū Siniorū Obreșcovū đicea : cum că dupā cumū aū arētatū la Curtea sa, așa i-aū venitū și poruncā, ca să đicā Otomanescului solū, să alégā unū locū pentru ca să se facā acolo | o cetate ca Ienicale, Otomanescul solū aū đisū cătră Obreșcovū, ca să cerceteze acela locū în harta cea gheograficēscā, și aū și adusū o hartā a lui Turcēscā (greșala hartei nu-lū face vinovatū pā solulū Rusescū dupā cum ilū ponosluescū) și aū începutū a cerceta aceluī locū. Siniorū Obreșcovū însemna în hartā unū locū Ostrov, care se aflā între marginea Acburunului și a Ostrovului Taman, đicēndū cătră solulū Turcēscū : «Iată locul de unde de veți vrea, puteți cu o vedere a ochilorū, să priviți tóte corābiile nóstre ; acestū ostrovū, iaste celū doritū înainte strāmtorii mării, care din Meotida Limni, intrā în marea Nēgrā ; ce locū dar mai bunū puteți a pohti de câtū acesta?»

Atuncea Otomanescul Solū, s'aū arētatū puțintelū cam turburatū. Siniorū Obreșcovū aū găsitū unū mijlocū și aū đisū solului turcescū, să se socotēscā că la treapta care este pleniputențialulū, arū putea să hotārase pentru acestū locū, fără de pagubā și fără de turburare ; arētāndu-i cum-că de arū priimi Pórta ale lui | tocmiri, dupā troposulū care eī între dinșii cu unire le-aū vorovitū, atuncea Curtea Rusēscā, arū face și óreșū-ce scādere, la tóte pretențiónele îndemnita, și garantia, adicā, pentru împlinirile cheltuelilorū Rusii.

Aicea se cade a însemna, că Rusia de la începutulū acestui negoțū, s'aū silitū și destulū s'a inpotrivitū, asupra unei indemnita și garantia, adicā plata cheltuelilorū, pentru întórcerea Valahiei și Moldaviei, și acēsta pentru ca să hrisimefseascā la lesnirea cătră Pórta, pentru negoțulū pācii. Mai pā urmā Si-

nior Obreşcov, aŭ cuvîntatŭ acestea, făcîndŭ epilogon la cea mai dă pe urmă hotărită socotelă a Curţii sale, într'acestaşu chipŭ:

«Dacă va vrea Pôrta să primescă, nespănzurarea şi slobođirea Tătarilorŭ după cum eŭ am arăt'o, şi dă va vrea să se vazghestisescă, dă Ienicale i Gherciŭ şi Călburun, să surpe cetatea Ozu, şi tótă diastima locului dintre apa Buhul şi a Nistrului să se tocmescă metehmion (adică ca unŭ | pămîntŭ slobođŭ pentru apărarea hotarelorŭ despre amîndoă împărăŭiile); de va lăsa la Tătarŭ tôte locurile şi politiile, atătŭ în Crâm cătŭ şi la Cuban, după cum le-aŭ lăsatŭ şi Curtea Rusescă; şi cea după urmă, de va vrea Pôrta pôte să tocmescă, o întregă şi desăvârşitŭ slobođenie a neguţătoriei, şi a trecerei la orŭ-ce felŭ de *idos caravion* în tôte părŭile mării a stăpînirii lorŭ, după cum eŭ le-am arătătŭ; atuncea Curtea mea va întorce cătră Pôrta tôte cele-lalte căştiguri, şi locurile care s'aŭ luatŭ de la dînsii, şi se va lipsi de tótă (indemnita) implinirea cheltueleurŭ războiului.»

Acesta s'aŭ făcutŭ la 24 ale lunei luŭ Fevruariŭ, iar Otomanicesculŭ solŭ luândŭ acestă mai dupe urmă arătare, aŭ respunsŭ cătră Obreşcov să i le dea în scrisŭ tôte, şi aşa aŭ trămisŭ pă însuşi nepotulŭ sêu cu menzilŭ la Tarigrad, cu însuşi scrisele luŭ Obreşcov, făcîndŭ multe socoteli pentru numitulŭ ostrovŭ, şi atuncŭ s'aŭ arătătŭ oşesŭ ce lumina nădejdiŭ dă pace, pentru că aceşti amîndoŭ solŭ | se împreuna unulŭ cu altulŭ cu prieteşugŭ pînă la întorcerea trămisulŭ de la Tarigrad, carele s'aŭ întâmplătŭ tocmai la 6 ale luŭ Martie, şi în locŭ de unŭ hotăritŭ respunsŭ, care cu atăta zăbavă avea pricină a-lŭ aştepta, fiindŭ-că contenirea armelorŭ se sfârşa, iar otomanicesculŭ solŭ, altŭ respunsŭ nu aŭ datŭ, cătră Sinior Obreşcovŭ, fără numai făcea nişte socotele la cererile sale. Văđîndŭ Sinior Obreşcov acele socoteli ale luŭ, că sunt deşarte, şi în zadarŭ, i-aŭ cerutŭ cu iuŭime hotăritŭ respunsŭ, atuncŭ Otomanicesculŭ solŭ aŭ respunsŭ altă pricină alteŭ tocmele, prelungindŭ vremea pînă la điaua cea dupe urmă a contenireŭ armelorŭ, la 9 ale luŭ Martie; şi silitŭ fiindŭ, aŭ descoperitŭ hotărîrea Porŭei sale, đicîndŭ: cum că aŭ luatŭ poruncă să hotărască, ca să plătescă Pôrta pentru tôte ale războiului pungŭ 800,000, adică o împlinire indemnita a cheltueleurŭ; 40,000 dă pungŭ, pentru întorcerea tuturorŭ locurilor care Rusia le ŭine şi le aŭ dobânditŭ cu armele sale, pînă acum; i 30,000 dă pungŭ pentru prelungirea, adică plata acelorŭ 4 articule, carele sunt celeŭ dupe urmă | hotărită apofasis a Rusii. Acestŭ respunsŭ alŭ solului Otomanicescŭ, fără veste aŭ făcutŭ pă siniorŭ Obreşcov, de aŭ încremenitŭ, fiindŭ-că totŭ negoŭtulŭ păcii care pînă atuncea să făcuse, ilŭ ane-risea întru nimicŭ, şi arêta chiar pre Pôrta depărtată dă pace, şi cum-că nu avea curatŭ scoposŭ pentru pace, dă vreme că Pôrta avea ştiinŭă, dă mai înainte, că curtea Rusii nu priimea pă banŭ încheerea păcii, şi cum-că rodulŭ căştigurilorŭ prin mijlocirea armelorŭ Rusii, era ca să cathortosescă încheerea

hotarelor, și severșind războiul cu bună-norocire, să pue o stare a mântuinței, care este firască la fiește-care stăpânire, și ca să umble neguțătoria, cu inotatul corăbiilor pă mare. Cu tóte acestea sinior Obreșcov cu óre-carele mijlocă dă vorcavă, ȳ-aú đisú, că dă arú fi fostú prin puțință, ca să întocmescă pacea cu împlinirea cheltueleuró, óre o sumă ca acésta, când s'arú putea a se da gata? căci de arú vrea a pune vre-unú sorocú póte că nici aceea făgăduință nu se va păzi cu credință, căci cu adevératú în ceasulú ce s'arú putea hotări pacea pă banȳ, se cuvenea îndată să o și numere | acéstă sumă, măcarú că sunt la bunú ipolipsis haznalele luȳ Grand Sinior, numaȳ nu este dă cređutú dă o peste măsură sumă dă banȳ ca acésta să se afle în păstrare pentru sfirșitulú acesteȳ trebȳ, maȳ alesú după patru campanii ale războiului, spre care se cădea să facă oștilorú sale darurȳ îndestule și peste măsură, nu numaȳ ca să-ȳ îndemne cu bune umblete la pornirile lorú, ci încă ca să-ȳ și popréscă de la hrăpirȳ. și maȳ multú să se arate că ține o armadă cu chipú umbritorú, și cu tóte mijlocirile care se arată, iaste cunoscutú și adevératú, că Pórtă când are negoțú cu creștineștile curȳ, totú-d'a-una se sârguește ca să le înșale, și credința să nu păzescă cătră đinsele. Și atuncea de nevce daca nu se va împlini acéstă peste măsură sumă, care s'arú fi așeđatú, să cădea să se pornéscă unú altú noú războiú. Ci prelungirile tuturorú acestorú socotințe, este cea puțină prothimie a Porȳi pentru dă ale păciȳ. Solulú Othomanescú s'au cam rușinatú fiindú că n'au isprăvitú nimicú, la totú negoțulú luȳ, însă îndată au pusú pricină înprotivă, adică că nu sunt acestea cuvintele | Curȳei sale cele dă pe urmă, dă vreme ce armistiția se isprăvea, elú s'au grăbitú să meargă să stea la Rusciuc, și acolo să aștepte poruncile cele dupe urmă ale curȳei sale; și s'au făgăduitú cătră solulú rusescú, că-ȳ va da înștiințări dă orȳ-ce poruncă va lua și sinior Obreșcov ȳ-aú rěspunsú: că-ȳ va da ascultare cu acelú întăritú prieteșugú, cu care au negoțatú pină atuncea despre partea Rusii, și cum se va păzi corespondența; și măcarú de s'arú și începe mișcările războiului, totú vorú lăsa o pórtă deschisă, numaȳ de vorú vrea Turciȳ cu adevératú să hotărască, ca să să întocmescă cu Curtea sa, după cea maȳ dă pă urmă đisă hotărare. Și așa au datú făgăduință, cu așeđămintú între ei, pentru acéstă corespondențe.

Iaste cunoscutú că Pórtă la tótă vremea congresului, n'au vrutú să tocmească celú maȳ micú articolú alú tractatului, măcarú să să arate că au avutú óre-și ce gândú și înduplecare spre încheerea păciȳ, ce socotéla ei se vede, că fără a nu lua sfirșitú, să prelungéscă vremea | contenireȳ armelorú în câtú să se siléscă Curtea Rusii, ca adică ostenindu-se din cheltuelȳ și alte greutăȳi ce se urméză la ale războiului, să o înduplece spre contenirea armelorú ca să se facă așeđămintulú după gândulú Porȳei otomănești.

De'nceputulú congresului, vezirulú aréta cum-că pohtescú Turciȳ contenirea

armelor cu sorocū de 6 luni, iar cānd s'au adunatū soliī pleniputențialī, ca sǎ tocmescǎ armistriția pīnǎ la primǎ-varǎ, otomanesculī solū se silea ca sǎ mai adaoge încă 2 luni, iar dupǎ ce s'au arĕtatū atātea discoliī, cerea încă sǎ prelungescǎ congresulū pīnǎ se va întorce menzilulū de la Tarigrad, măcarū cǎ știa cǎ se apropie sfișitulū soroculū, đicea cǎ nu este vreme indestulatǎ, a aduce respunsurilē cele trebuincioșe, și cātū se apropia sfișitulū soroculū, cu atātū mai multū sǎ silea sǎ prelungescǎ vremea, și arĕta cum-cǎ are scoposū de pace, ca sǎ plece pǎ solulū Ruscū, a mai face și altǎ armistriție iar solulū Rusii ascultare nu-ī au datū, arĕtāndu-ī paguba ce se pricinua Curteī sale; și au pricepulū cǎ tōte mișcǎrile | Turcilorū, era ca sǎ prelungescǎ vremea, fiindū-cǎ cu mare mulțamitǎ priimea adunarea congresulū, pentru prelungirea contenireī armelorū, și așā lucra mijlocirile, ca sǎ prelungescǎ războiulū, care acēsta se dovedește, și din cele ce au lucratū pǎ Marea Albǎ, și din cele ce s'au isbitū la Crām, prin ceī trāmiși pǎ ascunsū, ca sǎ redice în piciorē pǎ ceī ce pīnǎ acum se ținū cu patria lorū, spre a sǎvârși unū zurbalic de obște acolo la Crām; iar ceī mai mari ai armelorū Rusești, fiindū cu priveghere, au priceputū mai nainte și au zăticnitū acea rēutate ce era îndemnați sǎ o facǎ, și acestea au fostū tocmāi la aceeași vreme a congresulū. Iar la Marea Albǎ, au trāmisū corābiī cu profasis spre ajutorulū Sirii, iarū gândulū (dupǎ cum s'au adevĕratū) le-au fostū ca sǎ izbescǎ fǎrǎ de veste, pǎ flota rusescǎ ce se afla la limanū, și pǎ oștile rusești ce se afla la cfatirurī fǎrǎ dǎ grijǎ, cu încredințarea congresulū; decī privegherea lui Conte Orlov, au pusū în risipǎ cu a sa flotǎ, pǎ acele corābiī dulciniotica și Raguzeica, împreună și cu ficlene gândurilē Turcilorū, fiindū-cǎ făcuse așezāmintū, ca pīnǎ va ținea vremea | congresulū, oștile și corābiile sǎ nu se mișce, strāmūtāndu-se din locū în locū; și acēstǎ a lorū stricăciune dupǎ Marea Albǎ, Turciī de mare rușine o facū tăcere. Ci dar scoposulū lorū n'au fostū dǎ pace, cǎci nici la legăturile dǎ contenirea armelorū n'au păzitū, dupǎ cum este elū obicinuitū; tōte acestea au fostū cunoscute la Curtea Rusii, și solulū rusescū cu o lăudatǎ înțelepciune, nu arĕta semne vrăjmășești, ci încă se silea, doar dǎ s'arū incheea pacea, arĕtāndū tōte lesnirile pīnǎ în cātū la 7 și la 8 ale lui Martie aprópe de sfișitulū Congresulū, au aruncatū vorbǎ catrǎ solulū Otomanescū, ca sǎ se așade, și sǎ iscǎlescǎ cele mai alese șepte capete de pace, și pentru acele-l-alte iarășī, sǎ i se dea vremea cea trebuincioșǎ dǎ sorocū; la acēsta solulū Otomanescū, iarășī au găsitū altǎ discolie, cum cǎ ostrovulū ce s'au đisū ca sǎ fie pentru facerea cetății ceī nouē, iaste dupǎ fantasie, iar nu adevĕratū ostrovū, fiindū-cǎ în harta lui cea Turceascǎ, nu este însemnatū acelū ostrovū. Incǎ și altǎ înlesnire mai mare, i s'au đisū lui despre solulū Rusii, cum-cǎ, pentru cele 4 cereri ale Rusii, priimindu-le, | se lasǎ de tótǎ cheltuiala războiulū, și pentru numitu ostrovū, i-au đisū Sinior Obreșcov, cum cǎ de nu se va

găsi cu adevărat, să se dea Porței Otomănești un loc bun la perialul Cubanului, pentru zidirea cerutei cetăți, unde va plăcea Porții. Dintr'aceste dîsurî se cunoște cătî pohtește Rusia pacea, și cătî fuge Pôrta Otomanescă de ea.

Rusia îi cere nespânzurarea Tătarilor, și după pravilele războiului, fiindu-că cu armele ei au stăpănită acelu loc, le da Tătarilor slobodenie, fără numai să fie supt diafendefsis armatei pentru siguranța hotarelor ei. La acesta au răspuns solul Otomanesc, cum că după pravilele hotărîrei ulemalelor, nu sloboadă legea lor a fi douî monarhi la o lege; și acesta este politică a Porții Otomănești. ca cu profasis alî legii, să amăgescă împărățiile cele creștinești, ca să priinescă cererile lor, fiindu-că la alcoranul lor, nu se află acestu fel de pravil; de vreme că și acum sunt mulți monarhi însuși stăpănitori, cari țin legea lui Moamet, atăt la Asia cătî și la Afriki, adică: | Persianii, Mogol și Maroc în Afriki, cum și mai nainte au fostu Sarakinii, pe cari încetu, încetu i-au supus Turcii cu război, și au rămasu supuși Turcilor. Alcoranul hotăraște orî care prințip Otomanesc, de pôte să adune 12,000 de ôste supt steagul lui, să fie monarhu. Ci dar împărății ce sunt vecinî cu Pôrta Otomanescă, se cuvine să fie deșteptați, și să pue o mijlocire tare împotriva unei politici ce este de primejdie, care va să supue tôte nêmurile cu profasis alî legii. Ei dicu, că numai elu este alesu de Dumneđu să stăpănescă, și cu iubirea lui de ômeni, lasă pre alții a stăpâni.

Aceleași puteri ale Evropei, despre partea lor trebuie să se arate cu o tare împotivire, ca să poprască pornirea acestor mândri confistatori (necredincioși) prietenî, care cu nedreptate, cu armele lor se silescă să supue pe ceilalți; și nu cu altu mijloc, fără numai printr'acestașu silă, au lipsit din epicratia lor la Asia și la Afriki, și au luat cele mai bune eparhii în Evropa, și orî-cine ar vrea să le ajute la vreme, | când ei reazimă în pravilele legii lor, numai ca să stăpăneseă pă alții, iar nu se țin de dreptile și cele după pravilă tractaturî, pentru care s'au făcutu destulă logotrivi la acestu congresu, ca să se slobodă nêmulu omenesc de unu jugu ca acesta necuviosu.

Curtea Rusii aicea nu se silește aieva pentru folosul celu de obște, și interesul celorlalte împărății și norodelor creștinești, ci numai plaghios, fiindu-că este cunoscutu lucru și în inima fieșteș-căruie tipăritu, că chiar să silește fiește-care pentru sine. Decî dintr'aceste dise, să arată cu cătî sint drepte și voinciose pornirile Rusii atăt spre război cătî și spre pace. |

Să venim iarăși la voroava războiului acestî campanii de 1773.

Iunie 5 să ridică marișalul de la Gura Ialomiței, făcendu popasul la Făcăeni iar la 6 în Tâmburești și în șapte la Iăgălie făcendu oturac ziua cea de-a opta, iar în cea de șaptea așa cum mergea cu armia la drum, iar peste

Dunăre se făcea războiul cu Turci 6,000 ce era supt Geafer Paşa 5,000 şi supt Seid Husein Ordu Agasi 1,000, carei sta în 4 locuri păzind Gura Bali, apă ce se rumpe din Dunăre cu aceştai nume şi se tornă despre această ţară în Borcea, fiind vadul de trecere peste Dunăre; însă despre o parte Veisman Ghinăralu, venea cu corposul său după izbânda ot Carasuiu, despre altă parte Potemkin Ghinăralu, coborându-se din Lichireşti la Gura Bali, băgă în vase pe Vengherski-pole, şi pă zaporozani cu lovcile, şi işind la Dunăre, cum i-au zărit Turcii şi pă uni şi pă alţii, au apucat să aruncă un foc din 8 tunuri ce avea, şi apoi le lăsară pă seama Ruşilor, iar ei fugiră spre Dârstor; prinseră şi pă numitul Seiz Husein Ordu-Agasi, împreună cu alţi 8 Turci robi, iar la oturacul Marişalului celu da a opta şi, veni Potemkin şi Veisman Ghinării stând pă sfat. Apoi într'acea şi trecură Dunărea amândoi, iar marişalul a doa şi în 9 se urcă cu armia, ca un ceas pă moşia Deleanca, unde au fost oada de belic, iar corposul lui Potemkin tot coborându-se din Likireşti în 8 şi în 9 trecură Dunărea pă la Gura Bali, ci în ziua de a noa avangardia rusescă prohorisind mai nainte să întâmpină cu Turci 500 cearcagii, şi dând războiul ilu perdură, prindend Ruşii şi robi 53 cari se aduseră în armie, între care era şi un Saca, om bătrân şi-lu aduseră marişalului, a cărua căiafetă vedend-lu de meşină cu acei mari nasturi ce-i obicnuesc şi cu sunet de clopoţei, ilu făcu haz, şi cu însuşi mâinile sale îi pipăea nasturii, şi-i clătea pentru sunet, şi-i dise: pentru ce nu sunteţi primitori pacii, ca să lipsescă vearsa de sânge omenesc? iar Turculu îi răspunse cu lacrimi | «că şi noi rugăm pă Dumneţu pentru pace, ci păcătoşi fiind, vedem că nu ne ascultă;» şi ore-cum se milostivi mareşalul asupra-i, pă care mângâindu-l ilu dăru cu galbeni 2.

În 10 trecu Dunărea şi proti-armia, iar în 11 trecu şi însuşi marişalul, şi la 12 să făcu războiul de la Dervent înainte, şi împingându pă Turci încă mai înainte acolo se făcu cea mai într'adinsă bătăe, cu Turci 11.000, după tacirul robilor, supt serascher nepotul lui Topal-Osman-Paşa uciutailău, şi alţi 4 ichitulăi, Geafer Paşa, Aslan Paşa, i un Arnăut Paşa şi un Boşneag Paşa: iar Ruşii fură rënduiţi în trei corposuri, unul supt Potemkin Ghinăralu, alt supt Veisman Ghinăralu, altul supt Stupisin Ghinăralu; unde îndată ce s'au iuvit oştea cea uşoră, adică Cazaci, volintiri iproc, atata îi opintiră Turcii, cât în năvala lor orbeşte, rezemă în fruntea corposului lui Stupisin Ghinăralu, şi peri Alsufin Maiorul cu 17 granatiri, iar din cazaci şi mai ales din | volintiri peste 200. Apoi stropşindu-i pă Turci da alătura, cu tunuri din corposul lui Veisman, Turcii o plecară întru neîntorsă fugă la Dârstor, cădend şi dintr'inşii mai atătea, şi robi 20, împreună cu 18 tunuri şi 7 steaguri, care le aduseră şi le băgară în Bainburg (cetate de cară, aşedate cu orunduială pe malul Borci, şi într'insul băgate obuzurile,) ci într'acea şi

sosi Dărstorului ajutoru de la Vezirulū alte 12,000 miū cu mumbaşirū Ispir-Aga Ceauş-Başa, iar Ruşii făcură Dărstorul muhaserea de la Iun. 13, şi redicară câte-vaşi sate creştinī din prējma oraşului, pă care îi trecură în ţară.

Multū m'am miratū de îndrăznēla unū copilaşū anume Radulū, vârsta lui de ani 11, feciorulū unū Anastase jugănarulū de la satulū Curbăşaniī din ţinutulū Brăilei, pă care i-au robitū unū Brăileanū anume Mehmetū Bairactarulū ce acum lăcuēste la Pravadia, cu acestū copilaşū fiindū fostū venitū numitulū Turcū în ordia Osman Paşii, iarū elū încă până a nu se | așēda războiulū celū de la 12, fiindū călare, așa din tōtă glōta ordii s'aū repezitū la tabăra Ruşilorū, iarū stăpānu-seū cu alți doui trei Turci, l'aū luatū la gōnă, dar năpustindu-li-se înpotrivă-le căți-vaşi husari, s'aū trasū gonaciū, și scāpāndū copilaşulū ilū trāmise marşalulū la Dumnealū Graf Dudesculū.

Intr'acēstā lună Iun. iarēși să mai adunară la Turtucaia o sēmă de Turci supt Saraī-Abdulah-Paşa, carele sta cu ordiea d'asupra în Dēlū, iarū la Dunăre în schelā îi păzea caraulū. Ci Suvarov Ghināralū îi izbi iarū nōptea, și totū cu același tertipū ca și de cēla-l-altū rēndū cum s'aū arētatū înapoi la foī 95, cu zgomotulū tobelorū i-aū pusū pă Turci în respipă, atātū pe cei din schelā cātū și pă cei din dēlū, iarū puținī ce remāsese în dēlū stāndū óreşū-ce la războiū, cei mai mulți aū peritū împreună cu numitulū lorū Paşă; și le făcură Ruşii ordia zaptū, cu tunuri 13, și stēguri 7, apoi rēmāșița namestiilorū oraşului mistuindu-o de totū cu focū, să întōrse Suvarov iarū în Negoēști. |

Maī ișirā și din Rușeiuca la Ostrov ot Giurgiuvū, peste 3,000, ci la acea bătae, rēnduindu-se comendirū Caminski Ghināralū Porucic; nu-ī era boiulū cātū îi fu războiulū! Cum îi incurcă, cum îi înfășurā, le sosi Turcilorū mare peire, atātū pă uscatū cātū și pă apă, la fuga treceriī peste Dunăre, lāsāndū Ruşilorū și trei tunuri.

Isprava Ruşilorū cu Dărstorulū.

Oraşulū era întăritū cu late și adānci șanțuri, avēndū împrejurū viile pre obiceiulū țērii turcești în osebirī cu șanțurile lorū, unde avea Turciū susū în slemne pă 3 dealuri de cătră amiađă-đi ce cobora la oraşū în fieșeș-care dēlū câte o batārie care se diafendefsea una pă alta. Inșă la 17 ale aceștii lunī Iun. după sfatū se rēnduiră 3 corposuri supt trei comendiri: unulū supt Potemkin, altulū supt Inglistron, altulū supt Veisman, și în 18 dis dā diminēță, făcură marș; ci pă dēlulū din mijlocū era Potemkin, iar pă celū din susū de-a stānga sa era Inglistron, | și pă celū din josū din drepta lui Potemkin era Veisman; și pōte că bine s'arū fi comandarisitū cu aceste trei persōne, dar peste hotārirea d'ântāiū, li se mai adaose, inșă lui Potemkin pă unū Cneaz Dolgoruki Ghināralū Porucic, iarū lui Veisman Ghināralū Porucic Stupisin, dā la

care se născu óreşu-ce ftonos, cum se va vedea înainte, lăsându-^a pomeni şi dă alţi, cum Melisinos Ghinăralu Porucic, i Drughen Ghinăralu ce se rânduise în locul lui Melisinos peste altelerie, i altu cnează Dolgoruki Ghinăralu Maioră, i Kakavinski Ghinăralu Maioră, care pentru mai bună hazmodie erau şi ei rânduiri pă alocurea cu bataliune saă mai bine să dicemă : celă cuvintă turcescă : «*Nerede cioclucă, onda boclucă*» Decă Potemkin Ghinăralu alegendă din corposulă seă 3 bataliune îi rânduiri în trei carele povătuindă însuşă pă cea din mijlocă, şi se porni asupra ceă din mijlocă batării, ci fórte cu greă prehorisea şi cu stricăciune dă soldaţi avendă Turciă şi pometulă viiloră meterezură şi pă marginea şanţului mară trăistă de pămintă îndesată şi aşezate | una dă alta câtă încăpea şava puscă; iară cândă s'au mai apropiată dă batărie aripa bieţilor soldaţi ceă din drépta, după starea făcutului şanţu, să pomeniră ca într'ună cercă de foculă Turcescă, şi ne mai putendă rebda, le striga Polcovniculă Ianzicovă : «nazată!» din care se trase şi cea-l-altă aripă, iară Turciă eşindă din batărie şi ceă după şanţurile după împrejuru şi după'n liveşile dă pomă să porniră ca ună roiă asupră-le, şi atâtă îngroziră pă acele duoă carele, în câtă la acelu inapoă, nu să trăgea cu faţa spre vrăjmaşă pre regulă, ci dă totă işi arătară spatele, doă şi trei nu era la ună locă la fugă împreunaţi, aruncându-şi după dinşii, puştile şi pălăscile. Decă Potemkin vedendă-şi distihia, trămise cu grabă la Cnează Dolgoruki, ca să-lă proftafesească cu călărime, şi nu yru, pricinuidă că n'are ocază, şi mai alesă ca nu cumvaşă să-ă înconjure vrăjmaşă pă după ovaia în carea sta atuncă Potemkin, chemă pe óreşă-care călărime, din corposulă lui, polculă ungurescă, polculă rumănescă, | arnăuţi şi volintiri, cariă făcură mântuintă unora dintr'acea remasă pihotă, căci aceştia cu grabă năvăindă în delă, luară pă gonaciă Turciă camă dă la spate, şi stricară căţi-vaşi, iară ceă-l'alţi rezemară din vale în Darstoră, şi să conteni foculă, făcendă zaptă acea batărie cu tunuri 7, iară din cele-l-alte duoă batării, fără nică un războiă să traseră turciă la oraşă. (Indrăzneţi fură Turciă la acestă războiă!) s'au găsită p'în şanţuri şi afară din şanţuri, Turciă morţi, şiindă în mână capete dă soldaţi, pentru ca să ia celenghiuri. După aceea să puseră corposurile la altă orënduală, Potemkin şiindă batăria din delă cea din mijlocă, străjuea şi partea Dărstorului din susă; iară Veismană cu Stupisină, se aşezară în drépta lui Potemkin din josă, şi dela dinşii mai josă fiindă ună câmpuleţă pre cursulă Dunăriă, să aşeză Inglistronă. Iară dă la 9 césuri ale aceeaşi di începură a înproşca tăbile şanţuriloră ot Varuşă până la | 11 césuri, ci Veismană măcară că sta gata cu soldaţi, avendă făşinile cele dă aruncată în şanţă pentru iuruşulă ce era să facă peste nópte spre 19, dară până ce-şi vedea (pă celă mai mare de câtă elă) Stupisină lipită în corposulă seă cu comandă, abia cândă şi cândă arunca câte ună tună; ci la acestă ală doilea războiă işi o mulţime de Turciă asupra lui Inglistronă şi în câte-va rënduri, făcură tară iuruşură înpin-

gëndü pã Ruși cu câtã-vași pagubã dã soldați, in câtü le luarã și unü tunü dã pihotã și altü sicretü de ale artelerii, surparã și calulü dã suptü Inglistronü, sã rãni și Melinosü la unü piciorü și Ferzinü Polcovnicü dã Egheri pin pãntece, osebitü dã alți ofikialï mai micï sã omorãrã și doi polcovnicï anume Pavlo ot Starosco-Polcü, i Luchinü Fedro Gavrilovicï ot Ieroslavski Polc, i un Pod-Polcovnicü Fon Flut ot Cadzloțski Polc și altü podpolcovnicü ot Iolt Husar Snipole, afarã din alți ofikialï din cinuri mai dã josü liude 16 veni și o ghiulea de tunü cãdëndü ca un stãnjenü din prejma marișalulü, mai apoi îmbãrbãtëndu-se Ruși | și iute stropsindu-ï din tunuri sã traserã Turciü la orașü, iarü peste tôte acestea cea mai pricinuitoare zãticienelã acësta aü stãtutü in urmarea rãzboiului acëstii ñile : venirã de afarã ca 500 dã Turci cãrcagii trãmiși dã unü Arnãutü Pașa ce sta cu 2000 pãndiți la o pãdure inapoï trãmisü din Sumla ca 3 cësuri din Darstorü și cu in-tãmplare sã iuvirã tocmai la obuzulü Marișalulü care sã pãzea cu o sutã duaã dã soldați, ci marișalulü dupã știrea ce i sã fãcurã, rëndui pã Ciorbã Polcovnicü de Husari, și cu câte-vași sute dã cazaci, i volintirii romãni și mai mulți Moldoveni dintr'același an fãcuti, și la gona acelorü Turci prindëndü 3 îi aduse Marișalulü și de la dinși aflã cã osebitü de acelu Arnãutü Pașa, vine Numan Pașa cu 25,000, poruncitü ca sã cuprindã dinapoia taberi Rusești, Gura Baliï, pã unde le aü fostü trecerea Dunãrii. Și așa Marișalulü pãrãsindü supërarea Dãrstorulü, sã trase inapoï in aceiași sërã, | cu tötã armia, și-și apucã cheea Derventulü, din malulü Dunãrii, fiindü tare locü cu strãmtöre; și a duaã ñi trãmise pe Veismanü cu corpusulü seü, inpotriva Numanü Pașii, pã care ilü in-tãmpinã apröpe dã Cainargic-kioiü, și in 22 dis-de-diminetã, fãcurã rãzboiü nãvãlindü turciü cu marï iurușuri; iarü din tötã glöta turcilorü, nãvãli unü Zaprojanü din robü turcitü, anume Deli Ahmetü, și in fuga lui dã la unü locü, iși aruncã cauculü josü, și strigãndü rusește ilü luarã cazaciü la mijlocü, carele dã grabü cerëndü inpreunarea lui Veismanü ilü duserã. Acësta ilü mai intãri, și-lü îmbãrbãtã förte, și prin arëtarea lui, nimerirã din tunuri carele cu gephaneaoa pre care o aprinserã cu mare pagubã Turcilorü, și pașa pãrãsi rãzboiulü fãcëndu-le Ruși zaptü tötã ordiea cu tunuri 24 ci la acestü rãzboiü peri Veismanü Ghinaralü, așa cumü comandarisea și îmbãrbãta pã ostași, camü despre sfãrșitulü rãzboiului, îi veni unü glonțü cumü ținea friu pinü mãna stãngã și rëzbindulü la inimã pãnã la unü cësü și aü datü sfãrșitulü; iarü Ciorbã Polcovniculü cumü s'aü arëtatü mai susü nemulțãmindu-se pã prinderea acelorü 3 Turci limbã, aü totü gonitü pã cei trei sute cãrcagii, pãnã cãdu in cursa acelu Arnãutü Pașa, și din 600 catane, i altã öste ușörã ce luase cu dinsulü, abia sã se fi intorsü la armie cu vre-o 200, iarü cãpãțãnila celorü-l'altï, s'aü gãsitü jupuite la biruita ordie a Nusmanü Pașii. Dupã acësta Marișalulü, trãmise pã decindea o sëmã de Egheri pentru intãrirea cetãții Hãrșovei, și corpusulü lui Veismanü incredințãndu-lü lui Ghinaralü Maiorü Reizinü ilü intörse prin

Dobrogea la Ismil; apoi și însuși cu totă armia în 26 trecu iarăși în țară, totu acolo unde au fostu odae de belicū, pe Iegălia, în sud Ialomița. S'au găsitū în ordia Numan Pași unū Vezir-mectup, poruncindu-ī ca să se siléscă în totū chipulū să prinđă pă Agarov Polcovniculū, ce păzea Derventul cu 500 sau 600, așa bune iscóde avusesé vezirulū, știindu-lū pă anume încă și cu căți soldați păzește; | adaogându a porunci numitulū Pașă, ca să fie mucaet se cuprinđă Gura Baliī. Și în scurtū biruința luī Veisman Ghināralū, apără cinstea Rusii, și trecu armia în țară, fără altă primejdie mai mare.

Iun. 30 sosi de la Petroburg Ghinaraleturi la Polcovnicī: luī Ciorbă și luī Satin, făcēndu-ī Ghināralī Maiorī.

Iul. 10 Se redică totă óstea de la Iegălie, întorcēndu-se marișalulū cu prot-armia la Gura-Ialomiței, iar Potemkin cu corposulū merse în Obilești remāindū Lichireștiū dāschiși, ci ceea ce chitea Rușiī Turciī nu s'au înșeiatū să treacă.

Trecură o sémă de Turciī ot Diū și se aședară la satu, ū Cioroiulū sud Mehedinți gonindū părlejulū Craiovei, și să și porniră asupra ī, iar garnizonulū Rușilorū se traseră cătră Oltū, ci Turciī intrāndū în Craiova īī-au datū focū, și peste unū césū iarū s'au trasū la Cioroiulū.

Ovarovū Polcovnicū din corposulū luī Tekel Ghināralū, cu o sémă | de pihotă și cu altă adunătură de volintiri, trecu Dunărea la Oreaova ce este din susulū Nicopoi, și într'o nópte o izbi dar nu o nimeri că lāsă în locū peste o sută, împreună cu Beckendorf biv plaț Maiorū, i pe porucinicul luī, iarū cu ceilalți trecu inapoī cu mulți răniți, cum și însuși cu douē rāni, și nicī unū ofichialū nu s'au întorsū zdravānū.

La Avgustū, veniră Turciī despre Carasuiu, cătră cetatea Hârșovii, supt doī Seraskierī, unū Arnăut Pașă, i unū Bosnég Pașă cu 6000 călărime și 5000 pedestrime după tacirulū robilorū, unde fiindū comendirū Suvarov Ghināralulū, după ce și-au aședatū o samă de óste în cetate, alta au pus'o în câmpū, iarū alta o aședă la o stare de locū, ce nu se putea vedé de cătră împotrivicū, și aceia chitea părlejulū pedestrimei turcilorū, cariī se poposise cu gephaneaoa și muhimaturile lorū în câmpū lângă douē movile; iar călărimea turcésă pornindu-se cătră cetate, | începură Rușiī din cetate și din óreși-care bateriī ce le făcuse în préjma cetății, a-ī coase din tunuri, iarū ei ne-mai așteptāndū nimicū, se traseră la pedestrimeși, cătră cariī făcură Rușiī cei din câmpū marșū, cu orēnduiala carelei lorū abia mișcāndu-se, iarū tunurile vērșă necurmatū focū, iarū pihota și călărimea cea supusă într'ascunsū se pornira cu unū tropos, și când s'au vėđutū dă Turciī, ei era mai ca niște făcuī muhaserea, și îndatā călărimea ĩnpunseră la fugă până la Ceamur-suiu, ca 2 césuri, după care fugindū și pedestrimea, ĩī luară călărimea rusésă la gónă, stricāndū câte-vași sute și robi 80, lāsāndū rușilorū 6 tunuri și unū navan top; iarū pedestrimea turcésă ajungēndu-se cu călărimea lorū la đisa apă Ceamur suiu ca niște oļă-

riți pentru căci îi lăsase la primejdie, să aprinse între ei enfiliospemos, și mai mulți s'au sfărâmatu între dinși, de câtu dă armii rusești.

La Octomvrie Marișalul să redică de la Gura Ialomiței fiindu | bolnavu, și salt numai cu convoiul său, să poposi de-o cam-dată în Focșani.

Intr'acéstă lună a lui Octomvrie, se pogori Potemkin Ghinăralu pă supt cum-pătū nópte, cu o sémă de pihotă la Ostrovul Grădiștea, împotriva Dărstorului, și cu năvală făcură douē batării, ci Turciī intr'acea nópte dintâiu le prinseră de veste, și în zadarū improșcară din tunuri necurmatū acea nópte, și a doua zi, încă și a doua nópte până despre ziua; și măcarū că se rēpuseră vre-o 60, 70 de soldați, dar Rușiī își plini scoposulū, și așa se inbia unii cu alții din tunuri și din cumbarale, însă Turciī cu obicinuitele lorū sișhanele când putea dibui, totū pișca dincóce câte unū rusū, pină ce intr'o zi orī cu întâmplare, saū intr'adinsū se aprinse o telégă cu gephanea rusescă; și vėdendū Turciī, se porniră o sémă cu vase, trecendū fórtē cu mare grabă în ostrovul Grădiștea, supt Zabit Caftangiū Hasan Pașiī muhafăzulū Dărstorului, iar Rușiī osebi din ceī ce era prin bătării, mai era și alții pitiși în cóce și în colea prin cele Stufuri, când îndată ce eșiră Turciī în uscatū, începandū a-ī cóce cu tunurile din Bătării, ișiră și pitiși cu ocolū, și-ī zdruncinară rēu, în câtū și la întórcere le cufundară douē vase după apă cu ómenī, și între alți robī, se prinse și insuși zisulū Caftangiū rănitū, și din tacirulū lui se pliroforisiră Rușiī, dá acea pornire a lorū, cum-că din aprinderea acei gephanele, aū socotitū pașa că intr'acea undă vorū fi Rușiī lipsiți de prafū, și i-aū silitū, cu unū ceapuc-luc până a nu le proftacsi altū prafū din corposulū ot Licgirești, să trecă ca să-și tepeledisescă de a mână.

Totū intr'acéstă lună a lui Octomvrie, iarăși mai veniră la Carasuiu Chiu-taea Valesă Deli Omer Pașa, i Hagi-Ali Pașa Dagăstanlău amândoi uciutuiulăi i Ghiurgi Pașa i Arnăut Pașa, cu o sémă de óste, împotriva cărorā merse Ungar Ghinărarulū, comandarisindū atuncea elū pedestrimea | corposulū reposatului Veisman; iar Cneaz Dolgoruchi Gheorghe Vladimirovicī, îi povățuea Călărimēa, cărorā li s'a mai datū și din proti armia ot Gura Ialomiți. Decī cum s'aū iu-vitū Rușiī, împotriva-le la Carasuiu, Turciī iși făcură nălucă, precum ne pove-stiră pământeni de ai nostri, cariī călănzea óstea decindea în partea locului, că de locū aū plecat'o la fugă năpustindu-și ordia cu tunuri 7 (afară de alte 4 tunuri, ce aveau și ei luate de la Ruși, și le luară Rușiī inapoī), împreună cu unū havantop, și luându-se călărimēa Rusească după dinși, ajunse pă o sémă la Mahmut Chioiū, pe care îi făcură muhaserea, iar Turciī apucandū sa-tulū meterezū, n'aū vrutū să se dea pină ce aū ajunsū și egheriī cu tunurile; atuncī de grabū ajungendū și Cneaz Dolgoruchi Ghinăralulū, s'aū predatū Turciī, și porunci dá nu-ī aū jefuitū, ci cu totū avutulū lorū (afară din arme), îi luară, și pă la Hărșova și Gura Ialomiței | i-aū trecutū la Focșani cătră marișalulū, de

toți liude 850; unde se prinse și lumitulă Seraschier Deli Omer Pașa și din rigealî : Ispir Aga Baș ceaușu, trimis pentru cercetarea și nizamulă acei oști; pă cariî marișalulă cu cinste îi trimise înăuntru.

După aceea amândoi numiții comendiri, se întinseră până la Ațiolu Pazargic, orașu mare și bogatū alū Dobrogii, ci Turciū dă acolo s'au fostū măturatū cu totulū mai din vreme, iar după ce în trei dīle abia ilū mistuiră foculū, se despărți Ungarū Ghinăralū și plecā cătră Varna, făcēdu-și corposulū în trei, ci asupra celorū ce mergea înainte, fiindū la o derea cu strimțore, cădură Turciū ca unū roiū asupră-le, iar până a-i ajunge cele două carele din napoi, și mai naintea acestora, Ciorbă Ghinăralū cu călărimea, Turciū surpară vre-o 500 și răniți peste 400; și așa se întorse acelu corpos cu acēstă ispravă în ernatecū | la Ismil; iar Cneaz Dolgoruc, ca unulū ce rămăsese în Ațiolu-Pazargic, pentru ca să apere spatele lū Ungar Ghinăralū, despre vre-o pornire a Turciilorū, ot ordia vezirulū din Șumla, deosebi o sulă de călărime tactiki cu volintirimea, cariî merseră până în Cozlogea, și după pradă, ilū arseră. Marī sume de zaherele s'au găsitū și în Cozlogea, și în Ațiolu-Pazargic, care iar dă focū s'a mistuitū. La Noembrie șosi la Gura Balii și Lepohin Ghinăralulū cu cincī polcuri, veniți din oastea ot țara leșască; decī măcarū că și Gleb Ghinăralulū trecuse Dunărea pentru Dārstor, iar apoi, una, pentru întâmplarea lū Ungarū Ghinăralū, alū douilea pentru multa și prea slotōsa vreme ce se întâmplă, tōte corposurile trecură înapoi și se așezară în țară la ernatecū cum și Potemkin părăsi supărarea Darstorulū și eșindū din Ostrovū Grădiștea își rēndui corposulū la fartirū și elū se duse la Petroburg.

Totū pă aceiași vreme, la începutulū lū Noemvrie, trecu Dunărea și Graf Salticov pă din josū de Giurgiuvū cu o sēmă de oște, | și eși intru întâmpinare Ali-Pașei cu o sēmă de Turci, unde ațițându-se războiū, cu întâmplare cădu Ali-Pașa dintr'unū glonțū de tunū, însă pă calū pîn capū și pă însuși pă'n peptū, ci Turciū nu mai tīpiră, fără ci să spălară cu toți. Apoi Salticov deosebi din Divizia sa cătă-vași oște, supt Uvarov Polcovnic peste pihotă și Cnez Cantimir Polcovnic peste călărime, care se întinseră până la Cernavoda, unde aflare numai pe Creștini, — căci Turciū ierlii se redicase cu 3 dīle mai nainte, — intrară și își ră din orașu stāndū în preajma-ī, pentru că după 3 dīle veniră ca 12.000 Turci, și se ațățā unū războiū mai ca cincī ceasuri, până ce mai sosindū Rușilorū altū ajutorū de la Salticov, căci era stāndū decindea spre a le apăra spatele de cătră Rușciuc; atuncī părăsiră Turciū războiulū, lāsāndū în locū vre-o 600 leșiuri, apoi Rușiū iar intrară în Cernavoda și după căte-vași dīle prădară pă toți creștiniū, și pă alte sate din prējmă, potū dīce și pînă la piele. Iar Organ Cnez Cantemir le făcură mari rezaleturi, nedeosebindū nicī pă familiile | cele mai de cinste. Așa pă toți biue căpuiți și mângăeți, îi aduseră în țară cu destulă cinste, iar namestiile orașulū și ale celorū-l-alte sate s'au mistuitū de focū.

Intr'acestă ană 1773, Turcii au făcută stratighimă și în Crâm, trimițându o sémă de óste cu vase pă marea neagră, și osebită dă doî acrovolismă dă mai înainte când fu la Octomvrie, călcă și piciorulă Hanulă Devlet-Ghireiă (celă pusă de Sultanulă) în pămîntulă acelu Hersonison, pornindu-se o sémă de Turci din Vozia, care toți împreunându-se cu o sémă de Tătari, ce totă se ținea de patria Turciloră, prohorisiră multă, și învălură rău pă Ruși, până le-au mai sosită ajutoră, apoi cu greă războiă biruindu-se Turciă au fugită; și pă căți Tătariă au prinsă Rușiă, nici unuia nu i s'au dată ertăciune.

*

Intr'acestă ană oblăduindu-se scaunulă Romiă de Papa Climent ală 14-lea șterse din catalogulă bisericiă pă vechea tagmă a Iazovițiloră, ca să nu mai fie. |

*

Intr'acestă ană Ali-beiă Șehdaer, ostășindu-se împotriva Misiruluiă, aprópe l'au întâmpinată gineri-seă Abdulah-Mehmet-Beiă și biruindu-i óstea și pă însuși l'au omorită, la 30 ale trecutuluiă Aprilie.

*

Intr'acestă ană, la Avgustă 15 se mirui logodnica diadohuluiă Pavlu Petroviă, puindu-i se numele Nathalia, și la 16 li s'au făcută logodna, iar la Octomvrie s'au sêvêșită nunta.

*

În luna lui Genarie de viitorulă ană 1774, își dedă obștésca datorie Sultană Mustafa înălțându-se la împărăție Sultan Abdul Hamit. |

Campania a 6-a 1774.

După la Februară iarăși începură a trece trămișiă ordinanți, cum despre vezirulă așa și despre marișalulă, pentru ale păciă întocmelă.

Maiă 9, sosi marișalulă, la Focșaniă salt, căci armia îi trecuse la Brăila, însă o sémă pă la Măxinenă supt Gleb Ghinăralulă, și alta pă la Focșaniă supt Trumbețoiă Ghinăralulă, fiindă și Prințipulă(1)... fratele Prințipiseă Nathalieă, împreună privitoră.

Maiă 12 sosi și Prințipulă Repnin în Focșaniă, carele la 18 trecu la Lichirești comendiră de a doa divizie; iară Kaminski Ghinărală povêțuindă corposulă repausatuluiă Veisman, ilă redică din Șmil și-lă trecu Dunărea în Dobrogea, iarăși apucându se în luptă cu neprietenă. Așijderea și Suvarov Ghinăralulă îm-

(1) *Locă lăsată în albă.* V. A. U.

preună cu Ghineralu Miloradovicî, cu altu corposu, păzindu Hârșova, începură a-și cerca noroculu cu neprietenii cătră Carasu. |

Maiu 19 Obreșcov Ghinăralulu veni din Romanu la Focșani, pentru celu după urmă răspunsulu vezirulu prin 2 Turci trâmși, care împreună pă marișalulu în Focșani la 15 ale acestii luni, ci în locu de pace se născu iar războiu, și Obreșcov Ghinăralu din Brăila deosebindu-se dă mareșalulu se întorse iar la Romanu în Moldova, iar marișalulu trecându-și armia dăcinea pe la Gura Bali, făcu Dărstorul muhaserea.

Iunie Graf Salticov se rădică din preajma Giurgiulu, și merse cu o sémă de óste la Oltenița, trecendu Dunărea la Turtukaia, iar Turciî fiindu dă toți 1700, după tacirulu robiloru, supt Arnăut Mustafa Pașa, ce sta deasupra Dêlulu, iară alții cu óreși-care vase pă Dunăre; acolo unde se învăslea Rușii pă apă, începură a se înproșca din tunuri, și nu le putu zăticni trecerea, ci fugiră și unii și alții cătră Rusciuc, lăsându în locu: morți 15 și robi 8; iar în 9 veni Hasan Pașa | uciutulău Seraskerul Rusciuculu i fugitulu arnăutu Mustafa Pașa cu 12,000 în trei părți, unii pe apă cu 28 acicuri po 2 tunuri, cari nu isprăviră nimic, căci Rușii așezase în vadu 5 tunuri, iar pedestrima turcescă aú iurudisitu împotriva unoru polcuri ce sta în drumulu Rusciuculu, iar călărimea lorú s'aú suitu pe altu delu cătră Grafulu, luându ajutoru crângulu acelu Dêlu, însă fără tunuri, căci le lăsase la pedestrima lorú împotriva Rușiloru celorú din drumulu Rusciuculu; și după acrovolisimos mai de 5 césuri, biruindu-se Turciî, îi goniră Rușii ca 2 césuri, prindendu robi 71, și-și dobândiră și unu tunu din doue, ce li se luase la întâmplarea și prinderea Poleovniculu Repnin, în anulú trecutú 1773; iarú Turci morți ca vre-o 50.

În 12 poposindu-se corposulu la Oreaova, era și ordia Turciloru la Marotin; mai apoi ce se voru fi socotitu, greotatea li s'aú fostu rădicatu, rămăindú numai o sémă de Turci | puținii, în chipulu de bătărie ce-și făcuse și ei acolo, și la 13 mergendu doue carele de pihotă asupra-le, încă până a nu ajunge acolo, îi răzbise mai nainte Cazacii și volintirii, și în fuga lorú cătră Rușciuc, aú mai măcelăritu pă câți-vași, prindendu și vii 50 afară din cei ce s'aú găsitú cu vênătórea pitiți colea și colea, din Turtucaia și până în Oreaova; și așa făcu Salticov Rusciuculu muhaserea, și cu întinderea Cazaciloru i a volintiriloru în lăuntru pin cele sate nestrămutate, mai în tóte zilele prindea și aducea robi turci citaci, încă pe unii și cu familiile lorú.

Acrovolisimi saú cum amú dice, ciocniture cu ostașii cei ce umblău după d'alde acestea, fură îndestule, adesea și pă la multe locuri; ci eú însemnaiú, numai pă cele mai alese.

Nașcióchin Ghenăralu-maiorú, era cu unu corposu din divizia lu Graf Salticov, întinsu mai înainte, pentru ca să sprijinescă spatele celorú ce erau în lucru cu neprietenii | duprin sate, cum s'aú đisú mai susú; și prinse dă veste

că vine Rusciucului imdată, pă care chitindu-ı la satulü Turlac-Kioiü, (8 césurı dä Rusciuc înainte și dä acolo 4 până în Razgrad) în 21 ıi izbi fără veste, și-ı puse întrı neıntórsă fugă. Prinseră și pă Mustait Paşa Boşneagul cu 30 neferi, iar Hasan Paşa și unü Arnăut Paşa aü scăpatü, avëndü supt căte trei mü după tacrirulü Mustait-Paşıı, alü cărorı muhimat împreună cu 2 tunurı și ceadărurile le aü fostı lăsatü cu ordie afară din Razgrad; iar Nasciokin Ghinăralü ständü într'acelaşı locü de biruință, veniră 3 din creştiniı ot Razgrad, și povestiră : că fugariı nicı aü mai datü prin ordiile ot Razgrad, cum și Turciı erliı ot tam saü măturatü cu totulü. Decı trämise Naşciokin pă unü căpitanü cu 100 de husarı, cariı vëdëndü așa cum li se vestise, le-aü redicatü tóte corturile, și alte calabalicurı împreună cu cele douë tunurı, aducëndu-le la Naşciokin Ghinăralü, și până a treea ıi aü stătutü aceı husarı mumbaşarı asupra | creştinilorü Razgradeniı, și asupra celorü ot Arnăut-Kioiü, de s'aü redicatü cu totulü, și i-aü trecutü pă la Olteniță în țară. Avură vreme creştiniı ot Razgrad a scurma și a-şı lua dupăn casele Turcilorü îndăstulü pleanü, căci Turciı fugiseră numai cu copiii de mână; până și de cară și de trăgători nicı unii n'aü fostü lipsiți, și orı-ce altü aü avutü Turciı în câmpü, creştiniı le-aü măturatü, mai apoi aü datü și focü Razgradulü.

Intre aceste mişcări ce făcea oştile din divizia luı Graf Salticov, prinseră unü menzilü, ce mergea la Gazi Mehmet Paşa, serascherulü ot Nicopoe, cu fermanü poruncindu-i-se ca să treacă în țară pă la Turnu, să calce Bucuresciı, pă care ilü aduseră la Salticov; și i s'aü cetitü fermanulü de păminteanulü nostru Dumnealü Hagi Dimitrache biv vel Şetrar. Póte că le va fi fostü socotela, pentru ca să să mai inpuşineze puterea Ruşilorü, ca să-ı facă să trecă înapoi pentru apărarea țării. |

Işiră Turciı din Rusciac și îpotriva luı Graf Salticov, și se făcu războiü, cu pagubă despre amândouë părțile, rănindu-se și doi Polcovniciı : Talizin de la cetferto-Granatirski-Pole, i Ghințal ot Nijegoroşki-Pole; iar apoi cu întemplare, fiindü-că venea óstea cea de la Turlac-Chioiu, Turciı s'aü trasü la oraşü.

Să cuvintămü și pentru sfârşitulü războelorü de la proti armie din Dobroge.

Marişalulü fiindü cu armia la Cainargie Chioiü, era și cele-lalte douë corposurı în preajmă-ı, adică alü luı Caminskiı, și alü luı Iovarov Ghinăralı, pă cariı ıi împreună întrı una, și începură a face mişcări cam în umbra Şumnii. Aşşderea și Vezirulü rëndui Seraschier pă Abdul-Razac-Reiz Efendi, celü ce era solü la congresulü din Bucuresci, (nu că i se cuvenea, fără numai într'adinsü și cu arme și cu volnicie; a negoşa pacea, de s'arü fi pututü ajunge la întocmeli; și-ı fu de stricăciune, căci Turciı pă năravulü lorü îndată puseră ipopsie asupra-ı,) și așa ilü împreună cu Hagi Gheghen-Aga Paşa, și-ı porni din

Şumna cu 50 000, care veniră asupra numiţilor Ghinărali la Cozlogea, şi în 12 ale lui Iuniu, mai ânteu cu pedestrima arnăuţilor, cuprinsă unu drumu cu strămtore, şi cu pădure, care făcură câtă-vaşi stricăciune Cazacilor şi volintirilor, ce mergea înainte, pînă ce apucară egherii de intrară la pădure, şi scornindu-î după culcuşuri, îi siliră să iasă la câmpu, unde le sta ordia, şi trecendū ōstea rusescă în faţă-le, după 2 focuri înfrangându-se Turcii, mai ânteu Seraschierulū Abdul Razac aū impunsū la fugă cu destulū rezalet, până ce şi cu focuri aū aruncatū Ruşii după dînsulū, numai norocū că i-aū ajutatū fuga armăsarulū de supt dînsulū; şi le făcură Ruşii şi ordia zapt cu tunurī 40.

Dobândiră Ruşii şi celū tunū sîcretū, care-lū pierduse marişalulū | la Silistra în anulū trecutū 1773 i stégurī 150 şi trei senducurī pline de săbii cu peceţea noulū Sultan Abdul Hamit, intr'adinsū trâmise pentru dalcălacī, care nici apucândū să le ié în mâinile lorū, cădură pe sēma Cazacilorū.

Dintr'acēstā sumă dă Turcī, abia să se fie întorsū pā jumătate, la ordia ot Şumna, precum m'am pliroforisitū dā la unū din boerīi Ńarigrădenī ce era slujindū în ordia vizirulū. Şi acolo în Şumna mai rēsări şi altā primejdie, asupra lui Abdul-Razac, căci mulţi din Iciagalele şi Ciohodariī paşilorū şi ai rigealilorū, se însurase după femeī Şumlence, şi dintr'inşii şi vre-o căi-vaşi, îmbrăcându-le în haine bărbăteşti s'aū cutezatū, a-le scōte din şanţurile Şumlei pentru vre-o întâmplare, ci acolo unde eşa cu dînselle pā o pōrtā, unulū din cobeccii, orī că pricepuse, saū cu întâmplare, întindându-şi mâna la umerile uneea, ca o muere pā locū aū Ńipatū dā frică, iar ienicerīi din preajmă-le i-aū făcutū | bucaţi şi pe dînşii şi pā dînselle, altū nu era fără numai urgia lui Dumneḃeū! Unū ciohodar alū lui Abdul-Razac scāpândū cu femeea lui, trāgea la otacu stāpānu-seū, şi căi o vedea fugindū cālare şi cu pletitele peste capotū pā spate (că ū aū fostū căḃutū cauculū din capū) toţi s'aū invitatū cu glōtā şi cu zgomotū gonindu-î până la Otac, şi acolo i-aū făcutū fărāme, iagmaladisindū şi avutulū lui Abdul-Razac şi a etpaiulū sēu. Pā lângă acēsta sā făcu şi mai mare turburare, căci unū ofichialū urdinant ce era trāmisū dā marişalulū prin marafetulū lui Abdul Razac, ilū băgase în Şumna cu haīnele schimbate, întâmplându-i se sosirea ofichialulū intr'acele ḃile după fastu ot Coslogea, când eraū ienicerīi oḃeriī pentru nenorocirea războiulū, şi Abdul-Rāzac plinū de bănueli despre dînşii, iar haīnele ofichialulū le gāsirā în vreme ce-ī prāda Otacul, puse într'o cucie; atunci şi cucierīi iaū omorātū, şi cucieile le-aū stricatū, şi corturile i le-aū sfāşiatū, cum şi hainele Ofichialulū totū bucaţi le-aū făcutū. Ci unū lucraū acestea, | iar alţii cu adinsulū căuta şi pā însuşi pîn Şumna, şi pā afarā în ordie, ci ayu norocū că chivernisi Vezirulū şi-lū scāpā numai cu unū omū, şi amāndoī în căiafet tātărescū, rezimarā în Ńarigrad. După acēsta se scularā pāmintenī Şumlei, şi daū vezirulū unū Arzihal după

chitap, așa scriindă : că : Sangeac Șerif și pecetea nu se facă muhaserea. Și cu acestă mijlocă își cerură voe, ca să-și scôță familiile din Șumna, *dia ta caca endihomena*, ca să rămăe numai partea bărbătescă pentru războiū ; iarū vezirulū chemândū pă Ordu-Cadesi și pe Cadiulū din Șumna, le ceru fetfa, de la care aū luatū ilam, că pentru lege și pentru cinstea împăratulū, și sangéculū și pecetea să se facă muhaserea ; și pe locū aū pusū pristăvī inștiintândū , că cine se va mișca din locū îi va fi sfârșitulū de sabie. Despre altă parte, luândū vezirulū Sangeaculū aū eșitū din Șumna, urmându-ī Turciī cu toți după dinsulū, și-ī duse până între satulū Madara i Ghelepcea, acolo curdisi ordiea ca 2 césurī din Șumna și fiindū-că Ghinăralū Caminski (căci după războiulū Cozlogiī, Sovarov Ghinăralulū venise aicea la Bucurescī), nu-și perdea vremea, ci cu mergerea se cam apropiase de starea celorū mai susū zise douē sate ; ī-aū eșitū din ordie, pociū dice, ceī mai mulți turci īntru întămpinare, care infrāngēndu-se de războiū, s'aū trasū și Vezirulū cu Sangeaculū īn Șumna ; iar fugariī de la războiū cădāndū pe ordie, aū iagmaladisitū totū ce aū găsitū afară din Șumna, și ceī mai mulți s'aū măturatū cu acelu plean, iar ceī-l-altī aū intratū după vezirulū īn Șumna. Și așa ī-aū făcutū Caminski muhaserea până aū luatū negoțulū păciī sfârșitū.

Cu ponturile păciī aū trāmisū Vezirulū la Tarigradū pe Enicer Efendisi, ci din porunca Sultanulū, strāngāndu-se tôte ulemalele și rigealiī la sfatū, din toți mai multū Mola Ibrahim Beiū Muftiul să īnpotrivea. Iar Enicer Efendisi, (precum m'am pliroforisitū cu mergerea mea īn urmă la Tarigrad,) aū scosū din sinū scrisorea lui Caminski Ghinăralū dicāndu-ī : *« Efendim buna pașport derler. Cu acēsta eșindū din Șumna am venitū ; ci dā-i se iscălește bine, de nu, să māducū să-lū dāū cui mi-lū aū datū »*. Atunci muftiulū cerēndū condeiulū, aū iscălitū mai antāiū elū.

Avea Enicer Efendisi trebuință de pasport, pentru că Ghinăralū Caminski, trāmisese īnainte o sēmă de pichinerī, cu Cazaci și cu volintiri, care răzbise īnainte de Șumna ca 8 césurī, până la Cealăc-Cavac ; și fără veste călcase pe Iusuf Pașa, care venea cu imdat vezirulū, și-ī puseră īn risipă ; iar între alți robī ī-aū prinsū și pe chehaiaoa sa.

īn Razgrad încă ajunsese Colibache ghinăralulū, cu 7,000 din divizia lui Graf Salticov, și așa īn ore-care chipū, era Vezirulū cuprinsū īn Șumna, despre douē părți, măcarū că Caminski era chiar īn fața Șumnei.

īulie 5 veniră din Șumna Iesmi-Ahmet Efendi Chehaia-Beiū, ī noulū Reaz Efendi, și Hairlah Beilikci Efendi, și la Cainargic-Kioiū simfonisiră pacea cu Prințipulū Repnin īn cincī zile, īncheindu-o la dece ; īn care zi își trāmise Marișalulū pe fiulū sēu la Petroburg cu vestirea, iar la 15 s'aū iscălitū despre amāndouē părțile, cum ne pliroforisirāmū, din orderulū marișalulū, scrisū de la 21, iar la 17 plecā și prințipulū Repnin, cu cele iscălite.

Tratatul acei vecinice păci și prieteșugă, care s'aŭ încheeală între Imperia Rusii, și a Porții Othomănești, întru armia marelui comandir, Ghinărală Feldmarșal Graf Romianțov, la satul Chiuciuc-Cainargea, spre cele din a dreapta malurii ale Dunării; prin plenipotențială atât din partea sa, cât și despre a verhovnicului Vezir, la 10 ale lui Iulie, iar la 15 ale aceștii luni, s'aŭ și iscălită de amândoi, iar din partea Măririi Sultanului, s'aŭ întărită și s'aŭ adevărită în Țarigrad la 13 ale lui Genarie leat 1775.

«Intru numele a totu Puterniculu Dumneșei.

«Amândouă părțile împăraților samodărjnicii ce se războinicea, adică a Rusii și a Porții Othomănești, avându de o potrivă pohtă și înduplecăre pentru contenirea războiului, ce să lăjise acum între amândouă puterile, și pentru să-vârșirea păcii, prin credincioși obraze plirecsusii (adică cu deplină volnicie) a amândurora părților, întru adevără aŭ rânduită, și i aŭ pusă cu deplină volnicie, spre întocmeala și aședărea, încheerii, și iscălitura tractatului păcii, într'aceste două prea înalte împărății. Inșă din partea a ei împărătești mărimă, Impărătrăa a totă Rusia, Graf Petru Romianțov, Ghinărală Feldmarșal comandir oștilor sale, Ghinărală Gobernatoră ală Malo-Rusii, Prezidentă Coleghiulu Malo-Rusiei, Cavaleră ală Sfintulu Apostolă Andreiă, i a Sfintulu Gheorghie, i a Sfintulu Alexandru Nevskii și ală Sfintei Ani. Iară despre Mărimă Sultanulu ală luminatei Porți Otomănești: Verhomniculu Veziră Musun-Zadea Mehmet Pașă,

Dreptă aceea amândouă părțile, urmându cereriloră prea înalteloră loră Curți. le-aŭ metaherisită într'adinsă cu epimelie; și din partea vizirulu s'aŭ trămisă la 5 ale lui Iulie 1774 la armia celui măi susă numită Ghinărală Feldmarșală plirexusii pe Nișagi-Resmi Ahmet Efendi, și pe Ibrahim.... Reiz Efendi, care împreună cu celă alesă și plirexusii, rânduită de cătră Ghinărală Feldmarșală, Cneaz Nicolae Repnin, Ghinărală Porucică, și Cavaleră a Sfintulu Gheorghe ală Crucii mară, i a Sfintulu Alexandru Nevskii și tu lefcoetulu ală Lehiă, i ală Holsteinulu și ală Sfintei Aniă, și înainte a însuși Ghinărală Feldmarșală Graf Romianțov, s'aŭ tocmită, s'aŭ aședată, s'aŭ încheeată, s'aŭ iscălită, s'aŭ pecetluită, și s'aŭ întărită vecinică pace între imperiulă Rusii și ală Porții Othomănești, după aceste măi josă capitule :

I.

De astă-đi înainte, și totă d'ă-una, să se curme și întru nimică să se socotescă fieșteș-ce pornire vrășmășască, și urăciunea carea în amândouă părțile s'aŭ urmată, și întru vecinică uitare s'aŭ dată.

Veră-ce înpotrivire a armeloră, și oră-ce prolipsis s'aŭ întâmplată, și aŭ răsărită, atâtă despre o parte, câtă și despre alta, cu nici ună felă de mijlocă,

să nu se facă resplătitore măhnire, s'au resplătire celorū trecute, ci încă să se păzescă pace în veci, întărită și nestrămutată, atâtū pre uscatū cātū și pre mare; și asemenea să se păzescă tocmela curatū, și prieteșugū vecinicū nestrămutatū, și împlinire de pază acestorū capitula, totū-d'a-una, și unire celorū ce s'au orënduitū și s'au întocmitū, între aceste douē părți aședătore, a ei Impărăteștii măririi și a Măriei Sultanului și a diadohilorū, și a strănepoțilorū, cum între împărați, așa și între oblăduitorii lorū, între țerile lorū, și între raelele supușii amândurora părțilorū; încatū de acum înainte, despre partea amândurora părțilorū, unulū înpotriva altuea să nu să misce, nici într'ascunsū, nici de față, cu nici o mișcare înprotivitorē sau vrăsmășască. Decī cu cădută urmare, la unū prieteșugū ce s'au înoitū atata de curatū, dăruescū amândouē împărăție o amnestie (adecă o nepomenire de tôte cele trecute), deopotrivă și de obște ertăcinne, tuturorū supușilorū, fără nici o osebire, orī ce felū să vorū fi întâmplatū a greși, orī la o parte sau la alta, slobođindū și pe cei ce vorū fi la catargă, sau la alte închisorī, dāndu-le ertăciune, ca să se întorcă la pămintulū lorū, atâtū cei izgoniți, cātū și cei surguniți, făgăduindu-le, ca după pace, să li să întorcă tótă cinstea și avutulū lorū, cu care mai nainte să folosea, nefăcendū, nici pricinuindū lorū la alte slujbe nici o necădută necinste, sau micșorare, sau întristare, cu nici unū felū de profasis; pentru ca să pótă trăi fiește-carele supt paza și oblăduirea pravililorū și obiceiului locului lorū, asemenea cu cei-l-alți păminteni ai lui.

2.

De care cumvași, după incheerea acestui tractatū, și după schimbarea de ratificațioane, vre-unulū din supuși a fiește-căruea imperiū, va face vre-o vină sau îndărjală, sau neascultare, sau zorbalăcū și vorū năzui să se ascundă și să se scape, aū la o parte sau la alta, cu nici unū felū de pricinuire nu se cuvine să se priimescă, nici să li se împărtășască, ci încă fără pricinuire să se dea înapoi, sau celū mai puținū să se izgonescă de supt stăpânirea acei puteri unde aū fugitū; ca nu cum-vași din pricina acestorū făcători de rele, să nu se pricinuescă, sau să răsarā vre-o răceală, sau gâlcēvā între împărați, afară numai din cei ce să vorū fi creștinatū la Rusia, și din cei ce să vorū fi turcitū la stăpânirea Othomānescă; iarū atata din creștini, cāt și din Turci făcendū cu rēutate călcări înprotiva celorū tocmite între împărați, și vorū fugi de la o împărăție la alta, fără nici unū profasis, să se dea înapoi.

3.

Tótă obștea norodului tătărescū, a Crāmului a Bugeacului, a Cubanului ai Iedi-șanți, Zambuilkukī și Edicikule, fără nici o osebire despre amândouē împărățiile, să se cunoscă dā slobođi, și desčvârșitū neatârnați, despre tôte păr-

file a fieştes-căriea stăpânire, rămăindă numai supt însăşi stăpânirea hanului din némulă luă Ali-Gingis, care este alesă şi aşedatū de totă obştea Tătarilorū, care să-ī oblăduescă după vechile lorū pravile şi obiceiuri, fără a nu da sēma dă nici unū lucru la nici o stăpânire dă afară; şi pentru acēsta nici Curtea Rusii, nici Pōrta Othomănescă, n'au să se amestece, nici la alegere, nici la punerea celū māi susū numitū hanū, nici la ipohesis dă a le curţii luī, sau la cele politiceşti, ce sint între dinşii, cu nici unū felū să nu să amestice, ci să se socotescă şi să se cunoscă némulū Tătarilorū, la cea politicescă şi lumescă stare, după inchipuirea celorū-l-alte stăpâniri, care sint de sineşi oblăduitori, şi dă cătră nimeni să nu să atârne, fără numai de cătră unulū Dumneḑeū; iar intru cele ale legilorū orēndueli, ca unii ce sint totū din credinţă moametenī şi din mărirea acestūi Sultan, ca unū califū verhomnicū, alū legiī Moametanesti, au să vieḑescă, potrivitū-se după acele orēnduite pravile a legei lorū, iar sloboḑenia cea politicescă ce li s'au întăritū acum, să nu aibă câtū de puţină scădere, căci imperiulū Rusii lasă la acestū neamū alū Tătarilorū (afară dintr'aceste cetăḑi anume Gherci şi Ienicale, cu eşirile şi intrările limiōnelorū lorū pre care împērăḑia Rusii le popreşte pentru sineşi) tōte oraşele, tōte satele, pāmintū şi limanurile ce sint în Crām i la Cuban.

Din pāmintulū ce este între apa Burdoiu şi între Kiskim şi Niprulū, aşiḑderea şi totū pāmintulū pină la hotarele leşeşti, care este între apa Buhulū şi Nipru, (afară din cetatea Uzu cu eşirile sale cele vechi, care remăne la luminata Pōrtă, precum le-au ḑinutū māi nainte,) să făḑdueşte după intocmirea acestūi tractatū, şi după schimbarea luī să-şi scōḑă tōtă ōstea din stăpânirea acelorū locuri. Aşiḑderea luminata Pōrtă de o potrivă asemenea se lēḑă, să se tragă din tōte pretenḑioanile orī în ce chipū va fi avutū, pentru cetăḑi, pentru oraşe pentru sate şi tōte cele-l-alte atātū din Crām i la Cuban, câtū şi la Ostrovulū Tamanolū, în care nici iamacī, nici alḑi ōmeni războinicī ai sēi să nu ḑie, lāsându-le lorū stăpânire şi oblăduirea lorū, neatârnată de altū nimeni, după cum şi Curtea Rusii lasă pe Tătarī în desăvârşitā singurā stăpânitōre şi neatârnată de cătră nimeni oblăduirea lorū. Si aḑa în vileag luminata Pōrtă să lēḑă, făḑdueşte, ca de acum înainte, la aceste numite oraşe, cetăḑi, locuri şi sate, iamacī sau orī ce felū de ōmeni din ostaşii ei la acestea să nu aducă; nici să ḑie acolo nici intr'acea oblăduire siimeni, sau alḑi ōmeni ostăşeşti, orī cu ce nume vorū fi să nu aibă, ci lasă pā toḑi Tătarī, la însuşi a lorū desăvârşitū sloboḑenie, şi nespānzurare, precum îi lasă şi împērăḑia Rusii.

4.

După dreptatea adecă pronomion, ce are fieş-care stăpânire, a face la locurile ei ce i se cuvinū, orī-ce orēnduelă cu cale va vrea, s'au datū de o potrivă la amāndōă împērăḑiile sloboḑenie deplinū şi aperiōristos (adică fără coprin-

dere) a zidi de iznoavă la locurile lor ce-î sint supuse, și la hotarele acelor locuri ori-cum li să va părea să-și facă de tot felul de zidire : cetăți, orașe, sate și cătune, și încă a și drege, și a-și inoi cele vechi cetăți, orașe și sate.

5.

După încheerea acești fericite păci, și după inoirea acestui cu adevărat curat prieteșug, imperiul Rusii, are tot-d'a-una a orându lăngă luminata Pörtă, Ministru de ală douilea tréptă, adică solă saă ministru pleniputențială, și luminata Pörtă are a-lă metaherisi cu luare aminte și cu peripiis cea cădută după tréptă lui, după cum să păzescă pronomiurile spre Ministri Curților celor mai alese, și la tôte adunările cele de obște, numitulă ministru se cuvine a urma amesos, după ministru Kesaricesc; însă de va fi și celă Kesaricesc de o potrivă la aceeși treaptă ; iar

6.

Când vre-unulă ori-cine ară fi din cei ce se voră afla la slujba ministrului ală imperiului Rusii, la vreme ce se va afla ministru, lăngă luminata Pörtă, unulă ca acela de va face vre-ună furțișagă, saă vre-o altă ataxie, saă vre-o necădută mișcare vrednică de pedépsă, și pentru ca să scape din căduta certare, se va face turc; unilă ca aceia măcară că nu se cade să fie lepădați, cu tôte acestea după ce voră lua căduta pedépsă, să cuvine îndată a întorce tôte furțișagurile, după cum ministru le va arăta ; și unilă ca aceia când din beții, voră vrea să fie moametanilă, nu se cade a fi priimiți la acea lege, fără numai după ce se voră trezi, și-și voră veni la firea cea d'ântăi, (atuncea mai dupe urmă mărturisirea lui,) trebuie să se facă față fiindă și dragomanulă ce se va trămite, despre ministrulă Rusii, și alți musulmanilă drepti și fără pathos.

7.

Luminata Pörtă făgădueste tare ocrotire a legii Creștinești, și a bisericilor ei; asemenea să dă voe miștriloră Curții Rusii, ca să facă cereri la tótă întâmplarea ori-ce voră socoti, spre folosă, atâtă bisericeilă ce să va zidi în Tarigrad, (după cum să pomenește la ală 14-lea articulare,) câtă și celoră ce voră sluji într'insa. Și se făgădueste Pörtă, să le priimescă cu ascultare pentru prieteșugulă amândorora imperiuriloră.

8.

Precum cei Bisericești așa și mirenii ce sint supuși imperiului Rusii, să aibă slobodă voe, să mērgă și să umble prin Sfintulă orașul Ierusalimulă, și pă la alte locuri ce sint vrednice de privelă, și dă la unilă ca aceia să nu li

să cêră de cătră nimeni haraciū, nici altă dajdie, sau altū-cevași angarea pînă la unū banū, nici fiindū la Ierusalim, sau la altū locū, nici la drumū; ci încă să fie grijii cu cele trebuinciose pasporturi, și cu porunci după cum să daū și altora, din supuși Curților celor prietenești ai luminatei Porți, și câtă vreme să va afla umblândū la imperiulū Othomanescū, să nu le facă nimeni nici unū felū de bântuélă sau scârbire, ci să fie ocrotiți și apărați cu strașnică resplătire celor ce-î vorū supăra.

9.

Dragomanii cei ce slujescū lângă Ministrii Rusii, în Constantinopol, ori de ce nēmū vorū fi, aflându-se la slujbele împărătești, adică ca unii ce slujescū amândurora împărățiilor, să fie diafendesiți și ocrotiți cu tótă evmenia și asupra slujbelorū ce li să va încredința despre mai marii lorū spre arătarea luminatei Porți să nu li se facă zăbavă cu așteptări.

10.

Când pînă la diastima luării desăvârșitū acestorū puncturi de pace, și pînă vorū lua despre orënduiți spre acēsta comandiri de-o potrivă porunci, de să vorū întâmpla mișcări războinicești la vre-o parte, unile ca acelea nici o parte să nu le socotescă dreptū răceală, ci intru nimica să le aibă.

11.

Pentru câștigulū și folosulū amândurora împărățiilor, să fie slobodū și nezăticitū inotarea corăbiilor celor neguțătorești, ce să cuvine la amândouă împărățiile, care și aū aședatū tractaturile, la tôte mările ce curgū pā locurile amândurora; numita Pórtă, dā voe corăbiilor Rusești celor cu adevăratū neguțătorești, cum și alte împărății, la târgurile, și la (1). . . . și pretulindenea metaherisescū: slobodă trecere din marea Neagră la marea Albă și din marea Albă la marea Neagră; și să poposescă la fieș-ce limanū și la adăpostiri, la acrothalasia, și la eșirile sau canalurile ce vorū avea acele mări împărțășire; luminată Pórtă asemenea dā voe supușilor Rusii ce vorū fi la episcratia ei să aibă negoționū, cum pre uscatū așa și pre mare și pā apa Dunărei, după întocmirea cu inchipuitulū la. . . . articolon cu pronomiurile și câștigulū lorū, după cum să folosescū la împărăția sa și alte neamuri, și mai alesū cele împrietenite și cele ce cu evmenie le primește luminata Pórtă la comerțiom, precum și la Franța la Englitera, și la capitulanele acestorū douē neamuri; și altora după cum s'aū pusū aicea din cuvintū în cuvintū.

Să se fie în tótă vremea, și pentru fieștes-care, ca o pravilă atătū pentru

(1) Locū liber. V. A. U

negoționă, câtă și pentru negoțătorii Ruși, ce, plătind vama asemenea ca mai sus numiții, potă a aduce și a scôte fieș-ce felă de negoț, și să se poposească la fieș-care limană, și adepotă, precum la marea Neagră așa și la acele-l-alte mări (1). . . . și la Tarigrad, cu orânduélă, dându-se voe după cum s'au dăsu mai susă, supușiloră amândurora părților, de negoțion, și de înotarea spre tôte apele, fără nici o osebire; dându slobođenie amândouă împărățiile, ca negoțătorii să se zăbovescă la epicratia loră, pă câtă vreme va fi trebuincioasă pentru interesulă alisverisului loră; și le făgăduescă, așa întărire și slobođenie, după cum au și supușii celoră alte împărății cele prietenești; și pentru ca să se păzescă la tótă buna-orânduélă. Asemenea dă voe Pórta, a se afla consoli și ipocnsuladis, după cum va cunoste împărăția Rusii, că sint trebuincioși, unii ca aceia a să orându, la tôte locurile unde va socoti; care să fie ocrotiți, și cu bună priimire, asemenea ca și consoli celoră-l-alte împărății prietenești. Asemenea dă voe ca să aibă lângă dinșii, și dragomanii ce se numescă beratlii, adică patentati, întărindu-i cu împărătești beratură; care Dragomanii asemenea să se folosescă, precum să folosescă cei ce să află la slujbele mai susă pomeniteloră neamuri: Franțesii și Englesi. Imperiulă Rusii întocmai dă voe supușiloră lumnatei Pórți pentru vamă la epicratia sa atătă pre mare cât și pre uscată, să aibă folosă și privegiuri, după cum au, și să folosescă supușii celoră-l-alți împărăți prieteni Rusii, dându-și vama cea obicnuită.

La întâmplări de fărâmarca corăbiiloră în mare, să făgăduescă de o potrivă amândouă împărățiile, ca să se dea celoră primejduți în corabie totă acelu ajutoră, care să dă la supușii celoră-l-alți prieteni împărăți, la asemenea primejdii, profcacsindu-le și cele trebuinciose cu obicnuitulă preț.

12.

Când imperăția Rusii, va vrea să facă tractatū de negoț cu Africani adică cu Tripoliții, cu Tunezii și cu Aligerii, lumnata Pórta să făgădueste a metaherisi tótă puterea și creditulă seă, ca să înduplece spre săvârșirea scoposului numitei împărății a Rusii; făcându-se Pórta și ca ună chezașă, pentru numiții Africani, spre paza și ținerea tuturoră întocmiriloră celoră ce se voră coprinde într'acele tractatură.

13.

Lumnata Pórta să făgădueste să metaherisescă, cătră împărăția Rusii, titlulă celū cuviosă, dăcându-i-se în fieș-care a sa actinamea, încă și în scrisorile cele de obște, oră cătră cine ară scie, după însuși limba turcăscă: « *Umumen Rusielerin Padişah* » adică: împărătrița a tótă Rusia.

(1) loc liber. V. A. U.

14.

După asemenea privilegium alorū împărății, să dă voe și la Înălțata Curte a Rusii (afară din biserica ce va fi în curtea casei ministrului,) să zidescă la Galata, în ulița ce să chiamă Beiuolu, Biserică Sobornicescă a credinței Greco-Rusichi; care biserică, totū-d'a-una are să rămăe supt protecțione (ocrotelă) a Miniștrilorū Imperății Rusii, nefiindū supusă la nicī unū felū de bântueli.

15.

Iarăși după aședarea hotarelorū amândurora puterilorū, ce trăctăluescū pacea, măcarū că să cădea a să pune și acēsta : cum-că, supuși amândurora puterilorū nu vorū mai avea nicī-de cum între dānși turburări, și gâlcevuri, (dar cu tōte acestea, pentru o nesocotită întâmplare, ferindu-ne de pricină-carea pōte aduce o receală, și scārbă la o parte sau la alta, să face acēstū aședământū : ca orī-ce asemenea întâmplare, să aibă a să cerceta de Gubernatoriū și comendiriū granițelorū, sau prin mijlocirea celorū într'adinși numiți comisari, care după căduta cercetare, spre care parte se va cuveni, să aibă a face cuvenita îndreptare, fără nicī unū felū de plângere, spre paza tocmelilorū;) căci o întâmplare ca acēsta, nicī odiniōră nu pōte aduce pricină nicī-de-cum, spre dezlegarea prieteșugului, și a buneī tocmeli, ce iaste alcătuită printr'acēstū tractatū.

16.

Imperăția Rusii, întōrce luminatei Porți tōtă Basarabia, cu cetățile : Akerman, Keli, Ismail, iprocī, cu orașele, satele și cu tōte acelea căte întru aceea provinție să cuprindē. Asemenea îi întōrce și cetatea Benderului; așijderea și cele douē prințipaturī a Valahiei și a Moldaviei, cu tōte cetățile i orașele cele ce să cuprindū într'insele; și luminata Pōrtă, le primește acestea, după întocmelele ce să arată mai josū, cu în vileag făgăduință a-le păzi nestrămutatū :

1) Desăvârșeta nepomenire și vecīnica uitate, să se păzescă pentru toți aceia, cari orī s'au pornitū cu adevēratū împotriva Imperiului uniea sau alteea părți, orī s'au arētatū cu prepunere, întru o mișcare ca acēsta; orī de care vrednicie sau trēptă, sau stare, sau neamū, sau numire arū fi, unī ca aceștia fără nicī o despărțire, să fie cu totulū nesupărați, neatinși și ne mahniiți, neasupriți și dă la nimenea cu nicī o pricină bântuiți; ci toți aceștia să-și vie întru stăpānirile lorū cele mai dinainte, întru vrednicii, întru trepte, și întru stăpānirea averilorū sale, ce mai nainte de războiū, iera ale lorū; pentru ca să pōtă fieșteș-carele dintru aceștia, să viețuiască supt păzirea și apārarea legilorū și obiceiurilorū lorū, asemenea cu ceī-l-alfi simpatrioți.

2). Să nu fie opritū nicī cu unū chipū, propoveduirea credinței ceī crești-

nești, ci desăvârșit și fără de oprire să se facă. Așijderea și zidirile bisericilor celor nuoă, și inoirile celor vechi, fără de oprire să se săvârșască ca și mai nainte.

3). Partea bisericească să se cinstescă și să se socotescă cu deosebită evlavie, ce să cade cinului, desăvârșit fiind nesupărată.

4). Moșiile și stăpânirile cele din prejurul Brăilei, a Hotinului a Benderului și a celor-lalte cetăți, (întru care lăcitorii să numia raele,) să se întorcă, ori la mânăstiri, ori la alte obraze, la care se cuvenea stăpinia acestora, încă mai dinainte, ca unele ce fără de dreptate sînt răpite.

5). Să nu să caute, nici să se ceară, nici o sumă, ori de bani, sau de altă cevași pentru socotela veche, măcaru ori și de ce sumă aru fi.

6). Să nu să cêră de la aceștia nici o dajdie, și nici o plată pentru totă vremea războiului, și lângă acestea pentru multele ticăloșile și pagubele lor care au suferit întru curgerea războiului acestuia, încă doi ani înainte să nu fie asemenea bântuii întru nimic, socotind începerea anilor din ziua schimbării acestui tractat.

7). După trecerea acestor doi ani, cu fieșteș-ce iubire de omeni și ușurare, să se facă plătirea dajdi, care să se tramiță prin deputați întru fieșteș-care doi ani odată; afară din singură dajdia acêsta, nici pași, nici oblăduitorii, nici ori-ce felu de alte dregătorii, să n'aibă a-i supăra, sau a cere de la dinși vre unu felu de plată, sau vre-o altă angarea cu vre-unu nume sau cu vre-unu profasis, nici-de-cum cu nici unu chip; ci mai vartos, să aibă a se folosi, și cu acelea insuși folosuri, cu care s'au folosit ei în vremea împărăției lui Sultan Mehmet alu patrulea.

8). Domni acestor două principaturii, să aibă fieș-care din partea sa | lângă Pörtă, un obrazu creștinescu, adică de ritulu grecescu, încredințatu cu trebile țerei, ca să aibă să privegheze pentru acelea; care să fie bine priimiți și socotiți de cătră Pörtă, după pravilile neamurilor, adică supt nici o silă supuși.

9). Așijderea, s'au tocmitu ca la trebuințele cele întâmplătoare, ale acestor amândoa Cnejii, miniștrii imperatoresții Măririi, ce să voru afla lângă Pörtă, să pôtă a grăi spre folosul amândurora prințipurilor, și să făgădueste Pörtă a priimi cu ascultare graiurile lor, pentru legătura dragosteii ceii bune, și întru puterea prieteșugului între amândouă împărățiile. Așijderea pentru cei care nu se voru mulțumi a rămâne în țară, ci li să va părea mai de folosu a eși și a să sălășlui într'altă parte, s'au vorovitu acêsta tocmela.

10). Ori care nu aru fi mulțumitu ca să rămăe în locul sêu, și i s'aru părea mai de folosu a merge într'altu locu, să și aibă eșirea | slobodă, împreună cu totă averea sa; și pentru ca să pôtă, ca să și le orânduescă, mai nainte, averile sale, i s'au orênduitu soroculu unu anu întregu, adică din ziua schimbării tractatului acestuia.

11. Așisderea și cei ce au intrat în slujba împărăției Rusii, și voescă să se împreună cu oștile împărătești, să până la sorocul anului a eși din țară cu toate nameniile lor și averile, ori de ce neam și stare ar fi, unii ca aceștia nici cu un chip să nu li să facă împedicare.

17.

Impărăția Rusiei întorce luminatăi Porții, toate ostróvele, *tu arhipelagos*, cele ce le-au avut, și luminata Pórtă din partea sa să făgăduiește :

1). Să păzescă deplin cele ce se coprind în punctul cel d'ântei, adică ale amnestiei cei de obște, și ale nepomenirii desăvârșit, măcar cu ori-ce fel de călcări, și împotiviri s'au făcut, sau în prepusuri, cum că s'au făcut spre paguba și stricaciunea interesurilor Porții.

2). Că legea creștină să nu fie supusă la cătuși de cât mai mică supărare, după cum și bisericile ei, nici să fie poprită a să zidi biserică sau a-și întocmi cele stricate, și cei ce slujesc întru dinsele, (adică partea preotescă) asemenea să fie nesupărați și neingreuiți.

3). Să nu să cêră de la dinșii vre-o plată nici vre-o dare (ce plătea odinioară peste an) ca unii ce să afla ținuți de împărăția Rusiei pentru multa lor răbdare în cursul acestui război însă de acum înainte până în doi ani socotindu-se din vremea ce s'au întorsă ostróvele luminatăi Porții.

4). Familiile care poftescă a-și lăsa patria lor și a să sălășlui la alte locuri, le dă slobodă eșire cu totă periusia lor; iar ca să aibă vremea de a-și căpui toate ale lor, li să dă și soroc de un an, socotindu-se din ziua schimbării tractaturilor.

5). Când flota Rusescă la vremea eșirei ei ce este cu soroc de trei luni, socotindu-se din vremea iscălitului tractaturilor, de va avea trebuință de vre un lucru, să făgăduiește luminata Pórtă să porțe grija la toate cele ce va putea.

18.

Cetatea Călburunului, ce este la Gura Niprului, cu îndăstul olatul ei despre stânga Niprului, cu aceleași coturi, ce sînt pe dinsele, cu păduri între apele Buhul și Niprul, rămâne la sevârșita, vecinică și nestrămutată stăpânire a Rusii.

19.

Cetățile Ienicale și Gherci, ce sînt în Hersonisul al Cramului, cu limanurile lor și cu toate cele ce să află într'insele, așisderea și cu ișirile lor, începându-se din Marea Neagră și mergendă spre vechile hotare ale Kercinscoi până la semnele lui Buga, și de la Buga după dreptă linie până la marginile mării până la Marea Azacului, rămâne iarăși supt stăpînirea Rusii.

20.

Cetatea Azacului cu işirile lui, și cu hotarul lui, cele arătate în instrumenturile ce s'au făcutu (la anul 1700, iar după veletul turcescu 1113) între Gubernatori Altotstoi i Hasan Paşa Gubernatul ot Agiut Calesi, în veci să fie supuse la împărăția Rusii.

21.

Amândoă Cabartile, adică și cea mare și cea mică, după vecinătatea Tătarilor, mai multu se cuvine spre hanul Crâmului pentru care căzută cuviință Curtea Imperătescă a Rusii, să cade a le lăsa la voința Hanului Crâmului, cu sfatul său și al Gherusii Tătarilor.

22.

Amândoă împărățiile au hotărîtu cu unită voință : ca întru nimic să nu să fie, ci să se lepede | cu uitare vecinică, toate tractaturile și trecute așezămînturi, ce au avutu mai înainte între împărățiile lor ; afară numai din tractatul Beligradului, după întocmelile cele urmate ; și nici odinioră să nu aibă a întemeia vre-o pretențioane asupra celor trecute tractaturi, afară din tractatul ot leat 1700 ce s'au făcutu între guvernatori Altotstoi și Hasan Paşa ot Agiut Calesi, pentru hotarele eşirilor din Azac, și pentru așezămîntul întăririi ce s'au făcutu hotarului Tătarilor Cobanî ; care așezămîntu rămâne neclătitu, după cum au fostu și mai înainte.

23.

În părțile Ghiurgii și Mengrelii, cetățile ce să află anume : Bogdagic, Iscotate și Servan, care cetăți s'au rezboit de armele Rusești, are a le lăsa Rusia la partea unde să cădea din începutu, și dă era din ceput și din vechime de anî, cu adevăratu supt stăpînirea luminată Portii, să fie cunoscutu că iar ei să cuvine, și după schimbarea acestor tractate, la vremea așezării, | va eși oștea rusescă din numitele locuri ale Ghiurgii i à Mengrelii ; și luminata Portă din partea sa, să lăgă după cuviința punctului d'antăiu, pentru cea desăvârșit amnestie, (adică nepomenire) tuturilor celor trecute, câți din acele părți, la cursul războiului, cu orî-ce felu de mijlocu aru fi scârbil'o ; și să lăgă ca nici-odată să nu aibă a cere, darea dă copii sau fete, sau orî-ce aliu-felu de dare ; și încă să lăgă ca Turcii pă nici unu Ghiurgiu din cei ce sint între dinșii, să nu-lu socotescă ca un rob alu lor.

Toate cetățile și pălăngile ce au fostu supt stăpînirea Ghiurgiilor și Mengrelilor, să lasă iarăși supt paza și oblăduirea lor ; și legea Ghiurgiilor celor ce sint supt oblăduirea Portii, nici dă cum să nu să bântuescă. Așisderea și

mănăstirile și bisericile, cum și înnoirea bisericilor celor vechi și zidirea celor noă, să nu o oprăcă; și să nu să bântuăcă bisericele cu nică un fel de cerere de cătră Gubernatul cel Dărcago (pote fi Ahătsca-Calesi) sau de cătră ce-l-ălți căpetenii | și zăbiți, cu hrăpirea avuturilor bisericești și mănăstirești; și cu numitul norod, împărăția rusăcă, n'are nică de cum a să amesteca la ei.

Augstă leat 1774, să adunară în Sfinta Mitropolie, ceata bisericeăcă, i Dumnealor Boeră, și cu sfat aleseră deputați, pentru Pörtă, pă Dumneal Costandin Cocorescul biv vel sluger, *i pe mine Dumitrache biv vel Medelniceră* și ne plecără din Bucuresci Avg. 3, însă întâi cătră Mareșalul la Focșani, ce ne zăbovi ăle 35, întâmplându i-se a fi bolnav. Acolo veniră și deputați Moldovă, Dumneal Ianake Cuza Vel Spatar și Ianake Chirik biv vel Pitar; iar la 9 ale lui Septemvrie ne-au plecată cu un oficală anume Dimitrie Ivanovică Porucic și cu carte cătră vizirul Izet Mehmet Pașă, (fiindă-că Musun-Oglu la întărcere, își dedese obștescă datorie în orașul Carnabat); în care carte așa scria: |

« Prea Strălucită Inalte Vezire, ală Porței Othomanești, Izet Mehmet Pașă, prea cinstate Dămnr, Dămnne.

«După săvirșirea păcii ceă vecinice între împărăția Rusiei și Inaltei Părte Othomaneăcă, s'au făcută cunoscută legăturile aședămintului la toți locuitorii, tuturor breslelor prințipatului Moldovă i Valahiei, cu care așezăminturi sint ei datoră, să între iarăși supt stăpânirea Inaltei Porți, și să fie păziți întru tôte privelegiurile și dreptățile lor, carele facă norocirea acestor norode. La care aleși și ceă mai mari între obrazele bisericești, cât și ceă politicești dintr'aceste două țise Prințipatură mi-au cerută voe ca să potă alege din boeră lor un deputatlic, cu trămiterea la Prea Inalta Pörtă, ca să se arate despre partea a tôtei obștei lor, plecăciunea și umilința, și ca să facă plecatele lor arătări, în socotința unor cereri, la care ei | pohtescă să căștice înscrisă rezoluție, și întărire împărătescă bine plăcută.

Neputendă eu a mă înpotrivi la un lucru de folosă ca acesta, însă: de ași arăta supunerea și umilința la stăpânul lor, mă silăscă a le grăbi acăsta dându-le voe ca să mērgă la Tarigradă, ceă ce aducă acestea cari s'au alesă deputați despre partea Moldovei: Ianake Cuza vel Spatară, și Ianake Chirik vel Pitără; iară despre partea Valahiei Vel Slugeră Cocorescu, și Vel Medelniceră Dimitrake. Prelungirea aflării mele intr'aceste păminturi, unde am comăndăluită în tōtă curgerea războiului, am putută pricepe, cătă stricăciune și fărămare, au suferită lăcuiorii; și mai vērtoșă pentru'acea pricină îndrăznăscă eu, a recomăndă în bunătățile Inălțimăi tale, cunosțința ce am eu pentru a sa inimă

spre facerea de bine, mă face a nădăjdui că nu va lipsi cu denadinsul, a mijloci la Prea Inaltul Sultan, pentru rugăciunile ce aceste două norode, vor pune la picioarele scaunului său, | întru care ei să roga milostivirii sale, ca spre îndestularea lor, să vadă că să împlinescă făgăduințele cele legiuite, întărite, în buna plăcerea lor, prin legăturile așezământului cel după urmă săvârșit, între două împărății.

«Nu am eu nici o îndoială, cum că numiții deputați, să voru întorce cum mai fără zăbavă, în patriile lor, aducându bucuria, printr'o împlinire milostivă, ce să va face la arătările lor; și rămân cu deosebită socotință,

Alu înălțimii tale, gata spre totu felu de slujbe,

A ei împărătește mărime, prea milostivei și prea augustei mele stăpine,

Ghinăralu Feldmaresalu comendiru oștilorū Sale, și cavaleru de tôte felurile de ordine Rusești.» |

Să bolnăvi în Focșani tovarășul meu, Dumnealu Slugeru Cocorescul și în locu-i trâmiseră din București, pă Dumnealu Hagi Stan Jianu, biv vel medelniceru, cu altu sfat, aducându și 2 arzuri, din care cela ce-lu socotiiu mai de folosul patrii, ilu trecuiu mai josu, așa scriind :

Rugăciunea cea supusă către Prea Puternica și drepta împărăție, și cererea de mila sa a ticăloșilor ei supuși iaste acésta :

«Noi cei dinceputu plecați și supuși ai prea puternicii imperații, Mitropolitul Episcopii, Arhimandriții, Egumenii și totă partea bisericască; Boerii d'ânteu, de alu doilea și alu treilea trepte, boernașii, Căpitanii, Zabiții, și toți locuitorii țerii rumânești, printr'acéstă de obște și plecată a noastră anafora, ne rugăm și arătăm : că dinceputu, fiindu dieafendefsită țara noastră supt umbra și ocrotirea a prea | Înălțatei împărății, și în totu felul slobodă și cu deplină volnicie osebită; din vreme în vreme câte puțin, puțin, din lenevirea unora Domni, și lăcomia altora, s'au întâmplat a se pune la uitare, și nebăgare de seamă privelegiurile cele de totu felul, slobodenia noastră; și a să dăzghina la multe părți ale țerii multe locuri ale noastre și a intra câte puțin, puțin feluri de feluri neoterizmi, și scorniri grele, cu adesea schimbări Domnilor, și cu cererea a dese mucareruri, în care vremi găsiind fursant și hazelele cele din prejur, n'au lipsitu a ne face rău în totu felul; pentru care ne-am îndemnat de multe ori să cerem milă de la dreptatea prea Inaltei împărății; dar din păcatele noastre, aceea nu o am nimeritu din apracsia Domnilor țerei. Deci rezemându-ne la cea multă dreptate și iubire de omeni a prea Inaltei Impărății, cutezam a arăta plecate cererile noastre cele mai josu scrise și | ne rugăm, să ni să dea starea noastră cea dânteu, prin vrednice de închinăciune împără-

teșți halîșerifurî, cu întărire osebită a fieșteș-căria cereri și priveleghiurile noastre.

«Domniî noștrîi ca din vechime, să se alégă dintre noi pămînteni, și prin plecata a noastră anafora să se întărească, dă cătră prea Înălțata Impărăție, și să fie nesupărați și nestrămutați în totă viața lorî iar și după ce-și voru da sfirșitu vieței lorî, alegerea de Domnî nouă să se facă iarăși dă la noi, și așa să se întărească dă la prea puternica împărăție.

«Să ni să rânduască *geize* țeriî noastre, după vremea din țilele celui întru slăvire pomenitî Sultanî Mehmet alî 4-lea, și să se îndrepteze condica după obiceiulî de atunci, scoțândî bitaaturile și cele noaă scorniri și să nu să cêră vre-o altă dare; pre care geize a noastră să o aducă unulî din boeriî pămînteni, și să o facă teslim la împărătesca curte | după celî vechiî obiceiî; și să nu între la dregătoriile țeriî noastre, fieș-care ipochimen, prin poruncă, sau într'altî chipî.

«La jălbile de pricinî, atătî cele politicești, câtî și cele de vinovățiî, ce vorî avea creștinîi asupra Turcilorî, sau Turciî asupra creștinilorî, i creștinî cu creștinî, să aibă întărire nestrămutată otărîrea Domnului, fără de a nu să mai face apelație la davalile creștinilorî i a Turcilorî, și să se asculte mărturiile creștinilorî, după fermanurî i fetfale, ce sînt date tevaturin, și nime din pămînteni să nu să facă igzar, adică să nu să rădice de a să judeca aiurea, fiindî țara noastră în totî chipulî slobodă; care acestî felî de priveleghium, iaste din ceputî cinstitî și întăritî; și prețî de singe să nu să cêră după vechiulî obiceiî; și cadii cei din prejurî i pașî și alțiî să nu să amestece la ale țereiî noastre, cu nici unî felî de pricină, și căți din Turciî vorî veni pentru neguțatorie la țara noastră, să nu potă a veni fără de apodixis de la împrejurenîi pașî i zabițiî cei mari; și cei | ce vorî veni cu bună apodixis, să nu potă arunca arvună adecă *seleam ahceasă* la pămînteni, inpotriva priveleghiurilorî Slobodeniî noastre, și după ce vorî vinde și vorî cumpêra marfa lorî cu redicata numai la țirguri, îndată să se întorcă, și să nu aibă, case prăvăliî, ciflicuri, morî, slugî sau slujnice din pămînteni, după vechiulî obiceiî.

«Tôte moșiile cele ce sînt părințești dă baștină, din ceputî, să ni să întorcă. Lângă acêsta, țara rumănescă fiindî-că din vechime avea schelă orașulî dă Flocî, ne rugamî să fie și acum numita schelă la acelî locî pentru lesnirea negoțiî țeriî după vechime, precum și Vezir Cășlasă și Cefliculî Ciungulî alî lui Esat Efendi și tôte satele și ostróvele ce sînt pin prejurulî cetățilorî ca nisce părți ale țerei, moșiî ale mănăstirilorî, boerilorî pămînteni, să rămăe iarăși supt stăpânirea Domnului, cu nepăgubirea de dreptulî Boerilorî stăpâni i Bisericilorî.

«Pașî și alțiî, cu nici unî felî de pricină să nu potă trece prin țară, iar cine-vași de să va întâmpla a trece, | pentru a lorî trebuință particulară, să aibă a plăti de la sineși ugiret, cheltuindî de la sineși pentru merinda lui, după vechiulî obiceiî.

«Lăcuiorii țerei rumânesce să fie în totu felul nesuperați de ori-ce felu de socoteli sau datorii vechi, și trecându în părțile turcești, peste Dunăre, să nu să supere da haraci și pentru chipul de îmbrăcăminte lor după vechiul obicei și da să va întâmpla ajunge cine-vași fiindu supt vină și spre scăparea da pedeapsa lui să va lepăda da legea lui, acela da este datoru cui-vași să aibă a-î plăti; da are cu cine-vași judecată să se aducă la judecată, și în hotarele țerii noastre schimbare de lege să nu să facă; iar de-și voru schimba legea cine-vași din pământeni afară din hotarele țerii noastre, acela să remăe lipsit de moștenirea părintească, și a rudeni, care iaste iarăși după vechiul privileghiul alu țerii noastre.

«Da vreme ce cu pricină da casabașalic să pricinea multe asuprele la țara noastră, cu silnice hrăpiri | locuitorilor, ne rugăm să lipsescă și de acum înainte acea slujbă, mai vartos, că iconomia de oi pentru Țarigrad, pôte să se facă și prin neguțătorii gelepi și prin pământeni, cu mai multă îndestulare; așiderea să lipsescă și mucaioreaoa ce este ca unu *neoterismos*, din care să pricinește alte asupreli, cum și venirea vitelor ogeacului da bostangii spre văraticu da la Mangalia la Jegalie în țară să nu mai fie.

«Ne rugăm să se dea pretutindena cădute porunci, atât pentru desăvârșită nepomenire ce ni s'au dăruitu pentru cele trecute, cât și pentru întorcerea fără de plată a robilor ce s'au robitu din patria noastră, parte bărbătească și femească, cu fără nezăticnită întorcere la patria lor, arătându totu-d'una înălțata Pörtă, cea osebită milostivire la întâmplările vremei.» |

Cu acestea, cu d'alde acestea am plecatu din Focșani la Septemvrie 9 cum am dis și mai nainte și trecum Dunărea pe la Dărstor, iar la 19, apröpe de satul ce-î dicu Canara, ne întâmpină unu Capi Olan alu Mării Sale Grigorie Ghica Voevodu, trecendu cu vestea Moldovii, de la care luăm în știre, că Domniile încă de la 13 ale acestii luni s'au datu, însă țara Rumânească Mării Sale Alecsandru Ipsilantü Voevodü, iar Moldova Mării Sale Grigorie vodă, îmbrăcându caftanu unu fiu alu Mării Sale ce s'au allatü (în totu cursul acestui trecutü războiü) cu Döma Mării sale în Țarigradü, iar noi urmându călătoriei, în 26 ne am pomenitü la Stavrodrom, precum aveam învătătură de la simbatrioți, și împreunându pe Dumnealu Petreson Polcovniculü (ce cu cincii zile ajunsese înaintea noastră, trămisü să fie la Pörtă *incaricatos*), Dumnealu trămise la Pörtă cu scire de sosirea noastră pă Dumnealu Senior Bizanie franțezulü, de felul lui Țarigradenu și din nou întisap dragomanü alü seü, carele antăiași dată ne spuse că au părutü bine | Dumisale Seiz Efendi Ismailü Beiü, în cât i-arü fi dis adu-î, ca cum ne-arü fi avutu la perdea; iar apoi întâmplându-se împreunările eleiilor, cu heretizmos pentru noulü Vezaret, cum și Mării Sale Alexandru Voevodü, i se dete cuca la 30. În urmă la Octomvrie 4 ne duseră și pă noi, însă antăiu deosebitü pă numitulü oficialü, cu cartea cea cătră vizirulü, di-

cându-ne că așa voește Pórta, ca să nu mérgă împreună cu noi; apoi întorcându-se oficialul într'aceeași și ne duse și pă noi întâiu la numitul Reiz Efendi, apoi la Kihaiia Beiu, și de acolo la Vezirul, căruia dându-i arzurile, după ce le-au cetit, ne-au întrebat de au mai fost vre-unul din noi altă dată la Tarigrad, sau de scim vre-unul din noi limbă turcească, și toți am răspuns că nu scim, nici că am mai fost altă dată, (iar mie atuncea imi era al șaselea mergere). Apoi ne alesem cu un *pekei* (prea bine), vom înștiința pă prea puteracul împărat și așa ne-am întors iar în Stavrodrom la gazdă; iar după 2 zile numitul Bizanie dragomanul și Timarov secretarul lui Petreson Polcovnic, începură a ne dice, că Pórta tânjaște dă șederea noastră în Stavrodrom, (din care pricepem și sfirșitul trebi,) iar la șapte ale lui Octomvrie, mai cu d'adinsul statură de noi, și ne mutară la diplo-fanar, fiindu-ne fost și găsit gazdă, unde am ședut zile 15, adică până la 22 ale lui Octomvrie. Iar atunci priimind o carte de la boerii simpatrioți, poruncindu-ne să cunoșcem pe Măria Sa Vodă de Domnă, cu supunere, și împreună să fim sîrguitori pentru câștigarea pronomiurilor țerei. Și mersem la 23 de ne-am închinat Mării sale, și ne-au dat și noaă rënd de am mers în alai, (cu iubiții mării sale fi: Beizade Costandin i Dimitrașco și cu boerii etpaiului) la Babiul Humaghiun, aducându-se tuiurile la sarai. După aceea în multe rënduri am mers și am supărat pă numitul polcovnic Petreson și ne-au tot prelungit, că are purtarea noastră de grijă, iar la Dechemvri 1 simfînd noi și locul unde s'a închipuit izvodul pronomiurilor, am așteptat zile 10 și vedînd că nu ne mai chiamă, am făcut și am dat din partea noastră acest raport:

«Cătră Cîstitul Polcovnic și Cavaler Petreson Elci Rusii.

De la Deputații Valahiei

Report.

«După capitula care să coprind la împărăteștile tractaturî pentru pronomiurile patriei noastre, precum ni s'au dat înscris sup iscălitura Prea Înălțatului Feldmarșal Graf Petro Alexandru Romanșov, ne-au trâmîsim simpatrioții deputați cu arz cătră înalta Pörtă ca să le aducem zmerita noastră închinăciune, și ca prin ajutorul Dumitale, să ne câștigăm vechile pronomiuri, ce le aveam în vécul slăvit întru pomenire Sultan Mehmet al patrulea. Acum dar (precum ne-am însemnat vorba) vedem că înalta Pörtă, spre unile cereri voește, iar pentru altele le va da cu alte umbre iar nu precum le cere țara, și cu acestea se ating întocmelele ce s'au legiuit între împărați prin tractaturî. Noi dar sintem numaî Deputați, și dă vreme că Dumnea-ta după aceleași tractaturî ai putere să cuvintezi, și să aduci aminte pentru folosul

țerii noastre, ne rugăm să stai și să ne ajuți, ca să dobândim deplin cele care le cere țara. Iar de nu, încă să stai ca să ni să dea Hatîșerifî pã acele 10 capitula, cum le-au legiuitî împãrații în tractaturî.»

La acestî raportî ne urni cu respunsu la numitulî sãu sicitarî, fiindu-cã acela ilu purta pã Dumnealû dã nas, și pã acela l'au fostu lãudãndu Dumnealû Reiz Efendi cã este *pecmacul Olan*. Și tocmaî la 16 ale lui Dechemvrie ne chemarã, în diserã, la Stavro-drom, atãtu pã noi cãt și pã boerii Moldoveni, și cetindû izvodulû, (cãci unulû era pentru amãndoaã țãrile) Bizanie Dragomanulû, fiindu fațã și Petrison, vëdumû cã maî tôte cererile | erau scrise pã dosû ; și îndãstule amû grãitû și ne-amû rugatû dar n'au prinsû locû, cã acelû đisû secretarû ne prididea cu gura, cã este bine, pãnã ce s'au mãniatû, alesû când îi amû cerutû izvodulû, ca sã-lû socotimû între noi, precum ne invëtase unû creștinû. Atuncî l'au luatû și s'au dusû ielû și cu Bizanie dragomanulû la Pörtã, iar noi cu tôte cã ne-au đisû, sã rãmãnemû pã acea nópte în Stavro-drom, nu le-amû maî datû ascultare, ci amû trecutû la Țarigrad. Iar a doua-đi Dechemvrie 17, dãz-dã-dimineățã, ne chemarã boerii Capichehaele la Pörtã, pentru điua bunã de la Prea Înãlțatulû Vezirû, carele ne cuvintã: «Iatã cererile vi s'au fãcutû, și Domnulû (fãrã pricinã arëtatã, de vre-o greșalã mare și doveditã,) nu sã va maî schimba. Ci dar sã fiți cu credințã și cu supunere, sãrguitoři împreunã, pentru adunarea raelorû, ca sã se hãlãduescã pã locurile lorû ; și iarãși veți avea milele împãratulû», iprocî, și sãrutãndu-i poala amû eșitû ducãndu ne la Dumnealû Izmail Beiû Reiz Efendi, carele asemenea đicẽndu-ne, întinse la mãna Dumnealû prea Cinstitulû Dragoman | Costache Moruz, Hatîșerifurile, unulû alû Domniî M. sale lui Vodã, și altulû pã chipulû dã pronomiurile țereî, poruncindu-i ca sã le trimițã dupã Mãria sa Vodã, fiindu-cã plecase din Țarigrad cu cãte-vași đile maî nainte ; iar noi la 21 ale lui Dechemvrie, amû plecatû dupã Mãria sa, ajungẽndu-lû la Eski-Stambol, și de acolo împreunã amû venitû pinã în București. Și șeđu Mãria sa în scaunû la Februarie în 3 leatulû 1775 (1).

(1) Aicea pare cã se terminã scrierea. Urmëzã însă încã actele ce dãmû ca anexe :

A N E X E.

Gospodarū Banū Mare alū țerū Rumâneștī Părcule Cantacuzino.

Noi cu mare părere de bine, ne-amū înștiințatū, (intâmplându-se pin țara v-
 stră dătătorū, acesta, Maiorū Carazim), pentru lăudata voință, care ai Dumneța,
 ca să fie de folosū într'acéstă vreme, ce avemū războiū cu călcătorulū dă lege,
 păgânulū și vrășmașulū nostru, și spre aducerea dă folosū a totū norodulū
 creștinescū; și tóte némurile și pămînturile creștineștī din robia Turculūi să se
 izbăvescă. Acum fiindū vremea adevēratū osebită pentru legea creștinească, care
 pă urmă póte să fie intru îndestulare, dă vreme ce călcătorulū de jurămintū, ne-
 știindū ce este Dumneđeū, aū începutū într'acestu chipū. Decī când va vrea
 păgânulū, să ridice sila luī asupra oștilorū nóstre, noi sintemū incredințaī că
 Dumneata, nu veī lăsa vreme ca aceea, carea va fi dă folosū legiī creștineștī,
 și dă punerea păgânulūi și vrăjmașulūi nostru supt picioarele creștinilorū, ci
 mai înainte cu câtă-vași vreme, să dai în scire tuturorū Ghinărarilorū noștri,
 care vorū fi peste óste mai mari. Totū norodulū Slovenescū este supt robia
 Turculūi, precum și noi scimū, că cu amară viață petrecū, și legea lorū în mare
 strimțorare și frică este totū-d'a-una; și pentru acéstă nu gândi Dumnea-ta care
 cum-vași, că nu-īi vorū fi toīi plecaīi, ca unūi făcătorū de bine, macarū de
 nu toīi, dar cea mai mare parte dintru dinșiī, să vorū da cu mare bucurie
 supt mâna Dumni-tale, cu acéstă a lorū bună-voire, numai să te silești și Dum-
 nea-ta intru acestū lucru, cu totulū a fi slujindū spre ușurința acestūi mare
 folosū; și cu acestū alū Dumni-tale mare aședămintū, toīi să fie incredințaī, că
 singurū Dumneđeū intr'acestu lucru te-aū blagoslovitū, și vorū acele noróde
 a vedé tărie, ca să mulțămescă Dumni-tale, pentru izbăvirea lorū. Noi dămū
 Dumnea-vóstră în scire, precum-că noi, spre zaconulū și legea norodulū cre-
 știnescū, și spre cele ce fără de nici ó vină străduescū, avēndū mare durere
 și părere de răū, pohta Dumni-tale aū agonisitū de la Impērăția mea, fórte mare
 milă, și Noi rugămū pă Domnulū Dumneđeū, ca să vē trimiță (la acestū ince-
 putū dă lucru bunū, spre apērarea sfintelorū bisericiī și alū norodulū crești-
 nescū) tótă puterea Sfințiī sale | și ajutorință. Pentru mai multa Du.nnea-vóstră
 incredințare, de la impērăția mea iți trāmitū în locū de blagoslovenie impēră-
 tescū portretulū meū; și făgădueste de la impērăția mea, și altora deosebitū.

1769 Ghenarie 19, ot Petropolī.

Și s'aū iscălitū cu însuși mâna impērăției mele așă : **Ecatherina.**

Fermanulū lui Sultanū Hamit, împăratulū Țarigradului, ce s'au trāmisū după încheerea păcii, la cei de la Diū pînă la Brăila, ce să aflū pe lângă Dunăre : Veziru, Cadii, Naipī, Zabiṭii Enicrilorū, și la Aianī i Voevoḍi, și la Domnulū țerei Românești, Alexandru Ypsilantū Voevodū.

Pămîntulū țerei Rumânești fiindū-că este chelerū alū împărății mele, osebitū că este trebuință ca să se păzescă și să se ocrotescă săracii raelele mele dă orī-ce răpiri și strāmbătăți dă vreme că s'au călcatū cu prăpădenie și s'au resipitū locuitorii aceștii mai de susū ḍise țeri, cu pricina acestui de atâtea anī următorū războiū, și osebitū că este hotărire și împărătesca mea poruncă ca să se tragă, și să se | sălășluescă raelele cele resipite la lăcașurile lorū, rădicāndu-se frica și grōza de-asupra lorū, și cāștigāndu-și liniștea lorū, viindū la odihna stărei lorū. Iaste acēsta și scrisū la cele despre amādoauē părțile date adevēritōre scrisori, adicā Ahtecanele, care coprindū tocmelele cele cu frumōsă orēnduelă, și ispravă ce s'au făcutū, între împărăția nōstră și a Rușilorū (vecīnică pace,) și la pricina întōrcerei țerilorū, adicā a țerei Rumānesci și Moldovii spre partea Impărății mele, cum-că Impărăția Rusescă, să aibă a întōrce la Impărăția mea, pāmînturile Țerei Rumānesci și Moldovii; și tōte cetățile, orașele, și tārurile și satele, cu tōte lucrurile ce să vorū găsi intr'insele. Cătră acēsta este și scrisū la cele mai de susū ḍise tocmeli, cum-că locuitorii acestorū | mai de susū ḍise țeri, orī de ce trēptă, stare, numire și familie vorū fi, fără osebite, cu vecīnică nepomenire, să se erte, și in veci să fie uitate tōte ale lorū greșale, împreună cu tōte faptele lorū, ce să vorū fi arētatū cu bānuelă și împotrivă, la pricina împărăteștii mele mārīmī; și să se întemeze la dregătoriile și paelele lorū, și la cele mai dinainte ale lorū avuturī și stārī, și să se întōrcă, la avuturile și moșiile care au avutū, mai nainte de războiulū acesta. De acēsta, fiindū-că este și împărătesca mea voință, atātū păzirea tocmelilorū păcii, câtū și ocrotēla raelelorū țerii Rumānești și Moldovii, de răpiri și strāmbătăți; și cu tōte că și mai nainte, s'au datū împărătesculū meū strașnicū fermanū, cătră cei ce să aflā pā lângă Dunăre : Cadii, | Naipī, și Aghianī și Zabiṭi, ca să nu să dea voe de a intra in pāmîntulū țerei Rumānești și Moldovii, fiește-care din cei care să aflā pā lângă marginea Dunării, și pā la serhaturī și casabale, și căți să vorū inpizmi, și vorū sta cu împotriviri, să se pedepsescă cu marafetulū Zabiṭilorū lorū. Dar au ajunsū la auḍulū împărății mele, cum că intr'acēstă vreme, unii pentru cāștigū, și pentru ca să-și facā pisma și rēutatea lorū, au trecutū in țara Rumānescă, și au supēratū pā boeri și pā raele, și gāsindū pricină : cum-că in cutare vreme a războiulū au făcutū *iată ce*, și *iată ce*; și au îndrāznitū a îngrozi inimile pāmîntenilorū, și a să aduce inpotrivitori la tocmelile păcii. Decī dă vreme că este hotărire, și

împărătesca mea voință, ca să se oprască | și să se izgonască acei făcători de rele, și să nu aibă voie de a intra în țara Rumânească, nimeni de la serhaturile sau ținuturile dă peste Dunăre, orî-cine ar fi, și urmându-se după tocmelele păcii, să nu să aducă aminte cele de mai nainte fapte ale raierei țerei rumânești, nici să se bântuască, sau să se supere.

Pentru acesta s'a dată această împărătescă a mea poruncă, ca voi cei de mai sus și diși, veziri, molale, zabiții Enicerilor și Voivozii, după ce veți înțelege : cum-că s'a ertat cu desăvârșită ertăciune toate faptele raelelor țerii rumânești și Moldovii, ce s'a întâmpat la curgerea acestui războiu, să nu socotiți cu cale, de a lăsa să trecă | și să intre în țara Rumânească, nimeni din locuitorii dă pe lângă Dunăre, și din agale i bairactari și alți neferi, dă a bantui și a supera pă boeri și pă raele, aducându-le aminte cele trecute ale lor fapte și pă acei ce voru îndrăzni a face împotriva fermanului și împotriva tocmelilor păcii, îndată să-i prindeți și să-i închideți, și cu marafetul zabiților lor, să-i pedepsiți, și să vă nevoiți cu toții, spre împlinirea înaltei noastre porunci; și copia acestui înalt împărătescu firman să o faceți caidă, adică să o treceți la condicile mehchemelelor, și fiindă acestu nizam, dă apurarea să vă feriți cu mare frică, dă a nu face pornire împotriva. Deci această poruncă s'a trimisă cu (.) ei fiindă fără de îndoială, cum-că cei mai dă sus și diși făcătorii de rele ómeni, intrându în țara Românească, și aducându aminte boerilor și raelelor mele, cele trecute ale lor greșeli, și supărându pă locuitorii raele, voru fi pricinuitori dă a spăimanta pă raelele cele care sînt a se sălășlui, și voru strica nizamul țerei, și fiindă-că este împărătesca mea hotărîtă voință, de acestu fel de zăticniri, și pedepsă, cauza acelor ne-supuși, dă va ajunge la auzul împărăției mele, cum că din nesilița și trecerea cu vederea a cui-vași | din voi, va intra cine-vași dă cei dă pă lângă Dunăre, înăuntru în țara rumânească, și cum că au speriat și au supărat pă boeri și pă raelele mele, să știți că fără a să da ascultare dă îndreptare, veți cădea la strașnică și grea pedeapsă. Ci lăsându-vă dar, dă lăsarea și trecerea cu vederea, să vă nevoiți dă a face pă unii ca aceștia, după cum să cuvine, și să faceți caidă, trecendu la condicile mehchemelelor, acestu împărătescu al meu firman, și să lăsați pă celu adevăratu ferman, la celu dă acum Domn al țerei Românești, și să prindeți pă cei cari voru îndrăzni, a face împotriva împărăteștii mele porunci, pepsindu-i cu marafetul zabiților | lor. Și iar celu mai dă sus și dișu Domn al țerei Rumânești, sciindă că s'a dată împărătesca mea poruncă, că cele trecute fapte ale boerilor țerei rumânești din vremea războiului, s'a ertat dă cătră împărăția mea cu desăvârșit, și iaste împărătescă mea voință ca să se afle păziți, supt aripile împărăteștii mele mili, și supt umbra liniștirii, și iaste împărătescă nădejde cum că tu vei arăta și fiește-ce nevoință și credincioasă slujbă dă a îmulți pă pămînteni, după ce veți

face să înțelegă copriinderea acestui împără'escū alū meu fermanū, boerii și raelele țerii Rumânescī, și după ce vei trage și vei sălășlui pă ceī respiiți, | la cele vechī ale lorū lăcașurī, și îi vei face să înțelegă cum-că vorū fi subt acoperemintulū, ocrotéla și mila împărăției mele, să faci caidū la serhaturī și ținuturile cele dă peste Dunăre acestū împărătescū alū meu ferman, și celū adevēratū ilū vei păzi la mâna ta și să înștiințezi îndată la milostivnica mea Pörtă.
1774 Noemvrie 14.

FINITULŪ CODICELŪ.

CÂTE-VA VORBE MAI GREU DE ÎNTELESÛ.

Abateades, abați și abatese.

Acicurî, bărci cu câte o vâslă sașă
pinză largă în formă de Șeică.

Acrothalasie, vecine mării.

Acro-tiriu, promontoriu.

Acrovolismos, bătaie, luptă, încăerare,
incepere, dare de pricină de bă-
tălie.

Actinamea, actă oficială.

Aftokefalos, de sine stătător, de ca-
pul sșu.

Aghianî, oficeri de ortale ieniceri.

Aligeranî, *Algerianî*.

Anastasis, sculare în sus, înviere, in-
ălțare, ridicare, aședare.

Aneresit, anulat.

Apestit, neîntârziat.

Apikie, stup, stiubei.

Apocrisamis, reprezentantul Papei.

Apodixis, dovadă, măturie.

Apofasis, aserțiune, declarațiune, de-
cisiune, sentință.

Armistritia = Armistițiul.

Arzul, jalba, reclamațiune, espunere,
raport, memoriu.

Arzuhal, petițiune, suplică.

Asprothalasiți, de la marea alba.

Ataxie, desordine, necuviință, încăl-
cări, năvăliri.

Băjenie, pribăgie, fugă, strămutare
silită de omeni, din cauză de eve-
nimente, emigrațiune.

Baraictarul, purtătorul de stindard.

Bașa și *Baş*, *Baş* e unu titlu de in-
tăetate ce se da și la grade infe-
riore până la major = *Bimbașa*.

Beciu, Viena.

Beratlî, cari au puterea lor din unu
anume *berat*, brevet, diplomă.

Biv-vel, fostu mare, Biv vel stolnicu.

Bogaevlenie, Teofania.

Bogantinov, credu că este o erore de
copist, loco : *Pangration*, p. 402.

Boiurile, talia, statură, corpurile fal-
nice.

Bolozoane, imbarcațiune.

Bostangi, soldați din garda împără-
tăscă.

Borbun Luizin = *Louis Bourbon*.

Buluc, păle, grămadă, ceta.

Cadi, judecatori.

Caid, documentu, act, condică, re-
gistru, legatură, aședare.

Caiafet, aspectu, înfățișare, îmbracă-
minte.

Caravele, o specie de bastimentu.

Carea, trupe aședate în 4 laturi, pu-
nendu artileria la mijlocu.

Cata clironomian. ad. după dreptulă de clironomie. Am conservatū măi încolo scrisórea vorbelorū grece cu litere române, fiindū-că și autorulū le scrie cu cirilice. Asemene și : *peri cata clironomian*.

Catarga, cei puși la catarga, adecă condamnași a vāsli la corābiū de rāsboiū = închisóre.

Cathortosi (a), a isbuti, a dobāndi, a parveni.

Cadarurile, avușiile, cuprinsulū, cealdaliculū = calabaliculū.

Cearcagiū, soldași din antegarde, *Eclaircours*. Nu e óre vorba romānă *cercetași* ? a *cerca* și terminașiunea turcā ?

Cerceve-sacali, barba lungāreță și tăiatā drēptā ca o *cerceve*.

Cetegi, capū de cētā. Vorba romānă cu finala turcā.

Cheler, grānarū, camarā de provisiuni.

Chiloman, strigare.

Chinologie, discușiune, amestecū ?

Chitap, scrisóre, memoriū, documentū, misivā.

Chivernisi, (a se) a economisi, a se servi, a subsiste, a se folosi.

Ciflicurile, moșiie, arendā, vilā.

Ciohodari, servitorū, servitorū domnescū, oficialū.

Citaci, neregulași.

Clisis, aplecare, înclinare, dorința.

Conac, gazdā, găzduire, popasū, locū de masū pe nópte, și de cālătorie, hanū, locuința.

Caravion, orī-ce felū de corabie de negoși.

Clucsa, cursā.

Cobeccū, transportatorī.

Confistatorī, conquistatorī, cuceritorī. *Crius* (p. 197) este *aries* ? herbece de atacat zidurile ?

Cumbarale, bómă, obuzū.

Cuventie, vorbā stilcitā din *Convențiune*.

Dalcacū, vitejī, rāsboinicī.

Danscai, = Dantzig.

Davalile, pricinile, afacerile, judecāșile.

Delī, nebunū.

Derea, cu strimtóre, ocolū, locū de trecere strimtū, unde nu se póte desfășura o armatā.

Dia ta caca endihomena, din cauza relelorū îndurate.

Diacrisis, bunā judecatā, cu discernemintū.

Diadoh, moștenitorū, urmașū.

Diefendefsis, putere, ocrotire, stāpānire.

Diafendepsi (a), revendica, a recāștiga, p. 415.

Diorizmos, punere la cale.

Discolī, dificultāși, pedicī, nepotriviri.

Distihia, nenorociri.

Diiu, Vidinulū, Vā-Diul = Vidinulū ? p. 208.

Efendim luna pasport derler, Domnule, eatā pasportulū de trecere.

Efilonicusan, conchidea, discuta.

Egheri, óste de vēnătorī.

Elciū, ambasadoriī, miniștriī plenipotențiarī.

Energhisi (a se), a se esercita, a se opinti, a se anevoi.

Epanastasis, rēscularea, rēsvrătirea, revolușiune.

Epanghelma, profesiune, întreprindere, meserie.

Epitropicos, ca reprezentanți ai celorlaltii.

Epicherimata, folósele, dobândirile, câștigurile, întreprinderile.

Epicratia, tăria, puterea, stăpânirea.

Epimelie, pornire, îndemn, rîvnă.

Erlü, turcü Erlü, localnic, stabiliți acolo.

Eşpeh, deștept.

Etpainul, suita.

Evglenie, nobleța.

Eholokinitor, aderător, partisan, primitor, accesibil.

Evmenos, cu tărie, cu curaj, cu hotărîre.

Evnie, buna opinie, considerare.

Exemplere în loc de *esemplare*.

Farlü, predarea, supunerea, (p. 212).

Forstat, germanul *Vorstadt*, foburg, pe Ungurese *város*, de unde vorba oraș.

Fartir, quartir, găzduire.

Fatrü, partide, împărecheri.

Fetfa și *Fetva*, proclamație, decisiune, sentință, act emanat de la muftiul.

Filonichie, discuțiune, dispută, desbatere.

Ftonos, ură, invidie.

Fursant, ocașiune favorabilă, noroc, isbândă.

Gazi, victoriosul.

Geabul, pradă, jaf.

Geize, capitație, tribul.

Gelep, negușitorii streini, în special de vite.

Gephane, și *ghephane*, erbărie depușcă.

Gherușü, bătrânii, senatul.

Ghuirluc, desis, îmăcselă, incurcatură.

Globniculü, cel care iea glóba, amenda.

424 *Ghimișulü* = Timișulü.

Han tepesä = movila Răbăei.

Haraciü, bir, dare, contribuțiune.

Hasul, linia de hotar.

Havadişurü, scire, noutate, întâmplări.

Havantote, pioă mare cât un tun.

Hazmodie, confusiune, neunire, neînțelegere.

Heretismos, felicitări, visite de bună venire.

Hrisimefsi (a), a înlesni, a se face util.

Iabangü, Turcii Iabangü, mercenari vagabonzi, streini.

Iagma, sau iama, a se da iama, a se jefui, a se da unuia și altuia.

Iamac, recruți. Apoi însă și adjunct, ajutor de logofet, condicari.

Iasaccü, (p. 204) soldați pentru siguranță.

Idiohiron, (tò), proprie scriere. p. 417.

Ierokükas, multiul.

Iernü ori ierli (Turcii iernü), staționați, de baștină, pămînten, localnici.

Ikitulai, cu două tuiuri.

Ilam, părerea în scris, socotință, raport, înștiințare, notificare, informațiune.

Imdat, ajutor, dare extraordinară.

Imetium Mohametü ghiaurü azdir, laudat fie Mohamet, dușmanii sunt puțin.

Incaricatos, *Chargé d'affaires*.

Ipoconsuladis, vice-consul.

Ipokimenos, persoană.

Ipolipsis, faimă, nume bună.
Iposie, bănuială, prepusă, părere, inchipuire.
Ipopti, băncitori.
Ipostatica, rebelii.
Ipothesis, chibsuințe, regulate, afaceri.
Isterisi (a), păgubi, strimtori, a storce, a amana.
A iuridisi, a năvăli, a da iuruș, a răsbi.
Iurudisindu-lă, dându grea navală, întetire, prididindu-lă din tunuri, 422.
Iuruș, năvală iate, (p. 595).
Iuceală, aparență.
Kefea, *Cafa*.
Kenar, colț, răspintie, margine, briu de zid, ungheriu.
Lefcoact, decorațiune.
Lagum, canal, mină subterană.
 424, Laignal generală, *Leitenant* generală; vorba e stilită de copist.
Leșuri, cadavre.
Limionurile, limanurile, porturile, popasurile adăpostite pe apă.
Lisindiră, disenterii.
Liude, omeni, indiviși, capete.
Logotrivă, discuțiune.
Lovcile, bărci mici utilizate de pescari pe Dunăre și țărmii Mării Negre, în Rusia.
Mareftulă, prin mijlocul, prin intervenirea.
Marghiolic, viclenie, stratagemă, și-retlic.
Marghioliș, feciorii de lele, viclenii, prefăcuși, mișei.
Mărzaci, căpetenie de tătari.
Megalopsihos, mărinimos.
Megeană, merse cu o megeană, vas

de plutire.
Meghistani, mai mari, fruntași, notabili.
Mehtup, scrisore.
Menzilul, poșta, stațiune de poștă.
Mertic, taină, porțiune.
Metemion, rază de pământ neutru.
Meterez, loc întărit, șanț, zid cu găuri, fortificațiune.
Miria, zece mi.
Mucaeraoa, mucarer, biru ce se da la înoarea domniei.
Muchimat, provisiuni de hrană și război.
Muhafez, guvernator, administrator, cap.
Muhaserea, împresurare a unui loc întărit, a cuprinde.
Mujda, noutate, scire bună.
Mumbașiri, slujbaș polițienesc, executor, comisar al guvernului.
Namestii, așezări.
Năprasnă, neașteptată, iute.
Nazat, înderăt.
Neoterism, lucruri noue, scornituri noue, preschimbari politice.
Nizamul, conducerea, comanda, porunca, dispozițiunea.
Obuzul, artileria.
Ogeacul, corp de ieniceri.
Ordinați, însărcinați cu ordine.
Ortale, cete de ieniceri, ceta în genere.
Osfestenie, dumnezeesca arătare.
Ostavca, concediu.
Oturac, stațiune, popas.
Paretisis, demisiune, abdicare, renunțare.
Parisia, defață, deschis, p. 418.
Pathos, pasiune.

Perdea, a-î avé la perdea, lingă uşă.
Perialul, ales-excelentū.
Perimeric, termenū, sorocū.
Peripiūsis, îngrijire, bună primire.
Peripiūticos, delicatū, subţire.
Perisiusia, cuprinsulū, avutulū.
Peristasis, ocaşiune, împrejurare, circumstanţă.
Pioa, mortiere, tunurī marī de zidū.
Planisiā, se proiecta, se chibzuia.
Plean, pradă, spoliī de războiū.
Plirexuşī, plenipotenţiarī.
Plirexusiōtica, plin-imputernicirea.
Pristavi, publicatorī, vestitorī, craīnici
Po, câte : po tunū unulū, câte unū tunū, p. 423.
Pod-Polcovic, locotenent-colonelū.
Poezi, crescū, se mări.
Polegniţā, poleiū.
Ponoslui, (a) a acusa, a invinovăţi pe nedreplū.
Portom suveizul (to), portulū Suezuluī, p. 208.
Posluşanie, de ascultare.
Posvol, primitū, îngăduitū, permisū, iertatū.
Practicon, cu practică, cu o experienţā, p. 216.
Praxis, lucrare, făptuire.
Pretentionuri, pretenţiuni, p. 414.
Prisna, compoziţiune, aliagiū, 419.
Psiful, votulū.
Proclatu, afurisitū, blăstematū.
Proesti, notabilī, fruntaşī.
Profasis, pretextū, scusă, cuvintū în aparenţă.
Proftacsi, a profita, a eşi mai nainte, a ajunge.
Prohorisi, a inainta.

Prohorisēla, propăşirea, înaintarea în o afacere, succesulū.
Proimion, precuvintare.
Prolipsis, evenimente supravénite înainte.
Pronomion, drepturī, privilegiī după documente, hrisōve, după legī.
Protia (ta), întâetatea.
Proti-armia, armata rusescă era împărţită în douē armii : cea 1-a proti-armia şi cea a 2-a sub Comitele Panin, (pag. 197).
Protimie, preferinţa, inclinare, întâietatea : să nu-î strice protimia.
Provivazmos, înaintări în oficii, remuneraţiuni, favorurī, p. 42.
Proxeni (a), a peţi.
Ramăt, strigătū, p. 189.
Ratragamentul, *Retranşement*, p. 402.
Regeali, funcţionari superiori : şei Islamul, Paşale din divanū, miniştri.
Rezaleturi, afrontū, ruşine, batjocură, obijduire etc.
Rezni, (a se) a se îndepărta.
Sabam ahceasā, arvone ce aruncaū Turciī la pămîntenī pentru provisiuni care aşia erau siliī a le vinde.
Saivant, umbrarū, cortū deschisū, uraniscū.
Salt, singurū, numai.
Şam, Samos, p. 403.
Sambechia, vasū de plutire p. 203.
Sangeacul, stindardele.
Saxanezicon, *sacsonicescu*.
Sefacturile, suflărilor.
 448. *Senducuri*, lăđi.
Serhaturi, localităđi mărginaşe, de fruntarie.
Sevgiliu, inamoratū (sevda).
Sfeti, (a se), p. 218. După care se

- sfeti (informă), a se da pe față, se cunosc.
- Siliște*, locul orî satul unde locuia De la vorba slavonă *Selo*, sat. In documente vorba *Siliște* înseamnă locul unde a fost un sat, p. 216.
- Simahia*, alianță.
- Simfoni* (a), a fi de acord, în unire, a adera.
- Sincatavasis*, învoire, bună înțelegere.
- Sincrhisi* (a), a conlucra, a contribui, etc.
- Sinthiki*, tractat, dispozițiune, orânduie, puneri la cale.
- Șisanele*, puscă lungă, p. 212.
- Sofisi* (a) verb, a cugeta.
- Stenahorisiți*, strimtoră, p. 204.
- Stratighimă*, stratagemă, încercare, comendare de armată, diversiune.
- Stupai!* pașol, la o parte! Dă-te în lături!
- Stupai*, acest nume fu dat de autorii la Ruși, de la vorba «СТУПАИ» și care era comanda ce Românul auzia adese în oștea rusescă, (p. 189).
- Sul*, pretext, născocire, plăsmuire, pricinuire, *Cu sul subțire* etc. p. 211.
- Tacticon*, regula. Călărime tacticon, p. 209.
- Tagma*, cetă
- Tânji* (a), a nu fi mulșamiț, a-ți fi cu supărare, a nu-ți conveni.
- Tarpi*, (a), a se aciua, a se strecura, a trăi pe ascuns, în tăcere, p. 209.
- Teftedari*, archivist.
- Teftethanea*, archiva.
- Teftonicon* (ton) cavaleron, cavalerii Teuton, p. 414.
- Tepeledisi* (a), a tepeledisi de a mână.
- Terbie*, se făcu o *zamă*, se amestecă în toate ale Europeilor; se ia în sens rău în turcesce.
- Teslim*, a preda.
- Tetbirul*, pofta, desideratul, combinațiunea, planul.
- Is ta para talasiile* pe țermul apelor, turcesc, p. 205.
- Topci-Bașa*, căpitan de artilerie.
- Troposuri*, modalitate.
- Tuiurile*, drapele avându în vîrf o cîdă de cal.
- Uciutuului*, pașale de câte trei tuiuri.
- Urdinant*, oficer *urdinant*, de ordonanță.
- Varghestisi* (a se), a se lăsa, a abandona, a ceda, a se desiste.
- Varușul*, mahalaua cetății.
- Vera*, făcură *vera* cetatea Chelie, p. 196, închinată.
- Vileagă*, în public.
- Zabiți*, șefi, p. 401.
- Zaherle*, provisiune pentru armată.
- Zarcele*, Ghebe, sucmane, (p. 213)
- Zaticni* (a), v. A împedica, a pune stavilă.
- Zbughiul*, (p. 215) fuga, dosirea, pe ici și-e drumul!
- Zemón*, zemlin, p. 218.
- Zurbală*, zurbagi, neconținut în certuri și sfeți.

NOTE.

Pag. 25. Despre *de Tott* colecțiunea Hurmuzaki publică numeroase documente în Tom. VII Doc. 43, 52, 151, 166. Veđi și scrierea Baronului de Tott: *Memoires sur les Turcs et les Tartares. Suivis de: Observations critiques sur les mémoires de Mr. le Baron de Tott.* Amsterdam 1785.

*

Pag. 110. Autorul codicelui: Dumitrache biv vel Stolnicu, arată că el a fost ales de Divanul Munteniei, ca împreună cu Const. Cocorescu să meargă la Constantinopole pentru a susține drepturile țerei în fața Porței. De și nu era autorul codicelui un om de rëndu, necunoscutu, mărturisescu totuși că până astăzi, nici din hărții, nici de la cei mai cunoșcători de nêmurile muntenesi, n'am aflatu numele de familie alu Stoln. Dumitrache.

În Hurmuzaki se face mențiune de deputațiunea țerei la Constantinopole, dar nu se indică cine era în deputațiune. Dacă mai târziu vom descoperi numele de familie a biv vel Medeln. Dumitrache, pe care copistul N. Piteșteanul ilu numesce «vel stolnicul», voiu comunica acelu nume Academiei. Am încă speranța a-lu afla în acte de la Eforia Spitalelor. Observu că, minunatul arz ce presentă Deputațiunea la Pörtă (110) este până astăzi ineditu.

Pre Biv vel stolnicul Dumitrache ilu aflăm menționat până la anul 1792 în diferite acte și funcțiuni ale țeri muntenesi. Așa bună oră la 1784 Noembre 15 Domnitorul îi adresă unu *pitaciu*, ca epitropu alu St. Pantelimonu (Veđi condica domnescă arch. stat. No. 12).

Deja la 1775, cu boeria numai de medelniceru, Dumitrache era în epitropia obștească împreună cu Iordache Lechliu și cu medelnicerul Enache Vilara, (veđi condica No. 1 arch. stat.)

În 1785 Marte 20 Domnitorul ordonă boeriloru epitropi ca împreună cu stolnicul Dumitrache să se ocupe de organizarea orfanotrofiel.

În luna lui Septembre 1791 Domnitorul adresază mai multe pitace, în care biv vel stolnicul Dumitrache nu lipsesce a fi menționat. La Septembre 4 acelu an, prin pitacul lui Mihael Suțu V.V. stolnicul Dumitrache este numit într'o comisiune cu boeril epitropi, ca să îngrijască de reparațiunile de la St. Sava, avându a se muta acolo Domnul, în locul scoliei. (Condica No. 20).

La aceeași dată Domnitorul mai numesce pre stolnicul Dumitrache într'o comisiune specială însărcinată a chibzui *narturile*.

La 1791 Septembre 12 stolnicul Dumitrache semnază proiectul de nart.

În Septembre 18 același an pitacul domnescu către stolnicul Dumitrache ni-lu arată totu epitropu la St. Pantelimonu (condica No. 20).

La Noembre 12, 1791 ilu vedem continuându și ca epitropu în epitropia obștească.

Pre copistul Nicolae Piteșteanul ilu aflăm însemnat în slujbe de o importanță mică. Stolnicul Dumitrache împreună cu Constantin Barutov vel Paharnicu au fostu rënduiți în o comisiune de regularea otareloru despre Ardealu. (Condica domnescă No. 20).

În fine acestu bărbatu meritosu a fundatu cu banii sei prima scolia rumânescă din Tirgu-Jiulu, zidindu anume localu pentru acesta. (Condica No. 20)

ERORI PRINCIPALE DE INDREPTATŪ.

<i>Pagina</i>	<i>Cum este</i>	<i>Cum trebuie să fie</i>
11	forta	póte.
12	ulmându-lū	urmându-lū.
13	înfricoșându	înfricoșată.
id. în nota 2	Prusiei	Rusiei.
15	lovuturī	loviturī.
18	Berber	Berber.
23	Varușulū	varușulū. Acéstă eróre este
în mai multe locurī. Lectorele ó va corege, căci nu este vorba de unū orașū cu acestū nume		
Varușū, ci de <i>foburgulū</i> unei cetăți.		
28	Reprim	Repin.
>	famliile	famiiliile
>	Cuvera	Cu vera.
36	Iaciacciī	Iasacciī.

NB. Observe-se că, vorbele *pă. dă* une-orī aū fostū culese : *pe, de*. Acéstă eróre o va îndrepta lesne lectorele, ca și alte mai multe ce nu mai înregistrămū aci. Vorba *sunt* este a se ceti scrisă : *sint*.

Divisiunea paginelorū din codice este în multe părți indicată cu semnul | .

TABELA MATERIILORŪ DIN CODICE (1).

	<i>Pagina</i>
Introducere la istoria evenimentelorŭ din Orientŭ.	1
Codex de începerea vechiului némŭ slovenescŭ și de numirea lui	2
Letopisețulŭ Slovenilorŭ	6
Manuscrisŭ Gaster	»
Istoria Rosilorŭ	7
Viața marelui Petru	»
Codex No. 399 alŭ Academiei	8
» » 154	»
» Urechiă	»
» alŭ Stol. Dumitrache	9
Precuvintare	10
Campania I-a de la 1769.	17
» II-a » » 1770.	23
Săvârșirea lui Conte Panin.	29
Cele petrecute în țera leșescă	33
Cele săvârșite de Ruși despre Anadolŭ.	34
Fără nădejde rană a Sultanului pe Marea Albă.	»
Pentru trecerea de vreme	39
Altă rană a Sultanului cu Ali-Beiu	»
Campania III 1771	40
Răsboiulŭ de la Popesci	47
Răsboiele afară din hotarele țerii.	50
Campania IV 1772	54
Manole Vodă	»
Cartea lui Musunoglu Viziru	56
Impărțela țerei leșesci. Maria Terezia	60
Manifestulŭ Impăr. Prus	61
Vorova de a doua armistiție	66
Manifestulŭ Hanului Tătarilorŭ	67

(1) Codicele ce amŭ urmatŭ are o specie de tabelă, dar fiindŭ numai începutul ei, deci fiindŭ fragmentară, nu o utilizămŭ.

	<i>Pagina</i>
Moneda română bătută de Muscali	69
Campania V 1773	»
Manifestul Porții	74
Al II-lea congres	75
Cererile Rusiei	76
Manifestul Rusiei spre răspuns la manifestul Porții	78
Iarăși vorba războiului campaniei din 1773	87
Isprava Rușilor cu Dirstorul	89
Campania VI 1774	95
Sfârșitul războielor de la Proti-Armia din Dobrogea	97
Tratatul de pace de Chiucuc Cainargi	100
Deputațiunea țerilor românești	110
Scrisoarea către Vizirul a mareșalului	»
Arzul țerei muntenesci	111
Numirea noilor domni	114
Scrisoarea deputaților Valachiei către Petrișon	»
<i>Anexe.</i> — Gospodarul Banu Mare al țerei Românești Pârvule Cantacuzino	116
Fermanul lui Sultanul Hamit	117
Câte-va vorbe mai greu de înțeles	120
Note	126
Erori principale de îndreptat	127

